

Kouvolan kaupungin

Tilinpäätös

2019

Sisällys

1 TOIMINTAKERTOMUS.....	1
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus.....	1
1.1.2 Kouvolan kaupungin hallinto	2
1.1.3 Yleinen ja Kouvolan alueen taloudellinen kehitys	3
1.1.4 Olennaiset muutokset Kouvolan toiminnassa ja taloudessa	5
1.1.5 Henkilöstö	10
1.1.6 Ympäristötekijät.....	13
1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat.....	14
1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	14
1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	17
1.2 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	21
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	23
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	23
1.3.2 Toiminnan rahoitus.....	25
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	28
1.5 Kokonaistulot ja - menot	30
1.6 Konsernin toiminta ja talous.....	31
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	31
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus.....	32
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	32
1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	36
1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	36
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	37
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	43
1.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely	43
1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	43
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	44
2.1 Tavoitteiden toteutuminen	44
2.2 Käyttötalouden toteutuminen.....	46
2.2.1 Budjettirahoitteisten tehtävien toteutuminen.....	46
2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	83
2.4 Investointien toteutuminen	86
2.5 Rahoitusosan toteutuminen	98
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	100
3.1 Kaupungin tuloslaskelma.....	100
3.2 Kaupungin rahoituslaskelma	101
3.3 Kaupungin tase	102
3.4 Konsernilaskelmat	103
3.5 Kaupungin ja konsernin tunnusluvut.....	106
4 LIITETIEDOT.....	107
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	107
4.2 Tuloslaskelman liitetiedot	110
4.3 Taseen liitetiedot.....	113
4.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot.....	121
4.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja interressitahoja koskevat liitetiedot.....	126
5 LUETTELOT JA SELVITYKSET	128
5.1 Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista.....	128
5.2 Luettelo tositelajeista	128
6 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	130
6.1 Tilinpäätöksen allekirjoitus.....	130
6.2 Tilinpäätösmerkintä.....	131
7 LIITTEET.....	132
Säästötoimenpiteiden toteutuminen	132
Investointien toteutuminen projekteittain ja kohteittain	144
Yhteenveto taloudesta 2014-2022	147

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Kouvolan kaupungin viime vuoden tulos on 27,7 miljoonaa alijäämäinen. Alijäämän syntyyn ovat vaikuttaneet mm. raskas palveluverkkorakenne sekä sote-kustannusten nousu. Kaupunki jatkoi voimakkaasti säästöjen etsimistä haasteellisessa taloudellisessa tilanteessa. Lisäsäästöjä etsittiin 2019 kuluessa niin henkilöstöstä, palveluista kuin omaisuudestakin.

Alijäämä oli pienempi kuin vuoden 2019 muutetussa talousarviossa oli arvioitu, mutta silti vuoden 2019 alijäämäisen tuloksen jälkeen kaupungille muodostui taseeseen kertynyttä alijäämää 13,6 miljoonaa euroa. Alijäämä pitää pystyä kattamaan seuraavan neljän vuoden aikana. Tiukka taloudellinen tilanne näkyy myös vuosikatteessa, joka oli toista vuotta putkeen miinusmerkkinen, ollen -5,2 miljoonaa euroa.

Vuoden 2019 verotulokehitys oli edelleen poikkeuksellista ja ennalta-arvioimatonta johtuen vuoden alussa käyttöön otetusta tulorekisteristä ja verokortt uudistuksesta. Verotuloja kertyi 338,1 miljoonaa euroa ja valtionosuuksia 172,3 miljoonaa euroa. Verotulokertymä oli 7,0 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toimintakate kasvoi edelliseen vuoteen nähden 10 miljoonaa euroa, josta suurin kasvu tuli sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista. Sote-toiminnan siirtyminen vuoden alussa Kymsotelle kasvatti palvelujen ostojen osuutta toimintakuluista ja muutti samalla merkittävästi kaupungin henkilöstörakennetta. Kaupungin henkilöstömäärä on lisäksi vähentynyt viime vuoden aikana käydyistä yhteistoimintamenettelyistä sekä erittäin tiukasta henkilöstösuunnittelusta johtuen. Kaupungin palveluksessa oli vuodenvaihteessa henkilöstöä yhteensä lähes 3160, joista vakinaisia oli noin 2600.

Tiukassakin taloudellisessa tilanteessa on uskallettava investoida tulevaisuuden elinvoiman varmistamiseksi. Toteutuneet investointimenot olivat yhteensä 47,0 miljoonaa euroa ja Kouvola toteutti ja vei kärkihankkeitaan viime vuonna määrätietoisesti eteenpäin.

Kesällä pidetyt Asuntomessut Kouvolassa olivat yhdessä tekemisen voimannäyte, jotka saivat erinomaista näkyvyyttä mediassa ja kiitosta messuvierailta. Pioneeripuistossa kävi neljän messuviikon aikana yhteensä 114 000 kävijää, jotka toivat mukanaan kaupunkiin noin 12,1 miljoonaa euroa. Tästä 7,1 miljoonaa käytettiin messujen ulkopuolella keskustan palveluissa, kauppakeskuksissa, oheiskohteissa sekä majoitukseen.

Kimolan kanavan kaksi vuotta kestäneet rakennustyöt valmistuivat aikataulussa ja Kouvolan uusi kesäkohde avautuu veneilykaudelle 2020. Se yhdistää Kymijoen Päijänteelle, ja edelleen Vesijärven sekä Keiteleen ja Kansallisveden vesistöihin. Kouvolassa kanavayhteys päättyy Voikkaalle, jonne kehitetään parhailaan veneilijöille ja risteilyaluksille suunnattuja palveluja.

Muiden kärkihankkeiden osalta Asemanseudun Matkakeskuskorttelin vaiheittaisen toteuttamisen suunnitelma valmistui. Kouvolan rautatie- ja maantieterminaali (Kouvola RRT) hanke eteni suunnittelusta hankinta- ja rakennusvaiheeseen. Kullasvaaran RR- terminaalin 1. ja 2. urakat valmistuivat ja 3. urakan valmistelu eteni siten, että sen kilpailutus käynnistyi vuoden 2020 alussa. Vaiheittain valmistuvan hankkeen avulla Kouvolan kaupunki luo yrittäjille ja uusille toimijoille puitteita kasvattaa liiketoimintaansa logistiikan alalla.

Tulevaisuuteen katsottaessa on kuitenkin hyväksyttävä, että Kouvolan talous on edelleen hyvin tiukalla. Tilanne ei helpotu lähivuosina, vaan talouden sopeuttamista ja säästöjen etsimistä pitää edelleen jatkaa kaikin mahdollisin tavoin. Kouvolan väestö vähenee ja samalla kaupunki myös ikääntyy: lasten, nuorten ja työikäisten suhteellinen osuus Kouvolan väestöstä laskee, yli 64-vuotiaiden osuus kasvaa. Lähtökohtana on, että rakenteita uudistetaan kuntalaisten parhaaksi ja palveluita kehittämällä.

Sopeuttamisen lisäksi on pyritty mahdollistamaan kehitystyö ja panostamaan laatuun – talouden sallimissa rajoissa. Nyt on lisäksi varauduttava siihen, että kaupungin taloustilanne ja toiminta tulevat koronaepidemian takia kohtaamaan merkittäviä haasteita ja muutoksia. Koronatilanteen kehittymistä on vaikeaa ennakoida, mutta sen vaikutukset palveluihin ja toimintaan myös kuntatasolla tulevat varmasti olemaan mittavat ja pitkäaikaiset.

Marita Toikka
Kouvolan kaupunginjohtaja

1.1.2 Kouvolan kaupungin hallinto

Kaupunginvaltuusto

Kaupungin ylin päättävä toimielin on kaupunginvaltuusto. Kaupunginvaltuusto vastaa kuntalain mukaisesti kaupungin toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kaupungin päätösvaltaa. Kaupunginvaltuustoon kuuluu 59 jäsentä. Valtuusto kokoontui vuoden 2019 aikana 10 kertaa (10 kertaa v. 2018).

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana on toiminut Jouko Leppänen (KOK), I varapuheenjohtajana Paula Werning (SDP), II varapuheenjohtajana Topi Seppälä 28.4. saakka (KESK) ja Markku Pakkanen 29.4. alkaen (KESK) sekä III varapuheenjohtajana Juha Huhtala (VIHR).

Kaupunginvaltuustoon ovat lisäksi kuuluneet seuraavat valtuutetut (valtuustoryhmä suluissa):

Aikio Jenni (VIHR)	Byman Mika (VAS)	Eloranta Maria (SDP)
Eskelinen Antti (PS)	Hasu Jenny (KESK)	Helminen Harri (SDP)
Honkimaa Joonas (SDP)	Hovi Henna (SDP)	Hyytiäinen Sari (VIHR)
Jokiranta Kimmo (KESK)	Karvonen Tapio (KOK)	Kasurinen Outi (SDP)
Kaunisto Ville (KOK)	Koivisto Antti (SDP)	Korpivaara Pekka (KOK)
Koskela Birgit (KOK)	Kossila Päivi (SDP)	Kuisma Risto (SDP)
Käki Jari (PS)	Laakso Sheikki (PS)	Laine Raimo (SDP)
Larikka Jari (KOK)	Lehtomäki Maija (KESK)	Lindholm Matti (KOK)
Lindström Jari (SIN)	Liukkonen Jorma (VAS)	Lonka Mirja (KESK)
Mattila Minna-Kristiina (VIHR)	Melkko Sari (SDP)	Nuorivuori Marja-Terttu (SIT)
Nyberg Jukka (SDP)	Nykänen Marjatta (KOK)	Peltola Pulla (SIT)
Pyötsiä Johanna (KD)	Raunio Milla (KOK)	Rautiainen Aimo (PS)
Ripattila Juha (PS)	Ristolainen Niina (SDP)	Rouvari Sinikka (KOK)
Sahamies Arto (KD)	Seppälä Kirsi (KESK)	Silén Jukka (KOK)
Smeds Sakari (KD)	Spies Kaisa (VIHR)	Suninen Jouni (S-KS)
Sydänmaanlakka Verna (SDP)	Taskinen Kari (KOK)	Tikka Anna (VIHR)
Tähtinen Sanna (SDP)	Vainio Vesa (KD)	Vainio Marja-Leena (SDP)
Wall Janne (KESK)	Varjola Liisa (KESK)	Witting Miia (KOK)

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus vastaa kuntalain mukaisesti kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Hallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa. Lisäksi kaupunginhallitus vastaa kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä edustaa kaupunkia työnantajana ja vastaa kaupungin henkilöstöpolitiikasta. Kaupunginhallitus vastaa myös sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallitukseen kuuluu 13 jäsentä. Kaupunginhallitus kokoontui 28 kertaa vuonna 2019 (28 kertaa v. 2018).

Kaupunginhallituksen puheenjohtajana on toiminut Harri Helminen (SDP), I varapuheenjohtajana Ville Kaunisto (KOK) ja II varapuheenjohtajana Jenny Hasu (KESK).

Kaupunginhallitukseen ovat lisäksi kuuluneet seuraavat jäsenet:

Eloranta Maria (SDP)	Jokiranta Kimmo (KESK)	Karvonen Tapio (KOK)
Koskela Birgit (KOK)	Käki Jari (PS)	Nyberg Jukka (SDP)
Spies Kaisa (VIHR)	Tähtinen Sanna (SDP)	Vainio Vesa (KD)
Witting Miia (KOK)		

Kaupunginhallituksella on ollut vuonna 2019 kolme jaostoa: henkilöstöjaosto, konsernijaosto ja tulevaisuusjaosto.

Lautakunnat ja johtokunnat

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Keskusvaalilautakunta (jonka alaisuudessa vaalilautakunnat ja vaalitoimikunta)

Kymen jätelautakunta

Liikunta- ja kulttuurilautakunta

Maaseutulauslautakunta (jonka alaisuudessa yksityistiejaosto)

Rakennus- ja ympäristölauslautakunta

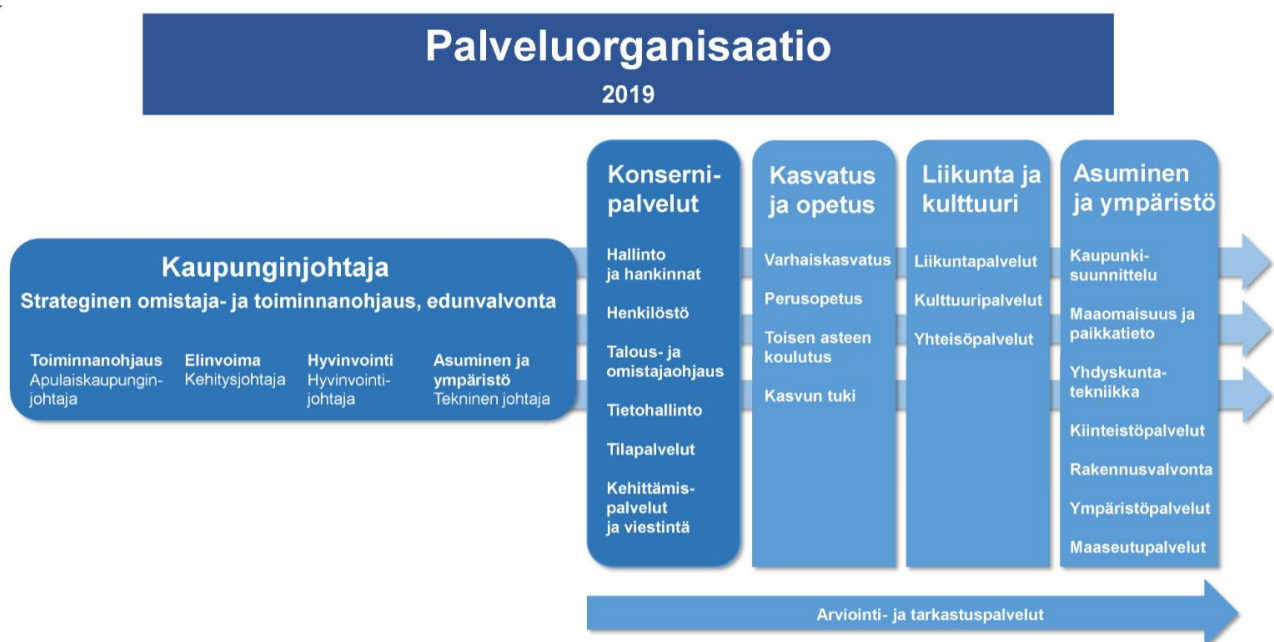
Tarkastuslautakunta

Tekninen lauslautakunta

Palveluorganisaatio 31.12.2019

Kaupungin palveluorganisaatio muodostui vuonna 2019 neljästä toimialasta: konsernipalvelut, liikunta ja kulttuuri, kasvatus ja opetus sekä asuminen ja ympäristö.

Palveluorganisaatio 31.12.2019

1.1.3 Yleinen ja Kouvolan alueen taloudellinen kehitys**Yleinen taloudellinen kehitys**

Suomen Pankin tammikuussa 2020 julkaiseman talouskatsauksen mukaan Suomen talouskasvu on hidastunut. Vaikka talous kasvoi vuoden 2019 aikana, niin loppuvuonna kasvu pysähtyi. Myös työllisyysasteen kasvu on hidastunut. Teollisuustuotannon kasvussa on nähtävissä enteitä taantumisesta, kuitenkin Suomen vienti on kasvanut. (Suomen Pankki, Tammikuu 2020 talouskatsaus, 21.1.2020.)

Tilastokeskuksen tammikuun 2020 ajankohdan työvoimatutkimuksen mukaan työllisyys sekä työttömyys ovat kasvaneet edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. 15-64-vuotiaiden työllisyysaste oli 72,1 %, kun se vuotta aiemmin oli 70,6 %. Työttömyysaste oli 7,2 % ja vuotta aiemmin 6,8 %. (Tilastokeskus, Työvoimatutkimus, 25.2.2020.)

Uusimman Suomea koskevan talousennusteen on julkaissut OP Ryhmä 4.3.2020. Ennusteessa bruttokansantuotteen muutosprosentiksi vuosina 2020 ja 2021 arvioidaan 0,0 ja 0,5. Useiden muiden ennustelaitosten arviot 2020 vuoden alussa ja vuoden 2019 lopussa ovat olleet 0,8 – 1,0 prosentin kasvun välillä. Myös yksityisen kulutuksen sekä viennin muutosprosentit ovat alentuneet. Ennusteiden alentumiseen on syynä koronavirus ja sen vaikutus Kiinan talouteen ja sitä kautta koko maailman talouteen. (Op, Suhdanne-ennusteen tarkistus, maaliskuu 2020; Finanssiala, Talousennusteet, 4.3.2020.)

Kuntatalous

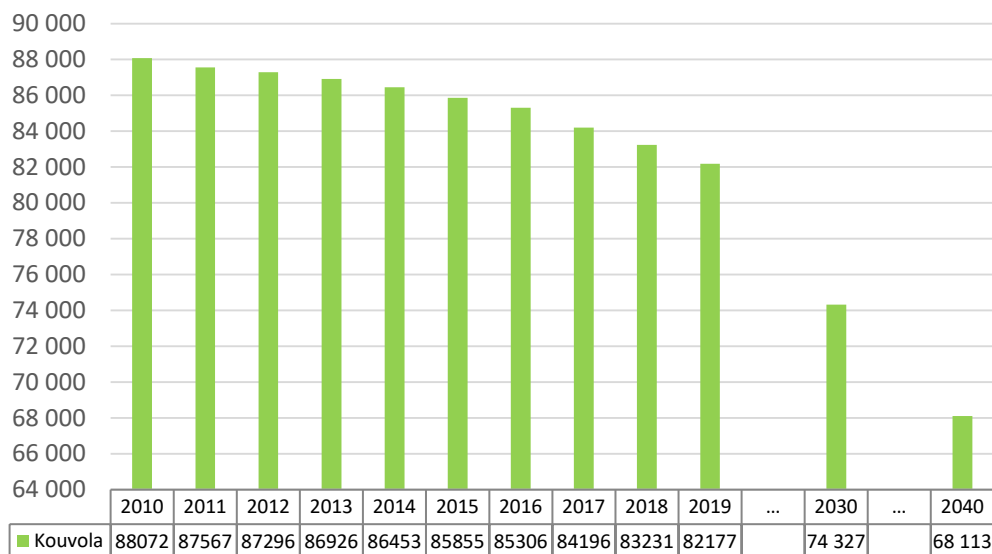
Merkittävät erot kuntien välillä johtuvat erityisesti väestörakenteen muutoksesta. Tämän merkitys on kasvanut 2000-luvulla. Suomen kuntien erilaisuus koon, olosuhteiden ja väestörakenteen suhteen on korostunut entisestään. Kun samanaikaisesti väestö ikääntyy ja muuttoliike keskittyy pääosin suurimpien kaupunkien ympärille sekä syntyvyys laskee, niin tämä vaikuttaa kuntien taloudelliseen tilanteeseen sekä lakisääteisten palvelujen organisoinnin velvoitteisiin. Verotulojen jakautuminen kuntien välillä on epätasaista. Yhteisöverotulot keskittyvät suurimmalta osin suuriin kaupunkeihin. Kunnallisverojen osalta ero muodostuu erilaisista tulotasoista sekä tulo- ja kulu-eristä. Edellä mainitut seikat on ovat vaikuttaneet siihen, että kuntien eriarvoistuminen talouden osalta on voimistunut. Vaikka kunnat ovat tehneet erittäin paljon sopeuttamistyötä, niin arvioiden mukaan kriisikuntien määrä tulee kasvamaan tulevaisuudessa. (Valtiovarainministeriö, Kunnat käännekohdassa? Kuntien tilannekuva 2020.)

Kuntasektorin tilinpäätösarvioiden mukaan vuosi 2019 vaikuttaa erittäin huonolta. Miinusmerkkisen tuloksen teki noin 75 prosenttia kunnista. Likimain ainoana kaupunkina positiivisen tuloksen teki Helsinki muiden suurien kaupunkien jäätyä negatiiviseen tulokseen. Kokonaisuudessaan kuntien osalta tilanne ei kuitenkaan näytä yhtä pahalta kuin viime syksynä. Yhtenä syynä tähän ovat kuntien tilinpäätöksiin sisältyvät kertaluonteiset erät, esimerkiksi myyntivoitot ja vuodelta 2020 siirtynyt valtionosuuden kompensointi kiky-leikkausten osalta. Kuitenkin tilinpäätösarviot osoittavat kuntakentän kahtiajakautumisen, toisella puolella Helsinki ja toisella muu Suomi. Merkittävimmät negatiiviseen tulokseen vaikuttavat tekijät ovat verorahoituksen heikko kehitys sekä toimintamenojen kasvu. (Suomen Kuntaliitto, Tiedote, 5.2.2020.)

Kouvolan toimintaympäristö

Väestömäärä

Väestömäärä vuoden 2019 lopussa oli 82 177 (Lähde: Tilastokeskus, Väestön ennakkotilasto 23.1.2020). Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna väestömäärä laski 1 000 henkilöllä. Kouvolan väestömäärä on ennusteiden perusteella edelleen laskusuunnassa. Ennusteen mukaan vuonna 2040 Kouvola on 68 113 asukasta eli 17 % vähemmän kuin tällä hetkellä. Tilastokeskuksen väestöennuste perustuu toteutuneeseen kehitykseen ja siitä johdettuun todennäköiseen tulevaan kehitykseen. Kouvolan väestömäärä vähenee ennusteen mukaan jyrkästi.

Työllisyys

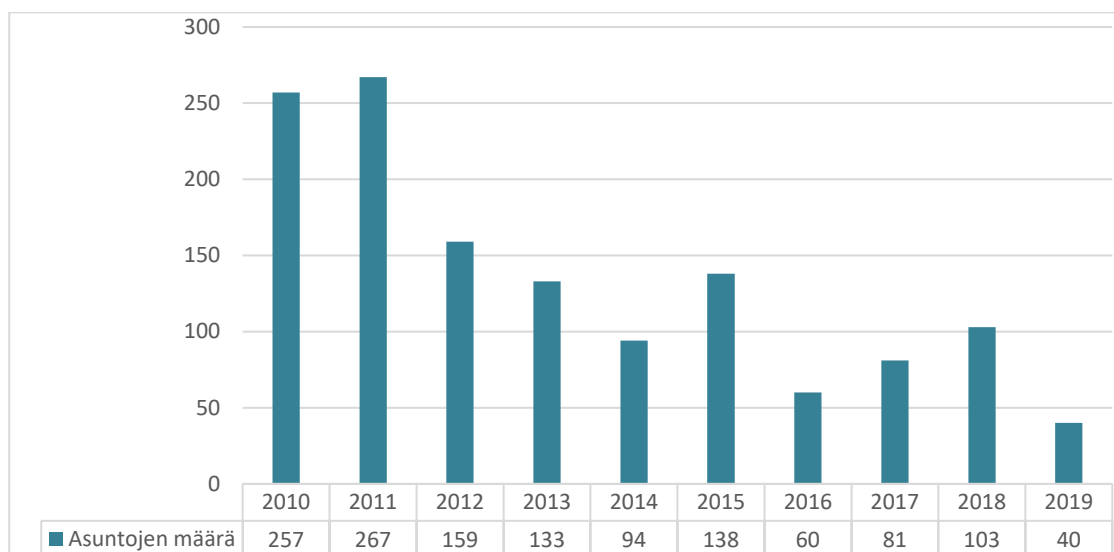
Vuoden 2019 aikana työttömyys jatkoi laskuaan. Loppuvuoden aikana lasku hidastui, ja vuoden viimeisen kuukauden työttömyys oli vain hitusen pienempi kuin vuotta aiemmin. Joulukuun 2019 työttömyysaste Kouvolaan oli 12,2 %, ja vuoden 2018 joulukuun työttömyysaste oli 12,4 %. Koko vuosi 2019 oli työllisyyden kannalta myönteisen kehityksen aikaa. Avoimena olevien työpaikkojen kehityksessä on kuitenkin nähtävissä selvä käänne: avoimia työpaikkoja joulukuussa 2019 oli 200 vähemmän kuin vuoden 2018 lopussa.

Kouvolassa pitkäaikaistyöttömyys laski viime vuonna 8,5 %. Pitkäaikaistyöttömiä (yli vuoden yhtäjaksoinen työttömyys) oli kuitenkin joulukuun lopussa 1 106 henkilöä, eli lähes 24 % työttömistä. Pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa Kymsoiten rooli kuntoutuksen työtoiminnan ja työttömien terveydenhoidon järjestäjänä on ratkaiseva pitkäaikaistyöttömyyden kustannusten hallitsemiseksi. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen määrä asukasta kohden vuonna 2019 oli 86,20 euroa/asukas, kun vuonna 2018 kustannus oli 86,80 euroa/asukas. Tässäkin siis kehitys on myönteiseen suuntaan, mutta muutos on pieni. Valtakunnallinen keskiarvo oli 72,20 euroa vuonna 2018, joten Kouvolassa pitkäaikaistyöttömyyden kustannukset ovat valtakunnallista keskiarvoa korkeammat.

Kouvolan kaupungin työllisyysyksikkö järjesti vuoden 2019 aikana 127 tukityöllistämistäjaksoa. Työnantajille pitkäaikaistyöttömän palkkaamiseen ja oppisopimukseen myönnettävää Kouvola-lisää myönnettiin 37 työttömän työllistämiseen yrityksiin. Lisäksi työllisyysyksikkö järjesti kesätyötä 211 henkilölle, ja kesätyöseteleitä myönnettiin 82. Vuosi 2020 on työllisyyden kehittymisen kannalta vaikea ennustaa. Pankit ovat jo laskeneet taloudellisia ennusteitaan nollassa tasolla. Koronaviruksen vaikutuksesta talouteen on odotettavissa lisätietoa, kun valtiovarainministeriö julkaisee uuden korjatun ennusteensa huhtikuussa 2020. Taloudellinen tilanne sisältää monia epävarmuustekijöitä, joten työttömyyden kääntäminen nousuun on mahdollinen skenaario.

Asuminen

Kouvolassa on yhteensä 55 109 rakennusta, joissa on 51 336 asuntoa. Asunnot jakautuvat siten, että omakoti- ja paritaloissa asuntoja on 24 916, rivitaloissa 6 629, kerrostaloissa 18 019 asuntoa ja muissa rakennuksissa sijaitsee yhteensä 1 759 asuntoa. Kouvolan asuntorakentaminen keskittyy voimakkaasti keskustaajamien kerrostaloasuntoihin, koska väestön ikääntyminen on aiheuttanut väestön siirtymistä asumaan palveluiden läheisyyteen. Palveluasuntoja syntyy myös keskustaajamiin. Kouvolassa kesällä 2019 toteutetut asuntomessut eivät tuoneet toivottua pirstystä pientalorakentamiseen. Uusia asuinalueita tullaan avaamaan lähivuosien aikana harkitusti eri puolille keskeistä kaupunkialuetta. Kouvolan alueella on rakennettu asuntoja myönnettyjen rakennuslupien perusteella seuraavasti vuodesta 2010 lähtien:

1.1.4 Olennaiset muutokset Kouvolan toiminnassa ja taloudessa

Kouvolan kaupungin kärkihankkeet

Asuntomessut Kouvolassa pidettiin 12.7.-11.8.2019. Messukuukauden aikana Pioneeripuistoon tutustui noin 114 000 messuvierasta. Kesän aikana hankkeessa työskenteli messutoimiston viiden henkilön lisäksi 16 kesätyöntekijää, jotka toimivat bussioppaina sekä muissa messujen aikaisissa töissä. Messututkimuksen mukaan asiakkaat käyttivät rahaa messualueella noin 5 milj. euroa ja messualueen ulkopuolella Kouvolan alueella noin 7 milj. euroa.

Asemanseudun Matkakeskuskorttelin vaiheittaisen toteuttamisen suunnitelma valmistui. Ensimmäisessä vaiheessa hyvin pienillä kaupungin investoinneilla olisi mahdollista toteuttaa kolme toimistorakennusta asemarakennuksen länsipuolelle radan varteen. Tarvittavat pysäköintitilat rakennettaisiin myös vaiheittain. Uudet liityntäpysäköintialueet valmistuivat henkilöratapihan eteläpuolelle Kiskokadun varrelle. Myös Välikadun pysäköintialue uudistettiin. Asemakukio sai uuden ilmeen ennen asuntomessujen avajaisia.

Kouvolan rautatie- ja maantieterminaalin (**Kouvola RRT**) tekninen suunnittelu on valmistunut. EU-rahoitteinen Kouvola RRT 2016-2018 suunnittelu- ja kehittämishanke on auditoitu ja hankkeen loppuraportti on käsittelyssä. Kouvola RRT 2019-2022 toteutushankkeen ensimmäisen rakennusurakan työt ovat valmistuneet joulukuussa 2019. Euroopan komissio on myöntänyt Kouvola RRT 2019-2022 toteutushankkeelle 20 % tukirahoitusta hankkeen laajuuden ollessa 39,3 milj. euroa, josta Kouvolan kaupungin osuus on noin 33,8 milj. euroa ja liikenne - ja viestintäministeriön noin 5,5 milj. euroa.

Kimolan kanavan rakennusurakat ovat edenneet suunnitellusti, väylä- ja siltaurakat ovat valmistuneet. Sulku-urakkaan liittyvä sulun koekäyttö on jätetty suunnitellusti keväälle 2020. Virtakiven ja Hirvelän satamien vesiluvat on saatu ja satamien rakennustöiden urakkatarjouskyselyt ovat meneillään. Uudistettujen veneväylien vesilupahakemukset ovat käsittelyssä. Kimolanlahden sillan alikulkukorkeuden nostamista on käsitelty Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen sekä Väyläviraston johdon kanssa.

Verotulot ja valtionosuudet

Vuoden 2019 verotulokehitys oli edelleen poikkeuksellista ja ennalta-arvioimatonta. Vuoden alussa käyttöön otetun kansallisen tulorekisterin ilmoitusongelmien arvioitiin aiheuttavan vajausta verotulokertymiin. Loppukesästä 2019 saatiin tieto, että suurempi syy alhaisiin verotulotilityksiin oli vuoden 2019 alusta voimaan tullut verokorttiuudistus. Uudistuksen myötä kunnallisverotuksessa siirryttiin kaikkien veronmaksajien osalta vuositulorajaan, jolloin verotuloja maksetaan enemmän loppuvuodesta tai vasta seuraavan vuoden puolella. Vaikka kyseiset verotulot saadaankin vuonna 2020, niin tämä siirtymä on pysyvä, joten sillä ei ole positiivista vaikutusta vuoden 2020 kertymiin. Kuntaliiton arvion mukaan koko kuntaryhmän tilitysvaje on noin 350 milj. euroa vuoden 2019 tilitysten osalta. Kouvolan osalta kunnallisverojen muutos edelliseen vuoteen nähden oli 1,2 prosenttia, kun koko kuntaryhmän osalta muutos oli 2,6 %.

Yhteisöverojen tuotto kasvoi edellisestä vuodesta 14,1 prosenttia eli 2,9 milj. euroa. Yhteisöverojen kertymä vuodelta 2020 oli yhteensä 23,1 milj. euroa. Kertymää nosti jako-osuuden kasvu, joka muodostuu yritystoimintaerästä sekä metsäerästä. Vuoden 2019 yhteisöveron jako-osuuteen vaikuttavat yritystoimintaerät ovat vuodet 2016 ja 2017. Jako-osuuden kasvuun vaikutti vuoden 2017 yritystoimintaerän positiivinen kehitys. Koko kuntaryhmän osalta yhteisöverot kasvoivat 2,8 prosenttia edelliseen vuoteen nähden.

Kiinteistöveroja kertyi vuonna 2019 yhteensä 28,4 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen nähden oli 0,7 milj. euroa. Kasvuun vaikutti kertaluonteisesti kiinteistöveroprojektin myötä maksuunpantujen verojen kasvu 0,6 milj. eurolla. Muutos johtui rakennuskannan verotusarvojen tarkastamisesta.

Kouvolan kaupungin vuonna 2019 saamat valtionosuudet olivat yhteensä 172,3 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 2,3 milj. euroa. Valtionosuus jakautuu kahteen osaan: valtiovarainministeriön hallinnoimaan peruspalveluiden valtionosuuteen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämään valtionosuuteen. Peruspalveluiden valtionosuus vuonna 2019 oli 139,3 milj. euroa, verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus 18,6 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet 14,4 milj. euroa. Vuoden 2019 valtionosuuksia kasvatti loppuvuodesta kunnille maksettu ns. kiky-kompensaation siirto vuodelta 2020 vuodelle 2019. Kouvolan osuus tästä oli 3,6 milj. euroa.

Merkittävät poikkeamat talousarvioon

Käyttötaloulososassa määrärahojen ja tuloarvioiden sitovuustaso kaupunginvaltuustoon nähden on lautakunnan toimintakate. Ainoastaan maaseutulautakunnan toimintakate ylittyi, muiden lautakuntien osalta toimintakate jäi alle kaupunginvaltuuston hyväksymän sitovuustason. Maaseutulautakunnan toimintakatteen ylitys oli 0,3 milj. euroa. Merkittävimpänä tekijänä oli varautuminen Melan takaisinperintään perusteetta saaduista valtionkorvauksista.

Kaupunginhallituksen toimintakate toteutui 0,8 milj. euroa muutettua talousarviota paremmin. Merkittävimmät poikkeamat olivat joukkoliikenteen myyntitulojen ennakoitua suurempi kertymä sekä toimintamenoissa puhtaanapidon, rakennusten ja alueiden kunnossapidon sekä lämmityskulujen arvoitua pienempi toteutuma. Kasvatus- ja opetuslautakunnan toimintakate toteutui muutettuun talousarvioon nähden 0,4 milj. euroa parempana.

Myyntituloja kertyi ennakoitua enemmän. Liikunta- ja kulttuurilautakunnan toimintakatteen toteutuma oli 0,6 milj. euroa arvioitua parempi. Toteutumaan vaikutti mm. toimintatuolojen ennakoitua suurempi kertymä ja säästöt henkilöstömenoissa. Teknisen lautakunnan toimintakate muodostui 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota paremmaksi. Merkittävimmät tekijät olivat mm. säästöt henkilöstömenoissa sekä aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden hankinnoissa.

Investointeihin tehtiin useita talousarviomuutoksia, jotka vähensivät talousarvion investointimenoja 12,7 milj. eurolla. Tästä huolimatta investoinnit toteutuivat 3,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä.

Olenneisimmat määrärahojen alitukset olivat:

- Kaupunginhallitus, Konsernipalvelut: ICT investoinnit (0,3 milj. euroa)
- Kaupunginhallitus, Konsernipalvelut: rakennukset (0,9 milj. euroa)
- Tekninen lautakunta: maa- ja vesialueet (0,4 milj. euroa)
- Tekninen lautakunta: kiinteät rakenteet ja laitteet (2,1 milj. euroa)

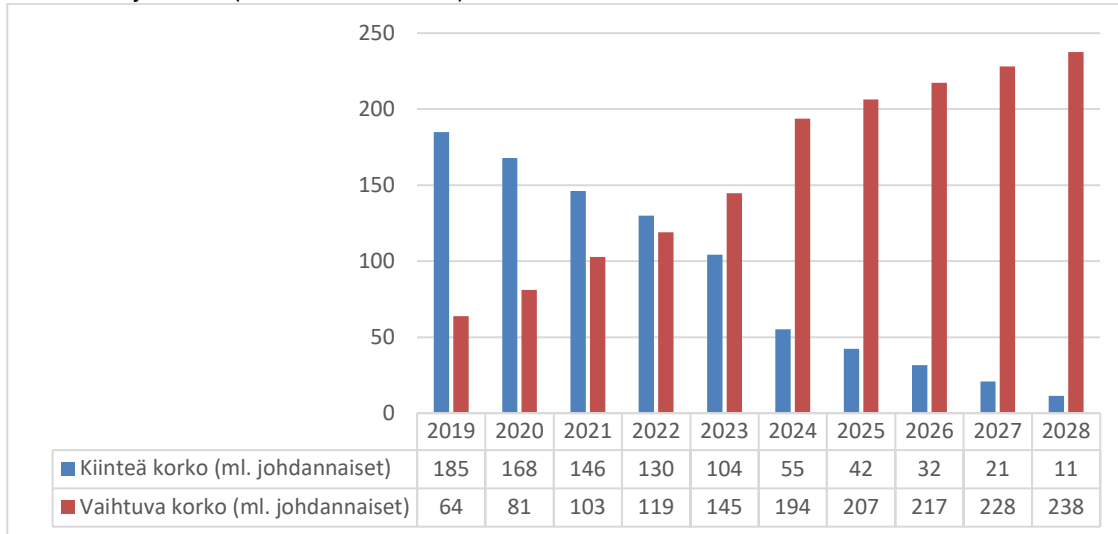
Lainat rahoituslaitoksilta

Kaupungin pitkäaikaiset lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta ovat tilinpäätöshetkellä 249,0 milj. euroa. Pitkäaikaista lainaa on nostettu vuoden 2019 aikana kaikkiaan 3 kertaa, yhteensä 70 milj. euroa. Vanhoja lainoja on lyhennetty vuoden aikana 24,0 milj. euroa. Tilapäislainaa kuntatodistusohjelman kautta nostettiin vuoden aikana säännöllisin väliajoin, 30 kertaa. Tilapäislainojen maturiteetti vaihteli parista viikosta kahteen kuukauteen. Vuoden lopussa kuntatodistusrahaa oli käytössä 44 milj. euroa. Kuntatodistusohjelman limiitti korotettiin marraskuussa 60 milj. eurosta 100 milj. euroon. Kaikki kuntatodistusslainat saatiin edelleen nostettua negatiivisella korolla. Kuntatodistusohjelman lisäksi lyhytaikaisiin rahantarpeisiin hyödynnettiin Kymenlaakson Osuuspankissa olevaa 14 milj. euron konsernitilin limiittiä.

Lainat rahoituslaitoksilta	31.12.2019	31.12.2018
Avoinna oleva saldo, euroa	248 960 138	202 982 894
Avoinna oleva saldo Kuntatodistus, milj. euroa	44,0	6,0
Avoinna oleva johdannaisten nimellismäärä, milj. euroa	51,5	57,5
Pitkäaikainen korkositoumus (sis. johdannaiset), %	74,93	62,29
Pitkäaikainen korkositoumus (ei sis. johdannaisia), %	54,24	36,42
Korkositoumus keskimäärin, vuotta	3,33	3,03
Pääomasitoumus keskimäärin, vuotta	4,81	5,16
Keskikorko (viimeiset 12 kuukautta), %	1,22	1,39

Lainakannan suojaustaso vaihtelee markkinatilanteen mukaan. Kaupunginhallituksen hyväksymien Kouvolan kaupungin rahoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti lainasalkun suojausaste tulee olla aina vähintään 25 %. Suojausasteen yläraja nostettiin kesäkuussa kaupunginhallituksen päätöksellä 70 prosentista 80 prosenttiin. Kaupungin lainasalkun suojausaste on vuoden 2019 lopussa nykyisistä suoja- ja lainapääomista laskettuna noin 74,9 %. Kaupungin lainasalkun keskimääräinen korkosidonnaisuusaika on tilinpäätöshetkellä 3,3 vuotta ja viimeisen 12 kuukauden keskikorko 1,22 % (sis. marginaalin). Vaihtuvan koron osalta noin 56,5 % lainoista on sidottu 3 kk:n euriboriin. Kouvolan kaupungin lainasalkun pääomasitoumus vuoden 2019 lopussa on keskimäärin 4,8 vuotta. Arvot ovat lähellä kuntien tämän hetken keskimääräistä tasoa. Suojausasteen kehitys on varsin riippuvainen lainakannan kasvutahdista ja uusien lainojen nostoajankohdista. Odotettavissa oleva lainakannan kasvu tulee ilman suojaustoimenpiteitä pudottamaan lähivuosina sekä suojausastetta että korkosidonnaisuusajaa merkittävästi. Tämä lisää lainasalkun korkoriskiä. Alla olevan kuvan luvuissa jälleenrahoitus on mukana. Oletuksena, että uudet lainat nostettaisiin vaihtuvakorkoisena.

Korkoriskin jakauma (seuraavat 10 vuotta)

Sijoitustoiminta

Vuosi 2019 oli sijoitusmarkkinoilla yksi parhaista pitkiin aikoihin. Keskuspankkipolitiikassa nähtiin täyskäännös jo heti alkuvuodesta. Heikkenevässä talousympäristössä keskuspankkien ajamalla rahapolitiikan elvytystoimilla oli keskeinen rooli suotuisan markkinakehityksen liikkeellepanevana voimana. Korkojen nousuodotukset kääntyivät laskuodotuksiksi, mikä omalta osaltaan vauhditti varsinkin riskillisten omaisuuslajien positiivista kehitystä. Poliittiset riskit kasasivat ennakoon tummia pilviä sijoitusvuoden ylle ja kasvattivat vuoden aikana ajoittain talouden epävarmuutta. Loppuvuodesta 2019 kauppasota kuitenkin hieman laantui ja myös talousnäkymät alkoivat osoittaa jossain määrin elpymisen merkkejä.

Kaupungin pitkäaikainen sijoitussalkku on täyden valtakirjan periaatteella kahden varainhoitajayhteisön – OP Varainhoidon ja Evlin hoidettavana. Lähtökohtana on, että tuottoja haetaan pitkäjänteisesti, ilman liiallista riskinottoa. Kaupungin nykyisellä sijoitusstrategialla salkun perusallokaatio on 35 % korot, 35 % osakkeet, 30 % vaihtoehtoiset sijoitukset (esim. kiinteistörahasotot ja metsärahasotot). Vaihtoehtoisten sijoitusten osalta mukaan voidaan jonkin verran ottaa myös epälikvidimpiä vaihtoehtoja (esim. epälikvidit lainat, private equity-rahastot, infrasijoitukset). Epälikvidien sijoitusten osalta on rajattu niin, että niiden osuus kaupungin kokonaissijoitusvarallisuudesta saa olla enintään 10 %. Maksimipaino osakkeiden osalta on 50 %. Pitkän aikavälin tuottotavoite perusallokaatiolla on noin 5 % ja volatilitteetti, joka kuvaa tuottojen vaihtelua odotetun tuoton ympärillä on noin 8 %.

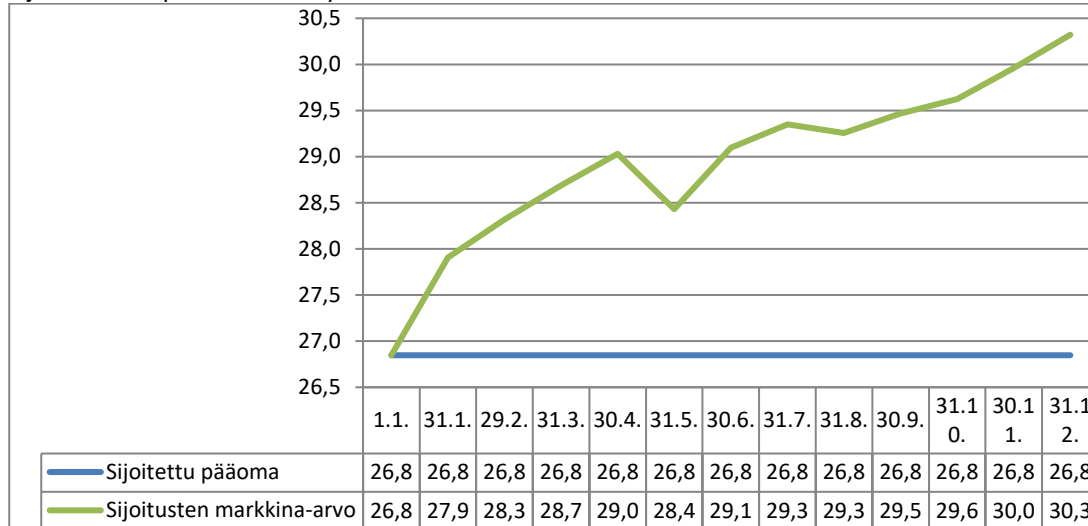
Vuoden 2019 lopussa kaupungin sijoitussalkku on jakaantunut niin, että korkosijoitusten osuus on 47 %, osakesijoitusten osuus 36 % ja vaihtoehtoisten sijoitusten (lähinnä kiinteistö- ja metsäsijoitukset) osuus 17 %. Paremman hajautuksen aikaansaamiseksi sijoitukset on toteutettu rahastojen kautta. Salkun volatilitteetti viime vuoden osalta oli alhainen, 5,2 %.

Vuoden 2018 lopun notkahduksesta toivuttiin sijoitusmarkkinoilla nopeasti ja myös Kouvolaan kaupungin varainhoitosalkun kehityksen osalta vuosi 2019 oli erittäin vahva. Salkun arvo nousi vuoden aikana 12,62 % ja ylitti vertailuindeksin tuoton. Arvopapereiden myyntivoittoa realisoitui vuoden aikana nettomääräisesti noin 0,3 milj. euroa ja palkkion palautuksina sekä tuoton maksuina saatiin lähes 0,2 milj. euroa. Kaupungin pitkäaikaisen sijoitussalkun kirjanpidollinen arvo vuoden 2019 lopussa on 27,8 milj. euroa ja salkun markkina-arvo kohosi ensimmäistä kertaa yli 30 milj. euron (30,3 milj. e). Osakesijoitusten vuotuinen tuotto oli +27,3 % ja korkosalkkukin tuotti vielä +7 %. Muut sijoitukset toivat salkkuun hajautusta ja niiden tuotto oli +2,4 %. Kaupungin sijoitussalkun absoluuttinen tuotto salkun alusta (29.6.2011) lähtien on noin 56 %.

Erinomaisesti sujuneen sijoitusvuoden 2019 jälkeen tuotto-odotukset vuodelle 2020 on syytä pitää maltillisina. Maailmantalouden kasvun ennustetaan jäävän vuonna 2020 vaisuhkoksi. Keskuspankit ovat keventäneet rahapolitiikkaa ja liikkumavara elvytyksen osalta alkaa käymään vähäiseksi. Katseet kääntyvät lähinnä finanssipolitiikan suuntaan. Nollakorkomaailman mukanaan tuoma vaihtoehtojen puute ohjaa varojen allokointia koroista osakkeisiin ja vaihtoehtoisin sijoituksiin mutta konkreettisesti kaivattaisiin maailmantalouden tilan ja yritysten tulosten kohenemista.

Heilunta sijoitusmarkkinoilla tulee oletettavasti jatkumaan ja negatiiviset uutiset voivat saada aikaan hyvinkin voimakkaan korjausliikkeen. Yhdysvaltojen Kiinan politiikka on ollut tiukkenemassa ja kauppasota saattaa olla tässä kehityksessä vain alkusoittoa. Koronaviruksen vaikutukset maailmantalouteen voivat olla merkittävät varsinkin jos virus riistäytyy pandemia-asteelle ja epidemia-aallon kesto samalla pitkittyy.

Sijoitussalkun pääoman kehitys 1.1.-31.12.2019

Tilikauden päättymisen jälkeen tapahtuneet toiminnan ja talouden muutokset

Maaliskuussa 2020 ilmennyt koronapandemia tulee muuttamaan kaupungin taloustilannetta ja toimintaa ainakin väliaikaisesti. Koronatilanteen kehittymistä on hyvin vaikea ennakoida tarkasti, mutta sen vaikutukset talouteen myös kuntatasolla tulevat varmasti olemaan mittavat ja pitkäaikaiset. Tilanteesta aiheutuu kaupungille tulonmenetyksiä, menojen lisäyksiä sekä verotulojen vähennyksiä. Vaikutuksia on myös rahoitusmarkkinoilla sekä rahan saatavuudessa. Kaupunki seuraa kustannusvaikutuksia sekä tekee niistä arvioita.

1.1.5 Henkilöstö

Päättäneeltä tilikaudelta laaditaan erillinen henkilöstökertomus, jossa käsitellään laajemmin henkilöstöä koskevia tunnuslukuja ja kehittämistoimenpiteitä.

Henkilöstöohjelma

Henkilöstöohjelmalla tuetaan kaupunkistrategian toteutumista. Kaupunginhallitus hyväksyi 26.1.2015 Kouvolan kaupungin henkilöstöohjelman. Siinä linjataan kaupunkistrategiassa määriteltujen tavoitteiden pohjalta tarkempia johtamiseen ja esimiestyöhön, osaamisen kehittämiseen sekä henkilöstön ja työyhteisöjen hyvinvoinnin edistämiseen liittyviä tavoitteita ja kehittämistoimenpiteitä. Henkilöstöohjelma ohjaa Kouvolan kaupungin henkilöstöjohtamista, henkilöstöpolitiikkaa ja henkilöstötyötä. Henkilöstöohjelman päivitys on aloitettu syksyllä 2019.

Kaupungin strategiaa on toteutettu myös vuonna 2014 hyväksytyn työhyvinvointiohjelman avulla, joka on samalla ollut Kouvolan kaupungin työturvallisuuslain (738/2002) 9 §:n mukainen työsuojelun toimintaohjelma. Henkilöstöä koskeva suunnitelma tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi on päivitetty vuonna 2018.

Henkilöstö toimialoittain

Kouvolan kaupungin palveluksessa oli vuoden 2019 lopussa yhteensä 3 162 viranhaltijaa/työntekijää, joista vakinaisia oli 2 596, määräaikaista 485 ja tukitoimenpitein työllistettyjä 81. Henkilöstömäärän kehitystä on seurattu myös osavuosijakso- ja kuukausikatsauksissa. Kaupungin henkilöstömäärä väheni edellisvuodesta 2 294:llä. Henkilöstö jakautui toimialoittain seuraavasti:

Toimiala	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Henkilöstö 31.12.19
Konsernipalvelut	113	3	1	117
Kasvatus ja opetus	1 667	356	67	2 090
Liikunta ja kulttuuri	102	15	11	128
Asuminen ja ympäristö	714	111	2	827
Yhteensä 31.12.2019	2 596	485	81	3 162
Henkilöstö 31.12.2018	4 355	995	106	5 456

Henkilöstörakenne muuttui merkittävästi 1.1.2019 alkaen sote-palvelujen siirtyessä Kymsotelle. Sen palvelukseen siirtyi liikkeenluovutuksella 2 052 työntekijää, mikä oli noin 38 prosenttia koko henkilöstöstä.

Työvoiman vähentämistä koskevia yt-neuvotteluja käytiin koko henkilöstön osalta ajalla 26.4.–11.6.2019 ja 18.10.–9.12.2019. Henkilöstövähennyksiä on toteutettu pääasiassa eläkkeelle siirtymistä ja muuta vaihtuvuutta hyödyntämällä sekä määräaikaista henkilöstöä vähentämällä. Yt-neuvottelujen vaikutukset henkilöstömäärään näkyvät erityisesti vuonna 2020. Vuonna 2019 eläkkeelle siirtymisen vuoksi vapautuneista 109 virasta ja tehtävästä jätettiin täyttämättä 40 eli 37 prosenttia. Myös muuta henkilöstön lähtövaihtuvuutta hyödynnettiin merkittävästi, sillä muusta syystä vapautuneista 94 virasta ja tehtävästä jätettiin täyttämättä 23 eli 24 prosenttia. Kun kaikki lähtövaihtuvuus (eläkkeelle siirtyminen ja muut syyt) otetaan huomioon, on 203 vapautuneesta virasta ja tehtävästä jätetty täyttämättä yhteensä 63 eli 31 prosenttia.

Henkilöstömäärä henkilötyövuosina

Tarkemmin henkilöstömäärää kuvaa henkilötyövuosi (htv), jolla tarkoitetaan koko vuoden kokoaikatyössä ollutta henkilöä. Osan vuotta, osa-aikaisesti työskentelevän sekä palkattomalla virka-/työvapaalla olleen työpanos on laskettu tehdyn työajan suhteessa. Tunnusluvusta ei vähennetä vuosilomia tai muita palkallisia poissaoloja. Henkilötyövuodet jakautuvat toimialoittain seuraavasti:

Toimiala	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Tot. 1-12/19
Konsernipalvelut	101,22	16,02	1,96	119,20
Kasvatus ja opetus	1 431,16	472,82	59,52	1 963,50
Liikunta ja kulttuuri	88,73	38,93	12,26	139,92
Asuminen ja ympäristö	641,23	127,04	26,43	794,70
Yhteensä	2 262,34	654,81	100,17	3 017,32
HTV 31.12.2018	3 717,48	1 181,25	112,74	5 011,47

Henkilötyövuodet ovat vähentyneet edellisvuodesta yhteensä 1 994,15:lla eli 39,8 prosentilla. Henkilötyövuosien väheneminen johtuu henkilöstömäärän vähenemisestä.

Henkilöstömenot

Kaupungin henkilöstömenot tilikaudelta olivat 150,7 milj. euroa. Henkilöstökulut jakautuivat toimialoittain seuraavasti:

Henkilöstömenot 1000 e	TP 2018	TA 2019	Muutettu TA 2019	TOT 12/2018	TOT 12/2019	MUUTOS% 2018/2019	TOT% TA 2019
Yhteistoiminta		4 151	4 751		4 853		102,1%
Konsernipalvelut		8 780	8 278		8 536		103,1%
Kasvatus ja opetus		95 488	96 121		96 810		100,7%
Liikunta ja kulttuuri		7 233	7 173		6 726		93,8%
Asuminen ja ympäristö		36 288	35 989		33 797		93,9%
Kaupunki yhteensä	239 494	151 941	152 313	239 494	150 723	-37,1%	99,0%

Henkilöstömenot vähenivät edellisvuodesta noin 88,8 milj. eurolla eli 37,1 prosentilla. Palkat ja palkkiot vähenivät edellisvuodesta 37,8 prosentilla. Tähän on vaikuttanut erityisesti henkilöstömäärän väheneminen.

Kunta-alalla käytettiin 1.1.2019 alkaen paikallinen järjestelyerä, jonka suuruus vaihteli sopimusaloittain ollen 0,7–1,2 prosenttia. Lisäksi 1.4.2019 alkaen toteutettiin kaikilla sopimusaloilla 1,0 prosentin yleiskorotus. Tilinpäätökseen kirjattavan lomapalkkavelan muutos lisäsi henkilöstökuluja noin 0,5 milj. eurolla. Lomapalkkavelkaa kasvatti kilpailukykyso-
pimuksen mukaisen 30 %:n lomarahaleikkauksen päättyminen 1.4.2019 alkaen kertyneiden lomarahojen osalta.

Vuonna 2019 haettiin säästöjä myös henkilöstön vapaaehtoisilla virka- ja työvapailla (ns. talkoovapaat). Kaupunginhal-
litus hyväksyi talkoovapaita koskevat ohjeet 3.6.2019. Ajalla 1.6.–31.12.2019 talkoovapaista kertyi säästöjä sosiaalikus-
tannuksineen yhteensä noin 191.000 euroa.

Sairauspoissaolot

Sairauspoissaoloja oli vuonna 2019 keskimäärin 16,9 kalenteripäivää/henkilötyövuosi, mikä oli 2,9 kalenteripäivää/hen-
kilötyövuosi vähemmän kuin vuotta aiemmin. Sairauspoissaolojen vähentymiseen vaikutti erityisesti henkilöstöraken-
teen muutos sote-palvelujen siirtyessä Kymsootelle. Sairauspoissaolot jakautuivat toimialoittain seuraavasti:

Toimiala	Kalpv täys- palkallinen	Kalpv osa- palkallinen	Kalpv pal- katon	Kalpv yh- teensä	v. 2019 kalpv/ htv
Konsernipalvelut	973	207	233	1 413	11,9
Kasvatus ja opetus	24 267	4 463	1 273	30 003	15,3
Liikunta ja kulttuuri	1 762	345	380	2 487	17,8
Asuminen ja ympäristö	11 759	3 906	1 388	17 053	21,5
Yhteensä	38 761	8 921	3 274	50 956	16,9
Vuonna 2018	73 631	18 069	7 405	99 105	19,8

*) Asuminen ja ympäristöpalveluissa sairauspoissaolot olivat vuonna 2019 ilman lomituspalveluja 19,7 kpv/htv.

Työhyvinvointijohtamisen paraneminen ja sairauspoissaolojen väheneminen on ollut yksi vuoden 2019 talousarvion tavoitteista. Henkilöstön työterveyspalvelut kilpailutettiin vuonna 2018 ja palvelujen tuottajaksi vaihtui vuoden 2019 alussa Terveystalo. Kaupungin tavoitteena on strateginen kumppanuus työkykyjohtamisessa sekä vaikuttava työterveysyhteistyö siten, että työterveyshuolto tukee kaupungin toimintaa ja on tarvelähtöistä. Työterveyspalvelujen haltuunotto oli käynnissä alkuvuoden. Syksyllä otettiin käyttöön Sirius -työkykyjohtamisen järjestelmä. Korvaavan työn toimintatavan laajentaminen ja sen aktiivinen käyttäminen on ollut yksi työterveyshuollon toimintasuunnitelman tavoitteista. Työkykyjohtamisen prosesseja on kehitetty siten, että työkykyriskit tunnistettaisiin jatkossa aiempaa varhaisemmassa vaiheessa.

1.1.6 Ympäristötekijät

Osana lakisääteistä tilinpäätösinformaatiota kuvataan kunnan ympäristöasioita kirjanpitolautakunnan kuntajaoston suosituksen mukaisesti. Tarkoituksena on muodostaa kokonaiskuva kunnan ympäristönsuojeluun käyttämistä resursseista ja saaduista taloudellisista hyödyistä. Ympäristötekijöiden kuvaus valottaa taloudellisesta näkökulmasta Kouvola ympäristöohjelman tavoitteita, joita on mm. energian säästämiseksi ja resurssitehokkuuden lisäämiseksi.

Ympäristötalouden luvut kootaan kirjanpidosta. Ympäristötilinpito ei kuitenkaan ole toistaiseksi täysin sovitettavissa olemassa oleviin kirjanpitojärjestelmiin. Siksi ympäristönsuojelullinen osuus on joissain tapauksissa laskettava erikseen. Henkilöstökustannuksista ei ole toistaiseksi erotettavissa sitä osaa, mikä liittyy esim. ympäristökoulutuksiin osallistumiseen tai ekotukitoimintaan. Laskentamenetelmiä kehitetään ympäristötilinpidon tarkentamiseksi. Tämä aiheuttaa sen, että lukuja aikaisempiin vuosiin verrattaessa on oltava kriittinen. Toimintakertomuksessa esitettäviä tietoja täydentää ympäristöohjelman vuosiraportti, jossa esitellään ympäristökuormitukseen, ympäristön tilaan ja toimintatapoihin liittyvät tulokset. Raportti valmistuu kevään 2020 aikana.

Ympäristötuotot, -kulut ja -investoinnit koostuvat seuraavista osa-alueista: Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu, vesiensuojelu ja jätevesien käsittely, jätehuolto ja roskaantumisen, maaperän ja pohjaveden suojelu, melun ja värinän torjunta, luonnonsuojelu ja maisemansuojelu, ympäristönsuojelun viranomaistehtävät ja ympäristönsuojelun edistäminen. Vuonna 2019 ympäristötuotot olivat noin 0,3 milj. euroa ja ympäristökulut 3,1 milj. euroa. Investointeja ympäristönsuojelun edistämiseksi tehtiin noin 1,9 milj. eurolla.

Suurimmat kulut aiheutuivat jätehuollosta ja roskaantumisen ehkäisystä, yhteensä 1,1 milj. euroa. Summa kattaa kaupungin kiinteistöjen jätehuollon sekä ulkoalueiden, kuten puistojen ja liikennealueiden puhtaanapidon ja roskien siivouksen. Kuluissa ei ole mukana kaikkia roskaantumisen ja laittomista kaatopaikoista aiheutuneita kuluja, joita kertyy mm. tarkastuskäynneistä, kirjaamisista ja yhteydenpidosta eri osapuolten välillä. Lisäksi varsinaiseen siivoamiseen osallistuu puisto- ja liikennealueiden puhtaanapidosta vastaavien lisäksi muita kaupungin palveluyksiköitä.

Ulkoilman ja ilmastonsuojelun kulut koostuvat ilmanlaadun tarkkailusta, hiekoitushiekan ja katupölyn poistosta ja kevyen liikenteen edistämisestä, yhteensä 0,6 milj. euroa. Ilmanlaadun tarkkailusta tuli myös laskutettavaa tuloa ja kevyen liikenteen edistämiseen saatiin hankeavustusta. Vesiensuojelun ja jätevesien käsittelyn kulut, 0,6 milj. euroa, muodostuvat kiinteistöjen jätevesimaksuista ja vesiensuojeluyhdistyksen jäsenmaksusta. Maaperän ja pohjaveden suojelussa muodostui vielä hieman kuluja Pohjankorven pohjaveden puhdistushankkeen seurannasta.

Meluntorjuntatöinä toteutettiin Kaunisnurmen meluaita sekä Keltin meluvalli. Investointien suuruus oli yhteensä 0,7 milj. euroa. Kymijoen rantareitin rakentamiseen liittyvät investoinnit, noin 0,6 milj. euroa, sisältyvät kohtaan luonnonsuojelu ja maisemansuojelu. Kuluja aiheutui lisäksi luontopolkujen rakenteiden ylläpidosta ja vieraslajien torjunnasta. Ympäristönsuojeluviranomaiselle maksettavista lupa- ja muut maksut muodostivat pääosan ympäristötuloista, lähes 0,2 milj. euroa. Kuluina kirjattiin viranomaistyöhön liittyvät palkat ja toimintakulut noin 0,6 milj. euroa.

Ympäristönsuojelua edistettiin vuoden 2019 aikana monin tavoin, joista ympäristökuluina on ilmoitettu varhaiskasvatuksen ympäristökasvatushankkeet ja Kouvola osuus Kymenlaakson energianeuvonnasta, yhteensä 77 000 euroa sekä tuloina 47 000 euroa. Investoinnit, 0,6 milj. euroa, muodostuvat Viialan liikuntasalin valaistuksen uusimisesta, Kouvola-talon automaatioinvestoinnista, Paraatikentän valaistuksesta ja katuvalaistuksen vaihtamisesta led-valoiksi, mikä on jatkoa edellisten vuosien investoinneille. Led-valaistukseen siirtyminen säästää merkittävässä määrin energiaa ja kustannuksia.

Ympäristötalous	Tuotot	Kulut	Investoinnit
Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	60	608	0
Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	0	647	0
Jätehuolto ja roskaantumisen ehkäisy	4	1 126	9
Maaperän ja pohjaveden suojelu	0	7	0
Melun ja värinän torjunta	0	0	726
Luonnonsuojelu ja maisemansuojelu	0	59	559
Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät	162	565	0
Ympäristönsuojelun edistäminen	47	77	591
Yhteensä	273	3 089	1 885

1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Korruption ja lahjonnan torjunnasta lakien (mm. laki kunnallisesta viranhaltijasta, rikoslaki, työsopimuslaki) lisäksi on huolehdittu kaupungin ajantasaisella ohjeistuksella mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje, hankintaohje ja ohjeet vieraanvaraisuudesta, edustamisesta ja lahjoista.

1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kouvolan kaupungilla on takana kaksi taloudellisesti erittäin huonoa vuotta. Sekä vuonna 2018 että vuonna 2019 verotulot romahtivat arvioiduista summista ja sote-menot kasvoivat arvioitua enemmän. Kaupunki on aktiivisesti tehnyt talouden tasapainottamistoimenpiteitä usean vuoden ajan. Vuoden 2018 kesällä asetettiin ensimmäiset säästötavoitteet ja vuoden 2019 talousarvioon ja 2019-2021 taloussuunnitelmaan sisältyi lukuisia eri toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi. Myös vuoden 2019 kesällä asetettiin lisätavoitteita, joilla mahdollisesti saavutettaisiin säästöjä. Vuoden 2020 talousarvio ja vuosien 2020-2022 taloussuunnitelmaa sisältää myös lukuisia erilaisia säästötoimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden tavoitteena on talouden tasapainottuminen viimeistään vuoden 2022 aikana. Vuoteen 2020 sisältyy monia eri haasteita; asetettujen säästöjen toteutuminen, mm. merkittävänä lomautuksista laskettujen säästöjen toteutuminen sekä muut henkilöstösäästöt. Vuoden 2020 keväällä loppuvan työ- ja virkaehtojen sopimuksen uusimisen vaikutukset eivät ole vielä tiedossa, eikä niitä siten voida arvioida. Vaikka Kouvolan ohella lukuisat kunnat ovat taloudellisisissa vaikeuksissa, niin omilla toimenpiteillä täytyisi pystyä vaikuttamaan taloudelliseen tilanteeseen. Kouvolan raskas palvelurakenne on peruja kuntien yhdistymisen ajalta ja vaikka palveluverkkoon on tehty paljon muutoksia, niin niitä tarvittaisiin edelleen. Palvelurakennetta täytyisi sopeuttaa palvelutarpeen mukaisesti eli ottaa huomioon Kouvolan erittäin negatiivinen väestökehitys, erityisesti kahden viime vuoden ajalta. Oman lisähaasteensa on tuonut keväällä 2020 ilmennyt koronavirus ja siitä seuraavat taloudelliset vaikutukset, joita on vielä mahdoton arvioida.

Kouvolassa työskentelee keväällä 2020 useita eri ohjausryhmiä, joiden tavoitteena on mm. talouden tasapainottaminen. Työryhmät ovat talouteen keskittyvä Perlaconin raportin jatkotyön ohjausryhmä, toimiala- ja toimielinrakennetta selvittävä muutostyön ohjausryhmä sekä Kinnon toiminnan jatko-organisointia työstävä ohjausryhmä. Lisäksi selvitetään ammattiopiston sekä kulttuuritalojen yhtiöittämistä. Ohjausryhmien työskentelyn aikataulu on aiemmin määritelty huhtikuun 2020 loppuun. Koronaepidemia voi vaikuttaa työryhmien aikatauluihin niitä myöhentävästi. Työryhmien loppuraporttien vaikutukset tullaan ottamaan huomioon talousarviossa ja –suunnitelmassa vuosille 2021- 2023.

Taloudellinen tilanne kriisikuntakriteerien näkökulmasta

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kouvolan kaupungin kattamaton alijäämä vuoden 2019 tilinpäätöksen jälkeen on 13,7 milj. euroa eli -166 euroa asukasta kohden.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää määräajassa tai jos, konsernitilinpäätöksen alijäämä euroa/asukas on 1. vuonna > 500 ja 2. vuonna > 1 000 tai jos alla mainittujen neljän kriisikuntakriteerin raja-arvot täyttyvät kahtena vuonna peräkkäin. Taulukossa on esitetty punaisella pohjalla kriisikuntakriteerit, joiden raja-arvot ovat täyttyneet ja vihreällä ne, jotka eivät täytä raja-arvoja eivätkä ole lähellä sitä. Keltaisella merkitään ne luvut, jotka ovat lähellä täyttyä (näitä ole Kouvolan luvuissa tällä hetkellä ole).

Kriisikuntakriteerit 2021 asti	Raja-arvo	2019	2018
Kattamaton alijäämä	4 vuotta	-13,7	10,1
Konsernialijäämä asukasta kohden	1. vuonna > 500 2. vuonna > 1 000	488	671
1. Konsernin vuosikate, milj. euroa	negatiivinen	27,8	26,3
2. Tuloveroprosentti	kuntien ka. + 1,0	20,75	20,75
3. Konsernin lainamäärä asukasta kohden *	kuntien ka + 50 % 9 806	5 952	4 489
4. Konsernin suhteellinen velkaantuminen	> 50	69,0	67,7

* käytetty vuoden 2018 tietoa, 6 537 e/as

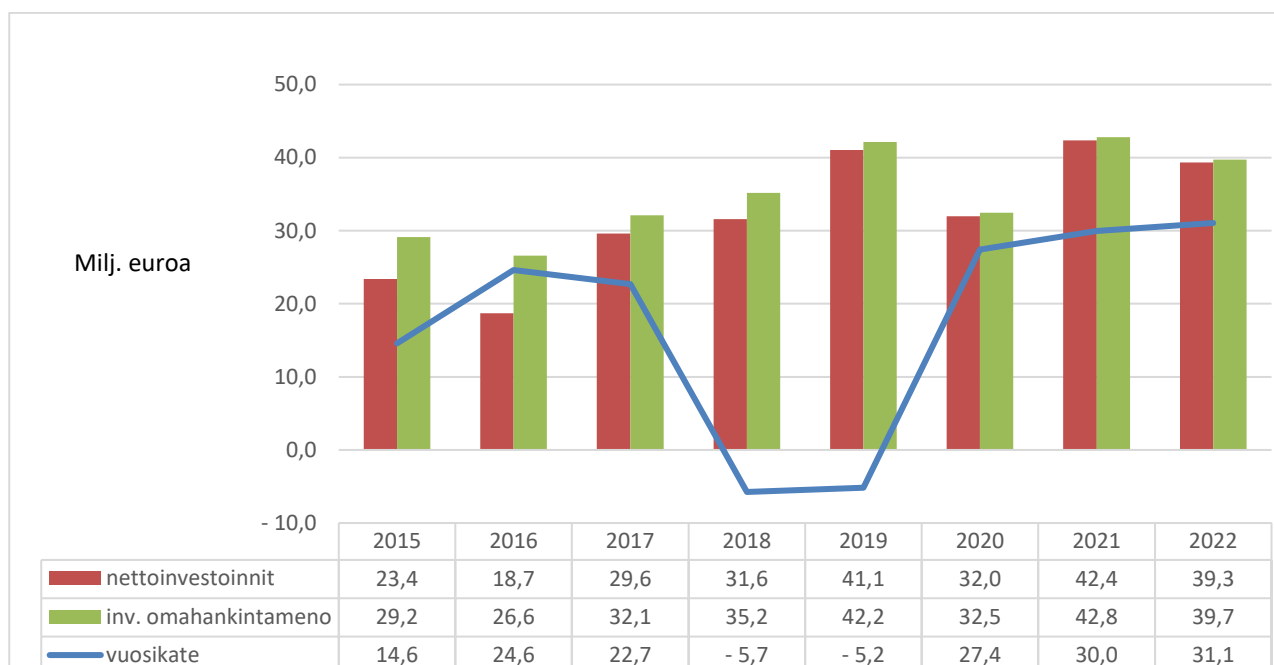
Kriisikuntakriteeri 2022 alkaen	Raja-arvo	2019	2018
Kattamaton alijäämä	4 vuotta	-13,7	10,1
Konsernialijäämä asukasta kohden	1.vuonna > 500 2 .vuonna > 1 000	488	671
1. Konsernin vuosikate poistoista	< 80 %	68,6	61,8
2. Tuloveroprosentti	kuntien ka. + 2,0	20,75	20,75
3. Konsernin lainat ja vuokravastuut*		6 080	
4. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate	< 0,8	0,5	0,6

* uusi kriteeri, vertailutietoa ei vielä olemassa, arvioinnissa käytetty lainamäärätietoa

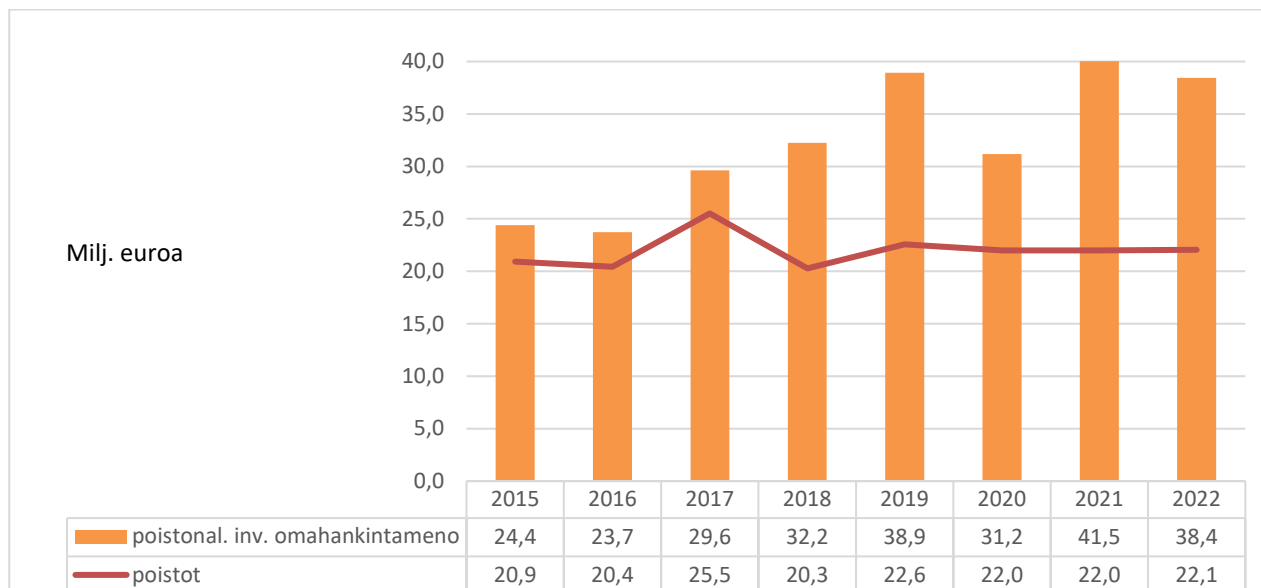
Uusia kriteereitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Vuosina 2019-2021 erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn sovelletaan kuntalain 118 §:ssä mukaisia aiempia kriteereitä.

Kouvolan lainakanta kasvoi merkittävästi vuonna 2019. Kouvolalla on merkittävä määrä investointitarpeita korjausvelan sekä palveluverkon uudistamisen näkökulmasta. Vuonna 2020 investointitasoa laskettiin lähelle 30 milj. euroa, mutta taloussuunnitelmassa on vuosille 2021 ja 2022 yli 40 milj. euron investoinnit. Investointitasoa nostaa RR-terminaalin rakentaminen sekä kouluinvestoinnit. Näiden toteuttamiset nähdään välttämättöminä elinvoima- sekä palveluverkon uudistamisinvestointeina. Lisäksi päiväkotirakennuksia rahoitetaan kiinteistöleasingilla ja Valkealan koulu-/monitoimirakennus toteutetaan elinkaarimallilla käyttäen kiinteistöleasingia. Edellä kerrottujen vaihtoehtoisen rahoitustapojen käyttöä harkitaan tapauskohtaisesti ja tiedostetaan niiden vaikuttavuus uuteen tunnuslukuun; lainat ja vuokravastuut. Investoinnit väistämättä kasvattavat lainakantaa, mutta käyttötalouden tasapainottamisella pyritään tulevaisuudessa rahoittamaan osa investoinneista rahoittamaan myös tulorahoituksella.

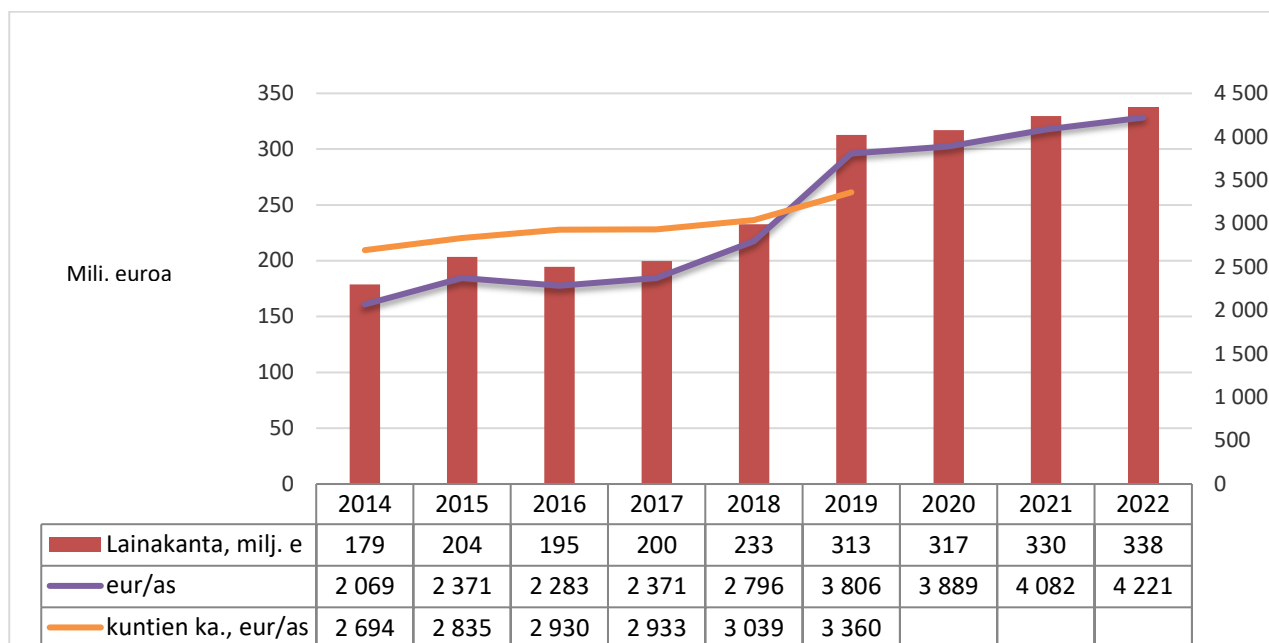
Alla oleva kaavio kuvaa kaupungin investointien ja tulorahoituksen riittävyyttä. Nettoinvestoinnit muodostuvat, kun investointimenoista vähennetään investointien myyntitulot sekä rahoitusosuudet. Investointien omahankintamenon ja nettoinvestointien välinen ero kuvaa investointien myyntituloja. Kuva kertoo myös, kuinka paljon vuosikatteella on pystytty kattamaan investoinneista. Vuosina 2018 ja 2019, jolloin vuosikate oli negatiivinen, jäi myös investointien tulorahoitus negatiiviseksi.

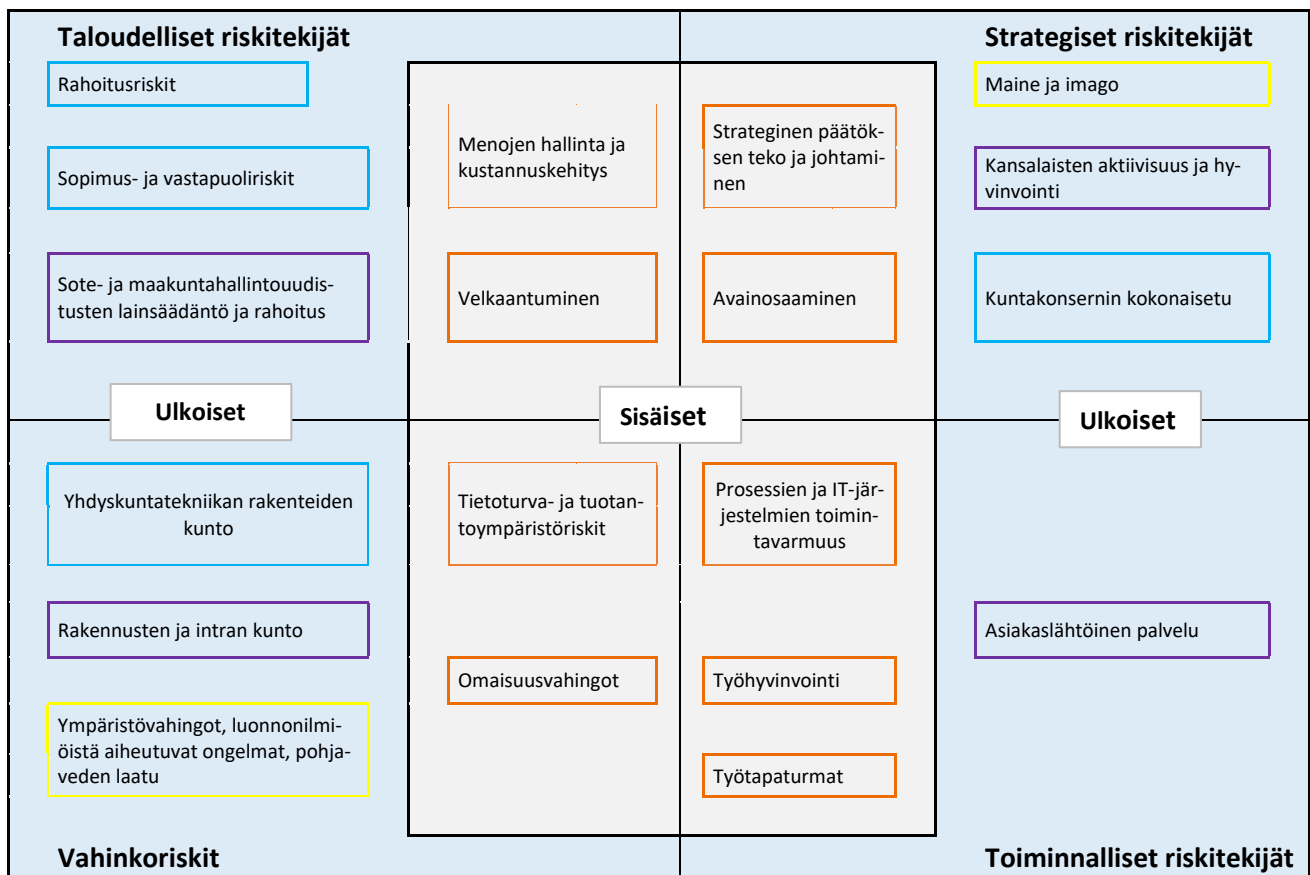
Alla olevassa kaaviossa kuvataan investointien omarahoitusta eli poistonalaisten investointien ja poistojen välistä suhdetta. Kouvolaassa poistot eivät ole kattaneet poistonalaisia investointeja. Lukujen välinen ero tulee kasvamaan talous-suunnitelmavuosina johtuen korkeasta investointitasosta ja –tarpeesta.

Kouvolan lainakanta vuonna 2019 kasvoi 80,1 milj. euroa, josta pitkäaikaisten rahoituslaitoslainojen muutos oli 46,0 milj. euroa. Kouvolan lainamäärä, 3 806 euroa/asukasta, ylitti valtakunnallisen keskimääräisen tason ensimmäisen kerran yhdistyneen Kouvolan historiassa. Vuoden 2019 tilinpäätöksen ennakkotietojen mukaan kaikkien kuntien keskimääräiset lainat asukasta kohden ovat 3 360 euroa. Alla olevassa kaaviossa on vuosien 2020-2022 lainakanta suhteutettu vuoden 2019 toteutuneeseen lainakantaan ja siksi poikkeaa vuosien 2020-2022 talousarvion ja –suunnitelman luvuista.

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskienhallinnan tarkoitus on strategisten tavoitteiden toteutumisen varmistaminen. Riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, jotka voivat aiheuttaa epäonnistumisen tavoitteiden tai toiminnan toteuttamisessa, tai merkittäviä vahinkoja. Menetetty strateginen mahdollisuus on aina riski. Yllä riskitaulukossa on esitetty kaupunkikonsernin keskeisiä riskejä. Riskit on luokiteltu strategisiin, toiminnallisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Riskit jaoteltu v. 2019 voimassa olleen kaupunkistrategian päämäärien mukaan: tasapainoinen talous, elinvoimainen kaupunki, asiakaslähtöinen toiminta ja laadukas ympäristö.

Strategiset riskitekijät

Vuonna 2018 on hyväksytty uuden strategian toteuttamiseen uudenlainen strategiaohjausmalli, joka tähtää poliittisen keskustelun vaikuttavuuden lisäämiseen. Strategiaohjauksen malli vahvistaa poliittista strategista johtamista ja kaupungin tarkastelua kokonaisuutena. Kärkihankkeiden oikea ajoitus ja resursointi on keskeistä uudessa ohjausmallissa, samoin sidosryhmien näkemys talousalueen arvonlisäyksen kannalta tärkeimmistä investoinneista. Strategisen johtamisen ja yhteisen tahtotilan puuttuminen on jatkossakin riski, mikäli organisaation tavoitteellinen toiminta ja resurssit hajautuvat. Keinoja tilanteen parantamiseen on yhteiset valinnat tulevaisuuden valinnoista ja säästökohteista vaikuttavuusarvioineen. Myös säästökohteet voidaan kääntää tulevaisuuden kasvupohjaa rakentaviksi. Johtamisessa voidaan yhdessä kehittää strategiatoteutuksen koordinoitua, ohjelma- ja projektihallintaa sekä strategisen johtamisen osaamisen lisäämistä johtoon ja päätöksentekoon. Päätöksentekokulttuuri vaatii johtamisen muutosta osallistavaan ja sitouttavaan suuntaan keinoina vuorovaikutuksen ja vaikuttavuuden arvioinnin lisääminen poliittisten päättäjien ja valmistelevien virkamiesten kesken.

Asiakaskäyttäjyyteen ja kansalaisten aktiivisuuteen vaikuttaminen on nähty riskinäkökulman sijaan mahdollisuutena. Kuntalaisia osallistavan palvelumallin käyttöönotto alkoi vuonna 2018. Malli laajeni vuonna 2019 kaikille Koulun suuralueille. Kunnasta kehitetään osallistavaa yhteisöä, joka tukee kuntalaisten, järjestöjen ja yritysten aktiivisuutta ja yhteistyötä.

Taloudelliset riskitekijät

Kaupungin taloudelliset riskit koostuvat rahoitus- ja sopimusriskeistä, hallitsemattomasta kustannuskehityksestä sekä puutteellisesta menojen hallinnasta. Epävarmuustekijöitä ovat tulo-rahoituksen riittämättömyys sekä velkaantuminen. Valtionosuuksien leikkaukset ja ansiotulojen heikko kehitys aiheuttavat verorahoituksen vähenemistä. Rahoituksen riittävyys voi edellyttää veroprosentin nostamista. Velkaantumisen hallinta edellyttää pitkän aikavälin investointisuunnitelmaa. Kaupungin elinvoiman kehittämiseksi rahoitusta on hankittava myös kumppanuuksia hyväksikäyttäen. Korkojen nousuun varaudutaan pitämällä lainasalkun suojausaste riittävänä, noin 60 - 80 prosentissa. Sijoitussalkun hintariskiä pienennetään hajauttamalla varat, jonka vuoksi sijoitukset on toteutettu rahastojen kautta.

Rahoitusriskien hallinta tarkoittaa, että riskit tunnistetaan, riskirajat määritellään ja ennakoitavuutta parannetaan. Alle vuoden mittainen rahoitus turvataan konsernitilin luottolimiitillä (16 milj. euroa) ja kuntatodistusohjelmalla, jonka enimmäismäärä nostettiin 100 milj. euroon loppuvuodesta 2019. Pitkäaikaisen rahoituksen perusinstrumentit ovat velkakirja- ja joukkovelkakirjalainat sekä leasingrahoitus. Korkoriski on koronmuutoksen aiheuttama epävarmuutta korkovirroissa sekä epävarmuutta sijoitusten arvossa. Lainojen hallinnan osalta korkoriski liittyy markkinakorkojen muutoksiin, johon kaupunki varautuu hajauttamalla rahoitussopimukset ja säätelemällä kiinteä- ja vaihtuvakorkoisten lainojen suhdetta. Osa kaupungin lainasalkusta on suojattu korkojohdannaisilla, joita oli tilinpäätöshetkellä 51,5 milj. euroa eli noin 20,7 % kaupungin pitkäaikaisesta lainakannasta. Johdannaisopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa eikä niihin sisälly erityisiä purkuehtoja eikä valuuttakurssiriskiä. Lainasalkun suojausaste tilinpäätöshetkellä oli noin 74,9 % sen hetkisestä lainakannasta. Sijoitusten hintariskiä pienennetään hajauttamalla varat omaisuuslajien ja yksittäisten arvopaperien kesken. Sijoitussuunnitelmassa on määritelty sallitut omaisuuslajit ja kullekin niistä minimi- ja maksimirajat. Kaupungin pitkän sijoitussalkun perusallokaatio on suhteellisen varovainen (35 % korot, 35 % osakkeet, 30 % vaihtoehtoiset sijoitukset). Maksimissaan osakepaino saa sijoitussuunnitelman mukaisesti olla enintään 50 %.

Vuonna 2019 menot kasvoivat enemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa oli arvioitu ja tulos oli 27,7 milj. euroa alijäämäinen. Syksyllä 2019 laadittiin säästötoimenpiteitä loppuvuodelle, jotka eivät toteutuneet kokonaan. Voimassa olevaan talousarvioon ja taloussuunnitelmaan sisältyy erittäin paljon erilaisia talouden sopeuttamistoimenpiteitä vuosille 2020-2022. Talouden tasapainottamistoimenpiteitä ja –suunnittelua jatketaan edelleen. Palveluprosesseja sekä -verkkoa tulee tarkastella edelleen kriittisesti. Kaupungilla on merkittävä korjausvelka kiinteistöjen sekä kiinteiden laitteiden ja rakenteiden osalta. Rakennusten korjausvelka saattaa lisätä henkilöstön työympäristöstä johtuvia sairauspoissaoloja. Heikko taloustilanne johtaa investointien kriittisempään tarkasteluun ja vaikeuttaa rakennusten ja rakenteiden korjaamista. Lainakannan kasvu, 80 milj. euroa, vuonna 2019 oli erittäin suuri. Pitkällä ajanjaksolla tämä kehitys johtaa merkittävään velkaantumiseen.

Vuonna 2019 perustettu sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä muutti kaupungin oman palvelutuotannon osuutta kustannusrakenteesta merkittävästi. Ulkoistettujen sote-palvelujen ostot ovat noin 53 prosenttia kaupungin menoista. Vaikka oman toiminnan kustannusten hillintä onnistuisi, ostopalvelujen osalta on vaikeampi vaikuttaa erityisesti palvelutarpeen ja väestön ikääntymisen näkökulmasta.

Sopimushallintaa on yhtenäistetty, mutta se vaatii edelleen kehittämistä. Palvelusopimuksia on tarkennettava ja palvelusopimusten sisältöä avattava henkilöstölle ja asiakkaille. Kehittämisen painopisteet ovat sopimusten laadinnassa ja seurannassa. Sopimuksissa on sovittava mm. vastapuolen vastuista tietosuojakysymyksissä sekä poikkeus- ja häiriötilanteissa. Riskeihin sisältyy myös taseen ulkopuolisia taloudellisia vastuita kuten leasingvastuita, vastuusitoumuksia sekä sopimusvastuita. Kaupunki on myöntänyt antolainoja. Näihin liittyviin riskeihin varaudutaan selvittämällä etukäteen vastapuolien taloudelliset riskitekijät sekä noudattamalla kuntalain 129 §, jonka mukaan kaupunki ei voi myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Takauksen tai muun vastuun voi myöntää kilpailutilanteessa markkinoilla toimiville yhteisöille vain, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien omistuksessa. Kouvolan kaupungilla on myönnettyjä takauksia 123,7 milj. euroa jäljellä olevaa pääomaa sekä myönnettyjä lainoja 59,1 milj. euroa jäljellä olevaa pääomaa. Suurin osa takauksista (91,3 %) ja lainoista (77,1 %) kohdistuu konserniyhteisöihin. Osan takauksista ja lainoista ovat myöntäneet entiset kunnat ennen kuntaliitosta. Sopimusvastuihin sisältyy mm. sitoumuksia avustuksiin, yhteistyö- ja kumppanuussopimuksia, palvelusopimuksia sekä vuokravastuita.

Toiminnalliset riskitekijät

Kasvatus ja opetus

Uuden organisaation aloittaessa yhteinen näkemys strategian toteuttamisesta jäi vaillinaiseksi eikä toimintakulttuurissa ole vuoden aikana ehtinyt tapahtua muutosta. Talouden tiukkuus ja yleinen ilmapiiri vaikuttivat henkilöstön motivaatioon negatiivisesti, mikä näkyi myös palvelun tasossa. Henkilöstön vaihtuvuus ja kelpoisten työntekijöiden saatavuuden heikkeneminen vaikeuttivat tavoitteiden saavuttamista ja palvelutakuun toteutumista.

Toimialalla on 65 % kaupungin henkilöstöstä ja talousarvio on 53 % kaupungin omasta palvelutuotannosta. Talouden säästötoimenpiteiden kohdistaminen toimialalle suoraan prosenttiosuuksina on riski lakisääteisten palvelujen tuottamiselle. Säästötoimenpiteet kesken talousarviovuoden ovat vaikeasti toteutettavissa toimialalla, jossa henkilöstöresurssit on sidottu lukuvuosisuunnitelmiin eikä kalenterivuoteen. Henkilöstömitoitus on nykyisellä palveluverkolla äärimmäisen tiukka, erityinen huoli on siitä, miten palveluissa pystytään hoitamaan suuret asiakaspäättömäärät ja viranomaistehtävät, jos henkilöstöä ei ole riittävästi. Tämä on samalla myös iso henkilöstöriski.

Palveluverkkopäätöksissä ei kyetty tarkastelemaan asiakkaiden määrän ja palvelutarpeiden muutoksia riittävästi, ja uusien toimintamallien käyttöönottoa ja palveluverkkoa ei muutettu asiantuntijaehdotusten mukaisesti. Erityisesti suunnitelmien mukainen palvelutoiminnan kehittäminen hidastui. Tehdyn koulujen kuntoarvion perusteella koulujen pitäminen turvallisina ja laadukkaina edellyttää merkittäviä investointeja, joilla on pitkä käyttöaika.

Verkostoperiaatteelle perustuva monialainen toiminta ei ole kehittynyt suunnitellusti, koska yhteistyö Kymsoten uuden organisaation kanssa on vaatinut odotettua enemmän aikaa yhteisesti sovittujen toimintamallien jalkautumiseen. Asiakaslähtöisyys ei tämän vuoksi ole toiminut suunnitellusti.

Liikunta- ja kulttuuri

Leikkausten vaikutukset kolmannen sektorin tekemään ennaltaehkäisevään työhön ja kulttuuritapahtumiin syntyvät viiveellä. Tulemme näkemään kuntalaisten aktiivisuuden heikentymistä. Liikuntapalveluissa säästöjen riskinä on, että kuntalaisten liikkumattomuus kasvaa ja ennaltaehkäisevään toimintaan/palveluihin ei ole riittävästi resurssia. Pitkässä juoksussa näillä on negatiivinen vaikutus sote-menojen kasvuna ja hyvinvoinnin heikentymänä.

Toiminnallisista riskeistä merkittävin on rakennusten kuntoon liittyvä riski. Osa liikunnan käyttöön tarkoitetuista tiloista on erittäin heikkokuntoisia. Näistä on raportoitu tilapalveluille ja tuotu esiin päätöksenteossa. Toinen merkittävä riski on henkilöriski, joka konkretisoituu työviihtyvyyden heikentymänä. Merkittävät henkilöstövähennykset lisäävät kuormaa muille työntekijöille ja alituiset leikkauspaineet heikentävät henkilöstön kykyä kehittää palveluita.

Omatoimikirjastoverkon kasvaminen asettaa erityisvaatimuksia riskienhallinnan järjestämiselle. Museon varastotilojen vähäisyys ja huono laatu muodostavat koko ajan kasvavan riskin museoesineiden ja taideteosten säilymiselle. Kouvola-talon kunto on riski molempien museoiden kannalta.

Yleiset toiminnalliset riskitekijät

Vuoden 2019 tilinpäätöksen nojalla henkilöstömäärää on sopeutettava edelleen, mutta samanaikaisesti on hankittava uutta osaamista esimerkiksi digitalisaatioon liittyen. Henkilöstöjohtamista ohjataan ja kehitetään henkilöstöohjelman mukaisesti. Sen päivitys on käynnistynyt syksyllä 2019. Ydinosaamisen tunnistamiseksi ja kehittämiseksi valmistellaan osaamisen johtamisen mallia. Osaamisen kehittymistä tukevaa koulutussuunnittelua on kehitetty jatkuvasti. Avainhenkilöriskeihin varaudutaan huolehtimalla sijais- ja varahenkilöjärjestelyistä. Operatiivinen johto vastaa oman toimialansa avainhenkilöiden tunnistamisesta. Osaavan työvoiman saaminen on Suomessakin haasteena. Riskiä pyritään pienentämään ylläpitämällä hyvää työnantajamaainetta, kilpailukykyisellä palkkausjärjestelmällä sekä selkeillä prosessi- ja tehtäväkuvauksilla. Asiakasprosessien toimivuus ja uusiutuminen on jatkuva varmistamisen kohde. Toimintojen ylläpitäminen ja tehostaminen edellyttävät selkeitä tehtäviä ja vastuita sekä prosessien kehittämistä. Työntekijät ovat palvelujen toimivuuden tärkein resurssi ja varmistuskeino.

Työterveyshuollon prosesseja kehitetään siten, että huomiota kiinnitetään aiempaa enemmän myös työkykyriskeihin. Syksyllä 2019 toteutettiin työhyvinvointikysely, jonka avulla on kartoitettu henkilöstön näkemyksiä työhyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Alkuvuodesta 2020 valitaan työyksikkökohtaiset kehittämistoimenpiteet.

Päällekkäiset projektit, kuten suurten muutosten valmistelu ja sähköistäminen lisäsivät vuonna 2019 toiminnallisia ja henkilöriskejä, koska ne sitoivat paljon resursseja ja aiheuttivat työkuormitusta, minkä lisäksi valmisteltiin kaupungin uutta organisaatiota. Jatkuvat yt-neuvottelut ovat aiheuttaneet epävarmuutta, millä on vaikutusta henkilöstön työhyvinvointiin. Henkilöstön työhyvinvointia on pyritty ylläpitämään hyvällä muutosjohtamisella, ajantasaisella viestinnällä, kehittämällä työterveyshuollon prosesseja, tunnistamalla ennakoivasti työkykyriskejä, kehittämällä johtamista ja esimiestyötä sekä työn vaarojen selvityksellä ja arvioinnilla. Vuoden 2019 alussa toteutettiin työhyvinvointijohtamisen arviointi, jonka perusteella suunniteltiin kehittämistoimenpiteitä. Työkyvyn toimintamallin mukaan käytetään tehostetun tuen toimenpiteitä työkyvyn heikentyessä. Vuonna 2019 on pyritty laajentamaan myös korvaavan työn käyttöä. Henkilöstön työterveyspalvelut siirtyivät vuoden 2019 alussa uudelle palvelujentuottajalle Terveystalolle. Tavoitteena on strateginen kumppanuus työkykyjohtamisessa sekä vaikuttava työterveysyhteistyö siten, että työterveyshuollon toiminta on tarvelähtöistä ja tukee kaupungin toimintaa.

Vahinkoriskitekijät

Vahinkoriskit liittyvät yhdyskuntateknisten rakenteiden kuntoon, ympäristövahinkoihin, sääilmiöistä johtuviin ongelmiin, kuten esimerkiksi pohjaveden laadun heikkenemiseen. Vahinkoriskejä ovat myös työtapaturmat sekä tietoturvan ja tuotantoympäristön riskit. Yhdyskuntateknisten rakenteiden osalta on huolehdittava korvausinvestoinneista ja katujen kunnossapidosta. Valitusten, virheiden ja korvausvaatimusten asianmukainen käsittely on tarpeen mukaisesti resursoitava. Ympäristövahinkoihin varaudutaan riskikartoituksilla, valmiussuunnitelmilla ja -harjoituksilla, vakuutuksin tai vahinkorahastojen avulla. Yhdyskuntatekniikan, rakennusten ja infrastruktuurin kunto vaikuttaa moneen asiaan, kuten korjausvelkaan, käytettävyyteen ja asiakaskokemukseen. Rakenteiden kunto vaikuttaa kykyyn torjua vahinkoja tai varautua niihin, ml. ympäristövahingot ja sääilmiöt. Merkittäviä uhkatilanteita ovat muun muassa vedenpuhdistusprosessien häiriöt, tierakenteen vauriot, tulipalo, vaarallisen aineen vuoto rakennuksessa, ruokamyrkytyspäily, epidemia ja pandemia. Uhkatilanteisiin varaudutaan valmiusharjoituksin, riskikartoituksella ja valmiussuunnittelulla. Omaisuusriskien hallitsemiseksi on kehitetty ja sähköistetty omaisuusrekisteriä, jotka edistävät kohteiden tilannekuvan ja kustannusarvioiden laadintaa ja hallintaa. Vahinkoriskeihin on varauduttu vahinko- ja vastuuvakuutuksin. Rakentamiseen liittyviä teknisiä riskejä, esim. vesivuodot, jäätymiset, ja toiminnan keskeytysriskejä, kuten tulipalot, ilkivalta, pienennetään rakentamisen ja suunnittelun ohjauksella sekä suunnitelmallisella rakennusten ylläpidolla sekä turva- ja automatiikkajärjestelyin.

Työtapaturmia ehkäistään työpaikkakohtaisesti työn vaarojen selvityksillä ja arvioinneilla, työterveyshuollon työpaikkaselvityksillä ja työturvallisuusjärjestelyin. Vuonna 2019 on otettu käyttöön sähköinen ilmoittaminen työturvallisuushavaintojen keräämiseen ja käsittelyyn.

Kaupungin toiminnot ovat riippuvaisia tietoturva- ja tuotantoympäristön toimintavarmuudesta. Kaupungin ja sen toiminnan kannalta merkittävimmät tietoturvariskit liittyvät järjestelmien, tietoverkkojen ja tietojen käsittelyn luotettavuuteen sekä työntekijöiden tietoturvalliseen toimintaan. Nopeassa muutoksessa oleva toimintaympäristö edellyttää aktiivista uhkien seurantaa ja riskienhallintaa, joiden avulla organisaatio pystyy varmistamaan tarkoituksenmukaisen turvallisuuden kehittämisen osana sen jokapäiväistä toimintaa. Vuonna 2019 hyväksytyn digitaalisen turvallisuuden politiikan mukaan Kouvolan kaupungin palvelujen ja hallinnon digitaalisen turvallisuuden tavoitteena on tietoturvallinen digitaalinen ympäristö, jossa noudatetaan voimassaolevaa lainsäädäntöä ja asetusten määrittämiä normeja sekä tehtyjen sopimusten edellyttämiä vaatimuksia. Sitä täydentämään laadittu ja hyväksytty tietosuojapolitiikka määrittää periaatteet, toimintatavat ja vastuut, joita noudatetaan Kouvolan kaupungin tietosuojan toteuttamisessa ja kehittämisessä. Tietoturva-, tietosuoja- ja kyberuhkiin on varauduttu myös teknisillä tietoturvaratkaisuilla. Kaupunki osallistui valtakunnalliseen TAISTO19-harjoitukseen, jossa harjoitettiin henkilötietojen tietoturvaloukkauksen hallintaprosessin toimintaa. Harjoituksesta saaduilla opeilla kehitetään jatkossa toimintaprosesseja. Palveluntoimittajien kanssa jatketaan yhteistyötä palvelujen jatkuvuuden ja riskienhallinnan varmistamiseksi. Sopimusriskeihin varauduttiin muun muassa turvallisuussopimuksilla sekä tietosuoja-asetuksen vaatimusten mukaisilla henkilötietojen käsittelyn sopimusliitteillä.

Keskeiset oikeudenkäynnit ja muut oikeudelliset tai viranomaisen toimenpiteisiin liittyvät riskit

Maatalousyrittäjien eläkelaitos on esittänyt valtionkorvauksen takaisinperintävaatimuksen koskien vuoden 2017 ja 2018 lomituspalvelujen järjestämistä, määrältään 473 378 euroa. Kouvolan kaupunki antaa eläkelaitokselle vastauksen perinnän ja sen kohtuullistamisen osalta 30.4.2020 mennessä.

Perusturvakuntayhtymä Karvinen on esittänyt vaatimuksen korvata vuosien sijaishuollon kustannuksia vuosilta 2016-2018 määrältään 209 061,99 euroa. Kaupunki on kiistänyt saatavan.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kaupunginvaltuusto ohjaa kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä hyväksymillään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteilla. Valtuusto edellyttää, että konsernin kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaatiotasolla on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävistä ja vastuista on määräykset hallintosäännössä ja sitä täydentävissä ohjeissa ja määräyksissä.

Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kaupungin varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta vastuualueillaan. Esimiehet seuraavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta osana operatiivista johtamista. Kaupunginhallitus on antanut valtuuston hyväksymiä perusteita noudattaen ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja kytkeytymisestä kaupungin johtamis- ja ohjausjärjestelmään.

Kaupunginhallituksen selonteko perustuu toimielinten toiminnastaan antamiin selontekoihin sekä sisäisen tarkastuksen arviointi- ja tarkastustietoihin. Toimielinten selontekojen tueksi toimialat tekivät itsearviointeja tilinpäätösohjeeseen sisältyneen arviointimallin avulla sekä hyödynsivät muuta arviointitietoa toimialueensa sisäisen valvonnan riskienhallinnan tilasta. Arviointitietojen perusteella kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on pääosin hyvää tasoa. Sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.

Toimielinten selonteissa todettiin riskejä liittyvän muun muassa vanhentuneisiin ja heikossa kunnossa oleviin rakennuksiin sekä niukkeneviin henkilöstö- ja talousresursseihin. Organisaation muutoksiin liittyvät tehtävien muutokset yhdessä henkilöstön vähentämistavoitteiden kanssa lisäävät riskiä uupumiseen ja vaarallisten työyhdistelmien muodostumiseen. Kehittämiskohteena todettiin olevan muun muassa riskienhallinnan asiantuntemuksen koulutus ja kaupungin strategian jalkauttaminen. Strategian päivittäminen nähtiin myös ajankohtaisena, jotta se tukisi konkreettisemmin palvelujen toimintaa suhteessa strategiassa tavoiteltuun kasvuun ja vallitsevaan tilanteeseen talouden sopeuttamisessa.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kaupunginhallituksen tiedossa ei ole lakisääteisten tehtävien laiminlyöntejä tai muutoin lakien ja säännösten tai hyvän hallintotavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tms. vaatimus tai oikeusseuraamus.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta on esitetty muualla toimintakertomuksessa. Keskeiset poikkeamat talousarviossa asetettuihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin ja niiden johdosta mahdollisesti suoritettut toimenpiteet on esitetty talousarvion toteutumisosassa.

Toiminnan ja talouden seuranta- ja raportointijärjestelmät ovat jatkuvan kehittämisen kohteena. Kouvolan kaupungilla on palvelusopimus Sarastia Oy:n kanssa talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottamisesta. Kaupunki on taloushallinnon järjestelmien osalta Sarastian Kuntamalli palveluna -ympäristön asiakas. Näin kaupungin taloushallinnon järjestelmät ovat yhdenmukaisia Sarastian järjestelmien kanssa ja tietojärjestelmäratkaisuja voidaan kehittää yhdessä muiden kuntatoimijoiden kanssa.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinnan järjestämisen ja toteuttamisen vastuut on määritelty hallintosäännössä ja niitä täydentävissä määräyksissä. Riskienhallinnan toteutus tapahtuu toimialoilla ao. johdon vastuulla. Konsernipalvelujen tehtävänä on kaupungin riskienhallinnan kehittäminen ja koordinointi. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa kuvataan kokonaisvaltaisen riskienhallinnan periaatteet ja riskienhallintaprosessi sekä riskienhallinnan kytkeytyminen osaksi keskeisiä toimintaprosesseja.

Kaupungin riskiarviointi suoritetaan strategiatarkistuksen yhteydessä. Toimialan toimielimet tunnistavat riskinsä ja laativat riskienhallintasuunnitelmansa talousarvion yhteydessä ja palvelut käyttösuunnitelmien yhteydessä. Riskienhallinnan raportointi on kytketty osaksi toiminnan ja talouden seurantaa ja raportointia.

Kaupungissa on käytössä useita riskienhallintaa tukevia sähköisiä järjestelmiä, mutta kokonaisvaltaista riskienhallintaa tukevaa sähköistä järjestelmää ei ole. Vuonna 2019 hyväksyttiin digitaalisen turvallisuuden politiikka ja sitä täydentävä tietosuojapolitiikka. Ne määrittävät periaatteet, toimintatavat ja vastuut, joiden mukaan toimitaan digitaalisessa ympäristössä sekä tietosuojan toteuttamisessa noudattaen voimassa olevaa lainsäädäntöä ja asetusten määrittämiä normeja sekä tehtyjen sopimusten edellyttämiä vaatimuksia.

Kaupungin toiminnan ja omaisuuden vakuuttamisperiaatteet on määritelty kaupunginhallituksen hyväksymässä vakuuttamispolitiikka -asiakirjassa. Vakuutusturva on järjestetty vakuuttamispolitiikan mukaisesti. Kouvolan kaupungin vakuutusopas sisältää ohjeet ja menettelytavat vahinkotilanteisiin. Vakuutusturvan riittävyyttä on arvioitu vakuutusten kilpailuttamisen yhteydessä vuonna 2018.

Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Kaupunginhallituksen tiedossa ei ole omaisuuden hankinnan, luovutuksen tai hoidon valvonnan osalta laiminlyöntiä tai virheellistä menettelyä, josta saattaisi aiheutua kaupungille merkittävä korvaus- tai muu oikeudellinen vastuu.

Sopimustoiminta

Sopimustoiminnan vastuut on määritelty ja toimintaa on ohjeistettu. Kaupungin lakimiehet avustavat tarvittaessa sopimusten laadinnassa. Cloudia Sopimushallintajärjestelmä on otettu käyttöön vuonna 2018 hankintasopimusten osalta. Käyttöä on laajennettu vuonna 2019 koskemaan kaikkia voimassa olevia sopimuksia. Sopimusten vieminen Cloudia Sopimushallintajärjestelmään on käynnissä.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäinen tarkastus avustaa kaupungin ylintä johtoa sen valvontavelvollisuuden toteuttamisessa. Sisäinen tarkastus tarkastaa ja arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta kaupunginhallituksen hyväksymän tarkastussuunnitelman ja kaupungin johdolta saamiensa toimeksiantojen perusteella. Sisäisen tarkastuksen toimintaa ohjaa kaupunginhallituksen hyväksymä sisäisen tarkastuksen toimintaohje, joka on tullut voimaan 1.7.2017. Ohjeessa on määritelty sisäisen tarkastuksen tehtävät ja toimintatavat. Sisäinen tarkastus on riippumaton tarkastettavasta toiminnasta. Sisäisessä tarkastuksessa työskentelee yksi omistajaohjauksen/sisäisen tarkastuksen kehittämispäällikkö.

Vuonna 2019 tarkastukset ovat kohdistuneet muun muassa Kouvolan kaupungin palkkaprosessiin sekä varastoprosessiin, EU-hankkeisiin ja muihin hankkeisiin, Kouvolan kaupungin kiinteistönhoidon palautejärjestelmän läpikäyntiin, työllistämistukipalkkoihin ja kassamaksuina maksettuihin maksumääräyksiin. Sisäinen tarkastus antoi raporteissaan ja muistioissaan tarkastuskohteille suosituksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi. Tarkastuksista raportoituihin kaupunginjohtajalle, kaupungin johtoryhmälle, tarkastuskohteille sekä tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle. Raporteissa annettujen suositusten toteutumista seurataan säännöllisesti. Seurannan perusteella tarkastusraporteissa esitettyjen suositusten toimeenpanoon on ryhdytty asianmukaisesti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisarvio

Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on pääosin hyvää tasoa. Sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävyydestä. Olenaisia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan puutteita ei ole havaittu.

Sisäistä valvontaa suoritetaan osana normaalia operatiivista johtamistyötä. Riskienhallinnan toteutus tapahtuu toimialoilla johdon vastuulla. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat jatkuvan kehittämisen kohteena. Voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella kehittämistoimenpiteet kohdistuvat muun muassa toiminnan ja talouden seuranta- ja raportointijärjestelmiin sekä kokonaisvaltaisen riskienhallintaprosessin kehittämiseen.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018
	1000 e	1000 e
Toimintatuotot	52 222	68 042
Valmistus omaan käyttöön	3 410	3 281
Toimintakulut	-578 791	-584 512
Toimintakate	-523 160	-513 189
Verotulot	338 079	331 075
Valtionosuudet	172 333	170 036
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 950	1 925
Muut rahoitustuotot	8 639	8 008
Korkokulut	-2 810	-2 545
Muut rahoituskulut	-217	-1 061
Vuosikate	-5 185	-5 750
Poistot ja arvonalentumiset	-22 574	-20 278
Tilikauden tulos	-27 759	-26 028
Tilinpäätössiirrot	102	108
Tilikauden yli-/alijäämä	-27 657	-25 921

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toimintatuotot/toimintakulut, %	9,1	11,7
Vuosikate/poistot, %	-23,0	-28,0
Vuosikate, euroa/asukas	-63	-69
Asukasmäärä	82 177	83 231

Kaupungin tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä miten tilikauden tuotot riittävät palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Tuloslaskelmassa esitetään ne tuotot, jotka on saatu kaupungin ulkopuolelta ja kulut, jotka ovat syntyneet hankinnoista kaupungin ulkopuolelta.

Tuloslaskelman vertailukelpoisuuteen eri vuosien välillä vaikuttaa palvelutoiminnassa tapahtuneet muutokset eli sosiaali- ja terveyspalveluiden siirto Kymsoten toiminnaksi. Vaikutus menorakenteeseen oli merkittävä. Aiemmin sekä henkilöstökulujen että palvelujen ostojen osuudet kaupungin tuloslaskelman menoista oli noin 40 %. Vuodesta 2019 lähtien palvelujen ostot ovat noin 60 % ja henkilöstökulut noin neljänneksen. Kaupungin oman toiminnan vaikutusmahdollisuudet menokehitykseen on heikkomat kuin aiemmin.

Toimintatuottoja kertyi 52,2 milj. euroa. Toimintatuotot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 15,8 milj. euroa (-23,3 %). Myyntituottoja kertyi noin 0,2 milj. euroa enemmän kuin edellisenä tilikautena. Maksutuottojen kertymä oli 5,5 milj. euroa, muutos edelliseen vuoteen oli -76,7 % eli 18,2 milj. euroa. Muutos johtuu sosiaali- ja terveydenhuollon toimintojen siirtymisestä Kymsotelle. Tukia ja avustuksia kertyi 7,5 milj. euroa, vähennystä edelliseen tilikauteen oli 2,6 milj. euroa. Muita toimintatuottoja kertyi 21,1 milj. euroa, muutosta edelliseen vuoteen oli 29,2 prosenttia eli 4,8 milj. euroa. Muutokseen vaikuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon tilojen vuokratulon muuttuminen sisäisestä vuokratulosta ulkoiseksi vuokratuloksi, vaikutus noin 6,5 milj. euroa. Pysyvien vastaavien luovutusvoittojen kertymä jäi 1,5 milj. euroa edellisvuotta pienemmäksi.

Toimintakulut olivat 578,8 milj. euroa eli toteuma oli 5,7 milj. euroa (3,5 %) edellisvuotta vähemmän. Toimintakulujen merkittävimmät erät muodostuivat henkilöstökuluista ja palveluiden ostoista. Henkilöstökulut olivat 150,7 milj. euroa, joka oli 26,0 % toimintakuluista. Henkilöstökulut vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 88,8 milj. euroa, eli -37,1 %.

Palkkojen ja palkkioiden osuus henkilöstökuluista oli 116,5 milj. euroa, vähennystä edelliseen vuoteen oli 70,8 milj. euroa (-37,8 %). Henkilöstökulujen vähentymiseen vaikutti henkilöstömäärän väheneminen pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö siirtymisestä Kymsoteen. Henkilötyövuodet vähenivät 1 994,2 henkilötyövuotta edellisestä vuodesta.

Palveluja ostettiin 382,7 milj. eurolla, mikä oli 66,1 % toimintakuluista. Asiakaspalvelujen ostojen osuus oli 325,0 milj. euroa ja muiden palvelujen ostot 57,7 milj. euroa. Palvelujen ostot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 121,0 milj. euroa. Kasvu johtuu pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten siirtymisestä Kymsoteen.

Aineita, tavaroita ja tarvikkeita hankittiin 22,6 milj. eurolla, muutos edellisvuoteen oli -26,1 %. Avustuksia maksettiin 15,5 milj. euroa. Maksettujen avustusten määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 27,7 milj. euroa. Päivähoidon palvelusetelien käyttö väheni 0,3 milj. eurolla edellisvuodesta. Lasten kotihoidon tuki väheni 0,5 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Lisäksi lasten kotihoidon tuen kuntalisä lakkautettiin loppuvuodesta 2019, toteutuminen 0,3 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Muut toimintakulut olivat 7,3 milj. euroa, vähennystä edelliseen vuoteen oli -23,7 %. Muutoksiin vaikutti sosiaali- ja terveydenhuollon siirtyminen Kymsoteen.

Toimintakate oli -523,2 milj. euroa, muutos edelliseen tilikauteen verrattuna oli 1,9 %. Toimintatuotot kattoivat 9,1 % toimintakuluista.

Verotuloja kertyi 338,1 milj. euroa ja valtionosuuksia 172,3 milj. euroa. Verotulokertymä oli 7,0 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Valtionosuuksia saatiin 2,3 milj. euroa edellisvuotta enemmän.

Rahoitustuottoja kertyi 10,6 milj. euroa, 0,6 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Kaupungille maksettiin osinkoja yhteensä 6,8 milj. euroa, joista merkittävimmät olivat KSS Energia Oy:n osinko 5,0 milj. euroa ja Kymenlaakson Sähkö Oy:n osinko 1,8 milj. euroa. Muihin rahoitustuottoihin sisältyy noin 1,0 milj. euron vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereihin vuonna 2018 tehty arvonalennuksen oikaisu. Rahoituskulujen toteutuma oli 3,0 milj. euroa eli noin 0,6 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Korkokuluja maksettiin lähes saman verran kuin edellisenä vuonna. Arvopapereiden luovutustappioita ja arvonalentumisia kirjattiin noin 0,8 milj. euroa vähemmän kuin edellisellä tilikaudella.

Vuosikate osoittaa tulo- ja menoeroja, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate oli -5,2 milj. euroa ja se kattoi poistot -23,0 prosenttisesti. Asukasta kohden laskettuna vuosikate oli -63 euroa.

Poistoja ja arvonalentumisia kirjattiin tilikaudelle yhteensä 22,6 milj. euroa eli noin 2,3 milj. euroa enemmän kuin edellisellä tilikaudella. Suunnitelman mukaisten poistojen, 21,3 milj. euroa, lisäksi kirjattiin lisäpoistoja noin 0,4 milj. euroa. Arvonalennukset, 0,9 milj. euroa, muodostuvat Jokelan päiväkodin sekä Kullasvaaran alueen rakennusten alaskirjauksista.

Kaupungin tilikauden tulokseksi muodostui -27,8 milj. euroa, joka on 1,7 milj. euroa edellisen vuoden tulosta heikompi. Aiempiin investointeihin (Upseerikerho, Paloaseman väestösuoja, Tuulensuoja, Kaupungintalo ja kortteli 10008) liittyviä poistoeroja on kirjattu 0,1 milj. euroa. Poistoeron jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostui -27,7 milj. euroa. Kertynyt alijäämä taseessa on tilinpäätöshetkellä 13,7 milj. euroa.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot / toimintakulut, % = $100 \cdot \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Kaupungin toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate prosenttia poistoista, % = $100 \cdot \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalentumiset}$

Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja menoeroja. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kaupungin tulo- ja menoerojen olevan riittävä. Oletusta voidaan pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kaupungin vuotuista keskimääräistä investointitasoa.

Vuosikate, euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulo- ja menoerojen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kaupungin toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat vuosikatetavoitteen määrittämiseen. Erityisesti silloin, kun kaupungin talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-5 185	-5 750
Tulorahoituksen korjauserät	568	-1 668
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-46 962	-33 288
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4 800	1 078
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	999	2 270
Toiminnan ja investointien rahavirta	-45 780	-37 357
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-6 070	-8 029
Antolainasaamisten vähennykset	2 046	2 818
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000	43 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-24 023	-21 322
Lyhytaikaisten lainojen muutos	34 089	10 798
Oman pääoman muutokset	-48	
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-1 012	91
Vaihto-omaisuuden muutos	130	333
Saamisten muutos	5 266	2 410
Korottomien velkojen muutos	-33 365	6 734
Rahoituksen rahavirta	47 014	37 334
Rahavarojen muutos	1 234	-23
Rahavarat kauden lopussa	27 875	26 641
Rahavarat 1.1.	26 641	26 664
Rahavarojen muutos	1 234	-23
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, 1000 €	-102 057	-39 680
Investointien tulorahoitus, %	-12,3	-17,9
Laskennallinen lainanhoitokate	-0,1	-0,1
Kassan riittävyys, pv	15	15
Asukasmäärä	82 177	83 231

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kaupungin rahavarojen muutoksen tilikaudella. Tuloslaskelman tavoin rahoituslaskelma sisältää ainoastaan erät, jotka ovat syntyneet liiketapahtumista kaupungin ja kaupunkiin kuulumattomien toimijoiden välillä.

Toiminnan rahavirta, tulo-rahoitus, kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin eli kuinka paljon varsinaisen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja. Toiminnan rahavirta oli -4,6 milj. euroa, muutos edelliseen tilikauteen oli 2,8 milj. euroa. Tulo-rahoituksen korjauserät, yhteensä 0,6 milj. euroa, muodostuivat pysyvien vastaavien myyntivoitoista ja -tappioista.

Rahoituslaskelman investointien rahavirta muodostuu pysyvien vastaavien investointimenoista, rahoitusosuuksista sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloista. Investointimenoja oli 47,0 milj. euroa, luovutustuloja kertyi 1,0 milj. euroa ja rahoitusosuuksia saatiin 4,8 milj. euroa (mm. Nuorisokeskus Anjala ent. navetan peruskorjaus 1,8 milj. euroa, Kuusankosken urheilukentän peruskorjaus 0,2 milj. euroa, RR-terminaalin rakentaminen 1,6 milj. euroa, Kimolan kanavan rakentaminen 1,2 milj. euroa).

Toiminnan ja investointien rahavirraksi muodostui -45,8 milj. euroa. Varsinaisen toiminnan tulo-rahoituksella rahoitettiin -12,3 % investointien omahankintamenosta. Investoinnit rahoitettiin kokonaan vieraalla pääomalla, jota käytettiin myös toimintamenojen rahoittamiseen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viimeiseltä viideltä vuodelta on tilinpäätöshetkellä -102,1 milj. euroa.

Rahoituksen rahavirta esittää ne rahoitukselliset erät, joilla varsinaisesta toiminnasta ja investoinneista syntynyt rahoitustarve katetaan. Rahoituksen rahavirran toteutumaksi muodostui 47,0 milj. euroa. Uusia antolainoja myönnettiin 6,1 milj. eurolla (Kouvolan Vesi Oy) ja antolainoja lyhennettiin 2,0 milj. eurolla. Pitkäaikaisten lainojen lisäys oli 70,0 milj. euroa. Lainojen lyhennykset olivat 24,0 milj. euroa. Laskennallinen lainanhoitokate kertoo tulo-rahoituksen riittävydestä lainojen hoitoon. Laskennallinen lainanhoitokate oli -0,1 eli heikko. Lyhytaikaisten lainojen muutos muodostuu 44,0 milj. euroa kuntatodistuksesta sekä konsernitilivelasta. Se sisältää sekä kaupungin konsernitilivelan pankille että tytäryhteisöille.

Oman pääoman muutokset muodostuvat sosiaalisen luotonuksen rahaston lakkauttamisesta. Muut maksuvalmiuden muutokset, 29,0 milj. euroa, muodostuivat toimeksiantojen varojen ja pääomien muutoksista, vaihto-omaisuuden muutoksista, saamisten muutoksista ja korottomien velkojen muutoksista. Korottomien saamisten muutos sisältää Kymsotelle maksetun lomapalkkavelan 12,1 milj. euroa.

Rahavarojen muutos kertoo kaupungin kassavarojen muutoksen tilikaudella. Rahavarojen muutos oli 1,2 milj. euroa. Rahavaroja oli tilinpäätöshetkellä 27,9 milj. euroa. Kassan riittävyys oli 15 päivää.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

Toiminnan ja investointien rahavirran tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla seurataan investointien omahankituksen toteutumista. Omahankitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen.

*Investointien tulo-rahoitus, % = 100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno*

Investointien tulo-rahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulo-rahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet (mutta ei luovutusvoitot).

Laskennallinen lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulo-rahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kaupungin omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kaupungin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kaupungin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluvun arvo on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

*Kassan riittävyys, pv = 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella*

Kaupungin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee monenko päivän kassastamaksut voidaan kattaa kaupungin rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut					
VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018	VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
	<i>1 000 e</i>	<i>1 000 e</i>		<i>1 000 e</i>	<i>1 000 e</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	285 681	285 681
Aineettomat oikeudet			Muut omat rahastot	0	92
Aineettomat oikeudet	15	59	Edellisten tilikausien yli-/ alijäämä	14 004	36 061
Muut pitkävaikutteiset menot	1 163	277	Tilikauden yli-/alijäämä	-27 657	-25 921
Ennakkomaksut	0	123	OMA PÄÄOMA	272 027	295 914
Aineettomat hyödykkeet	1 178	459			
Aineelliset hyödykkeet			POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Maa- ja vesialueet	78 105	75 211	Poistoero	1 481	1 584
Rakennukset	156 682	165 402	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 481	1 584
Kiinteät rakenteet ja laitteet	113 644	97 630			
Koneet ja kalusto	162	599	PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut aineelliset hyödykkeet	1 308	1 273	Muut pakolliset varaukset	473	0
Ennakkomaksut ja keskenr. hank	24 354	16 364	PAKOLLISET VARAUKSET	473	0
Aineelliset hyödykkeet	374 254	356 478			
Sijoitukset			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Osakkeet ja osuudet	159 187	155 370	Valtion toimeksiannot	0	136
Muut lainasaamiset	46 372	42 416	Lahjoitusrahastojen pääomat	1 493	1 576
Muut saamiset	623	556	Muut toimeksiantojen pääomat	22	834
Sijoitukset	206 182	198 342	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 515	2 546
PYSYVÄT VASTAAVAT	581 614	555 279	VIERAS PÄÄOMA		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lahjoitusrahastojen erityiskatt.	1 402	1 431	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	220 300	178 960
Muut toimeksiantojen varat	22	12	Saadut ennakot	7	
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 424	1 443	Pitkäaikainen vieras pääoma	220 307	178 960
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lyhytaikainen vieras pääoma		
Vaihto-omaisuus			Joukkovelkakirjalainat	44 000	6 000
Aineet ja tarvikkeet	19	148	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	28 660	31 547
Vaihto-omaisuus	19	148	Lainat muilta luotonantajilta	19 795	16 182
Saamiset			Saadut ennakot	2 495	2 927
Pitkäaikaiset saamiset			Ostovelat	21 349	31 213
Lainasaamiset	10 725	10 862	Muut velat	2 463	7 247
Muut saamiset	165	28	Siirtovelat	21 531	39 823
Pitkäaikaiset saamiset	10 890	10 891	Lyhytaikainen vieras pääoma	140 293	134 939
Lyhytaikaiset saamiset			VIERAS PÄÄOMA	360 600	313 899
Myyntisaamiset	6 281	7 698	VASTATTAVAA	636 097	613 942
Lainasaamiset	2 068	3 635			
Muut saamiset	2 331	3 600	TASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Siirtosaamiset	3 596	4 608	Omavaraisuusaste, %	43,2	48,7
Lyhytaikaiset saamiset	14 275	19 541	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	63,6	54,6
Saamiset	25 165	30 431	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	-13 653	10 141
Rahoitusarvopaperit			Kertynyt yli-/alijäämä, e/asukas	-166	122
Muut arvopaperit	27 799	26 471	Lainakanta 31.12., 1000 e	312 755	232 689
Rahoitusarvopaperit	27 799	26 471	Lainat, eur/asukas	3 806	2 796
Rahat ja pankkisaamiset			Lainat ja vastuut 31.12., 1000 e	319 762	
Rahat ja pankkisaamiset	77	169	Lainat ja vastuut 31.12., e /asukas	3 891	
VAIHTUVAT VASTAAVAT	53 059	57 221	Lainasaamiset 31.12., 1000 e	46 372	42 416
VASTAAVAA	636 097	613 942	Asukasmäärä	82 177	83 231

Tase sisältää kaupungin omaisuus- ja pääomaerät tilikauden päättyessä ryhmiteltynä luonteensa mukaan. Kuten tulos- ja rahoituslaskelmassakin erät eivät sisällä kaupungin eri yksiköiden välisiä sisäisiä eriä.

Kaupungin taseen loppusumma tilinpäätöshetkellä oli 636,1 milj. euroa. Pysyviä vastaavia oli 581,6 milj. euroa, joista merkittävimmät erät olivat aineelliset hyödykkeet 374,3 milj. euroa ja sijoitukset 206,2 milj. euroa. Toimeksiantojen varat olivat 1,4 milj. euroa. Vaihtuvat vastaavat olivat 53,1 milj. euroa. Merkittävimpänä eränä oli saamiset 25,2 milj. euroa, jotka vähenivät edellisestä vuodesta 5,2 milj. euroa. Rahoitusarvopapereita tilinpäätöshetkellä oli 27,8 milj. euroa eli 1,3 milj. euroa enemmän kuin edellisen vuoden tilinpäätöksessä. Rahat ja pankkisaamiset olivat vuoden lopussa noin 0,1 milj. euroa.

Kaupungin oma pääoma tilinpäätöshetkellä oli 272,0 milj. euroa. Oman pääoman erään muut omat rahastot sisältyvät Kouvolaan kaupungin sosiaalisen luototuksen rahasto, jonka pääoma oli noin 0,1 milj. euroa, lakkautettiin. Kouvolaan seurakuntayhtymän osuus pääomasta palautettiin yhtymälle ja kaupungin osuus kirjattiin edellisten tilikausien yli- ja alijäämään. Lisäksi oikaistiin tilikauden yli- ja alijäämätalille ero kaupungin taseessa olevien osakkeiden kirjanpitoarvon ja KSS Energia Oy:n sidotun pääoman välinen ero 3,8 milj. euroa. Poistoeroa on jäljellä 1,5 milj. euroa. Pakollisiin varauksiin kirjattiin noin 0,5 milj. euroa, koska Mela tulee todennäköisesti perimään kaupungilta peruusteetta saatua valtionkorvausta. Toimeksiantojen pääomat olivat 1,5 milj. euroa, se muodostuu lahjoitusrahastojen pääomista. Vierasta pääomaa oli 360,6 milj. euroa, josta pitkäaikaista vierasta pääomaa oli 220,3 milj. euroa ja lyhytaikaista 179,0 milj. euroa. Kuntatodistustalainat, 44,0 milj. euroa, luokitellaan joukkovelkakirjalainoiksi.

Kaupungin omavaraisuusaste oli 43,2 % ja suhteellinen velkaantuneisuus 56,7 %. Kertynyt alijäämä taseessa on 13,7 milj. euroa, joka asukasta kohti oli -166 euroa. Lainakanta oli 312,8 milj. euroa eli 3 806 euroa asukasta kohden. Lainat ja vastuut olivat 319,8 milj. euroa, joka on 3 891 euroa asukasta kohden. Vertailulukua vuodelta 2018 ei ole saatavissa. Lainasaamiset 31.12. olivat 46,4 milj. euroa.

Kertyneeseen yli- ja alijäämään vaikuttavista eristä on alla olevassa taulukossa esitetty merkittävimmät erät viideltä viimeiseltä vuodelta. Kumulatiivinen vaikutus vuosilta 2009-2019 on 92,6 milj. euroa.

Kertyneeseen yli- ja alijäämään vaikuttavat erät, milj. euroa	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Poistoeron muutos	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Arvon alentumiset ja lisäpoistot	-1,0	-0,2	-5,4	-1,3	-1,3
Pääomarahasto perustaminen/lakkauttaminen				33,9	
Pakollinen varaus Carean alijäämien kattamiseen (kohdistettu as.palv.ostoihin)		2,5	3,8		
KRAO liiketoimintakauppa	0,7				
Asunto-osakkeiden myynti Kouvolaan Asunnot Oy:lle, luovutusvoitot	1,2				
Tykkimäen Vapaa-aikakeskus osakkeiden myynti		1,5			
Kaakkois-Suomen Tieto OY:n ylimääräinen osinko			1,1		
Lomapalkkavarauksen muutos, lomarah. leikkaus 30% kiky.-sop.		3,4			-1,4
KSS Energia OY:n osakkeiden kirjanpitoarvon korjaus					3,8
Yhteensä	1,0	7,2	-0,4	32,7	1,3

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, % = $100 * (Oma\ pääoma + Poistoero\ ja\ vapaaehtoiset\ varaukset) / (Koko\ pääoma - Saadut\ ennakot)$
Omavaraisuusaste mittaa kaupungin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsevät kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Omavaraisuutta kuvaavaa tunnuslukua laskettaessa omaan pääomaan rinnastetaan myös poistoero sekä vapaaehtoiset varaukset.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (Vieras\ pääoma - Saadut\ ennakot) / Käyttötulot$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kaupungin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötuloisuuden valtionosuuksista. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa kuinka paljon kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + tilikauden ylijäämä (alijäämä) / asukasmäärä

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän.

Lainakanta 31.12. = vieras pääoma – (saadun ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat) sekä Lainat euroa/asukas
Kaupungin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

Lainat ja vuokravastuut 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut sekä Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainasaamiset 31.12. = sijoituksiin merkityt jvk –lainasaamiset ja muut lainasaamiset Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kaupungin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.5 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulot ja -menot on laadittu tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulot ja -menot kattavat varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön. Kaupungin kokonaistulot vuonna 2019 olivat 684,7 milj. euroa ja kokonaismenot 654,5 milj. euroa.

KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1000 e	MENOT	1000 e
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	52 222	Toimintakulut	578 791
Verotulot	338 079	-Valmistus omaan käyttöön	-3 410
Valtionosuudet	172 333	Korkokulut	2 810
Korkotuotot	1 950	Muut rahoituskulut	217
Muut rahoitustuotot	8 639	Tulorahoituksen korjauserät	
		+/- Pakollisten varausten muu-	-473
Tulorahoituksen korjauserät		tos	
-Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutusvoitot	-438	-Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustappiot	-533
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4 800	Käyttöomaisuusinvestoinnit	46 962
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	999	Rahoitustoiminta	
Rahoitustoiminta		Antolainasaamisten lisäykset	6 070
Antolainasaamisten vähennykset	2 046	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	24 023
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000	Oman pääoman vähennykset	48
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	34 089	Kokonaismenot yhteensä	654 504
Kokonaistulot yhteensä	684 719		

1.6 Konsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitalinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

TYTÄRYHTEISÖT

Energia- ja vesiyhtiöt	
KSS Energia Oy	100,0 %
KSS Lämpö Oy	100,0 %
KSS Rakennus Oy	100,0 %
Voimakymi Oy	100,0 %
Suomen Energia-Urakointi Oy	100,0 %
KSS Verkko Oy	97,0 %
Kouvolan Vesi Oy	100,0 %

Muut tytäryhtiöt	
Kouvolan Teatteri Oy	100,0 %
Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy	100,0 %
Anjalankosken Jäähalli Oy	96,1 %
Kuusankosken Tennishalli Oy	87,0 %
Kaakkois-Suomen Tieto Oy ***	61,0 %
Kouvolan Hansapysäköinti Oy (äänivalta 65,7%)	37,8 %

Elinkeino- ja kehitysyhtiöt	
Kouvola Innovation Oy	100,0 %
Kouvolan Yritystilat Oy	100,0 %

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	
Kouvolan Asunnot Oy	100,0 %
Asunto Oy Anjalan Niittypuisto	94,3 %
Asunto Oy Elopuisto	84,1 %
Kiinteistö Oy Kouvolan Asentajankatu 9	100,0 %
Kiinteistö Oy Päätie 19	100,0 %
Pohjois-Kymenlaakson Ympäristölaboratorio Oy	95,1 %
Kiinteistö Oy Pihlajakara	79,0 %
Kiinteistö Oy Madekuja 1	68,1 %
Kiinteistö Oy Korian Liikekeskus	58,9 %
Kiinteistö Oy Korianjousi	58,3 %

OSAKKUUSYHTEISÖT

Muut osakkuusyhtiöt	
Kymenlaakson Jäte Oy	47,5 %
Kymenlaakson Orkesteri Oy	45,0 %
Kaakkois-Suomen Sosiaalialan Osaamiskeskus Oy	37,5 %
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy	24,5 %
Disec Oy	24,5 %
Saimaa Stadiumi Oy	24,5 %
Kymin Voima Oy (KSS Energian kautta)	24,0 %
Kymenlaakson Sähkö Oy	20,7 %
Tykkimäen Vapaa-aikakeskus Oy	20,0 %

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	
Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy	49,0 %
Asunto Oy Aron-Kara 1 *	48,5 %
Asunto Oy Kirkkovuorentie 2 *	48,5 %
Asunto Oy Kimmelmanni *	45,4 %
Asunto Oy Enärivi *	40,8 %
Asunto Oy Kaipiaistensato *	40,7 %
Asunto Oy Elimäen Napansäde	40,6 %
Kiinteistö Oy Korian Portti	39,9 %
Kiinteistö Oy Kuusankosken Kiltakuja 1**	39,1 %
Asunto Oy Kouvolan Jaalanharju *	39,0 %

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	
Asunto Oy Kouvolan Eväkujankaari	34,7 %
Asunto Oy Kataja-Haikula *	34,1 %
Asunto Oy Lohitie 5	33,3 %
Kiinteistö Oy Myllykosken Liikekeskus	32,8 %
Asunto Oy Anjalantie 2	31,3 %
Kiinteistö Oy Elimäen Kasarminaukio *	31,0 %
Voikkaan Radanvarren Toimitilat **	30,8 %
Asunto Oy Elimäen Eläkepuustelli	30,6 %
Asunto Oy Siltapuisto 1	30,6 %
Asunto Oy Huusarinmäki *	30,4 %
Asunto Oy Puutarhuringjousi *	29,3 %
Asunto Oy Silmuntie *	27,9 %
Asunto Oy Ummeljoen Rivitalo *	27,9 %
Asunto Oy Valkealan Riihikaari	27,5 %
Asunto Oy Kuusankosken Hiidentie 8-10*	26,2 %
Asunto Oy Kuusankosken Rantapuisto *	25,0 %
Asunto Oy Suolasenkoski *	23,7 %
Asunto Oy Kasakkakara *	23,1 %
Anjalankosken Painotalo Oy	22,6 %
Asunto Oy Rivikolkka 2 *	22,0 %
Kuusankosken Pienteollisuustalo Oy	21,6 %
Asunto Oy Naakanhovi *	21,4 %

*) Kouvolan Asunnot Oy:n osakkuusyhteisö

**) Kouvola Innovation Oy:n osakkuusyhteisö

***) Välillinen omistus (Kymsote) huomioiden 71,6%

KUNTAYHTYMÄT

Kuntayhtymät	
Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä	51,8 %
Kymenlaakson Liitto	48,7 %
Itä-Suomen Päihdehuollon Kuntayhtymä	9,9 %
Uudenmaan Päihdehuollon Kuntayhtymä	5,8 %

25 tytäryhteisöä
41 osakkuusyhteisöä
4 kuntayhtymää

Päivitetty 31.12.2019

Kouvolan kaupungin konserniin kuului vuoden 2019 lopussa 25 tytäryhteisöä, jotka kaikki on yhdistelty konserniin. Lisäksi konsernitalinpäätökseen yhdisteltiin 4 kuntayhtymää, joissa kaupunki on jäsenenä. Kouvola-konserniin kuului myös 41 osakkuusyhteisöä, joista konsernitalinpäätökseen yhdisteltiin konsernin kannalta olennaiset 7 yhteisöä. Konsernikaavioon on täydennetty alakonsernien osakkuusyhteisöt.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kouvola-konserniin kuuluu peruskaupungin lisäksi yhtiöitä ja yhteisöjä. Kuntalain mukaan kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kaupunginjohtaja ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Kaupunginhallituksen konsernijaosto huolehtii käytännön konsernivalvonnan toteuttamisesta Kouvola-konsernissa. Talous- ja omistajaohjausyksikkö huolehtii valmistelusta muiden kuin kaupungin elinkeinoyhtiöiden osalta. Tältä osin valmisteluvastuu on elinvoimayksiköllä. Konsernijaosto kokoontui tilikaudella 12 kertaa.

Kaupunginvaltuusto on asettanut vuosittaiset tavoitteet merkittävälle tytäryhtiöille. Asetettuja tavoitteita ja talouden kehitystä seurattiin osavuositarkastusten yhteydessä.

Hallintosäännön 18 §:n mukaan konsernijaosto vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista, nimeää kaupungin ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin sekä nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet. Konsernijaosto on 9.6.2017 nimennyt Kouvolan kaupungin yhtiökokousedustajat ja ehdokkaat yhtiöiden ja yhteisöjen toimielimiin/hallituksiin valtuustokaudeksi 1.6.2017-31.5.2021. Yhtiökokousedustajiin ja ehdokkaisiin yhtiöiden ja yhteisöjen toimielimiin/hallituksiin on tämän jälkeen tehty muutoksia konsernijaoston päätöksellä. Muutokset liittyvät muun muassa henkilöiden pois jäämiseen kaupungin palveluksesta.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 20.8.2018 päivitetyn Kouvolan kaupungin konserniohjeen sekä hyvä hallinto- ja johtamistapaohjeistuksen. Ennakkokäsityksen hankkiminen on valtuutettu konserniohjeen mukaan yhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan tehtäväksi. Tavoitteena on omistajatahdon näkyminen yhtiön strategisten päätösten taustalla ja tiiviimpi yhteydenpito omistajaan myös yhtiökokousten välillä.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

KSS Energia Oy on ostanut Suomen Energia-Urakointi Oy:n koko osakekannan ja yhtiö on osa KSS Energia –konsernia 1.5.2019 lähtien. Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä (Kymsote) on ostanut Kotkan kaupungilta Kaakkois-Suomen Tieto Oy:n osakkeita. Kaupan myötä Kouvolan välillinen omistus Kaakkois-Suomen Tieto Oy:ssä on kasvanut. Välillinen omistus huomioiden Kouvola-konsernin omistusprosentti muuttui 61,1 prosentista 71,6 prosenttiin. Muutoin tilikaudella 2019 konsernirakenteessa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Keskeisten konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutuminen

KSS Energia Oy (konserni)			
Tavoitteet	Mittari	TA 2019	TP 2019
Sijoitetun pääoman tuotto	Sijoitetun pääoman tuotto (%)	≥ 14,0	12,9
Omavaraisuusaste	Omavaraisuusaste (%)	≥ 35,0	32,9
Osinkoa tilikaudelta vähintään (maksu seur. keväänä 2020).	Osinko (milj. euroa)	≥ 5,0	8,0
Energian toimitusvarmuus sekä sähkön että lämmön osalta	Keskeytysaika (h/asiakas)		
- sähkön osalta		≤ 0,55	0,33
- lämmön osalta		≤ 0,55	0,44
Uusiutuvien energialähteiden osuus omasta	Uusiutuvien energialähteiden osuus omasta tuotannosta (%)		
- sähkön tuotannosta		≥ 82	84,8
- lämmön tuotannosta		≥ 74	77,6
Hyvinvointi ja työssä jaksaminen hyvällä tasolla	Keskimääräinen tehty työaika (%) säännöllisestä työajasta	≥ 83	83,5
Asiakastutkimusten tulosten keskiarvo	Asiointimielikuva	≥ 8,80	8,75

Kouvolan Asunnot Oy			
Tavoitteet	Mittari	TA 2019	TP 2019
Käyttöasteen säilyttäminen yli 93%	Käyttöaste (%) vuokratuotoista las- kettuna	> 93,0	90,6
Taloudellinen tulos, joka mahdollistaa toi- minnan kehittämisen	Voitto ennen tilinpäätössiirtoja po- siitiivinen	> 0	-237,5 tuhatta euroa
Luottotappiot liikevaihdosta enintään	Luottotappioiden osuus liikevaih- dosta (%)	≤ 1,0	0,23
Saamiset vuokratuotoista liikevaihdosta enintään	Vuokrasaamisten osuus liikevaih- dosta (%)	≤ 3,0	1,9
Alhaisten käyttöasteen kiinteistöistä luo- puminen	Lukumäärä (kpl)	1-3	2
Ympäristöohjelman käyttöönotto	Toteutunut / Ei toteutunut	Toteutunut	Toteutunut (Ekokompassi)
Kouvola Innovation Oy (konserni)			
Tavoitteet	Mittari	TA 2019	TP 2019
Yritysassiakkaiden määrän kasvu	Palveluita käyttäneiden tai henkilö- kohtaisesti kontaktoitujen määrä (kpl). Lähde: Kinnon asiakastietojärjestelmä	1 200	1 275
Seudulle perustettujen tai sijoittuneiden yritysten lukumäärän lisääminen, joista Kin- non palveluja käyttänyt	Perustettujen/sijoittuneiden yritys- ten määrä (kpl) Lähde: Patentti- ja rekisterihallitus	300 150	388 118
Toiminnan kehittämisen mahdollistava ta- loudellinen tulos	Tilikauden tulos	0 euroa	1 076 tuhatta euroa
Asiakastytyväisyys ja sen jatkuva paranta- minen	Toiminnan kehittämistä ohjaava asiakastytyväisyysmittaus asteikolla 1-5	≥ 4	Ei vielä mittausta
Kasvualustojen eteneminen - Railgate Finland Kouvola - Live & Visit Kouvola - Kouvola Circular Economy	Eteneminen ja onnistuminen kasvu- alustojen määritellyissä kärjissä.	Toimintasuunni- telman vuosita- voitteet	Toimintasuunnitelman vuositavoitteista 81% onnistui hyvin
Kaakkois-Suomen Tieto Oy			
Tavoitteet	Mittari	TA 2019	TP 2019
KS-Tiedon ja ICT Kymin yhdistymisen syner- giaetujen sekä maakunnallisen volyymin tuomat kustannussäästöt (esim. yhteiset li- senssit, ohjelmat ja tietoverkot)	Kustannukset vuoden 2017 maksui- hin suhteutettuna	Toteutunut	Tärkeimpien lisenssien yhdistäminen saatiin tehtyä 2019 aikana. Yhtiön omat lisenssit on jo yhdistetty. Maakunnallisen tietoverkon rakennus on käynnissä.
Yhteiset palvelukuvaukset ja yhtenäiset toi- mintamallit	Kirjalliset dokumentit laadittu	Toteutunut	Uusi tuotteistus on tehty ja se otetaan käyttöön vuoden 2020 alussa.
Asiakastytyväisyys hyvällä tasolla 3,0	Asiakastytyväisyysmittaukset (as- teikolla 1-4)	≥ 3,0	Kaksi asiakastytyväisyyskysel- yä on toteutettu ja ensimmäisen tulos oli 3,30 ja toisen 3,34.
Toiminnan jatkuva kehittäminen asiakas- kohtaisesti	Sanallinen arviointi, joka pohjautuu asiakkailta tulleeeseen palauttee- seen	Toteutunut	Asiakaskeskusteluja käydään säännöllisesti ja tulokset käsitellään johtoryhmässä.
Palvelupyynnöiden (SLA) vasteaika Kouvolan kaupungin osalta	Vähintään 80% palvelupyynnöistä valmistuu määräajassa	≥ 80,0	SLA toteuma 89,0
Omistajakeskusteluiden käyminen	Vähintään 4 krt/v	Toteutunut	Aikataulussa

Kouvolan Vesi Oy			
Tavoitteet	Mittari	TA 2019	TP 2019
Kilpailukykyinen veden hinta verrattuna vastaaviin toimijoihin	euroa/m ³	max 4,00 (sis. alv 24%)	3,85
Perusmaksu vähintään valtakunnallisen min tavoitteen mukaiselle tasolle 30% vuoteen 2022 mennessä	% vesihuollon maksuista	30% vuoteen 2022 mennessä	20,46
Liikevoitto ja poistot yht.	% liikevaihdosta	> 25	27
Omavaraisuusaste	%	52	50
Omistajatuloutus (sis. haittakorvaukset, lainojen korot, takausprovisiot)	milj. euroa	1,58	1,72
Vedenjakelu poikki >12 h, 0 kpl	Yli 12 h kestäneet vedenjakeluhäiriöt (kpl)	0	0
Talousvedestä 70 % pohja- tai tekopohjavettä vuoteen 2020 mennessä	Pohja- ja tekopohjaveden %-osuus kokonaistuotannosta	70 % vuoteen 2020 mennessä	>70
Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy			
Tavoitteet	Mittari	TA 2019	TP 2019
Toiminnan joustavuuden ja asiakaslähtöisyyden vahvistaminen kehittämällä digitaalisia ratkaisuja	Opiskelijapalaute, asiakastutkimus	Toteutunut	Digitaalisten ratkaisujen kehittämiseen on vastuutettu koulutussuunnittelija. Opiskelijapalautteet kerätään kaikista koulutuksista.
Osaamisen kehittäminen systemaattisesti toimintaympäristön muutokset ennakoiden ja huomioiden	Asiakastutkimus	Toteutunut	Seuraava asiakastutkimus toteutetaan syksyllä 2020.
Parhaan palvelun tarjoaminen	Palvelulupauksen toteutuminen: asiakastutkimus/-palautteet/viivästetty palaute	Toteutunut	Seuraava asiakastutkimus toteutetaan syksyllä 2020.
Taloudellinen ja kannattava toiminta	Positiivinen tulos	> 0	17 tuhatta euroa
Kouvolan Teatteri Oy			
Tavoitteet	Mittari	TA 2019	TP 2019
Tuottaa vähintään 5 uutta ensi-iltaa	Ensi-iltojen lkm	≥ 5	5+1 lukudraama
Esityksiä järjestetään 160-190	Esitysten lkm	160-190	163
Katsojatarve 40 000	Katsojamäärä (lkm)	≥ 40 000	34 539
Yleisötyötavoite 4 000	Yleisötyö lkm	≥ 4 000	4 900
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja tasapainossa	Tulos ennen tilinpäätössiirtoja	≥0	-17,9 tuhatta euroa
Päänäyttämön täyttöaste 72%	Täyttöaste%	≥ 72%	64
Kaupungin avustus katsojaa kohden <37 euroa	Avustus, euroa/katsoja	<37 euroa	35,8 euroa
Pääsylippujen osuus kaikista tuotoista 20%	Pääsylippujen osuus tuloista	≥ 20%	22,5
Markkinoinnin tehostaminen ja kehittäminen sekä yhteistyö kaupungin kanssa	Toteutunut/Ei toteutunut	Toteutunut	Toteutunut
Sidosryhmäyhteistyön lisääminen	Toteutunut/Ei toteutunut	Toteutunut	Toteutunut
Uuden teatterin suunnittelun valmistuminen	Toteutunut/Ei toteutunut	Toteutunut	Ei toteutunut

Keskeisten konserniyhtiöiden talouden toteutuminen

1000 e	TP 2019	TP 2018	Muutos-%
KSS Energia Oy (konserni)			
Liikevaihto	148 433	116 817	27,1
Liikevoitto/-tappio	10 929	6 964	56,9
Tilikauden voitto/tappio	7 871	3 229	143,8
Liikevoitto, %	7,4	6,0	
Sijoitetun pääoman tuotto, %	12,9	8,8	
Oman pääoman tuotto, %	15,1	6,4	
Omavaraisuusaste, %	32,9	32,9	
Maksuvalmius	1,6	1,3	
Henkilöstö, keskimäärin	256	117	118,8
Kouvolan Innovation Oy (konserni)			
Liikevaihto	7 009	6 809	2,9
Liikevoitto/-tappio	1 168	132	784,8
Tilikauden voitto/tappio	1 076	23	4 578,3
Liikevoitto, %	16,7	1,9	
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,6	0,2	
Oman pääoman tuotto, %	8,67	0,2	
Omavaraisuusaste, %	72,1	61,5	
Henkilöstö, keskimäärin	38	40	-5,0
Kaakkois-Suomen Tieto Oy			
Liikevaihto	13 784	12 603	9,4
Liikevoitto/-tappio	319	254	25,6
Tilikauden voitto/tappio	240	162	48,1
Henkilöstö, keskimäärin	95	65	46,2
Kouvolan Asunnot Oy			
Liikevaihto	23 340	23 361	-0,1
Liikevoitto/-tappio	994	1 038	-4,2
Tilikauden voitto/tappio	-69	-148,3	53,4
Liikevoitto, %	4,3	4,4	
Omavaraisuusaste, %	19,9	19,4	
Maksuvalmius (Quick ratio, arava)	1,5	2,0	
Henkilöstö, keskimäärin	21	21	-4,5
Kouvolan Vesi Oy			
Liikevaihto	16 635	16 495	0,8
Liikevoitto/-tappio	734	996	-26,3
Tilikauden voitto/tappio	-146	56	-360,7
Liikevoitto, %	4,4	6,0	
Oman pääoman tuotto, %	-0,8	0,11	
Omavaraisuusaste, %	50,0	52,3	
Henkilöstö, keskimäärin	53	53	0,0
Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy			
Liikevaihto	5 432	16 382	-66,8
Liikevoitto/-tappio	246	1 210	-80,0
Tilikauden voitto/tappio	17	753	-97,7
Liikevoitto, %	4,5	7,4	
Oman pääoman tuotto, %	6,3	25,7	
Omavaraisuusaste, %	56,5	37,5	
Henkilöstö, keskimäärin	13	13	0,0
Kouvolan Teatteri Oy			
Liikevaihto	716	744	-3,8
Liikevoitto/-tappio	-18	13	-238,5
Tilikauden voitto/tappio	-18	13	-238,5
Liikevoitto, %	-2,5	1,7	
Henkilöstö, keskimäärin	51	51	0,0

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Peruskaupungin talouden ja kehityksen suunta vaikuttaa merkittävästi Kouvola-konsernin taloudelliseen tulokseen myös tulevina vuosina. Kouvolan Asunnot Oy:n tulevat näkymät yhtiön toiminnalle ja kehittymiselle ovat melko neutraalit, mutta Kouvolan yhä jatkuva muuttotappio luo riskiä toiminnalle ja vaatii jalostamaan kiinteistökantaa hallitusti toiminta-alueen tarpeet huomioiden. Kouvolan Teatteri Oy:n toimintaan ja kehittämiseen vaikuttaa olennaisesti julkisten avustusten taso tulevina vuosina. Kouvolan Vesi Oy:n verkoston saneeraus- ja uudisinvestointien kokonaisvolyymin kasvattamiselle on selkeää tarvetta seuraavien vuosien aikana. Investointeja kasvattamalla pyritään vähentämään aiempina vuosikymmeninä syntyntä korjausvelkaa. Kouvolan Veden tavoitteena on tilanne, jossa korjausvelka ei enää nykyisestä kasva. KSS Energia konsernin operatiivisen toiminnan painopistealueita ovat ilmastoneutraalit energiaratkaisut, energiatehokkuus ja kulutusjousto. Tulevina vuosina KSS Energia konserni kasvattaa toimitusvarmuuden parantamiseen tähtääviä verkostoinvestointeja merkittävästi. Kaakkois-Suomen Tieto Oy:llä on vahva asema maakunnallisena ICT-palveluntuottajana. Kaakkois-Suomen Tietoa koskee tulevaisuudessa maakunta/sote-valmisteluun liittyvä riski mahdollisista lakisääteisesti keskitetyistä ICT-palveluista ja niiden käyttövelvollisuuksista. Kouvola Innovation Oy:n osalta on menossa tarkastelu, jossa arvioidaan muun muassa yhtiön tulevaisuutta, ydintehtäviä ja kokonaisrahoitusta sekä kaupungin ja yhtiön välisiä yhdyspintoja ja ohjausmekanismeja. Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy:n pääasiakkaan VR Yhtymän koulutustarpeet ja rautatiemarkkinoiden muutostilanne vaikuttaa tulevaisuudessa yhtiön toiminnan volyymeihin.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaupungin konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että konsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, asetetut tavoitteet saavutetaan, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Kaupunginvaltuusto on vahvistanut Kouvolan kaupungin konserniohjeen sekä hyvä hallinto- ja johtamistapaohjeistuksen sekä omistajapoliittiset linjaukset. Konserniohjeet on päivitetty voimassa olevan kuntalain ja Kuntaliiton konserniohjausta koskevien suositusten mukaiseksi. Uusi konserniohje sekä hyvä hallinto- ja johtamistapaohjeistus on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 20.8.2018. Omistajapoliittisten linjausten päivitys on meneillään.

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa

Kuntalain mukaan kaupunginvaltuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Konsernivalvonnasta ja konserniohjauksen järjestämisestä vastaa konsernijohto (kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen konsernijaosto, kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtaja ja kehitysjohtaja). Konsernivalvonnan käytännön toteuttamisesta huolehtii konsernijaosto. Kouvola-konserniin kuuluvat tytäryhtiöt noudattavat toiminnassaan kaupunginvaltuuston vahvistamia ohjeita. Tavoitteena on yhtenäinen toimintatapa konserniin kuuluvissa yhtiöissä, omistajatahdon näkyminen yhteisön strategisten päätösten taustalla ja tiiviimpi yhteydenpito omistajaan myös yhtiökokousten välillä.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Konsernijaoston tehtävänä on nimetä kaupungin ehdokkaat yhtiöiden toimielimiin sekä nimetä yhtiökokousedustajat. Pääsääntöisesti ehdokkaat on nimetty valtuustokaudeksi. Konsernijaosto on antanut toimiohjeita kaupungin yhtiökokousedustajille. Yhtiökokouksissa on valittu toimielinten jäsenet vuosittain. Kaupunginvaltuuston vahvistamat omistajapoliittiset linjaukset on tarkoitettu ohjeeksi kaupungin päätöksentekijöille ja henkilöstölle, tytär- ja osakkuusyhteisöille sekä kuntayhtymille tulevien yksittäisten päätösten tueksi.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Merkittävälle konserniyhteisöille on asetettu yhteisökohtaiset tavoitteet, joiden toteutumista on seurattu kaupungin osavuositarkastusten yhteydessä. Konsernitilinpäätöksen laadintaa on sähköistetty ja pääosin yhteisöt syöttivät tilinpäätöstietonsa itse konsernitilinpäätös-ohjelmaan. Merkittävien konserniyhteisöjen johtajia on kuultu kaupunginhallituksessa ja konsernijaostossa kuluneen vuoden aikana. Konserniohjeessa konsernijohto on edellyttänyt merkittävien taloudellisten ratkaisujen hyväksyttämistä etukäteen. Vastuu konsernijohtoon ennakokäsityksen hankkimisesta on konserniohjeen mukaan toimitusjohtajalla ja tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajalla.

Konsernin sisäiset palvelut ja hankinnat

Konserniohjeen mukaisesti konserniin kuuluvien yhteisöjen tulee selvittää tukipalveluja hankkiessaan konsernin muiden yhteisöjen tarjoamat palvelut ja niiden kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden, jotta päästään kaupunkikonsernin kokonaisedun kannalta tarkoituksenmukaiseen ratkaisuun.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Konserniyhteisöjen riskienhallinta tulee järjestää noudattaen soveltuvien osin kaupunginhallituksen hyväksymiä riskienhallintalinjauksia. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisvastuu on yhteisön hallituksella. Yhteisön hallitus vastaa myös omaisuuden vakuuttamisesta. Konserniyhteisöjen riskienhallinnan toteuttamista on seurattu. Merkittävien konserniyhteisöjen riskien arviointi- ja seurantadokumentit on kerätty kaupungin talousarvion laadinnan yhteydessä.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut**Konsernin tuloslaskelma**

	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
	<i>1000 e</i>	<i>1000 e</i>
Toimintatuotot	452 012	313 098
Toimintakulut	-937 026	-787 091
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	4 946	4 371
Toimintakate	-480 067	-469 622
Verotulot	336 516	329 566
Valtionosuudet	173 241	170 969
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	378	365
Muut rahoitustuotot	2 864	1 993
Korkokulut	-5 044	-4 904
Muut rahoituskulut	-92	-2 028
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 895	-4 575
Vuosikate	27 795	26 339
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-40 720	-42 625
Omistuksen eliminointierot	-223	0
Arvonalentumiset	-49	0
Poistot ja arvonalentumiset	-42 720	-42 625
Tilikauden tulos	-12 926	-16 286
Tilinpäätössiirrot	92	5
Tilikauden verot	-2 944	-2 328
Laskennalliset verot	131	-101
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	-100	-37
Tilikauden yli-/alijäämä	-15 747	-18 747
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toimintatuotot/Toimintakulut %	48,2	39,8
Vuosikate/Poistot, %	68,6	61,8
Vuosikate, euroa/asukas	338	316
Asukasmäärä	82 177	83 231

Konsernituloslaskelmalla liitetietoineen osoitetaan kuntakonsernin tulorahoituksen riittävyys ja toiminnan taloudellinen tulos. Konsernituloslaskelma osoittaa konsernin tuloksen, kun siitä on vähennetty konserniyhteisöjen väliset sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, sisäiset katteet ja vähemmistöosuudet.

Konsernituloslaskelmalla liitetietoineen osoitetaan kuntakonsernin tulorahoituksen riittävyys ja toiminnan taloudellinen tulos. Konsernituloslaskelma osoittaa konsernin tuloksen, kun siitä on vähennetty konserniyhteisöjen väliset sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, sisäiset katteet ja vähemmistöosuudet.

Konsernin toimintatuotot olivat 452,0 milj. euroa. Toimintatuottojen kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 138,9 milj. euroa. Toimintakulut olivat 937,0 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 149,9 milj. euroa, eli 19,0 %. Toimintatuotot kattoivat noin 48,2 % toimintakuluista. Osuus osakkuusyhteisöjen tilikauden tuloksista oli 4,9 milj. euroa eli 0,6 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Suurimmat osakkuusyhteisöjen tuloksien osuudet muodostuivat Kymenlaakson Sähkö Oy:n 3,9 milj.euroa, Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy:n 0,8 milj. euroa ja Kymenlaakson Jäte Oy:n 0,3 milj. euroa osuuksista. Konsernin toimintakatteeksi muodostui -480,1 milj. euroa, joka on edellisvuoden toimintakatetta 2,2 % huonompi.

Toimintakuluihin sisältyvä henkilöstökulujen määrä oli 343,5 milj. euroa, lisäystä edelliseen vuoteen oli 14,5 milj. euroa. Konsernissa palveluja ostettiin 382,8 milj. eurolla eli 114,6 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna.

Konsernin rahoitustuotot olivat 3,2 milj. euroa. Rahoituskulut olivat yhteensä 5,1 milj. euroa, 1,8 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Konsernin rahoituskulut olivat 2,1 milj. euroa enemmän kuin kaupungin rahoituskulut.

Vuosikate oli 27,8 milj. euroa ja se heikkeni edellisestä vuodesta 1,5 milj. eurolla. Vuosikate oli 68,6 % poistoista. Asukasta kohden laskettuna vuosikate oli 338 euroa. Vuosikatteen ja poistojen suhde on yksi uusista kuntalain 118 §:n mukaisista kunnan erityisen vaikean taloudellisen aseman arvioinnissa käytettävistä tunnusluvusta vuodesta 2022 lähtien koskien vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätöksiä. Tämän tunnusluvun mukaan kunta on erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa, jos tunnusluvun arvo on alle 80 %.

Poistoja ja arvonalentumisia kirjattiin 40,7 milj. euroa. Poistoja kirjattiin 1,1 milj. euroa vähemmän ja arvonalentumisia 1,0 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuoden konsernitilinpäätöksessä. Konsernin arvonalentumiset yhteensä 0,9 milj. euroa muodostuivat Kouvolan kaupungin kirjauksista. Omistuksen eliminointiero kirjattiin 0,2 milj. euroa liittyen Kaakkois-Suomen Tieto Oy:n omistusmuutoksiin, joiden seurauksena Kouvola-konsernin omistusprosentti muuttui 61,1 prosentista 71,6 prosenttiin.

Konsernin tilikauden tulos oli -12,9 milj. euroa, joka on 3,4 milj. euroa parempi kuin edellisenä vuotena. Tilikauden verojen, laskennallisten verojen ja vähemmistöosuuksien jälkeen konsernin tilikauden alijäämäksi muodostui -15,7 milj. euroa. Kouvolan kaupungin tilikauden tulokseksi muodostui -27,8 milj. euroa ja alijäämäksi -27,7 milj. euroa. Heikko konsernitulos johtui siis peruskaupungin heikosta tuloksesta.

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

*Toimintatuotot / toimintakulut, % = 100 * toimintatuotot / toimintakulut*

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät konserni-kohtaisia eroja.

*Vuosikate prosenttia poistoista, % = 100 * vuosikate / (suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset)*

Vuosikate osoittaa konsernin tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, konsernin tulorahoitus on riittävä. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulosrahoituksen olevan riittävä.

Vuosikate, euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä kaikkia kaupunkikonserneja koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Mm. konsernin koko vaikuttaa vuosikatetavoitteen määrittämiseen konsernissa.

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018
	<i>1000 e</i>	<i>1000 e</i>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	27 795	26 339
Tilikauden verot	-2 944	-2 328
Tulorahoituksen korjauserät	-5 465	-5 102
	19 385	18 909
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-101 600	-74 197
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 655	1 102
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	15 666	6 883
Toiminnan ja investointien rahavirta	-60 894	-47 304
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-40	-5
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	113 461	67 854
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-36 081	-48 375
Lyhytaikaisten lainojen muutos	38 064	7 441
Oman pääoman muutokset	0	673
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-579	-202
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 303	765
Saamisten muutos	-17 745	-3 461
Korottomien velkojen muutos	-2 557	25 933
Rahoituksen rahavirta	92 220	50 623
Rahavarojen muutos	31 325	3 319
Rahavarat 31.12.	104 160	72 835
Rahavarat 1.1.	72 835	69 515
Rahavarojen muutos	31 325	3 319

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 e	-104 728	-41 859
Investointien tulorahoitus, %	29,0	36,0
Laskennallinen lainanhoitokate	0,5	0,6
Kassan riittävyys	35	28

Konsernin rahoituslaskelma laaditaan samoilla periaatteilla kuin kaupungin rahoituslaskelma ja se osoittaa kuinka paljon investointeihin ja lainanlyhennyksiin tarvitaan ulkoista pääomarahoitusta konsernin tulorahoituksen lisäksi. Rahoituslaskelma laaditaan konsernituloslaskelman ja taseen sekä niitä täydentävien liitetietojen perusteella. Ennen konsernin rahoituslaskelman laadintaa, edellä mainituista laskelmista on tehty sisäisten erien eliminointi- ja yhdistelykirjaukset. Konsernin rahoituslaskelmassa esitetään, kuten konsernituloslaskelmassa ja taseessa, ainoastaan ne erät, jotka ovat syntyneet konsernin ulkopuolisten kanssa.

Konsernin toiminnan rahavirta toteutui 19,4 milj. euron ja 0,5 milj. euroa edellistä vuotta suurempana. Tilikauden veroja maksettiin 2,9 milj. euroa eli 0,6 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Tulorahoituksen korjauserien toteutuma oli -5,5 milj. euroa. Tulorahoituksen korjauserillä vuosikatetta oikaistaan kaupunkikonsernin saamien pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittojen ja -tappioiden, osakkuusyhteisöjen tulosisuoksien, osakkuusyhteisöiltä saatujen osinkojen sekä pakollisten varausten muutosten osalta.

Konsernin rahoituslaskelman investoinnit muodostuivat pysyvien vastaavien investointimenoista, rahoitusosuuksista sekä luovutustuloista. Konsernin investointimenot olivat 101,6 milj. euroa eli 27,4 milj. euroa suuremmat kuin edellisellä tilikaudella. Investointimenojen rahoitusosuuksia kertyi 5,7 milj. euroa ja pysyvien vastaavien luovutustuloja 15,7 milj. euroa. Rahoitusosuuksia ja luovutustuloja kertyi 13,3 milj. euroa enemmän kuin edellisellä tilikaudella. Investointien rahavirta oli 80,3 milj. euroa negatiivinen.

Toiminnan ja investointien rahavirran erotuksena laskettu rahavirta oli tilikaudella 60,9 milj. euroa negatiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viimeiseltä viideltä vuodelta oli tilinpäätöshetkellä yhteensä -104,7 milj. euroa eli omarahoitusvaatimus ei täyttynyt. Tulorahoituksen riittävyttä kuvaava investointien tulorahoitusprosentti oli 29,0 %.

Rahoituksen nettorahavirta toteutui 92,2 milj. euroa positiivisena. Pitkäaikaisia lainoja nostettiin 113,5 milj. euroa eli 45,6 milj. euroa enemmän kuin edellisellä tilikaudella ja niitä lyhennettiin 36,1 milj. eurolla. Pitkäaikaisten lainojen muutos oli 77,4 milj. euroa. Konsernin lyhytaikaisten lainojen muutos oli 38,1 milj. euroa. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate tilinpäätöksessä oli 0,5 eli heikko. Konsernitilinpäätöksen laskennallista lainanhoitokatetta käytetään yhtenä uutena tunnuslukuna kuntalain 118 §:n mukaisessa kunnan erityisen vaikean taloudellisen aseman arvioinnissa vuodesta 2022 lähtien koskien vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätöksiä. Kuntalain 118 §:n mukainen tunnusluvun raja-arvo on 0,8.

Toiminnan, investointien sekä rahoituksen rahavirroista muodostuva rahavarojen muutos muodostui 31,3 milj. euroa positiiviseksi. Konsernin rahavarat tilikauden lopussa olivat 104,2 milj. euroa. Konsernin rahavaroilla voitiin kattaa 35 päivän kassasta maksut.

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

Toiminnan ja investointien rahavirran tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen.

*Investointien tulorahoitus, % = 100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno*

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan konserniyhteisöjen omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluvun arvo on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

*Kassan riittävyys, pv = 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella*

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	31.12.2019 1000 e	31.12.2018 1000 e	VASTATTAVAA	31.12.2019 1000 e	31.12.2018 1000 e
PYSYVÄT VASTAAVAT	800 750	757 831	OMA PÄÄOMA	326 860	342 699
Aineettomat hyödykkeet	10 506	8 174	Peruspääoma	285 681	285 681
Aineettomat oikeudet	5 974	3 452	Arvonkorotusraho	387	387
Muut pitkävaikutteiset menot	1 803	298	Muut omat rahastot	673	765
Ennakkomaksut	2 220	4 423	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	55 866	74 613
Konserniliikearvo	510	0	Tilikauden yli-/alijäämä	-15 747	-18 747
Aineelliset hyödykkeet	691 132	652 234	VÄHEMMISTÖOSUUKSET	2 538	2 551
Maa- ja vesialueet	87 136	84 526			
Rakennukset	284 168	298 951	PAKOLLISET VARAUKSET	3 145	5 179
Kiinteät rakenteet ja laitteet	175 256	159 110	Muut pakolliset varaukset	3 145	5 179
Koneet ja kalusto	16 246	17 845			
Muut aineelliset hyödykkeet	49 602	47 142	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 590	2 808
Ennakkomaksut ja	78 723	44 661			
			VIERAS PÄÄOMA	667 126	554 250
Sijoitukset	99 112	97 423			
Osakkuusyhteisöosuudet	42 469	39 279	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	399 608	324 031
Osakkeet ja osuudet	51 073	52 614	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	44 635	44 234
Muut lainasaamiset	5 421	5 419	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	89 481	49 613
Muut saamiset	148	111	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	133 402	136 373
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 359	1 998	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 002 259	907 488
VAIHTUVAT VASTAAVAT	199 149	147 659			
Vaihto-omaisuus	4 976	2 672	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Saamiset	90 013	72 152	Omavaraisuusaste, %	33	38,2
Pitkäaikaiset saamiset	18 207	14 020	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	69,0	67,7
Lyhytaikaiset saamiset	71 806	58 132	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	40 119	55 866
Rahoitusarvopaperit	37 338	35 631	Kertynyt yli-/alijäämä, e/asukas	488	671
			Konsernin lainat, e/asukas	5 952	4 489
Rahat ja pankkisaamiset	66 822	37 204	Konsernin lainakanta 31.12., 1000 e	489 088	373 644
			Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1000 e	499 636	
VASTAAVAA YHTENSÄ	1 002 259	907 488	Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	6 080	
			Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 e	5 421	5 419
			Asukasmäärä	82 177	83 231

Konsernitase sisältää konsernin omaisuus- ja pääomaerät tilikauden päättyessä ryhmiteltynä luonteensa mukaan ja osoittaa konsernin varat ja velat sekä vastuut ulkopuolisille. Konsernitase osoittaa konsernin oman pääoman sen jälkeen, kun siitä on vähennetty konserniyhteisöjen väliset keskinäiset saamiset ja velat, konserniyhteisöjen sisäiset katteet ja keskinäinen osakeomistus, erotettu ulkopuolisten omistus vähemmistöosuudeksi, ja osakkuusyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitoista tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta on yhdistelty konsernitaseeseen.

Konsernitaseen loppusumma oli 1 002 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen nähden on 94,8 milj. euroa.

Konsernitaseen vastaavista noin 80 % muodostuu pysyvien vastaavien hyödykkeistä (800,8 milj. euroa). Pysyvät vastaavat kasvoivat 42,9 milj. euroa tilikauden aikana. Merkittävin erä on aineelliset hyödykkeet, 691,1 milj. euroa, joista rakennuksia oli 284,2 milj. euroa. Osakkuusyhteisöosuudet sekä osakkeet ja osuudet kasvoivat edellisestä vuodesta yhteensä 3,2 milj. euroa. Pysyvien vastaavien muut lainasaamiset olivat 5,4 milj. euroa ollen edellisvuoden tasolla. Konsernin lyhyt- ja pitkäaikaiset saamiset olivat yhteensä 90,0 milj. euroa ja kasvua edelliseen vuoteen oli 17,9 milj. euroa. Konsernin rahat ja pankkisaamiset olivat 66,8 milj. euroa ja ne kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 29,6 milj. euroa.

Konsernin oma pääoma oli 326,9 milj. euroa eli 32,6 % taseen loppusummasta. Edellisten tilikausien ylijäämä oli 55,9 milj. euroa, joka oli 18,7 milj. euroa edellistä tilikautta vähemmän. Muut omat rahastot muutos tilikaudella oli -0,1 milj. euroa johtuen Kouvolan kaupungin sosiaalisen luototuksen rahaston vähennyksestä. Konsernin tilikauden alijäämäksi muodostui -15,7 milj. euroa. Kertynyttä ylijäämää oli yhteensä 40,1 milj. euroa eli 488 euroa asukasta kohti. Konsernin omavaraisuusaste oli 33,0 %.

Vieras pääoma oli 667,1 milj. euroa, joka oli 66,6 % taseen loppusummasta. Konsernin korollista vierasta pääomaa (lainakanta) oli 489,1 milj. euroa eli 5 952 euroa asukasta kohti. Pitkäaikaista korotonta vierasta pääomaa oli 44,6 milj. euroa ja lyhytaikaista korotonta vierasta pääomaa oli 133,4 milj. euroa. Korotonta vierasta pääomaa oli 3,0 milj. euroa vähemmän kuin edellisellä tilikaudella. Suhteellinen velkaantuneisuus oli 69,0 %.

Konsernitaseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, % = $100 * (Oma\ pääoma + vähemmistöosuus + konsernireservi) / (Koko\ pääoma - Saadut\ ennakot)$
Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kaupunkikonsernissa merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (Vieras\ pääoma - Saadut\ ennakot) / Käyttötulot$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas

Luku osoittaa kuinka paljon konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Kertynyt ylijäämä (alijäämä) euroa/asukas osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän.

Lainat ja vuokravastuut 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä konsernin lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan konsernitalinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Konsernin lainakanta 31.12. = vieras pääoma - (saadut ennakot + ostovelat + muut velat)

Konsernin lainat euroa/asukas

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Asukaskohtainen lainamäärä saadaan jakamalla konsernin lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella asukasmäärällä.

Konsernin lainasaamiset 31.12. = sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä sekä talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä.

Kaupungin tilikauden tulos on 27 759 361,93 euroa alijäämäinen. Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan investointeihin liittyvää poistoeroa 102 430,92 euroa
- siirretään tilikauden alijäämä 27 656 931,01 euroa taseen oman pääoman edellisten tilikausien yli-/alijäämään.

1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain mukaan, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamisessa. Kuntalain 110.3 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää.

Vuoden 2019 tilikauden alijäämäksi muodostui 27,7 milj. euroa. Alijäämä oli pienempi kuin vuoden 2019 muuetussa talousarviossa oli arvioitu. Vuoden 2019 alijäämäisen tuloksen jälkeen kaupungille muodostui taseeseen kertynyttä alijäämää 13,6 milj. euroa. Kouvolan kaupungin vuoden 2019 alkuperäiseen talousarvioon jouduttiin tekemään tulosta huonontavia muutoksia. Menoja lisäävät muutokset olivat yhteensä 14,6 milj. euroa ja julkista rahoitusta eli tuloja vähentävät muutokset olivat yhteensä 7 milj. euroa. Tilikauden tulos toteutui kuitenkin lähes 5 milj. euroa paremmin kuin muuetussa talousarviossa oli arvioitua, mutta lähes 18 milj. euroa heikommin kuin alkuperäinen talousarvio.

Kuluvan vuoden (2020) talousarviota ja taloussuunnitelmaa laadittaessa arvio vuoden 2019 kertyneestä alijäämästä oli 21,4 milj. euroa, eli 7,7 milj. euroa heikompi kuin toteutunut tilinpäätös vuodelta 2019. Tästä näkökulmasta voimassa olevan taloussuunnitelman voidaan katsoa olevan riittävän, jos kaikki talousarvioon ja –suunnitelmaan sisältyvät säästötoimenpiteet pystytään toteuttamaan eikä uusia taloutta merkittävästi heikentäviä seikkoja ilmene. Joka tapauksessa talouden tasapainottamistyötä tulee jatkaa täysipainoisesti. Tuloksenkäsittelyerät huomioiden Kouvolan kaupungin kattamatonta alijäämä vuoden 2020 alussa on -12,2 milj. euroa.

Kouvolassa työskentelee keväällä 2020 useita eri ohjausryhmiä, joiden tavoitteena on mm. talouden tasapainottaminen. Näitä ovat ainoastaan talouteen keskittyvä Perlaconin raportin jatkotyön ohjausryhmä, toimiala- ja toimielin rakennetta selvittävä muutostyön ohjausryhmä sekä Kinnon toiminnan jatko-organisointia työstävä ohjausryhmä. Lisäksi selvitetään ammattiopiston sekä kulttuuritalojen yhtiöittämistä. Ohjausryhmien työskentelyn aikataulu on aiemmin määritelty huhtikuun 2020 loppuun. Koronaepidemia voi vaikuttaa työryhmien aikatauluihin niitä myöhentävästi. Työryhmien loppuraporttien vaikutukset tullaan ottamaan huomioon talousarviossa ja –suunnitelmassa vuosille 2021–2023.

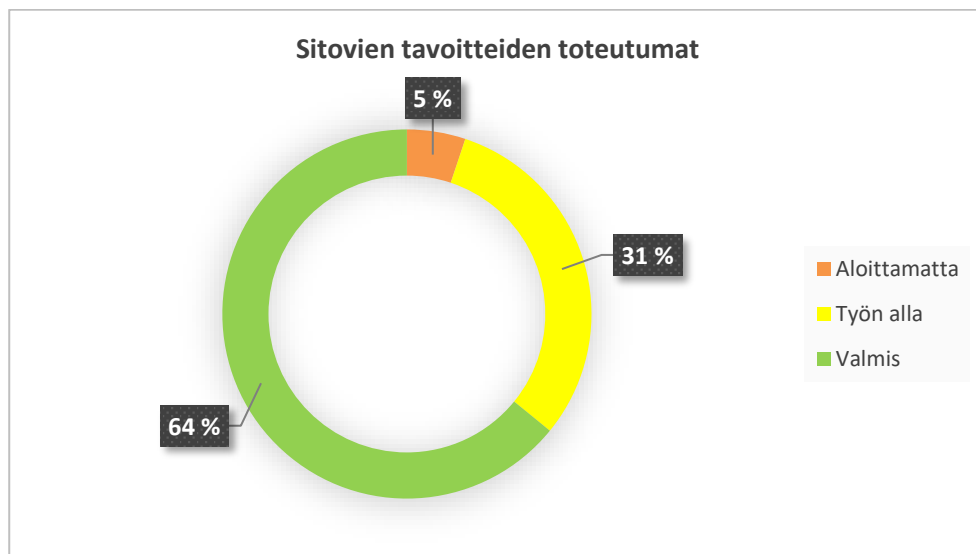
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja talouden hoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvion toteutumista vertailussa on esitetty budjettirahoitteisten tehtävien eli toimialojen vuosittaisvoittojen, tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen. Toimialojen osalta talousarvion määrärahojen sitovuustaso on toimintakate, joka on merkitty harmaalla. Toimialaan sisältyvien palvelujen toiminnan ja talouden toteutuminen esitetään informatiivisena. Lisäksi on esitetty tuloslaskelman toteutuminen, investointien toteutuminen ja rahoitusosan toteutuminen.

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

Valtuusto päättää kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista. Tavoitteet on johdettu suoraan valtuuston hyväksymästä kaupunkistrategiasta tai strategian toteuttamisohjelmista. Tavoitteiden toteutuminen raportoidaan kaupunkistrategian päämäärien mukaan. Toimialojen valtuuston nähden sitovat tavoitteet on esitetty toimialan talousarvion toteutumisen yhteydessä. Toimialaan sisältyvien palvelujen tavoitteet sen sijaan ovat informatiivisia.

Kouvolan talousarviossa 2019 asetettiin 39 valtuustoon nähden sitovaa tavoitetta. Kokonaan aloittamatta vuoden loppuun mennessä oli vain kaksi tavoitetta (5 %). Edelleen työn alla tavoitteita on 12 kappaletta (31 %). Vuonna 2019 valmiiksi saatuja tavoitteita oli kuitenkin 25 kappaletta (64 %), mikä on parhaita tuloksia kautta uuden Kouvolan. Tämä kertoo myös paremmin asetetuista tavoitteista.

Hyvinvoinnin kasvua koskevia tavoitteita oli kahdeksan. Ne kohdistuivat strategiatavoitteissa palvelujen vaivattomaan saantiin, ennaltaehkäiseviin palveluihin, hiilineutraaliuteen ja monimuotoisuuteen. **Statuksen kasvua** koskevia tavoitteita oli seitsemän. Ne kohdistuivat strategiatavoitteisiin, joissa asukkaat ovat voimavara, koko kaupunki kasvattaa, ja tehdään rohkeita kokeilua mm. verkostotyötä ja kansalaisaktivismia lisäämällä sekä järjestöjä tukemalla. **Elinvoiman kasvua** koskevia tavoitteita oli neljä. Ne kohdistuivat Kouvolalle tärkeisiin strategiatavoitteisiin: lasten tulevaisuuden taidot, törmäyttävä korkeakoulu, logistinen keskus, sekä alueen vahvaa maaseutualuetta korostavaan strategiatavoitteeseen 'kyliä pitkin kaupunkia'.

Sisäisen toiminnan kehittämistä koskevia tavoitteita oli 20. Nämä kohdistuivat henkilöstön osaamiseen ja kehittämiseen sekä sairauspoissaolojen ehkäisyyn toimialoilla (14 kpl). Hallittuun talouteen kohdistui kaksi tavoitetta ja uusiin toimintatapoihin neljä, lähinnä digitalisaatiota koskien. Uuden Kouvolan kehittäminen kohdentuu tavoitejakautumaan nojalla edelleen sisäisen toiminnan kehittämiseen. Hallinnon digitalisaatio on edennyt hitaasti. Tärkeintä olisi jatkossa kehittää myös kaupunkilaisille tarjottavia palveluita, yhteistä ympäristöä ja uudenlaista toimintakulttuuria verkostona ja yhdessä asukkaiden kanssa.

Suunnitelmakauden tavoitteet

Sitovien tavoitteiden lisäksi johtoryhmä on asettanut talousarviokirjassa tavoitteet suunnittelukaudelle kaupunkistrategian pitkän aikavälin tavoitteiden nojalla. Nämä tavoitteet on raportoitu alla olevassa taulukossa. Lähtöarvo on kaupunkistrategiassa oleva vertailuarvo ja tavoitearvo on hyväksytyn suunnitelmakauden (2020-2022) viimeisen vuoden 2022 tavoite. Mittarien lähdemerkintä on mainittu, mikäli tieto ei ole kaupungin oma. Vihreässä sarakkeessa on raportoitu tilinpäätöshetkellä viimeisin saatavilla ollut vuoden 2019 toteutuma.

Taloussuunnittelukauden tavoite						
Strategian tavoitteet suunnittelukaudella etenevät: asukasmäärä, elinvoima, hyvinvointi ja status kasvavat.						
Mittarit						
Yritysilmapiiri (sijoitus ¹⁾)	Lähtöarvo 2/2017	24/25	Toteuma 12/2019	23/25	Tavoitearvo 12/2022	15/25
Kaupungin hankintojen paikallisuusaste (% ²)	Lähtöarvo 12/2017	38,6	Toteuma 12/2018	41,4	Tavoitearvo 12/2022	47,5
Työllisyysaste (% ³)	Lähtöarvo 12/2016	65	Toteuma 12/2017	66,9	Tavoitearvo 12/2022	67,5
Työttömyysaste (% ⁴)	Lähtöarvo 12/2017	13,8	Toteuma 12/2019	11,2	Tavoitearvo 12/2022	9,5
Väestö (asukasmäärä)	Lähtöarvo 12/2017	84 196	Toteuma 12/2019	82 177*	Tavoitearvo 12/2022	86 000
Lapsiperheet (kpl ⁵)	Lähtöarvo 12/2017	7 745	Toteuma 12/2018	7 567	Tavoitearvo 12/2022	8 300
Joukkoliikenteen nousujen määrä (kpl)	Lähtöarvo 12/2017	1 226 342	Toteuma 12/2019	1 279 562	Tavoitearvo 12/2022	1 370 000
Asukastyytyväisyys (sijoitus ⁶)	Lähtöarvo 12/2017	5/8	Toteuma 12/2017	5/8	Tavoitearvo 12/2022	4/8
Muuttohalukkuus (sijoitus ⁷)	Lähtöarvo 3/2018	32/37	Toteuma 12/2018	32/37	Tavoitearvo 12/2022	23/37

1) sijoitus tutkimuksessa mukana olevien seutukuntien joukossa, EK Kuntarating

2) hankinnat toimijoilta, joiden kotipaikka on Kouvola

3) 18-64 -vuotiaiden työllisten osuus saman ikäisestä väestöstä, Tilastokeskus

4) osuus työvoimasta, Tilastokeskus

5) perheet, joissa alle 18-v lapsia, Tilastokeskus

6) sijoitus Kouvolan vertailukuntien joukossa, asukkaiden tyytyväisyys kunnallisiin palveluihin, EPSI Rating

7) sijoitus tutkimuksessa mukana olevien kuntien joukossa, Taloustutkimus

* väestön ennakkotieto

Konsernijohtoon ja kaupungin johtoryhmän tavoitteiden toteutumat on esitetty informatiivisena alla olevassa taulukossa.

	TA 2019	TP 2019
Konsernijohtolle asetetut tavoitteet		
Konsernijohtoon raportoitava valtuustolle, krt/v	3	3
Konsernin toimintatulot toimintamenoista, %	40,3	48,2
Konsernin vuosikate poistoista, %	115,0	68,6
Konsernin vuosikate, euroa/asukas	530	338
Konsernitaseen kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	80	488
Konsernin omavaraisuusaste, %	41,9	33,0
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	63,0	69,0
Konsernin lainamäärä, euroa/asukas	4 500	6 080

2.2 Käyttötalouden toteutuminen

2.2.1 Budjettirahoitteisten tehtävien toteutuminen

2.2.1.1

Yhteistoiminta

Sitovuustaso

Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Yhteistoiminta sisältää sosiaali- ja terveyspalvelujen ostot ja niihin liittyvät kaupungille jäävät muut kustannukset sekä palo- ja pelastustoimen kustannukset. Kouvolan kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisvastuu siirtyi 1.1.2019 toimintansa aloittaneelle sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymälle (Kymsote). Hyvinvointipalveluiden toimialalta siirtyi vakinaisesta henkilöstöstä 1 650 hlöä kuntayhtymään ja siirtyvien henkilöiden kokonaismäärä on noin 2 150 hlöä, kun huomioidaan määräaikaiset työ- ja virkasuhteet.

Toimintaympäristön muutokset

Kouvolan kaupunki ja Kymsote ovat käynnistäneet Hyvinvointipiste Virtaamon toiminnan 1.1.2019 lukien kauppakeskus Waltarissa. Virtaamo tarjoaa kouvolaalaisille kuntayhtymän toimesta ennaltaehkäiseviä terveydenhuollon palveluita ja vastaavasti kaupungin toimesta liikunnan ohjausta ja opastusta. Toimintakulut jaetaan puoliksi kaupungin ja kuntayhtymän kesken. Virtaamon toiminnassa korostuu henkilökohtaisten käyntien lisäksi erilaiset tapahtumat, teemapäivät ja infotilaisuudet. Virtaamon toiminnan seurantaan on nimetty erikseen työryhmä, jossa on kaupungin ja kuntayhtymän vastuutyöntekijöitä. Maakunnallisen hyvinvointikertomuksen laadinta on käynnistynyt keväällä 2019 yhteistyössä jäsenkuntien ja kuntayhtymän kesken sekä kuntien hyvinvointikoordinaattorit ja kuntayhtymän vastuutyöntekijä tapaavat säännöllisesti. Kouvolan kaupunki vastaa terveydenhuoltolain (1326/2010) pykälän 12 mukaan kunnan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja sen raportoinnista. Kuntayhtymä puolestaan vastaa maakunnallisen hyvinvointikertomustyön toteuttamisesta ja raportoinnista. Ehkäisevän päihdetyön lain (523/2015) pykälän 5 mukaan kunta vastaa ehkäisevän päihdetyön organisoinnista alueellaan ja kaupungin EMPT-koordinaattori on käynnistänyt yhteistyössä kuntayhtymän kanssa eri väestöryhmien kanssa tehtävään työhön liittyvät työryhmät 2019 aikana.

Kymsote on laatinut 2019 aikana asiantuntijatyönä palveluiden saatavuus ja saavutettavuus raportin, jossa on aikataulutettu palveluverkkoon liittyvät muutokset 1.1.2020 lukien palveluketjuittain ja palveluittain. Kouvolan kaupunginhalitus on hyväksynyt asiantuntijatyöryhmän raportin.

Perussopimuksen mukainen kuntajohtajien neuvottelukunta on kokoontunut säännöllisesti kuukausittain. Palveluiden seurantatyöryhmän kokoontumiset aloitettiin uudelleen lokakuussa 2019. Kaupungin hyvinvointijohtaja toimii seurantaryhmän puheenjohtajana ja kunkin kokouksen osalta on ennakoon sovittu teemat, joihin kokoontumisissa keskitytään.

Kouvolan kaupunki vastaa edelleen psykososiaalisesta oppilashuollosta ja Kymsoten kanssa on neuvoteltu keskeisistä asiakasyhdyspinnoista sekä asiakaskohtaisten kirjausten toteuttamisesta. Kaupungin ao. palveluyksikön henkilöstö ei voi tehdä asiakaskirjauksia kuntayhtymän asiakas- ja potilastietojärjestelmään (Efficare LifeCare) vaan kirjaukset tehdään kaupungin puolella Aura-järjestelmään. Yhteisesti on työstetty toimintamallia, jolla turvataan asiakaskohtaisen tiedon siirtyminen molemmin puolin palvelusta toiseen.

Kokonaisuutena kaupungin ja kuntayhtymän kesken tehtävää yhteistyötä on leimannut arjen toiminnan yhdenmukaistaminen maakunnan alueella sekä palveluiden jalkauttaminen arkeen. Kuntayhtymän yhteistoimintamenettelyn toteuttaminen 2019 aikana on vahvistanut palveluiden siiloutumista ja yhtenäinen asiakkaan palvelupolku ei toteudu tarkoituksenmukaisella tavalla.

Riskianalyysi

Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymä (Kymsote) aloitti toimintansa 1.1.2019 lukien. Kuntayhtymän haasteena on ollut toiminnan ja palvelutuotannon yhdenmukaistaminen maakunnan alueella sekä henkilöstön sitouttaminen uuden kuntayhtymän toiminnan tavoitteisiin ja uuteen toimintaympäristöön.

Kymsoten talousarvion 2019 valmisteluun sisältyi -4,6 milj. euron talouden tasapainottamisvaade ja kuntayhtymä ei toteuttanut 2019 perussopimuksen kirjauksen mukaisia palveluverkon muutoksiin liittyviä toimenpiteitä. Kuntayhtymän talouden toteutuma oli kesäkuun lopun tilanteessa voimakkaasti alijäämäinen. Tilanne on tasaantunut loppuvuoden 2019 aikana, mutta tilinpäätös sisälsi 15 milj. euroa kertaluonteisia kirjauksia. Jäsenkuntien maksuosuuksia tarkistettiin 1.7.2019 lukien kiinteähintaisten perusterveydenhuollon ja sosiaali-palveluiden osalta. Kouvolan kaupungin ao. maksuosuuden muutos oli 0,6 milj. euroa.

Kuntayhtymä toteutti vuoden 2019 aikana yhteistoimintalain mukaiset YT-neuvottelut, joiden yhteydessä madallettiin organisaatiota sekä päätettiin tiettyjen toimintojen ulkoistamisesta, liikkeen luovutuksesta ja lisäksi henkilöstöä irtisanoitiin. Yhteistoimintaneuvottelujen valmistelu ja päätöksenteko on heijastunut jäsenkuntiin henkilöstön epävarmuutena oman työn jatkuvuudesta ja työhyvinvointi on heikentynyt henkilöstön keskuudessa. Em. puolestaan on heijastunut jäsenkuntien kanssa tehtävään yhteistyöhön ja palveluiden vakiinnuttamiseen.

Vuoden 2019 aikana kaupungin ja kuntayhtymän yhteistyössä on ollut haasteena keskeisiin yhdyspintoihin liittyvä työn tunnistaminen ja monialaisesta yhteistoiminnasta sopiminen sekä asiakastarpeeseen vastaavien palveluiden toteuttaminen yhteistyössä ennakoivien ja varhaisten palveluiden osalta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvä yhteistyö on toteutunut lähes suunnitellusti. Haasteita on ollut ennakoivaan ja varhaiseen työhön liittyvän yhteistyön toteuttamisessa oppilashuollon puolella sekä yhteistyössä työllisyyden edistämisen palvelussa. Erityisesti tulee selkeyttää vastuut ja roolit niin, että yhteisellä tekemisellä on vaikutusta asiakkaiden palveluiden saatavuuteen ennakoivasti ja hyvinvointia edistävällä tavalla.

Kokonaisuutena kuntayhtymän toimintavuosi 2019 on sisältänyt monia vaikeuskertoimia. Toiminnan yhdenmukaistaminen ja kustannusten hallinta koko kuntayhtymän alueella on ollut haasteellista johtuen jäsenkuntien erilaista käytännöistä siirtyneissä palveluissa ja palveluiden kustannusrakenteissa. Perussopimuksen 7 luvun 22 §:ssä on määritelty kuntayhtymän toimintakulun kustannusmuutos vuosina 2019-2020 verrattuna tilinpäätökseen 2018. Kouvolan kaupungin maksuosuus 2019 kokonaisuutena ylittyi suunnitellusta.

Toimialan talous

Yhteistoiminnan toimintamenojen toteutuma on vuodelta 2019 yhteensä 335 milj. euroa (100 %). Yhteistoiminnan toteutumaan on kirjautunut Kymsoten maksuosuus yhteensä 322 milj. euroa (99,8 %) sekä palo- ja pelastustoimen maksuosuus 7,5 milj. euroa (100,9 %). Kaupungin kuntayhtymän maksuosuuden muutettu talousarvio on ollut 2019 yhteensä 323,4 milj. euroa, sisältäen kaupungin maksuosuuden kiinteähintaisen perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden tarkistuksen 1.7.2019 lukien 0,6 milj. euroa. Kymsoten 2019 tilinpäätös tulee olemaan lievästi alijäämäinen, mutta kuntayhtymän tilinpäätöstoteutumaan sisältyy kertaluonteisia kirjauksia yhteensä 15 milj. euroa.

Kouvolan kaupungin erikoissairaanhoidon maksuosuuden toteutuma oli 115 milj. euroa (TA 2019 määräraha 104,6 milj. euroa). Erikoissairaanhoidon korkeampaan toteutumaan sisältyy 3,3 milj. euroa kaupungin erva-ostoja, jotka olivat jääneet huomioimatta vuoden 2019 talousarviossa Kymsoten puolella. Kymsoten yhtymävaltuusto on hyväksynyt 14.12.2018 palveluhinnaston 2019. Vuonna 2018 Poks:n poliklinikoilla ja päivystyksessä on ollut käytössä erikoisalakohtaiset keskihinnat. Erikoissairaanhoidon avohoitokäyntien laskutus on vuonna 2019 ollut 17,2 % korkeampi kuin 2018. Kouvolan kaupungin maksuosuuden kasvu aiheutuu pääosin palveluiden laskutusperusteen muutoksesta, erityisesti Poks:n erikoissairaanhoidon poliklinikoilla ja päivystyksessä. Erikoissairaanhoidon avohoitokäyntien kasvu on ollut merkittävintä kardiologian ja keuhkosairauksien erikoisalalla. Kaihileikkaukset on toteutettu vuonna 2019 erikoissairaanhoidon avohoitokäynteinä.

Ensihoidon ja erityisvelvoitteiden maksuosuus ylittyi 0,5 milj. euroa johtuen virheestä palvelusopimuksen ja laskutuksen välillä. Entisen Carean sosiaalipalveluiden oston toteutuma ylittyi suunnitellusta (-0,4 milj. euroa) sekä samoin Pohjois-Kymen sairaalan toteutuma (-0,5 milj. euroa).

Henkilöstömenot muodostuvat pääosin eläkemenerusteisesta maksusta, lisäksi menoihin on kirjattu saatavien poistoja sekä edellisvuodelle kuuluvia kustannuksia. Toimintatuloissa tukiin ja avutuksiin on kirjattu pakolaisista saatava avustus.

Yhteistoiminta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	1 200	0	1 200	1 505	-305	125,4
Myyntitulot	0	0	0	221	-221	
Maksutulot	0	0	0	-259	259	
Tuet ja avustukset	1 200	0	1 200	1 385	-185	115,4
Muut toimintatulot	0	0	0	158	-158	
Toimintamenot	-321 700	-13 800	-335 500	-335 537	37	100
Henkilöstömenot	-4 151	-600	-4 751	-4 853	102	102,1
Palkat ja palkkiot	0	0	0	-128	128	
Henkilösivumenot	-4 151	-600	-4 751	-4 725	-26	99,4
Eläkemenot	-4 151	-600	-4 751	-4 728	-23	99,5
Muut henkilösivumenot	0	0	0	4	-4	
Palvelujen ostot	-317 523	-13 200	-330 723	-330 003	-720	99,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	-55	55	
Avustukset	-26	0	-26	-51	25	197,5
Muut toimintamenot	0	0	0	-575	575	
Toimintakate	-320 500	-13 800	-334 300	-334 032	-268	99,9

Kymsotelta palvelusopimus	Talousarvio	Toteutuma Kymsote	Tot.%	Toteutuma Kaupunki
Perusth+sos.palvelut	183 245 518	183 245 678	100,0	183 245 678
Laitoskuntoutus (Hoiku), pth	2 448 000	2 048 967	83,7	2 052 079
Pohjois-Kymen sairaala	11 984 000	12 512 410	104,4	12 536 830
Ent. Carean sos.palvelut	8 569 000	8 983 814	104,8	8 982 458
Ensihoito ja erityisvelvoitteet	3 793 579	4 312 705	113,7	4 312 705
Erikoissairaanhoido	100 825 421	110 690 475	109,8	110 953 543
Yhteensä	310 865 518	321 794 049	103,5	322 083 293

Oheisessa taulukossa oleva erot Kymsoten ja kaupungin kirjanpidon välillä johtuvat laskujen ajallisesta kohdistumisesta eri vuosille.

2.2.1.2

Konsernipalvelut

Konsernipalveluihin kuuluu tarkastuslautakunta sekä muu kaupunginhallituksen alainen konsernipalvelujen toiminta. Konsernipalvelujen tehtävä on valmistella kaupunkistrategian ja muiden konsernia ohjaavien linjausten laadintaa kuten omistajapolitiikkaa, hankintaohjeistusta, palvelustrategiaa, henkilöstöohjelmaa, maapoliittista ohjelmaa sekä tukea johtamista, kehittämistä ja päätöksentekoa tuottamalla ajantasaista tietoa konsernin toiminnasta ja toimintaympäristön muutoksista.

Talous

Konsernipalvelut 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu ta- lousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	62 407	-3 517	58 890	58 762	128	99,8
Myyntitulot	1 171	321	1 492	2 080	-589	139,5
Tuet ja avustukset	1 596	15	1 611	1 509	102	93,7
Muut toimintatulot	59 640	-3 853	55 787	55 172	614	98,9
 Valmistus omaan käyttöön	 300	 0	 300	 391	 -91	 130,4
Toimintamenot	-64 248	3 661	-60 587	-59 737	-850	98,6
Henkilöstömenot	-8 780	502	-8 278	-8 536	258	103,1
Palkat ja palkkiot	-7 009	412	-6 596	-6 755	159	102,4
Henkilösivumenot	-1 772	90	-1 682	-1 781	99	105,9
Eläkemenot	-1 553	76	-1 478	-1 589	112	107,5
Muut henkilösivumenot	-218	14	-204	-192	-13	93,7
Palvelujen ostot	-34 315	-1 029	-35 344	-34 110	-1 234	96,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 001	215	-10 786	-10 336	-450	95,8
Avustukset	-1 811	164	-1 647	-1 504	-143	91,3
Muut toimintamenot	-8 341	3 809	-4 532	-5 251	719	115,9
Toimintakate	-1 540	144	-1 397	-584	-813	41,8
 Poistot ja arvonalentumiset	 -11 616	 0	 -11 616	 -12 816	 1 200	 110,3

Henkilöresurssit

	TA 2019	TP 2019
Henkilömäärä henkilötyövuosina (htv)	114,50	119,20

Tarkastuslautakunta

Sitovuustaso

Kaupunginvaltuuston hyväksymä toimintakate

Toiminnan kuvaus

Tarkastuslautakunta arvioi ovatko valtuuston asettamat sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Tämän lisäksi tarkastuslautakunta arvioi, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan kiinteässä alaisuudessa ja yhteistyössä on toiminut arviointi- ja tarkastuspalvelut.

Toimintaympäristön muutokset

Suurin muutos toiminnassa oli arviointi- ja tarkastuspalvelujen arviointipäällikön eläkkeelle siirtyminen ja vuoden 2019 arviointityön suunnittelu ja toteutus niukentuneella resurssilla.

Riskianalyysi

Merkittävin riski kohdistuu vuoden 2019 arviointityön toteutukseen, sen tulosten hyödynnettävyyteen ja arvioinnin jatkuvaan kehittämiseen.

Toimielimen talous

Talous toteutui paremmin kuin talousarviossa oli ennakoitu, toimintakatteen ollessa 89,5 %. Henkilöstömenojen osalta toteuma oli 91,2 %, joka johtui henkilöstön eläköitymisestä. Palvelujen ostoissa syntyi säästöä toteuman ollessa 83,6 %.

Tarkastuslautakunta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu ta- lousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintamenot	-227	0	-227	-203	-24	89,5
Henkilöstömenot	-146	0	-146	-133	-13	91,2
Palkat ja palkkiot	-123	0	-123	-109	-14	88,7
Henkilösivumenot	-23	0	-23	-24	1	104,4
Eläkemenot	-19	0	-19	-21	2	109,4
Muut henkilösivumenot	-4	0	-4	-3	-1	77,9
Palvelujen ostot	-64	0	-64	-53	-10	83,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	0	-2	-1	-1	63,4
Muut toimintamenot	-16	0	-16	-16	0	100,0
Toimintakate	-227	0	-227	-203	-24	89,5

Kaupunginhallitus

Sitovuustaso

Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Konsernipalvelut muodostuu seuraavista palveluista: hallinto ja hankinnat, henkilöstöpalvelut, talous- ja omistajaohjaus, tietohallinto, tilapalvelut sekä kehittämis- ja viestintäpalvelut. Kehittämis- ja viestintäpalveluihin kuuluu strategia ja kehittäminen, elinvoima, joukkoliikenne sekä hyvinvointi.

Hallinto ja hankinnat tuottaa kaupunkiorganisaatiolle sen tarvitsemat asianhallinta- ja arkistopalvelut, hallintopalvelut, juridiset palvelut, hankintatoimen palvelut, sopimushallinnan, tulostuspalvelut, postituspalvelut sekä pysäköinnin valvonnan. Hallinnon tehtäviin kuuluu kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päätösten tekninen valmistelu, toimeenpano ja seuranta.

Henkilöstöpalvelut ohjaa, kehittää, seuraa ja arvioi henkilöstövoimavaroja ja -johtamista (henkilöstösuunnittelu, rekrytointi, johtaminen ja esimiestyö, osaaminen, työhyvinvointi ja palkitseminen) strategisten tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä toimialojen kanssa. Se vastaa työnantajatoiminnasta, koordinoi työsuojelutoimintaa sekä tuottaa työhyvinvointipalveluja ja henkilöstöhallinnon tukipalveluja.

Talous- ja omistajaohjaus ohjaa kaupungin talousprosesseja, vastaa talouden suunnittelu- ja raportointiprosesseista, talousarviosta, tilinpäätöksestä, talouteen liittyvästä tilastoinnista, rahoituksesta, maksuvalmiuden suunnittelusta ja kassanhallinnasta, lainarahoituksesta, sijoitustoiminnasta sekä omistajaohjauksesta. Sisäinen tarkastus sisältyy talous- ja omistajaohjaukseen.

Tietohallinnon perustehtävänä on kehittää, ylläpitää ja varmistaa tietojen käsittelyä, tietovarantojen yhteentoimivuutta, toteuttaa tietotekniikka- ja tietohallintopalvelujen hankintaa ja varmistaa tietotoimintojen turvallisuutta ja taloudellisuutta.

Tilapalvelut huolehtii Kouvolan toimitilakäyttäjien tyytyväisyydestä ja vastuullaan olevan toimitilavarallisuuden suunnitelmallisesta kehittämisestä ja hoidosta elinkaariajattelun pohjalta sekä vastaa omaisuusmassan arvon säilymisestä. Tilapalvelut vastaa kaupungin suoraan omistaman rakennusomaisuuden kehittämisestä, ylläpidosta sekä vuokrausasteesta. Tilapalvelut hoitaa keskitetysti toimitilojen välivuokrauksen sekä toimii koko konsernin

kiinteistöasioiden asiantuntijana. Tilapalvelut vastaa kaupungin investointi- ja perusparannusohjelmien sekä elinkeinotoimen investointiohjelmiin sisältyvien kohteiden rakennuttamisesta kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian mukaisesti.

Kehittämispalvelut ja viestintä -palvelu toimii keskeisenä resurssina yhteisen kaupunkistrategian valmistelussa ja toteuttamisessa verkostojohtamisen kautta. Palvelu muodostaa poikkihallinnollisen strategiaohjauksen tuki- ja valmistelukokonaisuuden. Palvelussa on seuraavat palveluyksiköt: strategia ja kehittäminen, kaupunkiviestintä, elinvoima sekä hyvinvointi. Tehtävänä on strategian valmistelu, laadinta, sen toteuttamismekanismien, seurannan ja arvioinnin kehittäminen. Tehtäviin kuuluu myös kaupunkiviestinnän suunnittelusta, kehittämisestä ja toteutuksesta vastaaminen sekä toimialojen viestinnän ja markkinoinnin tukeminen. Lisäksi tehtävänä on strateginen elinvoiman kehittäminen, edunvalvonta ja korkeakouluysteistyö sekä liikennejärjestelmän, joukkoliikenteen ja aluerakenteen strategisen kehittämisen koordinointi. Hyvinvoinnin kokonaisuuteen kuuluu hyvinvoinnin, terveyden, asiakkuuden ja työllisyyden edistäminen ja koordinointi.

Toimintaympäristön muutokset

Kouvolan kaupungin talouden tasapainottamiseen liittyvät toimenpiteet, henkilöstöä koskevat selvitykset sekä keväällä ja syksyllä käydyt työvoiman vähentämiseen liittyvät yt-neuvottelut sitoivat paljon resursseja ja muutosten toteuttaminen kuormittivat henkilöstöä. Lisäksi syksyllä 2019 päätöksenteossa olleet palveluverkkomuutokset aiheuttivat resurssien kuormittumista. Eri syistä tapahtuneiden henkilöstömuutosten osalta mahdollisia avoimeksi jääneitä vakansseja ei täytetty, vaan tehtäviä ja toimintoja uudelleenorganisoiitiin. Konsernipalveluihin keskitettiin toimialoilta talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelut vuoden 2019 alusta.

Kaupungin taloudellisen tilanteen heikkeneminen edelleen syksyn 2019 aikana loi haasteita talousarvion laadintaprosessiin ja –aikatauluun. Verotulojen odottamaton aleneminen vaikeutti talouden ennustamista.

Hallinto ja hankinnat palvelussa keskeisenä toimintaympäristön ilmiötasoisena muutoksena voidaan edelleen vuonna 2019 mainita digitalisaatio, jonka hyödyntämiseen tähtääviä hankkeita on ollut meneillään palvelussa useita: sähköinen kokoushallinta, asianhallinnan sähköinen tiedonhallinta ja rakennusvalvonnan arkiston skannaus. Näistä rakennusvalvonnan arkiston skannauksen kilpailutus valmisteltiin loppuun asti, mutta kaupungin talouden heikennyttyä voimakkaasti syksyllä 2019 ko. hankinta päätettiin siirtää kahdella vuodella eteenpäin.

Henkilöstön työterveyspalvelujen tuottaja vaihtui kilpailutuksen seurauksena vuoden 2019 alussa, joten haltuunotto oli käynnissä vuoden 2019 aikana. Tavoitteena on ollut strateginen kumppanuus työkykyjohtamisessa ja vaikuttava työterveysyhteistyö. Kaupunkistrategian sisäisen palvelutoiminnan linjauksiin kuuluvan henkilöstöohjelman päivitys aloitettiin syksyllä 2019. Vuoden 2019 alussa käytettiin eri sopimusaloilla paikallinen järjestelyerä. Palkkausjärjestelmää kehitettiin ottamalla opetuslalla käyttöön henkilökohtainen lisä ja määrittelemällä paikallisesti sen maksamisperusteet. Vuoden 2019 aikana osallistuttiin myös Kouvolan seudun ammattiopiston vuosityöaikaan siirtymisen valmisteluun. Johtamista ja esimiestyötä kehitettiin muun muassa TKEAT-valmennuksella.

Toimintaympäristöön vaikuttivat kyberturvallisuuteen liittyneiden uhkien lisääntyminen. Vaatimukset digitaaliseen turvallisuuteen kohdistuviin uhkiin varautumiseen korostuivat vuoden aikana. GDPR-lainsäädännön vaatimusten huomioiminen ja niihin vastaaminen koko organisaatiossa ovat vaatineet ison työpanoksen. Vuoden 2020 alussa voimaan tulevan tiedonhallintalain vaatimuksia huomioitiin kehittämistoimenpiteissä osin jo vuoden 2019 aikana.

Tilapalveluissa kouluverkkopäätösten toimeenpano ensimmäisten koulujen osalta saatiin hankesuunnitelmiseen päätöksentekoa varten. Investointien pitkän tähtäimen suunnittelu ja kaupungin koko korjausvelan kasvaminen vaikutti myös vuoden 2019 aikana tuleviin suunnitteluihin. Osa suunnitelluista investoinneista jätettiin toteuttamatta mm. Teatterin ja monitoimihallin hankesuunnittelujen osalta. Liikuntapaikkaverkon muutokset heijastuvat enemmän tuleville vuosille. Sote-verkon palvelupisteiden muutokset tulevat aiheuttamaan sekä tyhjenevien tilojen että lisääntyvien investointien kautta runsaasti työtä.

Sisäilmaongelmat lisääntyvät jatkuvasti vanhenevassa kiinteistökannassa ja aiheuttivat edelleen merkittävän osan käyttötalouden menoista korjauksina ja tutkimuksina. Tilapalvelujen ohjelmiston kehityshankkeet vietiin läpi vuoden aikana ja tehokas käyttö ajoittuu seuraaville vuosille.

Kaupunkiin laadittiin uudenlaiset kasvuohjelmat. Strategia- ja kehittäminen –yksikkö fasilitoi uusien Elinvoiman- ja Hyvinvoinnin kasvu -ohjelmien laadinnan verkostotyötä. Verkostoissa tunnistettiin myös hyvinvoinnin ja elinvoiman kasvuun tarvittavien toimenpiteiden listat.

Kolme uutta aluetoimikuntaa perustettiin Kouvolan, Elimäen ja Kuusankoski-Jaalan alueille. Alueiden sidosryhmä- ja järjestöyhteistyötä sekä verkostotyötä edistettiin. Aluetoimikuntien välinen verkostotyö käynnistettiin.

Vuoden 2019 alusta on käynnistynyt Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä. Palveluyksikötasolla on toiminnassa korostunut yhteistyön sekä vastuiden ja roolien selkeyttämiseen liittyvä yhteistyön käynnistyminen. Hyvinvoinnin palveluyksikön toiminnassa on käynnistetty monitoimijaverkostojen yhteistyötä Kymsoten vastaavien yksiköiden kanssa. Vuoden 2019 aikana Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaympäristö muuttui, kun toiminta alkoi uudessa kokoonpanossa konsernipalveluissa ja suuri osa terveyden edistämisen palveluja siirtyi sote-kuntayhtymään. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävänä konsernipalveluissa on vastata Hyvinvoinnin kasvu – ohjelman pohjalta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteuttamisesta, arvioinnista ja seurannasta yhdessä eri verkostojen kanssa hyvinvointi-indikaattoreita käyttäen ja asukkaita osallistaen, esim. Hyvinvointi-kyselyn toteuttaminen. Kymsoten kanssa yhteistyössä käynnistettiin Terveys- ja hyvinvointipiste Virtaamon toiminta, joka tarjoaa kaikille kuntalaisille hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen matalan kynnyksen palveluja. Kymenlaakson Alueellisen hyvinvointikertomuksen laadinta aloitettiin yhdessä Kymsoten ja kuntayhtymän jäsenkuntien edustajien kanssa. Maakunnallinen hyvinvointikertomus valmistuu vuoden 2020 syksyllä.

Kaupungin palkkatukijaksojen määrä on vähentynyt Kymsoten paikkojen poistumisen, yksiköiden säästötoimien ja kaksien yhteistoimintaneuvotteluiden palkkatuella työllistämiseen aiheuttamien rajoitusten takia (vuonna 2018 alkaneita palkkatukijaksoja oli yhteensä 266 kpl ja vuonna 2019 alkaneita palkkatukijaksoja oli yhteensä 127 kpl). Yksityiselle työnantajille maksettavan Kouvola-lisän myöntämistä jatkettiin edelleen 2019 aikana. Lisäksi kaikille yli 200 päivää työmarkkinatukea saaneille henkilöille on lähetetty kaupungilta yhteydenotto, jossa tarjotaan kaupungin yrityskoordinaattorin apua työn ja/tai koulutuspaikan löytymisessä. Kaupungin kesätyötä työllisyyden edistämisen yksikkö järjesti 211 nuorelle kaupungin yksiköissä ja yhdistyksissä. Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) julisti haettavaksi syksyllä 2019 kunnille kohdennetun työllisyyden hoidon kuntakokeilun. Kouvola hakea valmisteltiin syksyllä 2019, mutta kaupunginhallitus päätti, että Kouvola ei hae ao. kuntakokeiluun ja vahvistetaan kaupunki- ja maakuntatasolla toimintaa siten, että voidaan hakea TEM:n III-vaiheen haussa hankerahoitusta. Kunnan maksuosuus työmarkkinatuesta pysyi lähes vuoden 2018 tasolla, toteutuma yhteensä 7,1 milj. euroa. Toimenpiteet työmarkkinatuen maksuosuuteen kuuluvien asiakkaiden osalta kuuluvat Kymsotelle ja monialaiselle työllisyyspalvelulle.

Markkinoinnin ja viestinnän palveluyksikön toiminnassa on näkynyt 2019 Asuntomessuihin liittyvä viestintä sekä Turvallisuusfoorumien ja asukkaille suunnatun Turvallisuusareenan toteuttaminen syyskuussa 2019. Kouvola Innovation Oy:n kanssa käynnistynyt tapahtumayhteistyö on toteutunut suunnitellusti. Markkinoinnin osalta kaupunki-markkinointiin liittyvät markkinoinnin suunnittelun ja operatiivisen toiminnan tehtävien siirto on toteutunut suunnitellusti kehitysyritys Kouvola Innovation Oy:n Live&VisitKouvola –palvelun toimesta.

Kouvolan joukkoliikenteessä tehtiin vuonna 2019 noin 1 280 000 matkaa. Avoimeen joukkoliikenteeseen kuuluu sekä joukkoliikenteen aikataulun mukainen linja-autoliikenne, palvelulinjaliikenne että maaseudun asiointitaksit.

Riskianalyysi

Konsernipalveluiden riskit ovat pääosin yhteneviä kaupungin yhteisten riskien kanssa. Jatkuvat muutokset ja yt-neuvottelut ovat aiheuttaneet epävarmuutta, millä on ollut vaikutusta henkilöstön työhyvinvointiin. Henkilöstöä on pyritty tukemaan muutoksessa muun muassa hyvällä viestinnällä ja muutosta tukevalla koulutuksella. Henkilöriskejä on pyritty vähentämään huolehtimalla varahenkilö- ja sijaisjärjestelyistä. Tietojärjestelmiin liittyvät riskit ovat kasvaneet integraatioiden lisääntyessä eri järjestelmien välillä. Virheellisesti tallennettu tieto voi vaikuttaa useampiin eri järjestelmiin.

Taloudellisten riskien osalta kustannuksien kasvu toteutui ennakoitua suurempana. Verotulojen heikkoon kertymään vaikutti suurelta osin vuonna 2019 voimaan tullut verokorttiuudistus, jonka johdosta verotulot kertyvät viiveellä, osin vasta seuraavan vuoden puolella. Näiden seikkojen johdosta kaupungin lainamäärä kasvoi merkittävästi ja lyhytaikaista kuntatodistusohjelmaa käytettiin jatkuvasti vuoden aikana maksuvalmiuden turvaamiseksi. Ajoittain kaupungin maksuvalmius oli erittäin heikko, mutta kuntatodistusohjelman avulla maksuvalmius pystytään turvaamaan. Vuoden 2019 lopussa kuntatodistusohjelman enimmäismäärä nostettiin 100 milj. euroon. Pitkäaikaista lainaa nostettiin vuonna 2019 yhteensä 70 milj. euroa. Korkoriskiä on hallittu nostamalla edullisia kiinteäkorkoisia lainoja, uusia korkojohdannaissovimuksia ei ole tehty. Velkatason pysyminen kohtuullisella tasolla edellyttää investointisuunnitelman hillitsemistä taloudellisesti kestäväälle tasolle sekä käyttötalouden saattamista tasapainoon, jolloin investointeja pystytään rahoittamaan myös tulorahoituksella.

Digitaalisen turvallisuuden riskeihin pystyttiin vastaamaan hyvin johtuen pääosin käyttöön otetuista MS-lisensseihin sisältyvistä tietoturvatuotteista. Pitkiltä palvelukatkoksilta tai tietovuodoilta vältyttiin. Tietoturvaan panostaminen on vienyt paljon resursseja, jolloin muun muassa digitalisaation edistämistä ei ole pystytty toteuttamaan suunnitellulla laajuudella.

Tilapalveluissa suurimmat riskit liittyivät investointien talouteen ja toteutumiseen. Investointihankkeiden sisältämät riskivaraukset pitivät kohtuullisella tarkkuudella muutamia pieniä ylityksiä lukuun ottamatta. Kokonaisuus pysyi kuitenkin päätösten rajoissa.

Toimitilojen sisäilmaan liittyy kasvava riski vanhenevan tilakannan takia. Varsinkin kouluverkkoratkaisun jälkeen alkoi useammissa kouluissa tulla uusia ongelmia. Huonokuntainen kiinteistökanta aiheuttaa myös käyttötalouden riskin lisääntyneinä vikakorjauksina sekä liian isojen tasearvojen alaskirjauksina rakennuksista, jotka poistuvat käytöstä. Kokonaisuudessaan seuraavan kymmenen vuoden aikana tulee kiinteistöverkkoa saada kuitenkin karsittua voimakkaasti koska suurimmalla osalla isoja kiinteistöjä tulee väistämättä peruskorjaustarve eteen.

Pitkäaikaistyöttömyyden hoidon työntekijöiden ja toimenpiteiden siirtäminen Kymsotelle 2019 alusta on luonut tilanteen, jossa kaupunki vastaa työmarkkinatuen maksuosuudesta, mutta maksuosuuteen vaikuttamisen toimenpiteet ovat Kymsotella. Muutoksen yhteydessä kaupungin henkilöstöresurssi työllisyyden edistämiseen on vähentynyt ja samalla suurimmat mahdollisuudet vaikuttaa yli 7 miljoonan suuruiseen työmarkkinatuen maksuosuuteen on Kymsoten monialaisissa työelämäpalveluissa. Kaupungin omat palkkatukijaksot pienentävät maksuosuutta, ja kaupungin omien toimintamallien vahvistamista ja kehittämistä jatketaan työllistymisen edistämiseksi. Aikuisille suunnattujen työllistymistä edistävien hankkeiden saaminen alueelle on osoittautunut haasteelliseksi.

Toimialan talous

Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan toimintatuottojen toteutuma oli 99,8 %. Myyntitulot ylittyivät 0,6 milj. euroa, joka johtui pääosin joukkoliikenteen myyntitulojen 0,3 milj. euroa ennakoitua suuremmasta kertymästä. Muiden toimintatulojen kertymä jäi 0,6 milj. euroa talousarviota pienemmäksi. Pysäköinninvalvonnan tulokertymä oli 0,1 milj. euroa ennakoitua suurempi. Tilapalveluissa vuokratulojen kertymä jäi 0,2 milj. euroa talousarviossa ennakoitua pienemmäksi johtuen sote-vuokratulojen muuttumisesta palvelun sisällön suhteen. Lisäksi pysyvien vastaavien luovutustuloja kertyi noin 0,1 milj. euroa pääosin osakkeista, kiinteistöjen luovutuksesta ennakoitua luovutustulot eivät toteutuneet. Palvelujen ostoissa talousarvioon varattu määräraha alittui 1,2 milj. euroa, merkittävimmät alitukset olivat puhtaanapidossa 0,7 milj. euroa ja rakennusten ja alueiden kunnossapidossa, 0,5 milj. euroa, koska rakennusten purkamista toteutettiin arvioitua vähemmän. Aineet ja tarvikkeet alittuivat noin 0,5 milj. euroa, lämmitysmenojen säästyessä leudon talven takia. Muut toimintamenot ylittyivät 0,9 milj. euroa, muodostuen mm. vuokramenojen toteutumisesta 0,5 milj. euroa ennakoitua suurempina ja pysyvien vastaavien luovutustappiosta 0,2 milj. euroa (palvelukeskus Myllykoski).

Kaupunginhallitus 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	62 407	-3 517	58 890	58 762	128	99,8
Myyntitulot	1 171	321	1 492	2 080	-589	139,5
Tuet ja avustukset	1 596	15	1 611	1 509	102	93,7
Muut toimintatulot	59 640	-3 853	55 787	55 172	614	98,9
Valmistus omaan käyttöön	300	0	300	391	-91	130,4
Toimintamenot	-64 020	3 661	-60 359	-59 533	-826	98,6
Henkilöstömenot	-8 635	502	-8 133	-8 403	271	103,3
Palkat ja palkkiot	-6 886	412	-6 473	-6 647	173	102,7
Henkilösivumenot	-1 749	90	-1 659	-1 757	98	105,9
Eläkemeno	-1 534	76	-1 458	-1 568	110	107,5
Muut henkilösivumenot	-215	14	-201	-189	-12	94
Palvelujen ostot	-34 251	-1 029	-35 280	-34 057	-1 223	96,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 999	215	-10 784	-10 335	-450	95,8
Avustukset	-1 811	164	-1 647	-1 504	-143	91,3
Muut toimintamenot	-8 325	3 809	-4 516	-5 235	719	115,9
Toimintakate	-1 313	144	-1 170	-380	-789	32,5
Poistot ja arvonalentumiset	-11 616	0	-11 616	-12 816	1 200	110,3

Tavoitteiden toteutuminen

Strategiaohjelma	Strategiatavoite		
Sisäisen toiminnan kehittäminen	Hallittu vakaa talous		
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Toimintakatteen maltillinen kasvu	Toimintakate jäi muutettua talousarviota 2,7 milj. euroa pienemmäksi, mutta kasvu alkuperäiseen nähden oli liian suuri. Talouden sopeuttamistyö jatkuu ja pyrkimyksenä on saavuttaa taloudellinen tasapaino lähivuosina.		
Mittari			
Toimintakatteen muutosprosentti (%)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	-1,10	1,90	1,30
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Työympäristöjen, toimintamallien ja toimitilaverkon kehittäminen. Tilojen turvallisuuden ja terveellisuuden kehittäminen.	Kouluverkon kiinteistöjen kiinteistökerrokset ja kuntoarviot on tehty. Toimitiloja koskevat selvitykset ovat valmistuneet. Kiinteistöjen myyntisuunnitelma on valmistunut. Sisäilmaprosessi on uudistettu ja dokumentoitu. Kiinteistöjärjestelmä on käyttöön otettu.		
Mittari			
Käytössä olevat tilat (k-m2)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	502 590	478 144	492 530

Strategiaohjelma	Strategiatavoite		
Hyvinvoinnin kasvu	Liikuttavin kaupunki 		
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Joukkoliikenteen käytettävyyden kehittäminen ja sujuvan toiminnan varmistaminen tulevissa reitti-alueiden maankäytön muutoksissa. Raideliikenteen kehittämisprojektin käynnistäminen.	Joukkoliikenteen käytettävyyden ja sujuvuuden varmistaminen on pyritty pitämään ennallaan. Uusia reittejä ei ole avattu, olemassa olevia reittejä ja aikatauluja muokattu paremmin toimiviksi. Raideliikenteen lippuyhteistyö aloitettu, aloituspalaveri pidetty. Joukkoliikenteen hankintakulut ovat nousseet, lipputulokehitys on ollut positiivinen.		
Mittari			
Joukkoliikenteen nousujen määrä (kpl/v)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo	Tavoitearvo 12/2019
	1 226 342	1 280 000	1 300 000

Strategiaohjelma	Strategiatavoite		
Sisäisen toiminnan kehittäminen	Osaava henkilöstö ja osallistava johtaminen		
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Työhyvinvointijohtaminen paranee ja sairauspoissaolot vähenevät.	Työterveyspalvelujen haltuunotto toteutettiin alkuvuodesta. Korvaavan työn ohjeet hyväksyttiin kh:ssa 28.1.2019. Työhyvinvointijohtamisen arviointi tehtiin tammikuussa ja pidettiin työpaja 14.2.2019. Kehittämistoimenpiteistä päätetään henkilöstöohjelman laatimisen yhteydessä. Syksyllä otettiin käyttöön Sirius -työkykyjohtamisen järjestelmä. Talouden sopeuttamistarpeet ja jatkuvat yt-menettelyt ovat aiheuttaneet epävarmuutta ja haasteita henkilöstön työhyvinvoinnille. Henkilöstöjohtamista ja sitoutumista työkyvyn toimintamallin noudattamiseen tulee parantaa. Työkykyongelmiin pitää tarttua varhaisemmassa vaiheessa. Mahdollisuuksia käyttää korvaavaa työtä tulee hyödyntää nykyistä enemmän.		
Mittari			
Sairauspoissaolot (kpv /htv)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	19,20	16,90	16,00

Strategiaohjelma	Strategiatavoite		
Hyvinvoinnin kasvu	Palvelujen vaivaton saanti		
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Sote-palvelujen järjestäminen laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja yhdenvertaisesti.	Yhteistyön kehittäminen keskeisten yhdyspintojen osalta jatkuu edelleen. Kouvola kaupungin ja Kymsoten yhteistyönä toteutettava hyvinvointipiste Virtaamon toiminta on vakiintunut. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (ml. kaikki ikäryhmät) yhteistyön vakiinnuttaminen jatkuu. Kouvola kaupungin maksuosuus toteutui alkuperäiseen palvelusopimukseen nähden noin 11 milj. euroa suurempana.		

		Merkittävin ylitys on kaupungin erikoissairaanhoidon mak-suosuudessa. Seurannan indikaattoreiden (talous, toiminta, asiakkuus, henkilöstö) valmistelu jatkuu vuonna 2020. Toi-mintavuoden aikana kuntayhtymän haasteena on ollut ta-louden hallinta ja yhteistoimintaneuvottelujen tulemana to-teutuneiden henkilöstömuutosten toteuttaminen.		
Mittari				
Kustannuskehitys (%)	Lähtöarvo	Toteuma-arvo	Tavoitearvo 12/2019	
		5,00	1,50	
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
24/7 asiointimallin ja -ratkaisun suunnittelu ja projektointi.		Tavoite ei ole toteutunut resurssien puutteen vuoksi. Pro-jektin käynnistyminen siirtyy tuleville vuosille.		
Strategiaohjelma		Strategiatavoite		
Statuksen kasvu		Rohkeita kokeiluja		
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Verkostomaisen toiminnan käynnistäminen. Luo-daan yhteiset tulevaisuuden tavoitteet moniam-matillisille verkostoille sekä yritysverkostolle elin-voiman ja hyvinvoinnin kasvattamiseksi. Vahvis-tetaan verkostoissa toimimista ja verkostojohta-misen osaamista.		Elinvoiman kasvu ja Hyvinvoinnin kasvu -ohjelmat laadittiin sidosryhmien kanssa verkostotyönä. Ohjelmat olivat kesän yli julkisessa tietoverkossa lausuntopyynnöillä. Kaupungin-valtuusto hyväksyi kasvuohjelmat 23.9.2019. Verkostotyön tavoitteena on jatkossa syventää yhteistyötä kantorakettien kasvualustoiksi (esim. osaamisen, logistiikkasektorin kehit-täminen, terveyden edistämisen alustat). Verkostotyö to-teuttamisen tiekartoiksi 2021-2030 jatkuu vuonna 2020.		
Mittari				
Osallistuneet yritykset, järjestöt ja instituutiot (kpl)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	0,00	36,00	20,00	
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Aluetoiminta on käynnistynyt. Alueen asukkaat, yritykset ja järjestöt ovat aktivoituneet yhdessä tekemiseen.		Elimäen, Kuusankosken ja Kouvolan keskusta-alueen alue-toimikunnat on nimitetty. Yhteinen aloitustilaisuus järjes-tettiin 18.6.2019. Aluetoimikunnille on järjestetty opastusta karttapalvelun käyttöön ja tuettu verkostotyötä. Kaupungin viranhaltijoita on informoitu aluetoimikuntien toiminnasta ja kerrottu aluetoiminnan mahdollisuuksista. Kaikkien aluei-den aluetoimikunnat ovat järjestäytyneet ja aloittaneet toi-mintansa aktiivisesti vuoden loppuun mennessä.		
Mittari				
Aluetoimikuntien toteuttamat ideat (kpl)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	0,00	9,00	5,00	

Strategiaohjelma	Strategiatavoite
Elinvoiman kasvu	Törmäyttävä korkeakoulu
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio
Paikallisesti suoritettavissa olevan maisteriohjelman käynnistäminen.	Tavoite ei sellaisenaan toteutunut. Osaamisen ja innovaatiotoiminnan kehittäminen tunnistettiin verkoston elinvoimatyössä kantoraketiksi. Asiantuntija- ja koulutusinstituutoiden kanssa aloitettiin verkostokeskustelu. Syntynyttä toimenpidelistasta jalostetaan alueen innovaatio verkoston kanssa 2020, jolloin osallistutaan myös kansallisten innovaatioekosysteemien sopimuspohjaiseen valmisteluun.

Strategiaohjelma		Strategiatavoite	
Sisäisen toiminnan kehittäminen		Uudet toimintatavat	
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio	
Ohjelma- ja projektihallinnan käynnistäminen.		Tavoite ei sellaisenaan toteutunut. Elinvoiman kasvuohjelmassa tunnistettiin sisäisen projektinhallinnan sijaan vieläkin tärkeämmäksi panostaa verkostomaisen kehittämisrahoituksen koordinointiin ja TKI-rahoitushakuihin kansallisessa ja kv-yhteistyössä. Strategiayksikössä aloitettiin kirjoittamaan TKI-rahoituksen kanavia, joita myös kansallisesti on selvitetty TEM:n VALUMA -hankkeessa.	
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio	
Digitalisoidaan palvelut.		Tavoitetta on toteutettu viiden toimenpidekokonaisuuden kautta. Kouvola on ollut mukana suurten kaupunkien avoimien rajapintojen ja avoimien ohjelmistotuotteiden yhteisen hallinnointimallin kehittämisen projektissa ja kehittänyt avoimeen lähdekoodiin perustuvaa Kouvolan Open City App-sovellusta (julkaisu v. 2020). Suunnitelman mukaisesti käynnistetyn digiryhmän toiminnan päätavoitteena on strategian mukainen digitalisaation tehokas käyttöönotto ja hyödyntäminen. Palvelujen digitalisointia on edistetty, mutta toteutunut henkilöriski on hidastanut digitalisaatioasteen kehittymistä. Vuoden lopussa Kouvola sai Valtiovarainministeriön myöntämän 477.500 euron avustuksen digitalisaation edistämiseen (toteuttavaksi pääosin vuosien 2020-2021 aikana).	
Mittari			
Digitalisoitujen palveluiden tuotantokustannusten muutos (%)	Lähtöarvo	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
		-10,00	-20,00

Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Digitaalisen turvallisuuden kokonaiskuva. Laaditaan toimenpidesuunnitelmat ja käynnistetään toteutus. Tehdään tietotilinpäätös.		Kaupunginhallitus on hyväksynyt Digitaalisen turvallisuuden politiikan ja Tietosuojapolitiikan. Lokienhallintapolitiikka on valmistunut ja tietoturvariskien hallintamalli viimeistellään, kun riskiarvioinnit saadaan organisaatiotasoisesti yhteismittaisiksi. Kouvola osallistui Taisto 2019 -harjoitukseen, mikä auttaa kehittämään digitaalisten palveluiden häiriötilanteiden hallintaa. Tietoturvaluotteiden käyttöönottoa on jatkettu. Valmistuneen tietotilinpäätöksen sisältörungon pohjalta tehdään ensimmäinen suppea tietotilinpäätös.		
Mittari				
Toteutumisaste (%)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	0,00	90,00	100,00	
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Hallinnon prosessien tehostaminen digitalisatiota hyödyntämällä.		Sähköinen kokoushallinto on otettu käyttöön 30.6. mennessä 11 toimielimessä. Sähköistä kokoushallintaa ei ole otettu käyttöön keskusvaalilautakunnassa eikä Kymen jäte- lautakunnassa, koska ko. toimielimet kokoontuvat muita harvemmin, eikä järjestelmän käytön arvioitu tällöin tuottavan toivottua kustannustehokkuutta. Asianhallinnan sähköisen tiedonhallinnan käyttöönoton valmistelu on toteutettu TOS/TOJ-projektina ajalla 1-12/2019. TOS/TOJ-järjestelmä on ollut valmis 31.12.2019. Asianhallinnan sähköinen tiedonhallinta on otettu käyttöön vuoden 2020 alusta alkaen.		
Mittari				
Sähköisen kokoushallinnan piirissä olevien toimielinten määrä (kpl)	Lähtöarvo 12/2018	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	1,00	11,00	13,00	
Sähköisen tiedonhallinnan ja -arkistoinnin piirissä olevien järjestelmien määrä (kpl)	Lähtöarvo 12/2018	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	0,00	1,00	1,00	

2.2.1.3

Kasvatus ja opetus

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Sitovuustaso

Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Lautakunta järjestää kasvun ja oppimisen sekä lapsiperheiden tukemiseen liittyvät palvelut ja siinä tarkoituksessa huolehtii mm. varhaiskasvatuslain, perusopetuslain, lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja nuorisolain, oppilas- ja opiskelijahuoltolain, vapaasta sivistystyöstä annetun lain sekä taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaan kaupungille kuuluvista tehtävistä. Kasvatus ja opetus toimialaan sisältyvät varhaiskasvatus, perusopetus, toisen asteen koulutus sekä kasvun tuen palvelut.

Kasvatus ja opetus -toimiala vastaa kaupunkistrategian ja siitä johdettujen hyvinvoinnin ja elinvoiman kasvun ohjelmien toteuttamisesta omalla vastuualueellaan. Kaupunkistrategiassa on asetettu kasvukärjiksi lasten, nuorten ja yritysten kasvu sekä strategiaohjelmina ovat hyvinvoinnin kasvu ja elinvoiman kasvu. Niistä johdetut strategiatavoitteet ja niiden toteuttaminen käytännön toimenpiteinä ovat toimialan toiminnan lähtökohtia.

Kasvatus ja opetus -toimialan toiminta perustuu kasvatukselliseen elämäntapaajatteluun, jossa korostuu asiakasvastuu erityisesti nivelvaiheissa asiakkaan siirtyessä varhaiskasvatukseen, perusopetuksen sekä toisen asteen koulutuksen asiakkaaksi ja edelleen jatko-opintoihin korkeakouluun tai työelämään. Asiakasryhminä ovat alle kouluikäiset lapset ja lapsiperheet, peruskoulun oppilaat, toisen asteen koulutuksen opiskelijat sekä nuoret ja nuoret aikuiset aina 29 ikävuoteen asti. Asiakaslähtöisyys ilmenee tavoitteiden asettamisessa ja toteutumisen mittaamisessa sekä palveluiden resurs-siohjauksessa, jossa huomioidaan asiakastarpeiden ja toimintaympäristön muutokset.

Toimintaympäristön muutokset

Kymsoten perustamisen myötä toimialan organisaatio muuttui, ja saumatonta yhteistyötä Kymsoteen siirtyneiden sote-palvelujen kanssa ei ole saatu toimimaan odotetusti kaikissa palveluissa. Yhteistyö on vaatinut uusien toimintamallien ja käytänteiden rakentamista mm. yhteisten asiakastietojen käytöstä. Vuoden 2020 alusta aloittavan organisaation valmistelu ja siihen liittyvä henkilöstö- ja organisaatioselvitys olivat alkuvuoden 2019 keskeisiä tehtäviä. Kaupungin vuoden 2018 tilinpäätöksen suuri alijäämä johti merkittäviin säästötoimenpiteisiin koko kaupungin tasolla. Toimialan säästöta-voite oli 35 htv, minkä lisäksi päätettiin ylimääräisestä 0,7 milj. euron säästöistä kuluvan vuoden talousarvioon. Keskei-senä säästötoimenpiteenä olivat vapautuvien tehtävien täyttämättä jättäminen sekä tuntikehys- ja henkilöstöressurssien leikkaukset uuden lukuvuoden alkaessa.

Valtuusto hyväksyi kesäkuussa uuden viranhaltijaorganisaation ylätason, mikä tarkoitti palvelualueen esimiestason poistamista perusopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta, samoin toisen asteen koulutuksen palvelutaso poistettiin. Uu-tena palveluna kansalaisopisto siirtyi liikunta ja kulttuuri –toimialalta kasvatukseen ja opetukseen. Lukiot, Kouvola-seu-dun ammattiopisto sekä kansalaisopisto ovat suoraan toimialajohtajan alaisuudessa. Lukiokoulutuksen yhteisten toi-mintojen ja kehittämisen varmistamiseksi yksi lukioden rehtoreista toimii vastaavana rehtorina oman virkansa ohella.

Alemman tason organisaation valmistelu tehtiin syksyllä 2019, ja siinä keskeisin muutos oli aiemmin palveluissa ha-jautettuna olleiden toimisto- ja asiantuntijapalveluiden keskittämällä yhteiseen tukipalvelut yksikköön. Viranomaistoi-minnan, lakisääteisten asiakaspäätösten sekä kehittämistoiminnan turvaamiseksi saatiin lopulta perustettua asiakas- ja kehittämismvastaavien virat. Toimivallan siirrot uuden organisaation joustavan toiminnan kannalta päivitettiin.

Valtuuston hyväksymän 20-koulun mallin pohjalta tehtiin perusopetuksen kehittämisen toteuttamissuunnitelma 2020-2029, jonka tavoitteena oli reagoida yhä laskeviin ikäluokkien määriin ja koulurakennusten kuntoarvioinnin tuloksiin. Vuonna 2019 Kouvolaassa syntyneiden lasten määrä oli ennätysalhainen, vain 545 lasta.

Kouvolaan varhaiskasvatussuunnitelma päivitettiin uusien valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaiseksi, ja se otettiin käyttöön elokuussa 2019.

Lukiolaki tuli voimaan 1.8.2019, ja siinä keskeisiä muutoksia ovat opintopistemitoitus ja siihen liittyvät opintojen rakenteiden muutokset, vahvempi korkeakouluyhteistyötä koskeva velvoite sekä opintojen ohjausta ja oppimisen tukea koskevat velvoitteet. Koulun lukiot aloittivat uuden opetussuunnitelman valmistelun uusien valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2021.

Riskianalyysi

Uuden organisaation aloittaessa yhteinen näkemys strategian toteuttamisesta jää vaillinaiseksi ja toimintakulttuurissa ei tapahdu muutosta. Säästötoimenpiteiden edellyttämät uudet suunnitelmat eivät siirry käytäntöön riittävästi johtuen henkilöstön osaamisen ja sitoutumisen vähäisyydestä. Henkilöstön vaihtuvuus ja kelpoisten työntekijöiden saatavuuden heikkeneminen vaikeuttaa tavoitteiden saavuttamista ja palvelutakuun toteutumista. Näiden riskien välttäminen edellyttää keskustelun ylläpitämistä henkilöstön keskuudessa ja vuorovaikutteista johtamista, arviointia ja konkreettista kehittämissuunnitelmia sekä koulutusta. Osallisuus ja vaikuttaminen eivät lisäänty, koska aitoja osallisuuden ja vaikuttamisen paikkoja ja mahdollisuuksia ei havaita. Jatkuvan parantamisen malli edellyttää hyvää tiedottamista ja tarpeiden kartoittamista.

Toimialalla on 65 % kaupungin henkilöstöstä ja talousarvio on 53 % kaupungin omasta palvelutuotannosta. Talouden säästötoimenpiteiden kohdistaminen toimialalle suoraan prosenttiosuuksina on riski lakisääteisten palvelujen tuottamiselle. Henkilöstömitoitus on nykyisellä palveluverkolla äärimmäisen tiukka, erityinen huoli on siitä, miten palveluissa pystytään hoitamaan suuret asiakaspäättömäärät ja viranomaistehtävät, jos henkilöstöä ei ole riittävästi. Tämä on samalla myös iso henkilöstöriski.

Mikäli palveluverkkoa ei kyetä tarkastelemaan asiakkaiden määrän ja palvelutarpeiden muutosten mukaisesti uusien toimintamallien käyttöönotto ja suunnitelmien mukainen palvelutoiminta vaarantuu. Palvelupisteiden pitäminen turvallisina ja laadukkaina edellyttää merkittäviä investointeja, joilla on pitkä käyttöaika. Vanhentuneeseen palveluverkoon tehty investoinnit nostavat käyttökustannuksia ja tuovat taloudellisia riskejä varsinkin tulevaisuuden kunnan talouden kokonaisvolyymien pienentyessä. Aiemmin käynnistyneiden investointiohjelmien loppuunsaattaminen keskeytyy ja/tai niitä ei päivitetä vastaamaan viimeisimpiä vaatimuksia (esim. KSAOn kampussuunnitelma).

Osa palveluista jää monialaisen verkostomaisen perhekeskustoiminnan ulkopuolelle. Verkstoperiaatteelle perustuva toiminta ei kehity eikä se toimi uuden osallistavan johtamisen pohjana. Verkstotyöskentelyyn ei sitouduta ja asiakas joutuu edelleen vaihtamaan palvelusta toiseen. Kaupungin omaa ja maakunnallista SOTE-kehittämistyötä ei pystytä integroimaan ja panostus hajoaa, eikä tuota parempia palveluja koska yhteydet SOTE-palveluiden järjestämisestä vastaaviin tahoihin jäävät heikoksi.

Toimialan talous

Kasvatus ja opetus -toimialan käyttötalouden toteuma muutettuun talousarvioon nähden oli 99,7 % eli toimintakate alittui n. 0,4 milj. euroa.

Toimialalle haettiin loppuvuodesta 2019 talousarviomuutos, toimintakatteeseen lisäystä 1,5 milj. euroa sekä sisäisten vuokrien osalta tilapalvelujen muutoksena 0,5 milj. euron vähennys, nettovaikutuksen ollessa 1 milj. euroa.

Merkittävimmät ylitykset johtuivat henkilöstökuluista, ict-palveluista ja sisäisistä vuokrista. Valtuuston talouden sopeuttamisohjelman mukaiset säästötoimenpiteet päätettiin sen jälkeen, kun lukuvuoden (1.8.2018-31.7.2019) henkilöstö- ja tuntikehyksen resurssointi oli lyöty lukkoon. Käytännössä säästötoimet olisi pitänyt säästää 5 kuukauden aikana. Ict-palvelujen kohonneisiin kustannuksiin ei myöskään oltu osattu täysin varautua talousarviovaiheessa. Myös sisäisten vuokrien arvio talousarviossa oli ollut liian pieni pääosin varhaiskasvatuksen ja kasvun tuen osalta.

Kasvatus ja opetuslautakunta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	9 860	0	9 860	10 922	-1 062	110,8
Myyntitulot	2 714	0	2 714	3 339	-625	123
Maksutulot	3 404	0	3 404	3 382	22	99,3
Tuet ja avustukset	3 591	0	3 591	3 892	-301	108,4
Muut toimintatulot	151	0	151	309	-158	205,3
Toimintamenot	-157 829	-830	-158 658	-159 326	668	100,4
Henkilöstömenot	-95 488	-633	-96 121	-96 810	689	100,7
Palkat ja palkkiot	-77 055	-531	-77 586	-78 176	591	100,8
Henkilösivumenot	-18 434	-102	-18 536	-18 634	98	100,5
Eläkemenot	-15 816	-95	-15 911	-16 183	272	101,7
Muut henkilösivumenot	-2 618	-7	-2 624	-2 451	-174	93,4
Palvelujen ostot	-22 519	196	-22 323	-23 607	1 284	105,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 419	55	-3 364	-3 394	29	100,9
Avustukset	-9 879	60	-9 819	-8 635	-1 183	87,9
Muut toimintamenot	-26 523	-508	-27 031	-26 880	-151	99,4
Toimintakate	-147 969	-830	-148 799	-148 404	-394	99,7
Poistot ja arvonalentumiset	-47	0	-47	-53	6	113,8

Tavoitteiden toteutuminen

Strategiaohjelma		Strategiatavoite	
Statuksen kasvu		Koko kaupunki kasvattaa 	
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio	
Alueiden palveluita sekä järjestöjen yhteistyötä edistetään verkostojohtamisen keinoin lasten ja nuorten palveluissa.		Verkostotyöskentely ja -tapaamiset ovat toteutuneet vuosikellon mukaisesti. Yhteistyömuodot ja yhteistyö ovat lisääntyneet yhdistysten kanssa. Toimintaa ja toimintamalleja on kehitetty koko vuoden aikana. Yhteinen verkostotyö on myös tuottanut uusia toimintamalleja. Perusopetuksessa aluetason verkosto perhekeskusalueittain toimivat alueelta valitun rehtorin toimesta, joka tuottaa tietoa kaupunkitason verkostoon ratkaistavaksi tai kehitettäväksi alue- tai kaupunkitasolla. Toisen asteen koulutuksessa lukioiden ja elinkeinoelämän välistä yhteistyötä on vahvistettu yrittäjyyskasvatuksen keinoin mm. NY-toiminta ja benchmarking.	
Mittari			
Kaupunkitason verkoston toiminnan arviointi (1-5)	Lähtöarvo	Toteuma-arvo	Tavoitearvo 12/2019
		3,36	4,00
Alueverkostojen toiminnan arviointi (1-5)	Lähtöarvo	Toteuma-arvo	Tavoitearvo 12/2019
		3,32	4,00

Strategiaohjelma		Strategiatavoite		
Sisäisen toiminnan kehittäminen		Osaava henkilöstö ja osallistava johtaminen		
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Kohdataan asiakas oikealla ""asenteella"". Palvelumuotoja kehitetään vastaamaan paremmin asiakkaan palvelutarpeita.		Asiakkaiden kohtaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Lasten, nuorten ja perheiden mielipiteet otetaan tosisaan. Erityisen tuen asiakasprosessien vahvistaminen on aloitettu perusopetuksessa. Perusopetuksessa on kehitetty myös sähköistä asiointia, esimerkiksi koulutulokkaiden osalta sähköinen asiointi otettu käyttöön jo vuoden vaihteessa. Toisen asteen koulutuksessa tiedolla johtamisen prosessi on aloitettu. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen toimintajärjestelmiä kehitetään edelleen. KSAOn laatuosaamista on vahvistettu ja lukiota vahvistetaan KouLu2020-hankkeen puitteissa tiimiosaamisen keinoin.		
Mittari				
Asiakastyytyväisyys (1-5)		Lähtöarvo	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
			4,60	4,10
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Lisätään organisaation ymmärrystä hyvään asiakaskokemukseen johtavista tekijöistä. Kehitetään Askel-standardi tuottamaan kahden tasoista informaatiota organisaation kehittämistarpeisiin. Palvelualuemalli tuottaa palautteita. Tiedolla johtamisen prosessi on luotu.		Organisaatiossa tapahtuvat jatkuvat muutokset estävät tietojohtamisen rakenteiden vakiinnuttamisen ja tiedon pitkäaikaisen seurannan. Kasvun tuessa tiedolla johtamisen prosessin työstäminen on aloitettu, mutta on edelleen keskeneräinen. Varhaiskasvatusta kehitetään Askel jatkuvan parantamisen mallin mukaisesti, liittäen kehitystehtävät saatuun asiakaspalautteeseen. Lasten kokemaa varhaiskasvatusta arvioidaan ja kehitetään Kehittävä palaute varhaiskasvatuksessa - menetelmästä saadun tiedon perusteella.		
Mittari				
Palvelujen arvio omasta toiminnasta (1-5)		Lähtöarvo	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
			3,50	4,00
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Vastuullinen ja valtuuttava johtamistapa joka osallistaa henkilöstöä toiminnan jatkuvaan parantamiseen.		Henkilöstön osallistaminen sitä koskevaan päätöksen tekoon on lisääntynyt. Toimialan uuden organisaation valmistelu on tehty yhdessä henkilöstön kanssa. Toimintaa on liitetty vahvemmin omaan toimintaan ja työaikaan. Varhaiskasvatuksessa johtajuuden rakenteet on kuvattu yksiköissä varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. Yhteistä johtajuutta on kehitetty varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kesken joustavan esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä. Lukio-opettajista ja rehtoreista koostuva täydennyskoulutustyöryhmä on suunnitellut koulutusjatkumon mm. uusien opetussuunnitelmien laatimiseksi sekä oppivelvollisuuden laajenemisen tueksi.		

Mittari			
Koettu työhyvinvointi (1-10)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo	Tavoitearvo 12/2019
	7,70	7,50	7,90
Sairauspoissaolot (kpv /htv)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo	Tavoitearvo 12/2019
	14,70	15,30	14,00
Työskentelytavat ja vaikuttaminen (1-10)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo	Tavoitearvo 12/2019
	7,45	7,40	7,60

Strategiaohjelma	Strategiatavoite		
Elinvoiman kasvu	Tulevaisuuden taidot 		
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Lasten ja nuorten oman roolin vahvistaminen hyvinvoinnin edistämiseksi.	Kasvun tuessa Onks normaalia -sähköinen alusta käytössä ja hyvinvointia edistäviä sähköisiä työkaluja kehitetään edelleen. Hyvinvointikartta -ohjelmistoa käytettiin yhdessä Kymnsoten kanssa, vaikka yhteistyössä oli käynnistymisvaikeuksia. Lisäksi jatkokäytöstä ei ole pystytty sopimaan. Varhaiskasvatuksessa lasten aitoa osallisuutta on vahvistettu. Lapsia on ohjattu vaikuttamaan ympäristönsä ja toisten hyvinvointiin. Lasten parlamenttia ei pystytty resurssipulan takia toteuttamaan.		
Mittari			
Asiakastyytyväisyys (1-5)	Lähtöarvo	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
		4,25	4,10
Palvelujen arvio omasta toiminnasta (1-5)	Lähtöarvo	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
		3,50	4,10

Henkilöresurssit

	TA 2019	TP 2019
Henkilömäärä henkilötyövuosina (htv)	2 035,50	1 963,50

Toiminnan volyymi

	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kasvun tuki			
Nuorisopalvelujen toimintaan osall. määrä	62 967	85 000	72 023
Ohjaamon asiakkuuksien määrä	2 323	2 000	2 964
yksilöasiakkaat	1 489	1 500	2 070
yhteisöasiakkaat	834	500	894
Varhaiskasvatus			
Päiväkotitoiminta ja perhepäivähoito kk/yht, oma toiminta	27 825	28 000	28 185
Päiväkotitoiminta kk/yht , palveluseteli	7 383	7 200	7 230
Lapsia kotihoidontuen piirissä	1 118	1 120	940
Perusopetus			
Oppilasmäärä	7 445	7 500	7 317
Erityisen tuen oppilasmäärä	1 013	970	1 051
Aamu- ja iltapäivätoimintaan osall. oppilaat	480	490	520
Kuljetusoppilaat (esi- ja perusop. lisäop, valmistava opetus)	1 593	1 600	1 557
Lukiokoulutus			
Päivälukiot/kurssit	1 979	2 002	1 982
Ilतालukio/kurssit	391	350	345
Lukioiden opiskelijamäärä	1 357	1 360	1 335
Ammatillinen koulutus			
Ammatillinen koulutus opiskelijavuodet	2 167	2 256	2 541

2.2.1.4

Liikunta ja kulttuuri

Liikunta- ja kulttuurilautakunta

Sitovuustaso

Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Toimialalla tuotetaan kuntalaisten hyvinvointia ja kehittymistä edistävät palvelut. Liikunta- ja kulttuurilautakunnan alaisuuteen kuuluvat palvelut ovat liikunta- ja kulttuurilautakunta, liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut ja yhteisöpalvelut, jotka mahdollistavat laadukkaan vapaa-ajan tekemisen Kouvolaan. Tavoitteena on parantaa kaupungin asukkaiden hyvinvointia ja vireyttä, jolla edistetään ihmisten itse kokemaa terveyttä. Tällä on merkitystä koko kaupungin elinvoiman sekä vetovoimaisuuden kannalta. Kouvolaan liikunta- ja kulttuuripalveluiden olosuhteet kehitetään vastaamaan tämän päivän tarpeita sekä parannetaan niiden käyttäjälähtöisyyttä. Kouvolaan laaja liikuntaverkosto tukee perusliikkumista ja tukee nuorison liikkumaan aktiivointia uusien harrastusmahdollisuuksin.

Kulttuuripalveluiden perustehtävä on tukea asiakkaiden omaehtoisen itsensä kehittämisen, elinikäisen oppimisen, virkistytymisen ja yhteisöllisyyden tarpeita. Oppimisen ja omaehtoisen kehittämisen muutos antaa perusteet vapaammille rakenteille järjestää vapaan sivistystyön palveluita, johon tullaan vastaamaan e-alustojen kautta. Taiteen perusopetus on polku taiteen harrastajille ja sellaisille nuorille, joilla tavoitteet on asetettu ammattimaisempaan taiteen tekemiseen. Yhteistyön palveluilla tuetaan järjestökentän resursseja ja osaamista niiden toimintakentässä. Järjestöjen tekemä työ tuodaan lähemmäs kunnallisia palveluita, jolloin ne ovat osana palveluverkkoa. Yhteisöpalvelut tukevat liikunnan ja kulttuurin työtä järjestöjä aktivoimalla.

Liikuntapalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Liikunta on kunnan peruspalvelu ja tärkeä osa kuntalaisten hyvinvointia. Kaupungin tehtävänä on turvata liikuntapalveluiden mahdollisimman tasa-arvoinen saatavuus kaikille kuntalaisille. Keskeisenä tehtävänä on liikunnan ja muun terveyttä edistävän fyysisen aktiivisuuden edistäminen. Kunta tukee kuntalaisten liikkumista kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa, avustamalla kansalaistoimintaa ja tarjoamalla liikuntapaikkoja.

Toimintaympäristön muutokset

Toimialan taloudellinen liikkumavara on heikentynyt merkittävästi. Tilinpäätöskauden viimeisellä neljänneksellä toteutettu menojen leikkaus heikensi mm. palveluiden tarjontaa sekä paikkojen ja laitteiden kunnossapitoa. Henkilöstöresurssi väheni loppuvuoden osalta, jonka vuoksi suunnitteluvoima kaventui merkittävästi. Tällä oli vaikutuksia myös lautakunnan valmistelutyön hidastumiseen. Pällekäiset valmistelutyöt heikensivät kokonaisuuden hahmottamista ja toiminnan ennakoitavuutta.

Monet kulttuuripalveluiden tilat ja niiden kehittäminen ovat murrosvaiheessa ja odottavat ratkaisuja. Perusopetuksen ja teatterin tulevissa rakennushankkeissa tehdään yhteistyötä, jotta kirjastojen ja opiston tarpeet tulevat huomioiduiksi. Keskustakirjaston uudistaminen yhteistoiminnallisesti henkilöstön, asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa on työn alla.

Liikuntapaikkaverkkoselvitys valmistui 2019 elokuussa ja sen tarkoituksena oli selvittää Kouvolaan kaupungin nykyisten liikuntapaikkojen ja -tilojen kokonaismäärää, kunnossapitoa, käyttöastetta, peruskorjaustarvetta sekä rakentamissuunnitelmia. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.11.2019 liikunta- ja kulttuurilautakunnan esityksen liikunnan ja kulttuurin palveluverkosta.

Leikkausten vaikutukset kolmannen sektorin tekemään ennaltaehkäisevään työhön ja kulttuuritapahtumiin syntyvät viiveellä. Tulemme näkemään kuntalaisten aktiivisuuden passivoitumista. Liikuntapalveluissa säästöjen riskinä on, että kuntalaisten liikkumattomuus kasvaa ja ennaltaehkäisevään toimintaan/palveluihin ei ole riittävää resurssia. Pitkässä juoksussa näillä on negatiivinen vaikutus sote-menojen kasvuna ja hyvinvoinnin heikentymänä.

Riskianalyysi

Toiminnallisista riskeistä merkittävin on rakennusten kuntoon liittyvä riski. Osa liikunnan käyttöön tarkoitetuista tiloista on erittäin heikkokuntoisia. Näistä on raportoitu tilapalveluille ja tuotu esiin päätöksenteossa. Toinen merkittävä riski on henkilöriski, joka konkretisoituu työviihtyvyyden heikentymänä. Merkittävät henkilöstövähennykset lisäävät kuormaa muille työntekijöille ja alituiset leikkauspaineet heikentävät henkilöstön kykyä kehittää palveluita. Kuntalaisten aktiivisuuden heikentyminen ja hyvinvointivaje.

Omatoimikirjastoverkon kasvaminen asettaa erityisvaatimuksia riskienhallinnan järjestämiselle. Museon varastotilojen vähäisyys ja huono laatu muodostavat koko ajan kasvavan riskin museoesineiden ja taideteosten säilymiselle. Kouvola-talon kunto on riski molempien museoiden kannalta.

Toimialan talous

Liikunnan ja kulttuurin talousarvio toteutui ennustetta paremmin. Toimintatuottoja kertyi muutettuun talousarvioon verrattuna 0,2 milj. euroa enemmän, erityisesti kasvua oli myyntituloissa mutta myös muissa tuloissa. Toimintamenoissa säästöä syntyi 0,4 milj. euroa. Suurin säästö tuli henkilöstömenoista. Loppuvuoden säästöt pystyttiin toteuttamaan.

Liikunta ja kulttuurilautakunta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	3 426	25	3 451	3 691	-240	106,9
Myyntitulot	1 283	1	1 284	1 392	-108	108,4
Maksutulot	497	12	509	455	53	89,5
Tuet ja avustukset	252	0	252	362	-110	143,6
Muut toimintatulot	1 395	12	1 407	1 482	-75	105,4
Toimintamenot	-30 573	500	-30 073	-29 675	-398	98,7
Henkilöstömenot	-7 233	60	-7 173	-6 726	-447	93,8
Palkat ja palkkiot	-5 563	49	-5 513	-5 242	-271	95,1
Henkilösivumenot	-1 670	11	-1 660	-1 484	-176	89,4
Eläkemenot	-1 484	9	-1 475	-1 326	-149	89,9
Muut henkilösivumenot	-187	2	-185	-158	-27	85,3
Palvelujen ostot	-5 969	166	-5 802	-5 782	-20	99,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 121	125	-996	-883	-113	88,7
Avustukset	-4 109	11	-4 098	-4 153	55	101,3
Muut toimintamenot	-12 142	138	-12 004	-12 131	127	101,1
Toimintakate	-27 147	525	-26 622	-25 984	-638	97,6
Poistot ja arvonalentumiset	-322	0	-322	-306	-16	95

Tavoitteiden toteutuminen

Strategiaohjelma	Strategiatavoite		
Statuksen kasvu	Asukkaat voimavarana		
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Hyvinvointia edistävät palvelut tuodaan reaaliaikaisilla alustoilla kuntalaisten tarjolle	Uusia alustoja ei ole otettu käyttöön loppuvuodesta 2019. Kymsoessa on kuntien rahoittama hanke yhteisen alustaratkaisun toteuttamiseksi. Tällä on mahdollisuuksia kehittyä myös kuntien tarjoamien hyvinvointia edistävien palveluiden perustaksi.		
Mittari			
Uudenlaisten teknologiaa hyödyntävien palvelu- ja toimintamallien lanseeraus (kpl)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	28,00	30,00	35,00

Strategiaohjelma	Strategiatavoite		
Hyvinvoinnin kasvu	Ennaltaehkäisevät palvelut		
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Asiakkaan oman roolin vahvistaminen hyvinvoinnin edistämiseksi	Palveluissa on jatkuva kehittämistoiminta käynnissä, jota ovat hidastaneet sopeuttamistoimenpiteet. Liikuntapalveluissa on liikkumaan aktivoinnissa tehty työtä uusien toimintamuotojen ja tapojen löytämiseksi. Kirjastossa osallistavaa suunnittelua on tehty mm lasten osaston toteuttamiseksi.		
Mittari			
Toimintamallit käytössä (kpl/v)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	0,00	4,40	4,00

Strategiaohjelma	Strategiatavoite		
Hyvinvoinnin kasvu	Innostava palveluasenne		
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Asiakaskokemuksen ymmärrystä lisätään	Liikunnan ja kulttuuri toimialalla on toteutettu Webropol sekä SurveyPal mittauksia. Saadut vastaukset ovat olleet 4.2-4.4 asteikolla 5. Tätä voidaan pitää hyvänä asiakaskokemustuloksena. Erityisesti tulee huomioida vuoden 2019 muutokset ja leikkaukset toimintaan. Jatkotyöskentelynä tulee saada yhtenäinen järjestelmä ja kyselyt, jotta tulokset ovat valideja ja vertailtavissa.		
Mittari			
Asiakastytytyväisyys (1-5)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	3,80	4,30	4,50

Strategiaohjelma	Strategiatavoite		
Statuksen kasvu	Kaupunki palvelualustana 		
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Liikunnan ja kulttuurin tuottamista edistetään järjestöjen elinvoimaisuutta lisäämällä.	Uudet kriteerit tulevat käyttöön 2020 alusta, niiden vaikutukset aktiivisempaan otteeseen lisäävät myös niihin kohdennettavaa resurssia. Seuraparlamentti toiminut aktiivisesti loppuvuoden. Sen kautta on haettu yhteistä suuntaa liikuntajärjestöjen tuen kohdentamiseksi. Maakunnallinen kehitystyö järjestöjen tukemiseksi on edelleen käynnissä.		
Mittari			
Yhteishankkeiden/foorumien määrä (kpl)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	19,00	15,00	25,00

Henkilöresurssit

	TA 2019	TP 2019
Henkilömäärä henkilötövuosina (htv)	126,00	139,92*

*sis.työllistetyt 12,26 htv

Toiminnan volyymi

Liikuntapalvelut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Uimahallien kävijämäärä	292 847	310 000	282 651
Kuntosalien kävijämäärä		42 000	31 847
Liikuntapaikkojenkävijämäärä		1 800 000	1 972 149
Liikuntaryhmien kävijämäärä		13 000	21 806
Liikuntapalvelujen tapahtumien määrä		20	33
Kulttuuripalvelut			
Kirjastokäynnit	752 132	680 000	767 542
Museoiden kävijämäärä	11 362	20 000	13 980
Kansalaisopiston kurssilaisten määrä	20 279	16 000	19 158
Kulttuurikasvatuksen kävijämäärä	28 999	20 000	19 871
Kulttuuritapahtumien kävijämäärä		17 000	13 017
Kirjaston tapahtumien määrä	548	500	511
Museoiden tapahtumien määrä	139	110	81
Kansalaisopiston tapahtumien määrä	60	40	24
Kulttuurikasvatuksen tapahtumien määrä	830	450	801
Kulttuuritapahtumien määrä		30	28
Yhteisöpalvelut			
Kulttuuritalojen kävijämäärä	123 815	110 000	123 683
Yritys- ja yhdistystyönkävijämäärä	1 589	800	1 286
Yritys- ja yhdistystyön tapahtumien määrä	88	50	46
Kehittämistyötä ko. palvelujen kanssa tekevien yhteisöjen määrä	39	40	42

2.2.1.5

Asuminen ja ympäristö

Asuminen ja ympäristö -toimialaan kuuluu neljä lautakuntaa: tekninen lautakunta, Kymen Jätelautakunta, rakennus- ja ympäristölautakunta sekä maaseutulautakunta. Asuminen ja ympäristö- toimiala toteuttaa kaupungin uutta strategiaa, jonka kasvukärkinä ovat lasten, nuorten ja yritysten kasvu.

Asuminen ja ympäristö 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	47 991	-118	47 874	46 630	1 243	97,4
Myyntitulot	37 703	-178	37 525	37 072	453	98,8
Maksutulot	1 847	60	1 907	1 935	-28	101,5
Tuet ja avustukset	466	0	466	385	81	82,7
Muut toimintatulot	7 976	0	7 976	7 238	738	90,7
 Valmistus omaan käyttöön	 2 600	 0	 2 600	 3 018	 -418	 116,1
Toimintamenot	-64 660	-537	-65 197	-63 805	-1 391	97,9
Henkilöstömenot	-36 288	299	-35 989	-33 797	-2 192	93,9
Palkat ja palkkiot	-28 206	247	-27 959	-26 199	-1 760	93,7
Henkilösivumenot	-8 082	52	-8 030	-7 598	-432	94,6
Eläkemeno	-7 131	44	-7 087	-6 735	-352	95,0
Muut henkilösivumenot	-952	8	-944	-863	-80	91,5
Palvelujen ostot	-12 852	-898	-13 750	-15 197	1 447	110,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 418	50	-8 368	-7 948	-420	95,0
Avustukset	-1 575	450	-1 125	-1 159	34	103,0
Muut toimintamenot	-5 527	-438	-5 965	-5 705	-260	95,6
Toimintakate	-14 069	-654	-14 723	-14 156	-566	96,2
 Poistot ja arvonalentumiset	 -8 515	 -397	 -8 912	 -9 400	 488	 105,5

Tekninen lautakunta

Sitovuustaso

Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Teknisen lautakunnan alaisena toimivat kaupunkisuunnittelu, kiinteistöpalvelut, maaomaisuus- ja paikkatieto sekä yhdyskuntatekniikka. Toimialan yhteiset hallintopalvelut sisältävät johdon, teknisen lautakunnan ja toimialan yhteiset menot sekä omana kustannuspaikkana on Asuntomessut 2019 –projekti.

Kaupunkisuunnittelun vastuulle kuuluvat asemakaavojen ja yleiskaavojen valmistelu ja muu yleispiirteinen maankäytön suunnittelu sekä kaupunkikuvaan ja rakennussuojeluun liittyvät asiat. Kiinteistöpalvelut tuottavat puhtaus-, ruoka-, kiinteistönhoito- ja kunnossapitopalveluja sekä liikuntapaikkojen ja –alueiden hoitoa, uimahallipalveluja ja uimaopetusta. Maanomaisuus- ja paikkatieto hoitaa maan hankintaan, hallintaan ja luovutukseen sekä kiinteistörekisterin pitoon liittyvät tehtävät samoin kuin paikkatietopalvelut. Yhdyskuntatekniikka hallinnoi ja hoitaa katujen ja eräiden yleisten alueiden suunnittelua, rakentamista, kunnossapitoa ja puhtaanapitoa sekä vastaa alueellisesta jätehuollosta ja kaupungin ajoneuvoista ja työkoneista.

Toimintaympäristön muutokset

Suurimmat taloudelliset ja toiminnalliset poikkeamat liittyivät vuonna 2019 poikkeuksellisiin sääilmiöihin. Alkuvuoden runsaslumisesta talvesta aiheutui noin miljoonan euron keskimääräistä korkeammat talvikunnossapidon kustannukset, johon haettiin talousarvion muutos. Toisaalta lähes lumeton loppuvuosi toi yhdyskuntatekniikan palvelulle säästöjä. Talousarviomuutos haettiin myös RRT-hankkeeseen liittyvien ylimääräisten käyttötalousmenojen (maanhankinta) johdosta. Maaomaisuus- ja paikkatiedon palvelussa tontinmyyntituloissa jäätin alle budjetoidun, mutta metsien myyntitulot vastaavasti hieman ylittivät. Teknisen lautakunnan alaiset palvelut pääsivät tavoitteeseen toimialalle annettujen talouden tasapainottamistoimenpiteiden osalta.

Kärkihankkeet

Toimialaa koskevat kärkihankkeet etenivät suunnitellusti. **Asuntomessut Kouvola** pidettiin 12.7.-11.8.2019. Messukuukauden aikana Pioneeripuistoon tutustui noin 114 000 messuvierasta. Kesän aikana hankkeessa työskenteli messutoimiston viiden henkilön lisäksi 16 kesätyöntekijää, jotka toimivat bussioppaina sekä muissa messujen aikaisissa töissä. Asuntomessu-projektille toteutui myyntituloja noin 0,1 milj. euroa talousarviota enemmän. Palvelujen ostot toteutuvat noin 137 000 euroa talousarviota pienempinä. Messututkimuksen mukaan asiakkaat käyttivät rahaa messualueella noin 5 milj. euroa ja messualueen ulkopuolella Kouvola-alueella noin 7 milj. euroa.

Asemanseudun Matkakeskuskorttelin vaiheittaisen toteuttamisen suunnitelma valmistui. Ensimmäisessä vaiheessa hyvin pienillä kaupungin investoinneilla olisi mahdollista toteuttaa kolme toimistorakennusta asemarakennuksen länsipuolelle radan varteen. Tarvittavat pysäköintilat rakennettaisiin myös vaiheittain. Uudet liityntäpysäköintialueet ovat valmistuivat henkilöratapihan eteläpuolelle Kiskokadun varrelle. Myös Välikadun pysäköintialue uudistettiin. Asemakukio sai uuden ilmeen ennen asuntomessujen avajaisia.

Kimolan kanavan rakennustyöt valmistuivat aikataulussa. Pyhäjärven satamapalveluhankkeet Voikkaan Hirvelässä ja Virtakivessä etenivät suunnitellusti. Kullasvaaran **RR-termiinalin** 1. ja 2. urakat valmistuivat ja 3. urakan valmistelu eteni siten, että sen kilpailutus käynnistyi vuoden 2020 alussa. RRT vaiheen 2 asemakaava eteni hyväksymiskäsittelyyn.

Riskianalyysi

Merkittävimmät ulkoiset riskit ovat ohjelmistoriskit, oikeudelliset riskit, luonnonilmiöt ja urakoitsijoiden toimintaan liittyvät riskit. Riskeihin varaudutaan mm. pitkällä ohjelmistosopimuksilla, oman ICT, hankinta- ja sopimussosaamisen ylläpidolla, pitämällä omat prosessit ja osaaminen ajan tasalla sekä huolehtimalla riittävästä taloudellisista ja henkilöstöresursseista. Ulkoa ostetun palvelun laadun valvontaan panostetaan. Toimialan lisäksi tarvitaan koko kaupungin viranhaltija- ja luottamushenkilöjohdon sitoutuminen asiaan.

Taloudellisena riskinä nähdään ulkoisten palveluostojen kasvupaineet, jos paikkakunnalla ei ole riittävästi kilpailua yksityisellä sektorilla. Toimialalle on myös siirtynyt kuluneen vuoden aikana huomattava määrä ulkoisia lisäkustannuksia mm. talous- ja tietohallinnon ulkoisten palveluostojen osalta sote-uudistuksen myötä. Näihin kustannuksiin toimialat eivät itse pysty vaikuttamaan.

Sisäisiä riskejä ovat asetetut talouden säästötavoitteet, jotka kohdistuvat pääosin henkilöstömenoihin. Tästä on seurauksena palvelutason lasku ja henkilöstön kasvava työkuorma. Teknisen lautakunnan alaiset palvelut ovat myös merkittävässä roolissa kaupungin valmiussuunnittelussa, jonka keskeisenä tavoitteena on turvata kaupungin toiminnalle tärkeät palvelut ja toiminnot mahdollisimman häiriöttömästi ja kattavasti kaikissa yhteiskunnan turvallisuustilanteissa mitä edellyttää riittäviä henkilöstöresursseja.

Merkittävä riskitekijä on myös yhdyskuntatekniikan rakenteiden korjausvelan kasvu sekä katujen ja liikennealueiden kunto, joista voi aiheutua vahingonkorvausvastuu. Vakavien ympäristöriskien, kuten maaperän, pohjaveden ja vesistöjen laadun heikkeneminen voivat aiheutua suunnittelun ja rakentamisen puutteista. Tietoturvariskejä ehkäistään noudattamalla annettuja tietoturvaohjeita. Avainhenkilöriskeiä ilmenee, kun erityisosaaminen on vain yhdellä henkilöllä ja tietoturvariskit koskevat koko henkilöstöä. Näihin riskeihin on mahdollista varautua riittävällä talous- ja henkilöstöresursseilla sekä resurssien oikealla kohdentamisella.

Lautakunnan talous

Teknisen lautakunnan alaisen palvelujen toimintakate toteutui lähes 0,7 milj. euroa talousarviossa ennakoitua paremmin. Toimintatuotot alittuivat talousarvioon nähden noin 0,1 milj. euroa. Yhdyskuntatekniikan palvelussa logistiikan sekä alueiden hoidon ja kunnossapidon myyntitulot toteutuivat 0,7 milj. euroa ennakoitua paremmin. Maaomaisuudessa vähäinen tonttikysyntä johti luovutustulojen 0,6 milj. euron arvioitua pienempään kertymään.

Toimintamenot toteutuivat 0,4 milj. euroa talousarviossa ennakoitua paremmin. Henkilöstömenot alittuivat 1,6 milj. euroa, mutta palvelujen ostot ylittivät 1,8 milj. euroa. Yhdyskuntatekniikan palvelussa omaan rakentamiseen käytettiin 1,0 milj. euroa talousarviossa ennakoitua enemmän. Kiinteistöpalveluissa lumisesta alkutalvesta, vesivahingoista ja sisäilmakorjauksista johtuen ostopalvelut ylittivät 1,0 milj. euroa talousarvioon nähden.

Tekninen lautakunta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	41 242	-178	41 065	40 946	119	99,7
Myyntitulot	32 644	-178	32 467	32 934	-467	101,4
Maksutulot	222	0	222	438	-216	197
Tuet ja avustukset	416	0	416	363	53	87,2
Muut toimintatulot	7 960	0	7 960	7 212	748	90,6
Valmistus omaan käyttöön	2 600	0	2 600	3 018	-418	116,1
Toimintamenot	-53 629	-1 040	-54 668	-54 297	-371	99,3
Henkilöstömenot	-28 610	246	-28 364	-26 759	-1 605	94,3
Palkat ja palkkiot	-22 174	203	-21 971	-20 696	-1 275	94,2
Henkilösivumenot	-6 436	43	-6 393	-6 063	-330	94,8
Eläkemeno	-5 683	36	-5 647	-5 412	-236	95,8
Muut henkilösivumenot	-753	7	-746	-651	-95	87,3
Palvelujen ostot	-11 543	-898	-12 440	-14 282	1 842	114,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 334	50	-8 284	-7 894	-391	95,3
Muut toimintamenot	-5 142	-438	-5 580	-5 362	-218	96,1
Toimintakate	-9 786	-1 217	-11 003	-10 332	-671	93,9
Poistot ja arvonalentumiset	-8 472	-397	-8 869	-9 379	510	105,7

Tavoitteiden toteutuminen

Strategiaohjelma	Strategiatavoite		
Hyvinvoinnin kasvu	Eheä yhdyskunta- ja taajamarakenne		
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Kaavoituksella täydennetään nykyistä kaupunkirakennetta erityisesti kaupunkikeskustassa ja rakennemallin ydinalueella. Vähintään 70% hyväksytyistä asemakaavoista sijaitsee em. alueella. 90% maanhankinnasta sijoittuu keskeiselle kaupunkialueelle.	Asemakaavoista rakennemallin alueelle on valmistunut tavoitteen mukainen määrä. Maanhankinnassa on keskitytty lähinnä RRT-alueen tarpeisiin.		
Mittari			
Keskeisten alueiden tonttituotannon kappalemäärän %-osuus koko tonttituotannosta	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	99,00	100,00	90,00
Keskeisten alueiden kaavojen kappalemäärän %-osuus kaikista kaavoista	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	80,00	71,00	70,00
Keskeisten alueiden maanhankinnan pinta-alan (ha) %-osuus kaikista maanhankinnoista	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	96,00	94,60	90,00

Strategiaohjelma		Strategiatavoite		
Statuksen kasvu		Euroopan turvallisin kaupunki		
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Kävelyä, pyöräilyä ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksia lisätään.		FCG:n tulokset saatiin 9/2019		
Mittari				
Kevyen liikenteen käyttäjämäärien kehitys pääväylillä (%)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo	Tavoitearvo 12/2019	
	0,00		1,00	
Parannettu/uusi kevyenliikenteen väylästä (km/v)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	2,00	8,66	5,00	
Kymijoen rantareitin uusia reitistöjä (km/v)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	0,00	2,45	3,00	
Kunnostettava luontopolkujen reitistö (km)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	0,00	2,00	3,00	
Jalankulku- ja pyöriteiden kunto, mittarina FCG-tutkimus (1-5)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	3,00	3,22	3,00	
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Asukkaat ovat tyytyväisiä keskustan puistojen hoidon tasoon sekä pääkatujen kuntoon.		Investointi- ja päällystysohjelmissä on ollut mukana pääkatuja. Puistojen hoitomitoitus valmistui 8/2019, mutta investointimäärärahat ja henkilöresurssit eivät riitä puistosaneerauksiin. Puistojen hoidon tavoitetta ei saavutettu, koska tavoitearvo on asetettu verrokkikuntien keskiarvoon ja näitä verrokkikuntia ovat mm. Kotka, Lappeenranta ja Mikeli, joiden puistot ovat maankuuluja.		
Mittari				
Keskustoihin johtavien pääkatujen kunto, mittarina FCG-tutkimus (1-5)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	2,99	3,17	3,00	
Keskustan puistojen hoito, mittarina FCG- tutkimus (1-5)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	3,93	4,02	4,18	
Strategiaohjelma		Strategiatavoite		
Elinvoiman kasvu		Logistinen keskus 		
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Kouvolan aseman vahvistaminen Pohjois-Euroopan logistisena keskuksena.		RRT-urakan vaiheen 1 (=terminaalialueen) rakennustöissä on kilpailutettu 2/3 urakoista. Tavoitemittarin lähtökohtana on ao. vaiheen kokonaisbudjetti 33,8 milj. euroa. Vuoden 2019 loppuun mennessä kertyneet kustannukset ovat n. 8,5 mili. euroa.		

Mittari			
RRT terminaalialueen toteutumisaste (%)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	0,00	25,00	25,00
Strategiaohjelma	Strategiatavoite		
Sisäisen toiminnan kehittäminen	Osaava henkilöstö ja osallistava johtaminen		
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Asiakastyytyväisyyden pitäminen hyvällä tasolla ja/tai kohottaminen.	Kiinteistöpalvelujen asiakasvalmennus on pidetty 5.8.2019. Asiakasperiaatteet on tehty ja viety käytäntöön työpaikkakokousten kautta ja toimitettu henkilöstölle. Viranomaistoiminnan asiakastyytyväisyys jäi tavoitteesta 0,3 yksikköä, mutta se kasvoi vuoden 2017 lopun lähtötasosta 0,1 yksikköä.		
Mittari			
Kiinteistöpalvelujen asiakastyytyväisyys (1-4)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	3,15	3,20	3,20
Viranomaistoiminnan asiakastyytyväisyys (1-4)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	3,40	3,50	3,80
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Sairauspoissaolojen ja työssä tapahtuvien tapaturmien väheneminen.	Työtapaturmien lukumäärät ovat laskeneet huomattavasti. Yleisimpiä syitä ovat työmatkalla tapahtuneet tapaturmat. Syitä laskuun ovat työturvallisuusperehdyttäminen sekä tavallista leudompi talvi vuoden lopulla.		
Mittari			
Työtapaturmien lukumäärä (kpl)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	77,00	37,00	74,00
Sairauspoissaolot (kpv /htv)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	21,40	20,30	19,90
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Hyvä esimiestyö ja laadukas työelämä.	Kysely suoritettiin syksyllä 2019. Lähiesimiehen toiminnan arvo laski edellisestä mittauksesta. Syitä tähän ovat 2019 käydyt kaksi yt-menettelyä sekä koko vuoden kestäneet säästötoimenpiteet, jotka veivät esimiesten työaikaan varsinaisesta johtamistyöstä.		
Mittari			
Lähin esimies toimii esimiehenä hyvin (1-10)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	8,00	7,40	8,10

Henkilöresurssit

	TA 2019	TP 2019
Henkilömäärä henkilötyövuosina (htv)	738,20	658,70

Toiminnan volyymi

	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Asemakaavoitettu alue, ha/v	197	80	135
Hyväksytyt kaavat kpl/v	10	12	17
Maan osto ha	193	100	137
Luovutettu AO-tontteja kpl	22	35	10
Metsää ha	3 910	3 600	3917
Peltoa ha	696	670	721
Kadut ja kevyen liikenteen väylät km	977	985	990
Rakennetut puistot ha	219	219	219
Leikkipaikat kpl	141	141	142
Sillat ja tunnelit kpl	102	102	100
Ulkovalaisimet kpl	23 900	23 950	27 317
Rakennusten hoito (m ²)	556 000	561 000	525 000
Siivottavat neliöt	344 000	346 000	339 466
Ateriamäärät kpl	4 920 002	4 800 000	4 830 164

Kymen jätelautakunta

Sitovuustaso

Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Kymen jätelautakunnan toiminta-alueella on yhdeksän kuntaa. Kouvolan kaupunki toimii Kymen jätelautakunnan vastuukuntana. Jätelautakunta huolehtii kunnalle jätelain mukaan kuuluvista jätehuollon järjestämiseen, suunnitteluun ja seurantaan liittyvistä viranomaistehtävistä kuten jätehuoltomääräysten ja jätetaksojen hyväksyminen, jätemaksuihin liittyvä päätöksenteko sekä mahdolliset jätteenkuljetusjärjestelmäpäätökset.

Toiminnassa varmistetaan asioiden käsittelyn asiantuntemus ja pyritään asiakaslähtöisyyteen. Jätelautakunta toimii yhteistyössä alueen kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten ja jäteyhtiön kanssa. Jätelautakunnan päätöksenteolla asetetaan raamit toimivalle ja ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavalle jätehuollolle. Seurannalla varmistetaan, että asuin kiinteistöt ja julkisen hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöt ovat kattavasti mukana järjestetyn jätteenkuljetuksen piirissä.

Toimintaympäristön muutokset

Toiminta toteutui pääosin suunnitelmien ja talousarvion mukaisesti. Jätepoliittisen ohjelman laatimista on jatkettu yhteistyössä Jätepoliittisen ohjausryhmän ja Kymenlaakson Jäte Oy:n kanssa. Tässä tehtävässä Kymen jätelautakunta on toiminut koordinoijana. Jätepoliittinen ohjelma on tarkoitus saada valtuustojen hyväksyttäväksi vuoden 2020 aikana.

Riskianalyysi

Merkittäviä riskejä jätelautakunnan toiminnassa ei ole. Jätehuollon viranomaispalveluissa toimintaympäristömuutoksia aiheuttaa jätelakiin suunnitellut muutokset liittyen kunnan tehtäviin ja vastuisiin jätehuollossa. Tulevien muutosten laajuus on vielä osaksi epävarmaa, joten niihin on varauduttava. Lakimuutoksia seurataan ja sen mukaan toiminnallisia tavoitteita suunnataan uudelleen muutosten myötä.

Lautakunnan talous

Lautakunnan käyttötalous toteutui suunnitelmien mukaisesti. Palvelujen ostot toteutuivat noin 30 000 euroa ennakoitua pienempinä, sillä selvitystä Kotkan pakkausjätteiden ja energiajätteen kuljetusjärjestelmästä ei toteutettu jätelain muutosten myöhästymisen vuoksi.

Kymen jätelautakunta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	251	0	251	217	35	86,2
Myyntitulot	251	0	251	217	35	86,2
Toimintamenot	-251	0	-251	-217	-35	86,2
Henkilöstömenot	-177	0	-177	-180	3	101,8
Palkat ja palkkiot	-148	0	-148	-151	3	101,8
Henkilösivumenot	-29	0	-29	-30	0	101,7
Eläkemenot	-25	0	-25	-25	1	102,9
Muut henkilösivumenot	-5	0	-5	-4	0	95,3
Palvelujen ostot	-62	0	-62	-31	-31	49,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8	0	-8	0	-8	0,8
Muut toimintamenot	-4	0	-4	-5	2	140,8
Toimintakate	0	0	0	0	0	0

Tavoitteiden toteutuminen

Strategiaohjelma		Strategiatavoite	
Sisäisen toiminnan kehittäminen		Osaava henkilöstö ja osallistava johtaminen	
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio	
Asukkaiden tyytyväisyys hyötyjätepisteverkoston ja sen toimivuuteen.		Asukkaiden tyytyväisyys hyötyjätepisteverkoston ja sen toimivuuteen on hyvällä tasolla ja parantanut edelliseen kyselyyn verrattuna.	
Mittari			
FCG kyselytutkimukset vuosittain (1-5)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	4,09	4,12	4,15

Henkilöresurssit

	TA 2019	TP 2019
Henkilömäärä henkilötyövuosina (htv)	4,00	4,00

Rakennus- ja ympäristölautakunta

Sitovuustaso

Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Rakennus- ja ympäristölautakunta järjestää ympäristönsuojelun, terveysvalvonnan, eläinlääkintähuollon, rakennusvalvonnan sekä asuntotoimen palvelut ja huolehtii lainsäädännön mukaisista Kouvolan kaupungille kuuluvista lupa-, valvonta- ja muista viranomaistehtävistä. Ympäristöpalvelut ja rakennusvalvonta toteuttavat käytännössä näitä lautakunnalle määrättyjä tehtäviä.

Toimintaympäristön muutokset

Rakennusvalvonnan henkilöstön parin viime vuoden suuri vaihtuvuus on aiheuttanut haasteita asiakaspalvelun toteuttamiseen asiantuntevasti ja tehokkaasti. Rakennusvalvonnassa joulukuussa 2017 käyttöön otettu sähköinen lupapalvelu on muotoutunut 2019 aikana jo lähes pääasialliseksi työskentely-ympäristöksi lupahakemusten käsittelyssä. Lisäksi sähköinen päätearkisto on otettu lopullisesti käyttöön vuoden 2019 aikana.

Rakennusvalvonnassa jatkui hanke sähköisen arkiston muodostamiseksi. Arkistoon tallennettu materiaalin järjestely ja lajittelu jatkettiin vuoden 2019 aikana ja työ saadaan päätökseen vuoden 2020 aikana. Tavoitteena on saada materiaali paremmin sisäistä käyttöä ja asiakkaita palvelemaan muotoon.

Kymenlaakson kattava energianeuvontahanke jatkuu uuden yhteistyökumppaneiden, Kymenlaakson kunnat ja energialaitokset, kanssa laaditun sopimuksen myötä vuoden 2020 loppuun uusitun hankesuunnitelman pohjalta. Uusiutuvan energian osuutta rakentamisen energiankäytössä kasvatetaan tehokkaalla energianeuvonnalla ja ohjauksella rakennuslupaprosessin yhteydessä sekä toteuttamalla uusiutuvan energian kuntakatselmuksen tuloksena saatuja toimenpiteitä.

Maakuntauudistuksen peruuntumisen takia ympäristöterveydenhuolto jää edelleen kuntaan. Ympäristöterveydenhuollossa otettiin käyttöön valtakunnallinen keskitetty toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmä VATI otettiin käyttöön. Järjestelmällä hallinnoidaan mm. Valvontakohteita, -toimenpiteitä ja –suunnitelmia sekä tehdään näihin liittyvää seuranta, raportointia ja kehittämistä. VATI:n käyttöönotossa oli ongelmia mm. laskutuksen järjestämisessä, mikä heijastui valvontakäynteihin ja tulonmuodostukseen.

Maakuntavaihdoksen takia litin kunta irtisanoi eläinlääkintähuoltoa, terveysvalvontaa ja ympäristönsuojelua koskevan viranomaispalvelujen ostosopimuksen vuoden 2021 alusta.

Terveysvalvonnasta on ollut ympäristöterveystarkastaja virkavapaalla siirryttyään määräajaksi tilapalveluihin tekniseksi asiantuntijaksi. Terveysvalvonnassa on avoin elintarvikevalvontaa tekevän terveystarkastajan virka, johon ei ole saatu täyttölupaa. Terveysvalvonnan ja rakennusvalvonnan jaettu valvontainsinöörin virka jäi tyhjäksi vuoden lopussa. Ympäristönsuojelussa ympäristötarkastajan avoimeen virkaan saatiin täyttölupa, virka on täytetty.

Riskianalyysi

Uusien viranhaltijoiden rekrytoinnissa on erityisesti noussut esille rakennusvalvonnan palkkatason jälkeenjääneisyys, jonka takia vapautuneisiin virkoihin ammattiin koulutuksensa puolesta hyvin soveltuvien hakijoiden on loppunut lähes kokonaan. Tämä on tuonut erityisiä haasteita kouluttaa uusia viranhaltijoita alalle, jolle heillä ei ole korkeakoulutasoista peruskoulutusta.

Ympäristöpalveluiden yksiköissä tehdään lakisääteistä viranomaistyötä virkavastuulla. Liian pieni henkilöresurssi suhteessa kasvavaan työmäärään aiheuttaa työntekijöiden uupumista. Jos valvontatehtäviä jää tekemättä, ja lupien käsittely hidastuu, seuraa negatiivinen vaikutus tulokertymään: luvat ja suurin osa valvontatyöstä sekä eläinlääkinnän potilaskäynnit ovat maksullisia.

Lautakunnan talous

Toimintakatteen toteutuma oli 89,3 %. Maksutuotoissa lupamaksujen kertymä toteutui lähes 0,2 milj. euroa talousarviossa ennakoitua pienempänä johtuen suurten hankkeiden vähäisyydestä. Menojen alitus johtui säästöistä sekä palvelujen ostojen osalta vyörytysten (talousarvion ulkopuoliset erät) käyttöön otosta ja muutokseen liittyvä talousarviomuutos on jäänyt tekemättä.

Rakennus ja ympäristölautakunta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	1 431	60	1 491	1 360	131	91,2
Myyntitulot	295	0	295	322	-27	109,3
Maksutulot	1 123	60	1 183	1 020	163	86,2
Muut toimintatulot	13	0	13	18	-5	140,4
Toimintamenot	-3 646	36	-3 610	-3 252	-358	90,1
Henkilöstömenot	-2 800	36	-2 764	-2 665	-99	96,4
Palkat ja palkkiot	-2 160	30	-2 130	-2 023	-108	94,9
Henkilösivumenot	-639	6	-633	-642	9	101,4
Eläkemenot	-567	5	-562	-572	10	101,8
Muut henkilösivumenot	-72	1	-71	-70	-1	98,5
Palvelujen ostot	-498	0	-498	-308	-189	62
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-33	0	-33	-19	-14	58,9
Muut toimintamenot	-316	0	-316	-260	-56	82,2
Toimintakate	-2 215	96	-2 119	-1 892	-227	89,3
Poistot ja arvonalentumiset	-43	0	-43	-21	-22	48,5

Tavoitteiden toteutuminen

Strategiaohjelma	Strategiatavoite
Hyvinvoinnin kasvu	Hiilineutraali kaupunki 2040
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio
Hiilineutraali kaupunki - kaupunki liittynyt Hinku-verkostoon. Ilmastotavoitteisiin tähtäävä tiekartta on hyväksytty.	Kaupunginvaltuuston päätöksellä on sitouduttu Hinku-verkostoon ja hiilineutraalisuustavoitteisiin. Tavoitteiden vuosikello on laadittu ja esitelty ympäristöryhmässä. Vuosikello toimii pohjana tiekartan laadinnalle vuonna 2020.

Strategiaohjelma	Strategiatavoite
Hyvinvoinnin kasvu	Monimuotoiset luontoympäristöt
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio
Tunnistetaan luonnon arvokohteet. Arvokohteiden keskeiset kriteerit on laadittu ja kriteerit ovat käytössä arvokohteiden määrittelyssä.	Työ toteutumatta avainhenkilön puuttumisen takia.

Strategiaohjelma	Strategiatavoite
Sisäisen toiminnan kehittäminen	Osaava henkilöstö ja osallistava johtaminen
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio
Asiakastytyväisyyden pitäminen hyvällä tasolla ja/tai kohottaminen.	Asiakastytyväisyys on hyvällä tasolla. Resurssivaje tulevaisuudessa todennäköisesti heikentää asiakastytyväisyyttä.
Mittari	

Viranomaistoiminnan asiakastyytyväisyys (1-4)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	3,40	3,40	3,80
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Sairauspoissaolojen ja työssä tapahtuvien tapaturmien aleneminen.	Sairauspoissaolojen ja tapaturmien kehitys on ollut myönteiseen suuntaan, mutta säästötoimenpiteiden aiheuttama stressi ja työmäärän kasvaminen lisää sairauspoissaoloja ja myös tapaturmariskiä.		
Mittari			
Työtapaturmien lukumäärä (kpl)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	1,00	3,00	0,00
Sairauspoissaolot (kpv /htv)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	8,85	12,60	8,00
Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Hyvä esimiestyö ja laadukas työelämä.	Kysely suoritettu syksyllä 2019.		
Mittari			
Lähin esimies toimii esimiehenä hyvin (1-10)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	8,35	8,35	8,40

Henkilöresurssit

	TA 2019	TP 2019
Henkilömäärä henkilötyövuosina (htv)	49,00	46,00

Toiminnan volyymi

	TP 2018	TA 2019	TP 2019
<u>Rakennusvalvonta</u>			
Rakentamisen luvat	843	1 000	845
Katselmukset	2 419	3 500	3 573
<u>Asuntotoimi</u>			
ARA:n tukihakemukset	0	0	0
ASO-asunnot	38	45	43
Aravalaskutus	1	0	0
Asukasvalinnan valvonta	158	160	155
Erityisryhmien investointiavustukset	3	4	3
<u>Ympäristönsuojelu</u>			
Ympäristöluvitetut laitokset yhteensä, kpl (kunta+AVI)	242	222	202
Ympäristölupapäätökset ja annetut lausunnot luvista/vuosi, kpl	22	25	17
Luvitettujen laitosten tarkastukset/vuosi, kpl (kunta+AVI)	47	46	36
Rekisteröinti-ilmoitukset/vuosi, kpl	8	5	14
Muut (ei-ympäristölupa) ilmoitukset ja annetut lausunnot	79	100	57
Maa-ainesasiat			
Luvat, kpl	9	10	14
Tarkastukset, kpl	71	90	84
<u>Terveysvalvonta</u>			
Terveysvalvonnan tarkastukset ja toimenpiteet, kpl	3 079	2 900	1 848
<u>Eläinlääkintähuolto</u>			
Eläinlääkintähuollon potilaskäynnit, kpl	9 932	11 000	10 442

Maaseutulautakunta

Sitovuustaso

Kaupunginvaltuuston hyväksymät toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Maaseutupalvelujen tehtävänä on maaseudun elinvoimaisuuden säilyttäminen ja kehittäminen hoitamalla sille laissa säädetyt maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät, maaseudun ja kylien kansalaisosallistumiseen sekä infrastruktuuriin (yksityistie- ja valokuituavustukset) ja kehittämiseen liittyvät tehtävät ja tuottaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja Kouvolan kaupungin välisen toimeksiantosopimuksen mukaiset maatalousyrittäjien lomituspalvelut.

Toimintaympäristön muutokset

Maaseudun kehittämisen ja viljelijätukipalvelujen toimintaympäristö ja toiminta ovat pääosin pysyneet ennallaan. Laajakaistahankkeelle ei maksettu avustusta vuonna 2019, koska kolmannen vaiheen rakentaminen ei vielä valmistunut. Uusi yksityistielaki tuli voimaan 1.1.2019. Yksityistiejaoston toiminta päättyi vuoden lopussa.

Lomituspalveluissa toiminnan volyymi on edelleen pienentynyt karjataloustilojen vähentyessä. Henkilöstön määrä on vähentynyt. Maatalousyrittäjien eläkelaitos on tiedustellut lomituksen toimeksiantosopimuksen tehneiltä kunnilta kiinnostusta toimeksiantosopimuksen alueen laajentamiseen lähivuosina. Kouvolan kaupunki on antanut Melalle syksyllä 2019 myönteisen vastauksen, jonka mukaan Kouvolan lomituspalvelut on valmis myös laajemman lomitusalueen hoitamiseen.

Riskianalyysi

Laajakaistahankkeen rakentamisen etenemistä on ollut vaikea ennustaa ja varata oikeansuuruista määrärahaa. Epävarmuustekijänä on myös yksityistieavustusten taso, koska se riippuu vuosittain tehtävistä määrärahapäätöksistä.

Muutokset ja vähennykset henkilöstössä ovat työtaakan kasvaessa riski työhyvinvoinnille. Maatalouslomittajien riskitekijänä on haastava työympäristö, joka vaikuttaa myös sairauspoissaolojen määrään. Lomituspalveluissa riskinä on valtion korvauksen edellytysten täyttäminen kaikilta osin. Mela tulee perimään takaisin perusteetta saatuja valtionkorvauksia vuosilta 2017 ja 2018 yhteensä 0,5 milj. euroa, jos se ei hyväksy kaupungin antamaa selvitystä.

Lautakunnan talous

Maaseudun kehittämisen (toimintakate 94,0 %) ja viljelijätukipalvelujen (toimintakate 95,7 %) osalta talous toteutui hyvin. Yksityistieavustuksiin varattu määräraha 725 000 euroa käytettiin kokonaan. Maaseudun kehittämisen avustuksiin varattua määrärahaa vähennettiin talousarvion muutoksena 450 000 euroa. Jäljelle jääneestä rahasta maksettiin kyläavustuksia ja leader-toiminnan kuntaraha. Avustuksiin varattua määrärahaa käytettiin 97,5 %. Säästövelvoite täyttyi, kun rahaa jäi käyttämättä.

Lomituspalveluissa sekä tulot ilman palautusta Melalle että menot jäivät kumpikin noin 0,5 milj. euroa alle suunnitellun tason lomitettavien maatalousyrittäjien ja lomituspäivien merkittävän vähenemisen vuoksi.

Lautakunnan toimintakate ylittyi 0,3 milj. euroa, johon on syynä lomituspalvelujen velvoite palauttaa perusteetta saatua valtion korvausta Melalle noin 0,5 milj. euroa, jos Mela ei hyväksy lomituspalvelujen selvitystä asiasta. Velvoite on syntynyt vuosien 2017-2018 lomituspalvelujen toiminnasta, jonka Mela on tarkastanut ja katsonut, että maatalouslomittajien alityöllistymisestä aiheutuneet kustannukset eivät kuulu valtion korvattavaksi.

Maaseutulausautakunta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	5 067	0	5 067	4 107	960	81,1
Myyntitulot	4 512	0	4 512	3 600	913	79,8
Maksutulot	502	0	502	478	24	95,2
Tuet ja avustukset	50	0	50	23	27	45,1
Muut toimintatulot	3	0	3	7	-4	248,8
Toimintamenot	-7 134	467	-6 667	-6 040	-628	90,6
Henkilöstömenot	-4 702	17	-4 685	-4 193	-491	89,5
Palkat ja palkkiot	-3 724	14	-3 710	-3 330	-380	89,8
Henkilösivumenot	-978	3	-975	-863	-111	88,6
Eläkemeno	-855	2	-853	-726	-127	85,1
Muut henkilösivumenot	-122	0	-122	-137	15	112,7
Palvelujen ostot	-750	0	-750	-576	-174	76,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-42	0	-42	-34	-8	81,1
Avustukset	-1 575	450	-1 125	-1 159	34	103
Muut toimintamenot	-66	0	-66	-78	12	118,9
Toimintakate	-2 067	467	-1 600	-1 932	332	120,8

Tavoitteiden toteutuminen

Strategiaohjelma		Strategiatavoite		
Elinvoiman kasvu		Kyllä pitkin kaupunkia		
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Maaseudun kylien kohdeavustuksella rahoitettavien hankkeiden lisääminen kylien kehittämiseksi ja kyläympäristön toimivuuden ja viihtyisyyden parantamiseksi.		Kohdeavustuksista tiedotettiin useaan kertaan. Avustushakemuksia tuli 5 kpl, joista 4 kpl oli hyväksyttäviä. Tiedottamisen lisääminen toi vain vähän lisää hakemuksia.		
Mittari				
Toteutuminen (kpl)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	2,00	4,00	5,00	
Strategiaohjelma		Strategiatavoite		
Sisäisen toiminnan kehittäminen		Osaava henkilöstö ja osallistava johtaminen		
Talousarviotavoite		Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Asiakastytyväisyyden pitäminen hyvällä tasolla ja/tai kohottaminen.		Webropol-kyselyllä mitattiin viranomaistoiminnan asiakastytyväisyyttä marraskuussa 2019. Mittariarvoksi saatiin 3,5 joka on tavoitteen mukainen.		
Mittari				
Viranomaistoiminnan asiakastytyväisyys (1-4)	Lähtöarvo 12/2016	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019	
	3,30	3,50	3,50	

Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Sairauspoissaolojen ja työssä tapahtuvien tapaturmien aleneminen.	Useita toimenpiteitä on tehty työhyvinvoinnin tukemiseksi ja niillä on ollut positiivisia vaikutuksia. Lomituspalveluissa sairauspoissaolojen ja tapaturmien määrää ei kuitenkaan ole saatu alenemaan, koska niihin vaikuttavat keskeisesti ulkoiset tekijät, kuten työn fyysinen kuormittavuus ja työolosuhteet. Sairauspoissaolojen määrä vaihtelee myös kausittain ja siihen vaikuttavat merkittävästi yksittäiset tapaturmat ja pitkää sairauslomaa vaativat hoidot ja muut yksittäiset tekijät.		
Mittari			
Sairauspoissaolot (kpv /htv)	Lähtöarvo 12/2018	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	30,20	36,40	30,00
Työtapaturmien lukumäärä (kpl)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	18,00	25,00	15,00

Talousarviotavoite	Tilannekuvaus ja riskiarvio		
Hyvä esimiestyö ja laadukas työelämä.	Henkilöstölle on pyritty tiedottamaan asioista välittömästi sähköpostilla, keskusteluissa, henkilöstöpalavereissa ja tarvittaessa henkilökohtaisesti. Tehtäväkuvat ovat ajan tasalla ja perustehtävät ovat selvillä. Hallintohenkilöstön määrää on vähennetty kummassakin yksikössä yhdellä henkilöllä ja lomituspalveluissa on tapahtunut myös tehtäväkuvien muutoksia. Kaupungin säästötoimenpiteet aiheuttavat paineita ja vaikuttavat mahdollisesti koko toimialalla mittariarvoon, joka on 7,4 sekä maaseutupalveluissa että asumisen ja ympäristön toimialalla. Tavoite osoittautui korkeaksi myös siksi, että se asetettiin lähtötason mukaan, joka on mitattu pelkästään hallinnon henkilöstöstä.		
Mittari			
Lähin esimies toimii esimiehenä hyvin (1-10)	Lähtöarvo 12/2017	Toteuma-arvo 12/2019	Tavoitearvo 12/2019
	8,20	7,40	8,30

Henkilöresurssit

	TA 2019	TP 2019
Henkilömäärä henkilötyövuosina (htv)	97,34	87,00

Toiminnan volyyymi

	TP 2018	TA 2019	TP2019
Lomituspäivät	19 498	17 000	16 582
Lomitettavat yrittäjät	474	430	413
Välitetty EU-viljelijätuki, milj. euroa	27,2	27	27,4
Tiloja tukihaun piirissä	975	940	939
Saapuneet hakemukset kpl (viljelijätukipalvelut)	3 987	4 000	3 777
Yksityistieavustukset €	498 356	725 000	725 000
Kansallinen laajakaista 2015- hanke	524 874	490 000	0

Käyttötalouden toteutuminen toimialoittain ja toimielimittäin 1000 e

	Alkuperäine talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Yhteistoiminta						
Toimintatulot	1 200	0	1 200	1 505	-305	125,4
Toimintamenot	-321 700	-13 800	-335 500	-335 537	37	100
Toimintakate	-320 500	-13 800	-334 300	-334 032	-268	99,9
Tarkastuslautakunta						
Toimintamenot	-227	0	-227	-203	-24	89,5
Toimintakate	-227	0	-227	-203	-24	89,5
Kaupunginhallitus						
Toimintatulot	62 407	-3 517	58 890	58 762	128	99,8
Valmistus omaan käyttöön	300	0	300	391	-91	130,4
Toimintamenot	-64 020	3 661	-60 359	-59 533	-826	98,6
Toimintakate	-1 313	144	-1 170	-380	-789	32,5
Konsernipalvelut yhteensä						
Toimintatulot	62 407	-3 517	58 890	58 762	128	99,8
Valmistus omaan käyttöön	300	0	300	391	-91	130,4
Toimintamenot	-64 248	3 661	-60 587	-59 737	-850	98,6
Toimintakate	-1 540	144	-1 397	-584	-813	41,8
Kasvatus ja opetus/Kasvatus- ja opetuslautakunta						
Toimintatulot	9 860	0	9 860	10 922	-1 062	110,8
Toimintamenot	-157 829	-830	-158 658	-159 326	668	100,4
Toimintakate	-147 969	-830	-148 799	-148 404	-394	99,7
Liikunta ja kulttuuri/Liikunta- ja kulttuurilautakunta						
Toimintatulot	3 426	25	3 451	3 691	-240	106,9
Toimintamenot	-30 573	500	-30 073	-29 675	-398	98,7
Toimintakate	-27 147	525	-26 622	-25 984	-638	97,6
Tekninen lautakunta						
Toimintatulot	41 242	-178	41 065	40 946	119	99,7
Valmistus omaan käyttöön	2 600	0	2 600	3 018	-418	116,1
Toimintamenot	-53 629	-1 040	-54 668	-54 297	-371	99,3
Toimintakate	-9 786	-1 217	-11 003	-10 332	-671	93,9
Kymen jätelautakunta						
Toimintatulot	251	0	251	217	35	86,2
Toimintamenot	-251	0	-251	-217	-35	86,2
Toimintakate	0	0	0	0	0	0
Rakennus ja ympäristölautakunta						
Toimintatulot	1 431	60	1 491	1 360	131	91,2
Toimintamenot	-3 646	36	-3 610	-3 252	-358	90,1
Toimintakate	-2 215	96	-2 119	-1 892	-227	89,3
Maaseutulautakunta						
Toimintatulot	5 067	0	5 067	4 107	960	81,1
Toimintamenot	-7 134	467	-6 667	-6 040	-628	90,6
Toimintakate	-2 067	467	-1 600	-1 932	332	120,8
Asuminen ja ympäristö yhteensä						
Toimintatulot	47 991	-118	47 874	46 630	1 243	97,4
Valmistus omaan käyttöön	2 600	0	2 600	3 018	-418	116,1
Toimintamenot	-64 660	-537	-65 197	-63 805	-1 391	97,9
Toimintakate	-14 069	-654	-14 723	-14 156	-566	96,2
Käyttötalous yhteensä						
Toimintatulot	124 884	-3 610	121 274	121 510	-236	100,2
Valmistus omaan käyttöön	2 900	0	2 900	3 410	-510	117,6
Toimintamenot	-639 009	-11 005	-650 014	-648 080	-1 934	99,7
Toimintakate	-511 225	-14 615	-525 840	-523 160	-2 680	99,5

2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosien talousarvion toteutumisvertailut esitetään sisältäen kaikki kaupungin kustannukset mukaan lukien sisäiset erät. Toteutumisvertailuissa esitetään alkuperäinen talousarvio ja siihen hyväksytyt muutokset, muutettu talousarvio, toteutuma sekä poikkeamana muutetun talousarvion ja toteuman erotus.

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

Kouvolan kaupunki 2019	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	124 884 244	-3 609 884	121 274 360	121 510 335	-235 975
Myyntituotot	42 869 780	144 500	43 014 280	44 104 278	-1 089 998
Maksutuotot	5 747 800	72 000	5 819 800	5 513 316	306 484
Tuet ja avustukset	7 104 955	15 000	7 119 955	7 533 075	-413 120
Muut toimintatuotot	69 161 709	-3 841 384	65 320 325	64 359 666	960 659
Valmistus omaan käyttöön	2 900 000	0	2 900 000	3 409 569	-509 569
Toimintakulut	-639 009 344	-11 004 966	-650 014 310	-648 080 070	-1 934 240
Henkilöstökulut	-151 940 942	-371 950	-152 312 892	-150 722 809	-1 590 083
Palkat ja palkkiot	-117 831 839	178 079	-117 653 760	-116 500 767	-1 152 993
Henkilösivukulut	-34 109 103	-550 029	-34 659 132	-34 222 042	-437 090
Eläkekulut	-30 134 543	-567 149	-30 701 692	-30 562 213	-139 479
Muut henkilösivukulut	-3 974 560	17 120	-3 957 440	-3 659 828	-297 612
Palvelujen ostot	-393 178 350	-14 763 660	-407 942 010	-408 699 005	756 995
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-23 958 227	444 560	-23 513 667	-22 614 923	-898 744
Avustukset	-17 399 012	685 200	-16 713 812	-15 501 813	-1 211 999
Muut toimintakulut	-52 532 813	3 000 884	-49 531 929	-50 541 520	1 009 591
Toimintakate	-511 225 100	-14 614 850	-525 839 950	-523 160 167	-2 679 783
Verotulot	346 000 000	-10 000 000	336 000 000	338 079 395	-2 079 395
Valtionosuudet	168 300 000	3 000 000	171 300 000	172 332 968	-1 032 968
Rahoitustuotot ja -kulut	6 882 000	0	6 882 000	7 562 732	-680 732
Korkotuotot	1 610 000	400 000	2 010 000	1 950 479	59 521
Muut rahoitustuotot	7 892 000	0	7 892 000	8 638 702	-746 702
Korkokulut	-2 505 000	-400 000	-2 905 000	-2 809 779	-95 221
Muut rahoituskulut	-115 000	0	-115 000	-216 670	101 670
Vuosikate	9 956 900	-21 614 850	-11 657 950	-5 185 072	-6 472 878
Poistot ja arvonalentumiset	-20 500 000	-397 000	-20 897 000	-22 574 290	1 677 290
Suunnitelman muk. poistot	-20 500 000	0	-20 500 000	-21 672 734	1 172 734
Arvonalentumiset	0	-397 000	-397 000	-901 556	504 556
Tilikauden tulos	-10 543 100	-22 011 850	-32 554 950	-27 759 362	-4 795 588
Poistoeron muutos	0	0	0	102 431	-102 431
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-10 543 100	-22 011 850	-32 554 950	-27 656 931	-4 898 019

Toimintatulot

Toimintatulot toteutuivat 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina. Tiliryhmäkohtaisesti kaikki muut, paitsi maksutuotot toteutuivat talousarviossa arvioitua paremmin. Suurin poikkeama oli myyntituloissa, 1,1 milj. euroa, joka muodostuu mm. kotikuntakorvausten ja muiden myyntitulojen ennakoitua paremmasta toteutumasta. Muiden toimintatuottojen poikkeama, -1,0 milj. euroa, muodostuu pysyvien vastaavien luovutustulojen pienemmästä kertymästä.

Toimintamenot

Toimintamenot toteutuivat 1,9 milj. euroa pienempinä muutettuun talousarvioon nähden. Suurin poikkeama oli henkilöstökulujen toteutuminen 1,6 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua paremmin. Poikkeamaa vaikuttaa mm. henkilöstömäärän väheneminen. Palvelujen ostojen ylitys oli 0,8 milj. euroa, joka muodostuu mm. asiakaspalveluiden ostojen 1,1 milj. euron alituksesta ja muiden palvelujen ostojen ylityksestä 1,9 milj. euroa. Asiakaspalvelujen ostot kuntayhtymiltä alittuivat 1,5 milj. euroa muutettuun talousarvioon nähden. Talousarviomuutoksessa oli varauduttu kymsojen alijäämien kattamiseen, joka ei toteutunut. Aineet, tarvikkeet ja tavarat toteutuivat 0,9 milj. euroa pienempinä muutettuun talousarvioon nähden. Poikkeamaan vaikuttavat sekä toteutuneet säästötoimenpiteet että lämmityskustannusten toteutuminen ennakoitua pienempinä. Maksettujen avustusten toteutuma jäi 1,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienemmäksi. Lasten kotihoidon tukea ja kuntalisää maksettiin 0,9 milj. euroa ennakoitua vähemmän. Lasten kotihoidon kuntalisä lakkautettiin 1.11.2019 alkaen. Päivähoidon palvelusetelimenot toteutuivat 0,2 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua pienempinä.

Toimintakate

Tuloslaskelman toimintakate, -523,2 milj. euroa, toteutui 2,7 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua paremmin.

Julkinen rahoitus eli verotulot ja valtionosuudet

Julkinen rahoitus, (verotulot ja valtionosuudet) yhteensä 510,4 milj. euroa, toteutui 3,1 milj. euroa muutettua talousarviota paremmin. Verotulot, 338,1 milj. euroa, toteutuivat 2,1 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina. Valtionosuuksien kertymä 172,3 milj. euroa oli 1,0 milj. euroa muutettua talousarviota suurempi.

2019	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Tot %	Poikkeama
Verotulot	346 000 000	-10 000 000	336 000 000	338 079 395	100,6	-2 079 395
Kunnan tulovero	296 100 000	-10 000 000	286 100 000	286 569 269	100,2	-469 269
Kiinteistövero	27 900 000		27 900 000	28 446 563	102,0	-546 563
Osuus yhteisöveron tuotosta	22 000 000		22 000 000	23 063 563	104,8	-1 063 563

Verotettava tulo milj.			
Kouvola	Tuloveroprosentti	euroa	Muutos
Verovuosi 2015	20,50	1 416	0,3 %
Verovuosi 2016	20,75	1 405	-0,7 %
Verovuosi 2017	20,75	1 367	-2,7 %
Verovuosi 2018	20,75	1 381	1,0 %
Verovuosi 2019	20,75		

Kiinteistöveroprosentit	2019
Yleinen kiinteistövero	1,45 %
Vakituiset asuinrakennukset	0,65 %
Muut asuinrakennukset	1,35 %
Yleishyödyllinen yhteisö	0,00 %
Voimalaitosrakennus	3,10 %

2019	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Tot %	Poikkeama
Valtionosuudet	168 300 000	3 000 000	171 300 000	172 332 968	100,6	-1 032 968
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	154 500 000		154 500 000	157 933 048	102,2	-3 433 048
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	13 800 000		13 800 000	14 399 920	104,3	-599 920

Rahoitustulot ja -menot sekä vuosikate

Rahoitustulot ja -menot, 7,6 milj. euroa, toteutuivat 0,7 milj. euroa arvioitua pienempinä. Korkotulot toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisesti ja korkomenot noin 0,1 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Muut rahoitustulot, 8,6 milj. euroa, toteutuivat 0,7 milj. euroa talousarviossa ennakoitua paremmin. Muut rahoitusmenot toteutuivat 0,1 milj. euroa arvioitua suurempina. Poikkeama johtuu arvopapereiden arvonalentumisista. Vuosikate muodostui 5,2 milj. euroa negatiiviseksi eli poikkeama 6,5 milj. euroa muutettuun talousarvioon nähden.

2.4 Investointien toteutuminen

Investointien toteutumisvertailu on esitetty taseen pysyvien vastaavien mukaisesti jaoteltuna tase-erittäin. Kaupungin investointimenot olivat muutetussa talousarviossa yhteensä 50,6 milj. euroa, toteuman ollessa 47,0 milj. euroa. Investointitulot olivat muutetussa talousarviossa yhteensä 5,6 milj. euroa ja niiden toteutuma 5,9 milj. euroa. Rahoitusosuuksia kertyi 4,8 milj. euroa. Pysyvien vastaavien myyntituloja oli muutetussa talousarviossa arvioitu 0,5 milj. euroa ja niitä toteutui 1,1 milj. euroa. Nettoinvestointien toteumasumma oli 41,1 milj. euroa eli 3,9 milj. euroa alle talousarvion.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Muihin pitkävaikutteisiin menoihin sisältyviä investointeja olivat tietojärjestelmien käyttöönottoon liittyvät projektikustannukset, Kouvolan Vedelle maksettavat hulevesiosuudet investointihankkeista ja kaupungin osuus VT12 Tillola-Keltti –hankkeen kustannuksista. ICT-investointeja toteutui noin 0,1 milj. euroa. Hulevesiosuuksista korvausinvestointeja toteutui 0,4 milj. euroa ja uusinvestointeja 0,1 milj. euroa. VT12 Tillola-Keltti (uusinvestointi) toteutuma oli noin 0,3 milj. euroa.

ICT-investointien osalta verkkoviestintää kehitettiin julkaisemalla Kouvolan kaupungin uudet verkkosivut maaliskuussa 2019. Digipalvelulakiin sisältyvän saavutettavuuden vaatimustenmukaisuuden tarkastelua käynnistettiin verkkosivujen sisältöjen osalta. Digitalisaation edistämiseen liittyen käynnistettiin luodun mallin mukaisesti kokeiluprojekteja mm. tietoaaltaan käyttöönotossa ja kehittämällä vuonna 2020 julkaistavaa, avoimeen lähdekoodiin perustuvaa ”Kouvola App-sovellusta. Digitalisaation edistämiseen sisältyneen sähköisen arkistoratkaisun valinta ja käyttöönotto siirtyivät vuoden 2020 alkupuolelle.

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Maa- ja vesialueet

Maa- ja vesialueisiin varattiin alkuperäisessä talousarviossa 2,0 milj. euroa ja talousarviomuutoksena tehtiin 1,6 milj. euron määrärahan lisäys. Maa- ja vesialueita hankittiin 3,2 milj. eurolla ja investointituloja maanhankintaan saatiin 0,4 milj. euroa. Maanhankinnan painopistealueena on edellisten vuosien tapaan ollut Kullasvaaran RRT-alue, josta hankittiin vapaaehtoisin kaupoin noin 39 ha noin 0,9 milj. eurolla. Lisäksi hankittiin kaavoitettuja asuinrakennustontteja (AK, AR, AO) noin 0,5 milj. eurolla sekä yleiskaavan mukaisia virkistysalueita noin 45 ha noin 0,6 milj. eurolla.

Rakennukset

Pääpelastusaseman peruskorjaukseen ja VPK-tilojen laajennukseen oli budjetoitu 0,4 milj. euroa, josta käytettiin suunnitteluihin 0,1 milj. euroa. Suunnittelu ja toteutus jatkuu 2020.

Nuorisokeskus Anjalan 2,6 milj. euron hanke valmistui aikataulussaan marraskuun alkuun ja lähes 70 % avustusosuuden jälkeen nettokustannuksiksi jäi 0,8 milj. euroa. Hanke jäi reilusti alle alkuperäisen kustannusarvion hyvän markkinatilanteen ja tehokkaan toteutuksen takia.

KSAO:n Mara/sote 4,5 milj. euron hanke jatkui koko vuoden ja jatkuu edelleen 2020 kevääseen. Vuoden 2019 kustannusten toteuma oli 2,4 milj. euroa. Kokonaisuudessaan hankkeeseen on käytetty 2,5 milj. euroa.

Teatterin peruskorjaushanketta ei edistetty vuonna 2019.

Kouvolatalon katon toisen osan peruskorjaus tehtiin suunnitelman mukaisesti ja 1,0 milj. euron hankerahoituksesta käytettiin 0,95 milj. euroa. Toinen puoli on tarkoitus toteuttaa 2021.

Patria-hallin hanke eteni suunnitellusti aikataulussaan ja kustannusarviossaan. Hanke valmistuu keväällä 2020. Kokonaisrahoituksesta (2,5 milj. euroa) käytettiin vuonna 2019 1,3 milj. euroa.

Kouluhankkeista edistettiin kaikkien jo 2018 toteutukseen päätettyjen Valkealan, Sarkolan ja Anjalan koulun hankesuunnitteluja. Myöhään syksyllä kaupunki päätti luopua Anjalan koulun rakentamisesta. Hankesuunnitelmat Sarkolan ja Valkealan osalta vietiin hyväksyntään ja niiden varsinaiset suunnittelut ja toteuttamiset aloitetaan vuonna 2020.

Kuusankosken urheilukentän hanketta jatkettiin ja se valmistui elokuussa 2019. Kokonaiskustannusarviosta 1,25 milj. euroa käytettiin vuonna 2019 nettona avustuserien jälkeen 0,6 milj. euroa. Kokonaistoteutuma 1,2 milj. euroa.

Pieninvestointeihin käytettiin 3,0 milj. euron budjetista nettona yhteensä 2,7 milj. euroa. Suurimpina poikkeamina oli pesäpallokentän katoksen kustannusylitys ja vastaavasti jouduttiin jättämään keskustan perhekeskuksen hanke odottamaan koska Sote-puolelta ei saatu lopullista sijoittumista keskuksen suhteen selvitettyä. Myös Sarkolan tekonurmen uusiminen jouduttiin siirtämään seuraavalle vuodelle kasvaneiden kustannusten takia.

Kiinteistöleasing- sopimuksella rahoitetun **Haanojan uuden päiväkodin** kvr-urakkasopimus allekirjoitettiin kesäkuussa 2019, rakennustyöt tontilla alkoivat heinäkuussa. Rakennustyöt etenivät suunnitelmien mukaan ja kohde valmistui sisäpuolisin osin 20.2.2020. Toiminta päiväkodissa aloitettiin 2.3.2020. Ulkopuoliset työt sekä pihatyöt valmistuvat urakkasopimuksen mukaisesti 30.6.2020 mennessä. Hankkeen kokonaissumma tulee jäämään alle 3,5 milj. euroa sopimussumman, joka tarkentuu taloudellisessa loppuselvityksessä pihatöiden valmistuttua.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Korvausinvestointeihin alkuperäisessä talousarviossa oli varattu 10,6 milj. euroa. Talousarviomuutoksina tehtiin vähennyksiä noin 0,4 milj. euroa, muutetun talousarvion ollessa 10,2 milj. euroa. Korvausinvestointeihin käytettiin noin 10,0 milj. euroa. Uudelleenpäälystykseen käytettiin 1,1 milj. euroa, viheralueisiin 0,9 milj. euroa ja ulkovalaistukseen 0,9 milj. euroa. Vuoden 2020 korvausinvestointien suunnitteluun käytettiin rahaa enemmän kuin oli arvioitu ja ennakoitu.

Voikkaan ristikkosillan saneeraus toteutettiin kokonaisuudessaan vuoden 2019 aikana. Kokonaiskustannukset olivat 1,8 milj. euroa (kustannusarvio 1,6 milj. euroa). Uusia asuinalueiden rakentamiskohteita olivat Espiksenkuja, Itä-Naukio ja Kalalampi. Haanojan alueella tehtiin edelleen pohjavahvistuksia. Kymijoen rantareittiä rakennettiin kahdessa urakassa yhteensä noin 2,5 kilometrin verran.

Uusinvestointeihin varattiin alkuperäisessä talousarviossa investointimäärärahaa 34,1 milj. euroa. Talousarviomuutoksina vähennyksiä tehtiin 10,7 milj. eurolla, joten muutetuksi talousarvioksi muodostui 23,3 milj. euroa. Uusinvestointeja toteutettiin 21,6 milj. eurolla. Merkittävin investointi kärkihankkeiden lisäksi oli Kasarminmäki-Ruskeasuon alue, johon käytettiin 2,2 milj. euroa. Vastaanottotarkastus katurakenteiden osalta pidettiin lokakuussa 2019. Kohteen kustannuksiin sisältyivät myös Kauppalankadulle, Palomäenkadulle ja Saumaväylälle tehtävät muutokset. Kohteen kokonaiskustannukset olivat noin 5,7 milj. euroa (kustannusarvio 5,5 milj. euroa).

Kärkihankkeet

Kärkihankkeet etenivät suunnitellusti. **Asemanseudun** kehittämiseen liittyvä radan eteläpuolinen pysäköintialue Kiskokadulle valmistui vuonna 2019. Asema-aukiota ehostettiin myös ennen asuntomessujen avajaisia. Toteutuma oli 0,8 milj. euroa. **Asuntomessujen** vaatimat investoinnit saatiin valmiiksi ennen messuja. Investointien toteutuma vuonna 2019 oli 1,3 milj. euroa. Kokonaiskustannusarvio alitettiin yhteensä noin miljoonalla eurolla.

Kimolan kanavan rakennustyöt valmistuivat aikataulussa (vuoden 2019 lopussa). Investointituloja kertyi 1,2 milj. euroa ja investointimenoja toteutui 4,5 milj. euroa. Kanavan ympäristöön suunnitellaan vielä pieniä ympäristökuvaan kohottavia investointeja vuonna 2020. Kimolan kanavaan liittyvät Pyhäjärven venesatamahankkeet (Hirvelä ja Virtakivi) saivat ELY-keskukselta myönteisen avustuspäätöksen loppuvuodesta 2019.

Kullasvaaran **RR-terminaalien rakentamisen** I-vaiheen 1. urakka valmistui vuoden 2019 aikana. I-vaiheen 2. urakka käynnistyi syksyllä 2019. I-vaiheen 3. urakan valmistelu eteni siten, että sen kilpailutus voidaan käynnistää vuoden 2020 alussa. RR-terminaalien rakentamisen osalta poikkeama, 0,9 milj. euroa, selittyy sillä, että 2. urakka jouduttiin kilpailuttamaan uudelleen eikä kaikkia kustannuksia sen takia syntynyt/ehditty laskuttamaan vuoden 2019 aikana. **RR-terminaalien suunnittelun** toteutuma oli noin 53 000 euroa.

Koneet ja kalusto

Simulaatio-oppimisympäristöjen kehittämiseen KSAO hankki monikonesimulaattorin (58 678 e). Hankinta toteutettiin William ja Ester Otsakorven Säätiön 100 % avustuksella.

Muut aineelliset hyödykkeet

Asuntomessuille hankittuihin taideteoksiin käytettiin noin 54 000 euroa ja niihin saatiin avustusta 20 000 euroa. Lisäksi on kirjattu Tervaskankaan sillan siirtyminen ELY:n omistukseen sekä muiden aineellisten hyödykkeiden myynti Kymysotelle.

Investointitulot

Investointitulot muodostuvat rahoitusosuuksista ja pysyvien vastaavien luovutustuloista. Rahoitusosuuksia toteutui RR-termiinalin rakentamiseen, Kimolan kanavaan, Nuorisokeskus Anjalan vanhan navettarakennuksen peruskorjaukseen, Kuusankosken urheilukentän ja kuntoportaiden rakentamiseen yhteensä 4,8 milj. euroa. Pysyvien vastaavien luovutustuloja kertyi lähes 0,4 milj. euroa maanmyyntituloista ja 0,7 milj. euroa rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja laitteiden, kaluston ja osakkeiden myynnistä.

Investointien toteutumisvertailu, sisältää kärkihankkeet

	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Tot %	Poikkeama
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	-1 052 000	-220 000	-1 272 000	-957 672	75,3	-314 328
Aineettomat oikeudet	-752 000	330 000	-422 000	0	0,0	-422 000
Muut pitkävaikutteiset menot	-300 000	-550 000	-850 000	-957 672	112,7	107 672
Ennakkomaksut						
AINEELLISET HYÖDYKKEET	-62 300 000	12 956 300	-49 343 700	-46 003 841	93,2	-3 339 859
Maa- ja vesialueet	-2 000 000	-1 600 000	-3 600 000	-3 247 262	90,2	-352 738
Rakennukset	-14 700 000	3 500 000	-11 200 000	-5 284 086	47,2	-5 915 914
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-45 600 000	11 115 000	-34 485 000	-15 533 081	45,0	-18 951 919
Koneet ja kalusto	0	-58 700	-58 700	-58 678	100,0	-22
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0	0	-54 914		54 914
Keskener. hankinnat ja ennakkomaksut	0	0	0	-21 825 820		21 825 820
SJOITUKSET	0	0	0	-60		60
Osakkeet ja osuudet	0	0	0	-60		60
INVESTOINTIMENOT YHTEENSÄ	-63 352 000	12 736 300	-50 615 700	-46 961 573	92,8	-3 654 127
Rahoitusosuudet	3 250 000	1 858 700	5 108 700	4 800 141	94,0	308 559
Pysyvien vastaavien myynti	500 000	0	500 000	1 093 432	218,7	-593 432
INVESTOINTITULOT YHTEENSÄ	3 750 000	1 858 700	5 608 700	5 893 573	105,1	-284 873
NETTOINVESTOINNIT YHTEENSÄ	-59 602 000	14 595 000	-45 007 000	-41 068 000	91,2	-3 939 000
Korvausinvestoinnit						
Investointimenot	-23 760 000	3 090 000	-20 670 000	-19 905 070	96,3%	-764 930
Investointitulot	1 750 000		1 750 000	2 717 209	155,3%	-967 209
Uus-/laajennusinvestoinnit						
Investointimenot	-39 592 000	9 646 300	-29 945 700	-27 056 503	90,4 %	-2 889 197
Investointitulot	2 000 000	1 858 700	3 858 700	3 176 364	82,3 %	682 336

		Kokonaiskustannusarvio	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Kärkihankkeiden erittely							
Keskustan kehittäminen/Asemanseutu	Menot	-3 590 000	-750 000	-45 000	-795 000	-794 559	-441
Pioneeripuisto/Asuntomessut	Menot	-6 100 000	-1 800 000	450 000	-1 350 000	-1 306 314	-43 686
RR-termiinalin suunnittelu	Menot	-1 000 000		-200 000	-200 000	0	-200 000
RR-termiinalin rakentaminen	Menot	-33 800 000	-15 300 000	6 300 000	-9 000 000	-8 103 683	-896 317
	Tulot	6 760		1 800 000	1 800 000	1 565 816	234 184
Kimolan kanava	Menot	-7 184 000	-4 800 000	0	-4 800 000	-4 486 270	-313 730
	Tulot	2 225 000	1 500 000	0	1 500 000	1 177 446	322 554
Kärkihankkeet yhteensä	Netto		-21 150 000	8 305 000	-12 845 000	-11 947 564	-897 436

Investointien jakautuminen korvausinvestointeihin ja uusinvestointeihin

		Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Korvausinvestoinnit						
KI/Muut pitkävaikutteiset menot	Menot	-300 000	-180 000	-480 000	-437 054	-42 946
	Tulot	0	0	0	0	0
	Netto	-300 000	-180 000	-480 000	-437 054	-42 946
KI/Rakennukset	Menot	-11 950 000	2 900 000	-9 050 000	-8 756 376	-293 624
	Tulot	1 660 000	0	1 660 000	2 080 559	-420 559
	Netto	-10 290 000	2 900 000	-7 390 000	-6 675 816	-714 184
KI/Kiinteät rakent. ja lait.	Menot	-11 510 000	370 000	-11 140 000	-10 711 640	-428 360
	Tulot	90 000	0	90 000	150 000	-60 000
	Netto	-11 420 000	370 000	-11 050 000	-10 561 640	-488 360
KI/Muut aineelliset hyöd.	Menot	0	0	0	0	0
	Tulot	0	0	0	486 650	-486 650
	Netto	0	0	0	486 650	-486 650
Korvausinvestoinnit yhteensä	Menot	-23 760 000	3 090 000	-20 670 000	-19 905 070	-764 930
	Tulot	1 750 000	0	1 750 000	2 717 209	-967 209
	Netto	-22 010 000	3 090 000	-18 920 000	-17 187 861	-1 732 139
Uusinvestoinnit						
UI/Tietokoneohjelmistot	Menot	-752 000	330 000	-422 000	-149 711	-272 289
	Tulot	0	0	0	0	0
	Netto	-752 000	330 000	-422 000	-149 711	-272 289
UI/Muut pitkävaikutteiset menot	Menot	0	-370 000	-370 000	-370 908	908
	Tulot	0	0	0	0	0
	Netto	0	-370 000	-370 000	-370 908	908
UI/Maa- ja vesialueet	Menot	-2 000 000	-1 600 000	-3 600 000	-3 247 262	-352 738
	Tulot	500 000	0	500 000	352 732	147 268
	Netto	-1 500 000	-1 600 000	-3 100 000	-2 894 530	-205 470
UI/Rakennukset	Menot	-2 750 000	600 000	-2 150 000	-1 542 326	-607 674
	Tulot	0	0	0	0	0
	Netto	-2 750 000	600 000	-2 150 000	-1 542 326	-607 674
UI/Kiinteät rakent. ja lait.	Menot	-34 090 000	10 745 000	-23 345 000	-21 632 645	-1 712 355
	Tulot	1 500 000	1 800 000	3 300 000	2 743 263	556 737
	Netto	-32 590 000	12 545 000	-20 045 000	-18 889 383	-1 155 617
UI/Koneet ja kalusto	Menot	0	-58 700	-58 700	-58 678	-22
	Tulot	0	58 700	58 700	58 678	22
	Netto	0	0	0	0	0
UI/Muut aineelliset hyöd.	Menot	0	0	0	-54 914	54 914
	Tulot	0	0	0	20 000	-20 000
	Netto	0	0	0	-34 914	34 914
UI/Osakkeet ja osuudet	Menot	0	0	0	-60	60
	Tulot	0	0	0	1 692	-1 692
	Netto	0	0	0	1 632	-1 632
Korvausinvestoinnit yhteensä	Menot	-39 592 000	9 646 300	-29 945 700	-27 056 503	-2 889 197
	Tulot	2 000 000	1 858 700	3 858 700	3 176 364	682 336
	Netto	-37 592 000	11 505 000	-26 087 000	-23 880 139	-2 206 861
Yhteensä	Menot	-63 352 000	12 736 300	-50 615 700	-46 961 572	-3 654 128
	Tulot	3 750 000	1 858 700	5 608 700	5 893 573	-284 873
	Netto	-59 602 000	14 595 000	-45 007 000	-41 068 000	-3 939 000

Investointien toteutuminen

1000 e	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Alkuper. talous- arvio	Ta-muu- tokset	Muutettu ta- lousarvio	Toteutuma	Poik- keama	Kustannus- arviosta käytetty
Korvausinvestoinnit								
102	KI / Muut pitkävaik.menot							
9006	Aluekehittäminen		-300	300	0	0	0	0
Menot			-300	300	0	0	0	0
Tulot			0	0	0	0	0	0
9817	KI Muut pitkävaik. menot		0	-480	-480	-437	43	-437
Menot			0	-480	-480	-437	43	-437
Tulot			0	0	0	0	0	0
102	KI / Muut pitkävaik.menot yht.		-300	-180	-480	-437	43	-437
Menot			-300	-180	-480	-437	43	-437
Tulot			0	0	0	0	0	0
111	KI / Rakennukset							
9050	Tilojen hankesuunnittelut		-400	100	-300	0	300	0
Menot			-400	100	-300	0	300	0
Tulot			0	0	0	0	0	0
9051	Kouluverkon kehittäminen		-3 000	3 000	0	0	0	0
Menot			-3 000	3 000	0	0	0	0
Tulot			0	0	0	0	0	0
9052	Pääpelastusasema ja VPK-laaj.	-8 100	0	-400	-400	-111	289	-111
Menot	-8 100	0	0	-400	-400	-111	289	-111
Tulot			0	0	0	0	0	0
9116	Nuorisokeskus Anjala	-960	-149	-690	0	-690	-58	-897
Menot	-3 200	-290	-2 300	0	-2 300	-2 557	-257	-2 847
Tulot	2 240	141	1 610	0	1 610	1 808	198	1 949
9117	KSAO Mara/Sote Utink.44-48		-113	-2 000	0	-2 000	-422	-2 535
Menot	-4 500	-113	-2 000	0	-2 000	-2 422	-422	-2 535
Tulot	0	0	0	0	0	0	0	0
9118	Teatteri	-20 500	-108	-200	200	0	0	-108
Menot	-24 050	-108	-250	200	-50	0	50	-108
Tulot	3 550	0	50	0	50	0	-50	0

1000 e		Kustannus- arvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Alkuper. talous- arvio	Ta-muu- tokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poik- keama	Kustannus- arviosta käy- tetty
9123	Kouvola-talo	-1 000		-1 000	0	-1 000	-950	50	-950
	Menot	-1 000	0	-1 000	0	-1 000	-950	50	-950
	Tulot			0	0	0	0	0	0
9510	Pieninvestoinnit, KI			-3 000	0	-3 000	-2 696	304	-2 696
	Menot			-3 000	0	-3 000	-2 716	284	-2 716
	Tulot			0	0	0	20	20	20
9981	Rakennusten myynti			0	0	0	252	252	252
	Menot			0	0	0	0	0	0
	Tulot			0	0	0	252	252	252
111	KI / Rakennukset yhteensä	-35 060	-370	-10 290	2 900	-7 390	-6 676	714	-7 046
	Menot	-40 850	-511	-11 950	2 900	-9 050	-8 756	294	-9 267
	Tulot	5 790	141	1 660	0	1 660	2 081	421	2 222
113	KI / Kiinteät rakent. ja lait.								
9250	Kuusankosken urheilukenttä	-1 090	-608	-810	0	-810	-600	210	-1 208
	Menot	-1 250	-608	-900	0	-900	-750	150	-1 358
	Tulot	160	0	90	0	90	150	60	150
9810	KI Kadut tiet ja kevyt liikenn			-5 805	375	-5 430	-5 457	-27	-5 457
	Menot			-5 805	375	-5 430	-5 457	-27	-5 457
	Tulot			0	0	0	0	0	0
9811	KI Viheralueet			-1 390	315	-1 075	-943	132	-943
	Menot			-1 390	315	-1 075	-943	132	-943
	Tulot			0	0	0	0	0	0
9812	KI Sillat ja erikoisrakenteet			-1 915	-345	-2 260	-2 310	-50	-2 310
	Menot			-1 915	-345	-2 260	-2 310	-50	-2 310
	Tulot			0	0	0	0	0	0
9813	KI Ulkovalaistus			-1 050	0	-1 050	-865	185	-865
	Menot			-1 050	0	-1 050	-865	185	-865
	Tulot			0	0	0	0	0	0
9814	KI Suunn. ja pieninvestoinnit			-150	-75	-225	-258	-33	-258
	Menot			-150	-75	-225	-258	-33	-258
	Tulot			0	0	0	0	0	0

1000 e		Kustannus- arvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Alkuper. talous- arvio	Ta-muu- tokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poik- keama	Kustannus- arviosta käytetty
9815	KI Muut maa- ja vesirakenteet			-200	100	-100	-28	72	-28
	Menot			-200	100	-100	-28	72	-28
	Tulot			0	0	0	0	0	0
9816	KI Liikenteen ohjauslaitteet			-100	0	-100	-102	-2	-102
	Menot			-100	0	-100	-102	-2	-102
	Tulot			0	0	0	0	0	0
113	KI / Kiinteät rakent. ja lait. yht.	-1 090	-608	-11 420	370	-11 050	-10 562	488	-11 170
	Menot	-1 250	-608	-11 510	370	-11 140	-10 712	428	-11 320
	Tulot	160	0	90	0	90	150	60	150
118	KI / Muut aineelliset hyöd.								
9990	Käyttöomaisuuden myynti			0	0	0	487	487	487
	Menot			0	0	0	0	0	0
	Tulot			0	0	0	487	487	487
118	KI / Muut aineelliset hyöd. yht.			0	0	0	487	487	487
	Tulot			0	0	0	487	487	487
	Korvausinvestoinnit yhteensä	-36 150	-978	-22 010	3 090	-18 920	-17 188	1 732	-18 166
	Menot	-42 100	-1 119	-23 760	3 090	-20 670	-19 905	765	-21 024
	Tulot	5 950	141	1 750	0	1 750	2 717	967	2 858
	Uusinvestoinnit								
301	UI / Tietokoneohjelmistot								
9003	ATK-ohjelmat ja laitteet			-752	330	-422	-150	272	-150
	Menot			-752	330	-422	-150	272	-150
	Tulot			0	0	0	0	0	0
301	UI / Tietokoneohjelmistot yht.			-752	330	-422	-150	272	-150
	Menot			-752	330	-422	-150	272	-150
	Tulot			0	0	0	0	0	0
302	UI / Muut pitkävaik.menot								
9827	UI Muut pitkävaik. menot			0	-370	-370	-371	-1	-371
	Menot			0	-370	-370	-371	-1	-371
	Tulot			0	0	0	0	0	0
302	UI / Muut pitkävaik.menot yht.			0	-370	-370	-371	-1	-371
	Menot			0	-370	-370	-371	-1	-371
	Tulot			0	0	0	0	0	0

1000 e		Kustannus- arvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Alkuper. talous- arvio	Ta-muu- tokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poik- keama	Kustannus- arviosta käytetty
310	UI / Maa- ja vesialueet								
9010	Maa- ja vesialueet			-1 500	-1 600	-3 100	-2 878	222	-2 878
	Menot			-2 000	-1 600	-3 600	-3 230	370	-3 230
	Tulot			500	0	500	353	-147	353
	Pysyvien vastaavien myynnit			500	0	500	353	-147	353
9987	Kiinteistöjen liittymismaksut			0	0	0	-17	-17	-17
	Menot			0	0	0	-17	-17	-17
	Tulot			0	0	0	0	0	0
310	UI / Maa- ja vesialueet yhteensä			-1 500	-1 600	-3 100	-2 895	205	-2 895
	Menot			-2 000	-1 600	-3 600	-3 247	353	-3 247
	Tulot			500	0	500	353	-147	353
311	UI / Rakennukset								
9201	Patria-hallin laajennus			-2 500	1 000	-1 500	-1 280	220	-1 280
	Menot			-2 500	1 000	-1 500	-1 280	220	-1 280
	Tulot			0	0	0	0	0	0
9209	Anjalan alakoulu	-200		0	-200	-200	0	200	0
	Menot	-200		0	-200	-200	0	200	0
	Tulot			0	0	0	0	0	0
9211	Sarkolan koulu	-200	-16	0	-200	-200	-51	149	-67
	Menot	-200	-16	0	-200	-200	-51	149	-67
	Tulot			0	0	0	0	0	0
9212	Valkealan yhtenäiskoulu		-43	0	-200	-200	-101	99	-144
	Menot		-43	0	-200	-200	-101	99	-144
	Tulot			0	0	0	0	0	0
9214	Lehtomäen päiväkot	-3 550	-3 540	0	0	0	-86	-86	-3 626
	Menot	-3 550	-3 540	0	0	0	-86	-86	-3 626
	Tulot			0	0	0	0	0	0
9240	Monitoimihalli	-250		-250	200	-50	-24	26	-24
	Menot	-250		-250	200	-50	-24	26	-24
	Tulot			0	0	0	0	0	0
311	UI / Rakennukset yhteensä	-4 200		-2 750	600	-2 150	-1 542	608	-1 542
	Menot	-4 200		-2 750	600	-2 150	-1 542	608	-1 542
	Tulot			0	0	0	0	0	0

1000 e		Kustannus- arvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Alkuper. talous- arvio	Ta-muu- tokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poik- keama	Kustannus- arviosta käytetty
313	UI / Kiinteät rakent. ja lait.								
9820	UI Kadut tiet ja kevyt liikenn			-6 400	2 345	-4 055	-4 095	-40	-4 095
Menot				-6 400	2 345	-4 055	-4 095	-40	-4 095
Tulot				0	0	0	0	0	0
9821	UI Viheralueet			-810	610	-200	-196	4	-196
Menot				-810	610	-200	-196	4	-196
Tulot				0	0	0	0	0	0
9823	UI Ulkovaistus			-430	50	-380	-277	103	-277
Menot				-430	50	-380	-277	103	-277
Tulot				0	0	0	0	0	0
9824	UI Suunn. ja pieninvestoinnit			-200	-30	-230	-205	25	-205
Menot				-200	-30	-230	-205	25	-205
Tulot				0	0	0	0	0	0
9825	UI Muut maa- ja vesirakenteet			-3 600	1 415	-2 185	-2 116	69	-2 116
Menot				-3 600	1 415	-2 185	-2 116	69	-2 116
Tulot				0	0	0	0	0	0
9832	Keskustan kehit./Aseman seutu	-3 589	-1 036	-750	-45	-795	-795	0	-1 831
Menot		-3 589	-1 036	-750	-45	-795	-795	0	-1 831
Tulot		0	0	0	0	0	0	0	0
9833	Pioneeripuisto/asuntomessut	-6 100	-4 013	-1 800	450	-1 350	-1 306	44	-5 319
Menot		-6 100	-4 013	-1 800	450	-1 350	-1 306	44	-5 319
Tulot		0	0	0	0	0	0	0	0
9834	RR-terminaalin suunnittelu	-1 000	-606	0	-200	-200	0	200	-606
Menot		-1 000	-1 208	0	-200	-200	0	200	-1 208
Tulot			602	0	0	0	0	0	602
9835	Kimolan kanava	-4 959	-1 543	-3 300	0	-3 300	-3 309	-9	-4 852
Menot		-7 184	-2 149	-4 800	0	-4 800	-4 486	314	-6 635
Tulot		2 225	606	1 500	0	1 500	1 177	-323	1 783
9836	RR-terminaalin rakentaminen	-33 800		-15 300	8 100	-7 200	-6 538	662	-6 538
Menot		-33 800	0	-15 300	6 300	-9 000	-8 104	896	-8 104
Tulot		0	0	0	1 800	1 800	1 566	-234	1 566
9840	RRT 2-4 vaiheiden suunnittelu			0	-150	-150	-53	97	-53
Menot				0	-150	-150	-53	97	-53
Tulot				0	0	0	0	0	0

1000 e		Kustannus- arvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Alkuper. talous- arvio	Ta-muu- tokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poik- keama	Kustannus- arviosta käytetty
313	UI / Kiinteät rakent. ja lait. yht.	-49 448	-7 198	-32 590	12 545	-20 045	-18 889	1 156	-26 087
Menot		-51 673	-8 406	-34 090	10 745	-23 345	-21 633	1 712	-30 039
Tulot		2 225	1 208	1 500	1 800	3 300	2 743	-557	3 951
316	UI / Koneet ja kalusto								
9340	UI Koneet ja kalusto								0
Menot				0	-59	-59	-59	0	-59
Tulot				0	59	59	59	0	59
316	UI / Koneet ja kalusto yhteensä								0
Menot				0	-59	-59	-59	0	-59
Tulot				0	59	59	59	0	59
318	UI / Muut aineelliset hyöd.								
9970	Arvo- ja taide-esineet			0	0	0	-35	-35	-35
Menot				0	0	0	-55	-55	-55
Tulot				0	0	0	20	20	20
318	UI / Muut aineelliset hyöd. yht.			0	0	0	-35	-35	-35
Menot				0	0	0	-55	-55	-55
Tulot				0	0	0	20	20	20
320	UI / Osakkeet ja osuudet								
9980	Osakkeet ja osuudet			0	0	0	2	2	2
Menot				0	0	0	0	0	0
Tulot				0	0	0	2	2	2
320	UI / Osakkeet ja osuudet yht.			0	0	0	2	2	2
Menot				0	0	0	0	0	0
Tulot				0	0	0	2	2	2
Uusinvestoinnit yhteensä		-53 648	-7 198	-37 592	11 505	-26 087	-23 880	2 207	-31 078
Menot		-55 873	-8 406	-39 592	9 646	-29 946	-27 057	2 889	-35 463
Tulot		2 225	1 208	2 000	1 859	3 859	3 176	-682	4 384
Investoinnit yhteensä		-89 798	-8 176	-59 602	14 595	-45 007	-41 068	3 939	-49 244
Menot		-97 973	-9 525	-63 352	12 736	-50 616	-46 962	3 654	-56 487
Tulot		8 175	1 349	3 750	1 859	5 609	5 894	285	7 243

Tilapalvelun pieninvestointien toteutuminen

Kohteittain 1000 e	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Alkuper. talous- arvio	Ta-muutok- set	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
9124 Kouvolan pesäpallokenttä						
Menot	-210	-210	0	-210	-318	108
9128 Mielakan päiväkot						
Menot	-180	-180	0	-180	-60	-120
9133 Kotiharjun palvelukeskus						
Menot	-50	-50	0	-50	-12	-38
9151 Moision kartano asuinrak.atelj						
Menot	-50	-50	0	-50	-46	-4
9152 Radiomuseo						
Menot	-60	-60	0	-60	0	-60
9237 Käyrälammen uimavalv.-ja huolt						
Menot	-30	-30	0	-30	-30	0
9240 Kuovin perhepuiston muutostyöt						
Menot	-30	-30	0	-30	-38	8
9241 Maunukselan pkodin pihatyt						
Menot	-45	-45	0	-45	0	-45
9242 Mäyräkorven pkodin pihatyt						
Menot	-40	-40	0	-40	-43	3
9243 Ruusulaakson pkodin pihatyt						
Menot	-35	-35	0	-35	-63	28
9244 Upseerin pk pihatyt,sisämaal.						
Menot	-150	-150	0	-150	-146	-4
9245 Voikkaan päiväkodin lunastus						
Menot	-50	-50	0	-50	-50	0
9246 Naukion koulun viemärisukitus						
Menot	-45	-45	0	-45	-50	5
9247 Viialan liikuntasalin valaist.						
Menot	-70	-70	0	-70	-47	-23
9248 Mansikkamäen koulun sprinklerm						
Menot	-30	-30	0	-30	-32	2
9249 Kymintehtaan koulun korjaukset						
Menot	-270	-270	0	-270	-173	-97
9250 Elimäen yhtenäiskoulun korjauk						
Menot	-100	-100	0	-100	-32	-68
9251 Koulurinteen koulu ja pk piha						
Menot	-30	-30	0	-30	-113	83
9252 Kaunisnurmen koulun korjaukset						
Menot	-100	-100	0	-100	-64	-36
9253 KSAO Utinkatu44-48 läpiviennit						
Menot	-30	-30	0	-30	-38	8
9254 Mansikka-ahon liikuntah.hulev.						
Menot	-70	-70	0	-70	-158	88
9255 Saviniemen kentän asfaltointi						
Menot	-30	-30	0	-30	-81	51
9256 Kouvolan jäähalli julkisivusau						
Menot	-80	-80	0	-80	-85	5
9257 Korian kuntoradan peruskorjaus						
Menot	-150	-150	0	-150	-117	-33
9258 Palomäen kuntoporta						
Tulot		0	0	0	20	-20
Menot	-90	-90	0	-90	-134	44
Netto	-90	-90	0	-90	-114	24
9259 Sarkolan jalkopallonurmen uus.						
Menot	-105	-105	0	-105	-45	-60
9260 Elimäen ent.kunnantalon maal.						
Menot	-30	-30	0	-30	-33	3

	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Alkuper. talous- arvio	Ta-muutok- set	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
1000 e						
9261 Kuusankoskitalon tilamuutokset						
Menot	-30	-30	0	-30	-97	67
9262 Kouvola-talon palkkien rak.vah						
Menot	-80	-80	0	-80	-37	-43
9263 Keltakankaan perhekesk.pihavar						
Menot	-50	-50	0	-50	-50	0
9264 Keskustan perhekesk.muutostyöt						
Menot	-190	-190	0	-190	0	-190
9265 Kouvolan keskuskeittiö varavoi						
Menot	-290	-290	0	-290	-102	-188
9266 Paraatikenttä 5 XAMK aud.						
Menot	-110	-110	0	-110	-129	19
9267 Kuusankosken kalliosuoja varau						
Menot	-40	-40	0	-40	-59	19
9268 Kaupungintalo ikkun.myrskypell						
Menot	-50	-50	0	-50	-42	-8
9269 KRAOn katon korjaus						
Menot		0	0	0	-35	35
9270 Hovioikeudentalo tilamuut.3krs						
Menot		0	0	0	-158	158
Pieninvestoinnit yhteensä						
Tulot	0	0	0	0	20	-20
Menot	-3 000	-3 000	0	-3 000	-2 716	-284
Netto	-3 000	-3 000	0	-3 000	-2 696	-304

2.5 Rahoitusosan toteutuminen

Kouvolan kaupunki 2019	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	9 956 900	-21 614 850	-11 657 950	-5 185 072	6 472 878
Tulorahoituksen korjauserät	-1 900 000	778 000	-1 122 000	568 095	1 690 095
	8 056 900	-20 836 850	-12 779 950	-4 616 977	8 162 973
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-63 352 000	12 736 300	-50 615 700	-46 961 572	3 654 128
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 250 000	1 858 700	5 108 700	4 800 141	-308 559
Pysyvien vastaavien hyöd. luov.tulot	2 400 000	-778 000	1 622 000	998 715	-623 285
	-57 702 000	13 817 000	-43 885 000	-41 162 717	2 722 283
Toiminta ja investoinnit, netto	-49 645 100	-7 019 850	-56 664 950	-45 779 694	10 885 256
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-1 300 000	-6 000 000	-7 300 000	-6 069 673	1 230 327
Antolainasaamisten vähennys	2 000 000	0	2 000 000	2 046 049	46 049
	700 000	-6 000 000	-5 300 000	-4 023 624	1 276 376
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	73 000 000	0	73 000 000	70 000 000	-3 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-24 000 000	0	-24 000 000	-24 022 756	-22 756
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	34 088 983	34 088 983
	49 000 000	0	49 000 000	80 066 226	31 066 226
Oman pääoman muutokset				-47 536	-47 536
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	-28 980 895	-28 980 895
Rahoituksen rahavirta	49 700 000	-6000000	43 700 000	47 014 172	3 314 172
Vaikutus maksuvalmiuteen	54 900	-13 019 850	-12 964 950	1 234 478	14 199 429

Toiminnan ja investointien rahavirta toteutui 10,9 milj. euroa muutettussa talousarviossa ennakoitua paremmin. Tulorahoituksen korjauserät muodostuvat pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitoista (0,4 milj. euroa) ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappioista (0,5 milj. euroa) sekä 0,5 milj. euron pakollisesta varauksesta, jolla varaudutaan palauttamaan Melalta perusteetta saatu valtion korvaus (takaisinperintä).

Merkittävin antolainasaamisten vähennys muodostuu KSS Energia Oy:n pääomalainan lyhennyksistä (1,9 milj. euroa). Antolainasaamisten lisäys muodostuu Kouvolan Vesi Oy:lle annetusta lainasta 6,0 milj. euroa.

Pitkäaikaista lainaa nostettiin 3,0 milj. euroa arvoitua vähemmän ja lyhennettiin talousarvion mukaisesti. Lyhytaikaisten lainojen muutos oli 34,1 milj. euroa ja se muodostuu kaupungin ja tytäryhteisöjen välisen konsernipankkitilin saldoista sekä kuntatodistustuloina, yhteensä 44,0 milj. euroa.

Oman pääoman muutoksissa on esitetty kaupungin osuus lakkautetusta sosiaalisen luototuksen rahastosta. Rahaston pääoma oli noin 0,1 milj. euroa, josta Kouvola seurakuntayhtymän osuus pääomasta palautettiin yhtymälle ja kaupungin osuus kirjattiin edellisten tilikausien yli- ja alijäämään.

Muut maksuvalmiuden muutokset sisältävät toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutoksen sekä muiden velkojen ja saamisten muutokset. Korottomien velkojen muutos sisältää Kymshotelle maksetun lomapalkkavelan 12,1 milj. euroa. Vaikutus maksuvalmiuteen oli 1,2 milj. euroa, poikkeama muutettuun talousarvioon oli 14,2 milj. euroa.

Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto

	Määrärahat						Tuloarviot				
	Sito- vuus	Alkup. ta	TA- muutos	Muutettu TA	Toteu- tuma	Poik- keama	Alkup. ta	TA- muutos	Muutettu TA	Toteu- tuma	Poik- keama
1000 euroa											
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Yhteistoiminta	N	321 700	13 800	335 500	335 537	37	1 200		1 200	1 505	305
Tarkastuslautakunta	N	227		227	203	-24			0		0
Kaupunginhallitus	N	63 720	-3 661	60 059	59 142	-917	62 407	-3 517	58 890	58 762	-128
Kasvatus- ja opetuslautakunta	N	157 829	830	158 658	159 326	668	9 860		9 860	10 922	1 062
Liikunta- ja kulttuurilautakunta	N	30 573	-500	30 073	29 675	-398	3 426	25	3 451	3 691	240
Tekninen lautakunta	N	51 029	1 040	52 068	51 278	-790	41 242	-178	41 065	40 946	-119
Kymen jätelautakunta	N	251		251	217	-35	251		251	217	-35
Rakennus- ja ympäristölautakunta	N	3 646	-36	3 610	3 252	-358	1 431	60	1 491	1 360	-131
Maaseutulautakunta	N	7 134	-467	6 667	6 040	-628	5 067		5 067	4 107	-960
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ		636 109	11 005	647 114	644 671	-2 444	124 884	-3 610	121 274	121 510	236
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						346 000	-10 000	336 000	338 079	2 079
Valtionosuudet	B						168 300	3 000	171 300	172 333	1 033
Korkotulot	B						1 610	400	2 010	1 950	-60
Muut rahoitustulot	B						7 892		7 892	8 639	747
Korkomenot	B	2 505	400	2 905	2 810	-95					0
Muut rahoitusmenot	B	115		115	217	102					0
Satunnaiset erät	B			0		0					0
Tulorahoituksen korjaukset	B									473	473
TULOSLASKELMA YHTEENSÄ		2 620	400	3 020	3 026	6	523 802	-6 600	517 202	521 475	4 273
INVESTOINTIOSA											
Kaupunginvaltuusto											
Muut aineelliset hyödykkeet/korvausinv.										195	195
Kaupunginhallitus											
Konsernipalvelut/Aineettomat hyöd.	B	1 052	-630	422	150	-272					
Konsernipalvelut, Tilapalvelut/uusinv.	B	2 750	-600	2 150	1 559	-591					
Konsernipalvelut, Tilapalvelut/korvausinv.	B	12 850	-2 900	9 950	9 506	-444	1 750		1 750	2 231	481
Konsernipalvelut/Sijoitukset					0	0				2	2
Kasvatus- ja opetuslautakunta											
Koneet ja kalusto	B		59	59	59	0		59	59	59	0
Tekninen lautakunta											
Maa- ja vesialueet	B	2 000	1 600	3 600	3 230	-370	500		500	353	-147
Muut pitkävaik. menot/uusinv.	B		370	370	371	1					
Muut pitkävaik. menot/korvausinv.	B		480	480	437	-43					
Kiinteät rakenteet ja laitteet/uusinv.	B	11 440	-4 040	7 400	6 942	-458					
Kiinteät rakenteet ja laitteet/korvausinv.	B	10 610	-370	10 240	9 961	-279				292	292
Keskustan kehittäminen/Aseman seutu	B	750	45	795	795	0					
Pioneeripuisto/Asuntomessut	B	1 800	-450	1 350	1 306	-44					
RR-terminaalin rakentaminen	B	15 300	-6 300	9 000	8 104	-896		1 800	1 800	1 566	-234
Kimolan kanava	B	4 800		4 800	4 486	-314	1 500		1 500	1 177	-323
Muut aineelliset hyödykkeet/uusinv.	B				55	55				20	20
INVESTOINNIT YHTEENSÄ		63 352	-12 736	50 616	46 961	-3 655	3 750	1 859	5 609	5 894	285
RAHOITUSOSA											
Antolainauksen muutokset	B	1 300	6 000	7 300	6 070	-1 230					
Antolainasaamisten lisäykset							2 000		2 000	2 046	46
Antolainasaamisten vähennykset											
Lainakannan muutokset	B						73 000		73 000	70 000	-3 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys											
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		24 000		24 000	24 023	23					
Lyhytaikaisten lainojen muutos										34 089	34 089
Oman pääomanmuutokset					48	48					
Muut maksuvalmiuden muutokset					28 981	28 981					0
Vaikutus maksuvalmiuteen		55	-13 020	-12 965	1 234	14 199					0
YHTEENSÄ		727 436	-8 351	719 085	755 014	35 929	727 436	-8 351	719 085	755 014	35 929

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Kaupungin tuloslaskelma

TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Toimintatuotot		
Myyntituotot	18 079 302,19	17 872 309,62
Maksutuotot	5 519 300,51	23 724 584,33
Tuet ja avustukset	7 533 075,37	10 116 538,44
Muut toimintatuotot	21 089 969,80	16 328 564,53
Toimintatuotot	52 221 647,87	68 041 996,92
Valmistus omaan käyttöön	3 409 568,64	3 281 397,14
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-116 500 766,99	-187 319 194,71
Eläkekulut	-30 562 213,48	-44 693 295,11
Muut henkilösivukulut	-3 659 828,05	-7 481 286,41
Henkilöstökulut	-150 722 808,52	-239 493 776,23
Palvelujen ostot		
Asiakaspalvelujen ostot	-324 981 919,79	-186 727 939,53
Muiden palvelujen ostot	-57 728 170,42	-75 002 992,65
Palvelujen ostot	-382 710 090,21	-261 730 932,18
Aineet tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-22 587 132,34	-30 553 981,90
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	28,09	770,96
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-22 587 104,25	-30 553 210,94
Avustukset	-15 501 813,09	-43 211 416,35
Muut toimintakulut	-7 269 567,19	-9 522 772,30
Toimintakulut	-578 791 383,26	-584 512 108,00
TOIMINTAKATE	-523 160 166,75	-513 188 713,94
Verotulot	338 079 394,97	331 074 717,21
Valtionosuudet	172 332 968,00	170 036 446,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 950 478,53	1 925 148,02
Muut rahoitustuotot	8 638 701,89	8 008 234,47
Korkokulut	-2 809 778,68	-2 544 822,81
Muut rahoituskulut	-216 670,10	-1 060 727,75
Rahoitustuotot ja -kulut	7 562 731,64	6 327 831,93
VUOSIKATE	-5 185 072,14	-5 749 718,80
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 672 733,84	-20 004 556,46
Arvonalentumiset	-901 555,95	-273 873,09
Poistot ja arvonalentumiset	-22 574 289,79	-20 278 429,55
TILIKAUDEN TULOS	-27 759 361,93	-26 028 148,35
Poistoeron vähennys	102 430,92	102 430,92
Rahastojen muutos	0,00	5 069,53
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-27 656 931,01	-25 920 647,90

3.2 Kaupungin rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA

	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-5 185 072,14	-5 749 718,80
Tulorahoituksen korjauserät	568 095,07	-1 668 381,69
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-46 961 572,46	-33 287 628,36
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4 800 140,55	1 078 211,82
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	998 715,14	2 270 358,49
Toiminnan ja investointien rahavirta	-45 779 693,84	-37 357 158,54
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-6 069 673,00	-8 029 113,00
Antolainasaamisten vähennykset	2 046 049,29	2 818 108,87
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000 000,00	43 500 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-24 022 756,20	-21 321 607,20
Lyhytaikaisten lainojen muutos	34 088 982,66	10 798 370,37
Oman pääoman muutokset	-47 535,76	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-1 011 644,57	91 319,04
Vaihto-omaisuuden muutos	129 534,69	332 900,87
Saamisten muutos	5 266 268,32	2 410 309,34
Korottomien velkojen muutos	-33 365 053,02	6 733 927,98
Rahoituksen rahavirta	47 014 172,41	37 334 216,27
Rahavarojen muutos	1 234 478,57	-22 942,27
Rahavarat 31.12.	27 875 343,24	26 640 864,67
Rahavarat 1.1.	26 640 864,67	26 663 806,94
Rahavarojen muutos	1 234 478,57	-22 942,27

3.3 Kaupungin tase

VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
	31.12.2019	31.12.2018		31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	285 680 540,57	285 680 540,57
Aineettomat oikeudet	15 406,97	59 148,71	Muut omat rahastot	0,00	92 230,81
Muut pitkävaikutteiset menot	1 162 827,18	277 048,99	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	14 003 524,21	36 061 440,22
Ennakkomaksut	0,00	123 030,59	Tilikauden yli-/alijäämä	-27 656 931,01	-25 920 647,90
Aineettomat hyödykkeet	1 178 234,15	459 228,29	OMA PÄÄOMA	272 027 133,77	295 913 563,70
Aineelliset hyödykkeet			POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Maa- ja vesialueet	78 105 049,27	75 210 519,29	Poistoero	1 481 434,42	1 583 865,34
Rakennukset	156 681 724,74	165 401 770,68	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 481 434,42	1 583 865,34
Kiinteät rakenteet ja laitteet	113 643 567,52	97 630 090,83	PAKOLLISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	161 754,22	599 262,47	Muut pakolliset varaukset	473 378,00	0,00
Muut aineelliset hyödykkeet	1 307 592,21	1 272 678,41	PAKOLLISET VARAUKSET	473 378,00	0,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	24 354 473,24	16 363 503,83	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Aineelliset hyödykkeet	374 254 161,20	356 477 825,51	Valtion toimeksiannot	0,00	135 861,79
Sijoitukset			Lahjoitusrahastojen pääomat	1 493 430,90	1 575 805,07
Osakkeet ja osuudet	159 186 649,49	155 370 244,29	Muut toimeksiantojen pääomat	21 552,41	833 908,48
Muut lainasaamiset	46 372 135,40	42 415 684,69	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 514 983,31	2 545 575,34
Muut saamiset	623 095,84	555 922,84	VIERAS PÄÄOMA		
Sijoitukset	206 181 880,73	198 341 851,82	Pitkäaikainen vieras pääoma		
PYSYVÄT VASTAAVAT	581 614 276,08	555 278 905,62	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	220 299 862,60	178 960 137,80
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Saadut ennakot	7 105,13	0,00
Lahjoitusrahastojen varat	1 402 331,46	1 431 009,72	Pitkäaikainen vieras pääoma	220 306 967,73	178 960 137,80
Muut toimeksiantojen varat	21 552,41	11 821,61	Lyhytaikainen vieras pääoma		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 423 883,87	1 442 831,33	Joukkovelkakirjalainat	44 000 000,00	6 000 000,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	28 660 275,20	31 546 864,61
Vaihto-omaisuus			Lainat muilta luotonantajilta	19 794 798,57	16 181 707,50
Aineet ja tarvikkeet	18 697,63	148 232,32	Saadut ennakot	2 495 189,13	2 927 064,52
Vaihto-omaisuus	18 697,63	148 232,32	Ostovelat	21 348 795,02	31 213 414,24
Saamiset			Muut velat	2 463 033,17	7 247 265,36
Pitkäaikaiset saamiset			Siirtovelat	21 531 373,52	39 822 804,87
Lainasaamiset	10 724 912,63	10 862 310,98	Lyhytaikainen vieras pääoma	140 293 464,61	134 939 121,10
Muut saamiset	164 958,84	28 419,26	VIERAS PÄÄOMA	360 600 432,34	313 899 258,90
Pitkäaikaiset saamiset	10 889 871,47	10 890 730,24	VASTATTAVAA	636 097 361,84	613 942 263,28
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	6 280 918,46	7 697 972,52			
Lainasaamiset	2 067 600,12	3 634 538,74			
Muut saamiset	2 330 752,00	3 600 032,39			
Siirtosaamiset	3 596 018,97	4 608 155,45			
Lyhytaikaiset saamiset	14 275 289,55	19 540 699,10			
Saamiset	25 165 161,02	30 431 429,34			
Rahoitusarvopaperit					
Muut arvopaperit	27 798 736,16	26 471 467,84			
Rahoitusarvopaperit	27 798 736,16	26 471 467,84			
Rahat ja pankkisaamiset	76 607,08	169 396,83			
VAIHTUVAT VASTAAVAT	53 059 201,89	57 220 526,33			
VASTAAVAA	636 097 361,84	613 942 263,28			

3.4 Konsernilaskelmat

Konsernin tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
	<i>1000 e</i>	<i>1000 e</i>
Toimintatuotot	452 012	313 098
Toimintakulut	-937 026	-787 091
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	4 946	4 371
Toimintakate	-480 067	-469 622
Verotulot	336 516	329 566
Valtionosuudet	173 241	170 969
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	378	365
Muut rahoitustuotot	2 864	1 993
Korkokulut	-5 044	-4 904
Muut rahoituskulut	-92	-2 028
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 895	-4 575
Vuosikate	27 795	26 339
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-39 584	-40 675
Omistuksen eliminointierot	-223	0
Arvonalentumiset	-914	-1 950
Poistot ja arvonalentumiset	-40 720	-42 625
Tilikauden tulos	-12 926	-16 286
Tilinpäätössiirrot	92	5
Tilikauden verot	-2 944	-2 328
Laskennalliset verot	131	-101
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	-100	-37
Tilikauden yli-/alijäämä	-15 747	-18 747

Konsernin rahoituslaskelma

	2019	2018
	<i>1000 e</i>	<i>1000 e</i>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	27 795	26 339
Tilikauden verot	-2 944	-2 328
Tulorahoituksen korjauserät	-5 465	-5 102
	19 385	18 909
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-101 600	-74 197
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 655	1 102
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	15 666	6 883
Toiminnan ja investointien rahavirta	-60 894	-47 304
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-40	-5
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	113 461	67 854
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-36 081	-48 375
Lyhytaikaisten lainojen muutos	38 064	7 441
Oman pääoman muutokset	0	673
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-579	-202
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 303	765
Saamisten muutos	-17 745	-3 461
Korottomien velkojen muutos	-2 557	25 933
Rahoituksen rahavirta	92 220	50 623
Rahavarojen muutos	31 325	3 319
Rahavarat 31.12.	104 160	72 835
Rahavarat 1.1.	72 835	69 515
Rahavarojen muutos	31 325	3 319

Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018	VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
	<i>1000 e</i>	<i>1000 e</i>		<i>1000 e</i>	<i>1000 e</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	285 681	285 681
Aineettomat oikeudet	5 974	3 452	Arvonkorotusrahasto	387	387
Muut pitkävaikutteiset menot	1 803	298	Muut omat rahastot	673	765
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	2 220	4 423	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	55 866	74 613
Konserniliikearvo	510	0	Tilikauden yli-/alijäämä	-15 747	-18 747
Aineettomat hyödykkeet	10 506	8 174	OMA PÄÄOMA	326 860	342 699
Aineelliset hyödykkeet			VÄHEMMISTÖOSUUDET	2 538	2 551
Maa- ja vesialueet	87 136	84 526	PAKOLLISET VARAUKSET		
Rakennukset	284 168	298 951	Muut pakolliset varaukset	3 145	5 179
Kiinteät rakenteet ja laitteet	175 256	159 110	PAKOLLISET VARAUKSET	3 145	5 179
Koneet ja kalusto	16 246	17 845	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut aineelliset hyödykkeet	49 602	47 142	Valtion toimeksiannot	162	292
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	78 723	44 661	Lahjoitusrahastojen pääomat	1 723	1 682
Aineelliset hyödykkeet	691 132	652 234	Muut toimeksiantojen pääomat	706	834
Sijoitukset			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 590	2 808
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	42 469	39 279	VIERAS PÄÄOMA		
Muut osakkeet ja osuudet	51 073	52 614	Pitkäaikainen vieras pääoma		
Muut lainasaamiset	5 421	5 419	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	393 560	317 216
Muut saamiset	148	111	Lainat muilta luotonantajilta	6 048	6 815
Sijoitukset	99 112	97 423	Saadut ennakot	76	98
PYSYVÄT VASTAAVAT	800 750	757 831	Muut velat	35 141	34 704
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Laskennalliset verovelat	9 418	9 433
Valtion toimeksiannot	22	449	Pitkäaikainen vieras pääoma	444 243	368 265
Lahjoitusrahastojen varat	1 632	1 537	Lyhytaikainen vieras pääoma		
Muut toimeksiantojen varat	706	12	Joukkovelkakirjalainat	44 000	6 000
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 359	1 998	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	45 481	43 613
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Saadut ennakot	3 221	3 713
Vaihto-omaisuus			Ostovelat	55 838	47 041
Aineet ja tarvikkeet	2 000	855	Muut velat	14 626	19 006
Keskeneräiset tuotteet	2 383	1 223	Siirtovelat	59 717	66 613
Muu vaihto-omaisuus	593	594	Lyhytaikainen vieras pääoma	222 883	185 986
Vaihto-omaisuus	4 976	2 672	VIERAS PÄÄOMA	667 126	554 250
Saamiset			VASTATTAVAA	1 002 259	907 488
Pitkäaikaiset saamiset					
Lainasaamiset	7 701	7 870			
Laskennalliset verosaamiset	1 554	1 438			
Muut saamiset	8 929	4 689			
Siirtosaamiset	23	23			
Pitkäaikaiset saamiset	18 207	14 020			
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	46 379	32 220			
Lainasaamiset	2 100	356			
Muut saamiset	8 544	8 072			
Siirtosaamiset	14 783	17 483			
Lyhytaikaiset saamiset	71 806	58 132			
Saamiset	90 013	72 152			
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	9 539	9 159			
Muut arvopaperit	27 799	26 471			
Rahoitusarvopaperit	37 338	35 631			
Rahat ja pankkisaamiset	66 822	37 204			
VAIHTUVAT VASTAAVAT	199 149	147 659			
VASTAAVAA	1 002 259	907 488			

3.5 Kaupungin ja konsernin tunnusluvut

Kaupunki	2019	2018	Konserni	2019	2018
Tuloslaskelman tunnusluvut			Konsernin tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	9,1	11,7	Toimintatuotot/Toimintakulut, %	48,2	39,8
Vuosikate/Poistot, %	-23	-28,4	Vuosikate/Poistot, %	68,6	61,7
Vuosikate, euroa/asukas	-63	-69	Vuosikate, euroa/asukas	338	316
Asukasmäärä	82 177	83 231	Asukasmäärä	82 177	83 231
Rahoituslaskelman tunnusluvut			Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 e	-102 057	-39 680	Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 e	-104 728	-41 589
Investointien tulorahoitus, %	-12,3	-17,9	Investointien tulorahoitus, %	29	36
Laskennallinen lainanhoitokate	-0,1	-0,1	Laskennallinen lainanhoitokate	0,5	0,6
Kassan riittävyys, pv	15	15	Kassan riittävyys, pv	35	28
Taseen tunnusluvut			Konsernitaseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	43,2	48,7	Omavaraisuusaste, %	33	38,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	63,6	54,6	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	69	67,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	-13 653	10 141	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	40 119	51 923
Kertynyt yli-/alijäämä, e/asukas	-166	122	Kertynyt yli-/alijäämä, e/asukas	488	624
Lainakanta 31.12., 1 000 e	312 755	232 689	Lainakanta 31.12., 1 000 e	489 088	373 644
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	3 806	2 796	Lainakanta 31.12., euroa/asukas	5 952	4 489
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	319 762		Lainat ja vuokravastuut 31.12.	499 636	
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	3 891		Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	6 080	
Lainasaamiset 31.12., 1000 e	46 372	42 416	Lainasaamiset 31.12., 1000 e	5 421	5 419
Henkilöstön lukumäärä	3 162	5 456	Henkilöstön lukumäärä	7053	7164

4 LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja –menetelmät, sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla, poikkeuksena ent. Kuusankosken kaupungin arvo ja taide-esineet, jotka on arvostettu vakuutusarvoon. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa. Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon. Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihinnan määräisenä. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Liitetiedot on numeroitu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista antaman yleisohjeen mukaisesti. Mikäli yleisohjeen mukaiseen liitetietoon ei tule mitään tietoja, ei kyseistä liitetietoa esitetä. Kaupungilla ei ole liitetietoina ilmoitettavaa seuraavien liitetietojen osalta: 2, 3, 5, 10, 14, 16, 17, 18, 26, 29, 34, 35, 36 ja 43. Konsernin liitetietoina esitetään yleisohjeen mukaisesti seuraavat liitetiedot: 6, 12, 13, 15, 18, 19 (maa- ja vesialueet), 24, 25, 27, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40 ja 41. Yleisohjeen mukaisten liitetietojen lisäksi on ilmoitettu konsernin liitetieto 15.

Konsernitili

Kaupungin kuntakonsernitilisopimuksen tiliehtojen mukaisesti sopimukseen liitettyjen muiden yhteisöjen rahavarat esitetään kaupungin rahoissa ja pankkisaamisissa sekä lainana muilta luotonantajilta. Vastaavasti rahoja ja pankkisaamia vähentänyt muun yhteisön negatiivinen tilin saldo on esitetty vaihtuvien vastaavien lyhytaikaisena lainasaamisena. Konsernitilin kokonaislimiitti on 14 milj. euroa.

Taseen rahat ja pankkisaamiset sisältävät muiden yhteisöjen alatilien saldoja 19,8 milj. euroa, joka sisältyy kokonaan lainoihin muilta luotonantajilta. Konsernitilin vaikutus heijastuu myös rahoituslaskelman eriin. Saamisten muutokseen konsernitili vaikuttaa 2,4 milj. euroa (ilman konsernitiliä muutos olisi 2,9 milj. euroa), lyhytaikaisten lainojen muutokseen vaikutus on 3,6 milj. euroa (ilman konsernitiliä muutos olisi 30,5 milj. euroa).

Johdannaissopimusten käsittely

Kouvolan kaupungin lainat nostetaan pääsääntöisesti vaihtuvakorkoisena. Osa kaupungin lainasalkusta on suojattu korkojohdannaisilla. Korkosuojausinstrumentteina on käytetty peruskoronvaihtosopimuksia (korkoswap), joista osa on ollut tulevaisuudessa alkavia (fwd start) ja yksi on korkokattorakenteinen. Kaupunki käyttää korkojohdannaisia korkoriskin hallitsemiseen. Samalla pyritään pienentämään kaupungin korkomenojen vaihtelua ja parantamaan ennustettavuutta. Kaikki kaupungin johdannaissopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Lainakohtaisen suojauksen ohella on käytetty koko lainasalkun suojausta ennakoitaessa lainamäärän kasvua ja korkotason nousua. Kaupungin lainat rahoituslaitoksilta on tilinpäätöshetkellä 248,9 milj. euroa ja se tulee arvioiden mukaan kasvamaan lähivuosina. Koronvaihtosopimuksia kaupungilla on kaikkiaan 51,5 milj. euron edestä. Korkotason muutos vaikuttaa sopimusten käypään arvoon siten, että 1 %:n muutos vastaa noin 2,4 milj. euron suuruista arvonmuutosta. Käypä arvo kuvaa sopimusten laskennallista arvonmuutosta tekohetken jälkeen, mutta koska sopimukset on tehty suojaavassa tarkoituksessa, ei niitä ole tarkoitus purkaa kesken sopimuskauden. Kaupunginhallituksen hyväksymien rahoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti lainakanta on aina suojattava vähintään 25 %:n tasoon ja markkinatilanteen mukaan suojausaste voidaan nostaa jopa 80 %:iin. Vuoden 2019 lopussa suojausaste oli 74,9 % (vuonna 2018 62,3 %). Kaikki kaupungin korkokiinnitykset ovat luonteeltaan varmoja. Käytettävät korkosuojausinstrumentit on rajattu yksinkertaisiin, konservatiivisiin sopimuksiin, joihin ei sisälly kertoimia tai kumulatiivisia elementtejä. Mitään erityisiä purkuehtoja, kuten ”oikeus purkaa sopimus kuluitta (ns. purettava koronvaihtosopimus)” tai ”oikeus eräännyttää sopimus markkina-arvoonsa (ns. break clause)” ei Kouvolan kaupungin johdannaissopimuksissa ole. Kouvolan kaupungin lainasalkkuun ei sisälly myöskään valuuttakurssiriskiä. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimuksia on voimassa 18.3.2024 asti.

Pysyvien vastaavien arvonalennukset ja lisäpoistot

Kohde	Perustelu	Tasearvo	Arvonalennus	Tasearvo 31.12.2019
Jokelan päiväkot	Rakennuksen arvon alaskirjaus	611 530,07	611 530,07	0,00
Kultasuontie 23	Poistettu käytöstä	47 273,21	47 273,21	0,00
Paunolantie 10	Poistettu käytöstä	98 699,10	98 699,10	0,00
Kullasvaarantie	Poistettu käytöstä	95 470,96	95 470,96	0,00
Keskustan kehittäminen/Aseman seutu, suunnitelmat	Suunnitelmat vanhentuneet	37 734,08	37 734,08	0,00
Inkeröisten-Anjalan kouluratkaisun suunnittelu	Suunnitelmat vanhentuneet	10 848,53	10 848,53	0,00
Arvonalennukset yhteensä		901 555,95	901 555,95	0,00

Kohde	Perustelu	Tasearvo	Lisäpoisto	Tasearvo 31.12.2019
Opet. asunt. Keltakangas	Poistettu käytöstä	15 840,77	15 840,77	0,00
Erit.asuintalo Punapirtti	Poistettu käytöstä	35 771,68	35 771,68	0,00
Päiväkot Pikku-Veturi	Poistettu käytöstä	127 413,69	127 413,69	0,00
Asumispalveluyksikkö Pihlajisto	Poistettu käytöstä	13 956,06	13 956,06	0,00
Hammashoitola Myllykoski	Poistettu käytöstä	84 328,32	84 328,32	0,00
Kullaskalliontie 53 (tila:Lassela)	Poistettu käytöstä	40 412,06	40 412,06	0,00
Kullaskalliontie 50 (tila:Tyynele)	Poistettu käytöstä	34 122,60	34 122,60	0,00
Kullaskalliontie 23 (tila:Rajamäki)	Poistettu käytöstä	19 241,39	19 241,39	0,00
Muut poistetut hyödykkeet	Poistettu käytöstä	3 808,92	3 808,92	0,00
Lisäpoistot yhteensä		374 895,49	374 895,49	0,00

Kaupungin tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot**4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus**

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon palvelutoiminnassa tapahtuneet muutokset eli sosiaali- ja terveystalouden siirto Kymssoten toiminnaksi. Vaikutus tuloslaskelman meno- ja tulorakenteeseen oli merkittävä, kun oma toiminta siirtyi ostopalveluksi. Toimintatuotot sekä –kulut muuttuivat olennaisesti. Merkittävin muutos tapahtui henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen välisissä suhteissa. Aiemmin molempien osuudet kaupungin tuloslaskelman menoista oli noin 40 %. Vuodesta 2019 lähtien palvelujen ostot ovat noin 60 % ja henkilöstökulut noin neljänneksen. Kaupungin oman toiminnan vaikutusmahdollisuudet menokehitykseen on heikommat kuin aiemmin. Taseen omaisuus- ja velkaeristä kuntayhtymälle siirtyi pysyviä vastaavia 0,2 milj. euroa sekä toimeksiantojen varoja ja pääomia (itsenäistymisvarat sekä lahjoitusrahastot) 1,1 milj. euroa sekä muita velkoja 12,1 milj. euroa (lomapalkka-velka). Lisäksi sote-palveluihin kohdistuvat leasing- ja muut vuokravastuut siirtyivät Kymssotelle.

5. Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheen käsittely tilinpäätöksessä

Oman pääoman erään muut omat rahastot sisältyvät Kouvolaan kaupungin sosiaalisen luototuksen rahasto, jonka pääoma oli noin 0,1 milj. euroa, lakkautettiin. Rahaston sääntöjen mukaan rahaston purkamisen yhteydessä rahastossa olevat varat jaetaan sijoitettujen pääomien suhteessa, jotka olivat kaupunki 48,46% ja seurakunta 51,54 %. Kouvolaan seurakuntayhtymän osuus pääomasta palautettiin yhtymälle ja kaupungin osuus kirjattiin edellisten tilikausien yli- ja alijäämään. Sosiaalisen luototuksen jäljellä olevien saamisten laskutusta ja perintää jatketaan edelleen kaupungin toimesta. Saamisista mahdollisesti kirjattavat loput luottotappiot jäävät kaupungin menoksi.

Lisäksi oikaistiin tilikauden yli- ja alijäämätillille ero kaupungin taseessa olevien osakkeiden kirjanpitoarvon ja KSS Energia Oy:n sidotun pääoman välinen ero 3,8 milj. euroa. Eron syntyyn on vaikuttanut Kouvolaan seudun sähkölaitoksen kuntainliiton liiketoiminnan yhtiöittämisen yhteydessä vuonna 1992 tehdyt kirjanpidon kirjaukset. Kouvolaan Seudun Sähkö Oy:n perustamisen yhteydessä ylikurssirahaston osuutta ei ole kirjattu yhtiön omistajan eli kuntainliiton taseen sijoitukseen. Kouvolaan seudun sähkölaitoksen kuntayhtymän purkamisen myötä vuonna 1998 omistukset sähköyhtiöön siirtyivät jäsenkunnille jäsenkuntaosuuksien mukaisilla omistusosuuksilla. Koska kuntayhtymällä ei ollut kirjattuna ylikurssirahastoa sijoituksiin, myöskään jäsenkunnille Kouvolaan, Kuusankoskelle, ja Valkealalle ei siirtynyt ylikurssirahaston osuutta osakesijoituksiin. Kaupungin taseessa kirjaus lisää KSS Energia Oy:n osakkeiden kirjanpitoarvoa sekä edellisten tilikausien ylijäämää. Kirjauksella ei ole vaikutusta tilikauden 2019 tulokseen.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot**Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet****Konsernitilinpäätöksen laajuus**

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt. Osakeyhtiöalakonserneina on yhdistelty KSS Energia ja Kouvola Innovation, jolla on tytäryhtiö Kouvolan Yritystilat. Kouvolan Asunnot Oyn ei laadi konsernitilinpäätöstä, mutta sen tytäryhtiö Asunto Oy Elopusto on yhdistelty. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty jäsenosuuden mukaisessa suhteessa kaikki neljä kuntayhtymää, joissa kaupunki on jäsenenä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konsernin kannalta olennaiset kaupungin osakkuusyhteisöt, joita on seitsemän sekä alakonserneihin yhdistellyt.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty konsernituloslaskelmaa ja konsernitasetta laadittaessa. Konserniyhteisöjen maksamat kiinteistöverot on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä sisäisinä erinä. Samoin konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty siltä osin, kun ne ovat tiedossa. Konsernin sisäiset liittymismaksut on eliminoitu.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kaupungin ja yhdistettyjen kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Eliminointierot on pääsääntöisesti kohdistettu tilikaudelle.

KSS Energian konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmällä. Tytäryhtiöiden hankintamenon ja hankittua osuutta vastaavan oman pääoman ero on osittain kohdistettu pysyviin vastaaviin ja osittain esitetty konserniliiketarvona. Kohdistettuja eriä oli 31.12.2019 sähkön siirto- ja jakeluverkoston tasearvossa 111 683,79 euroa. Kohdistetut erät poistetaan kyseisen erän poistosuunnitelman mukaan ja konserniliiketarvo 10 vuodessa.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa, sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa. Negatiivisia vähemmistöosuuksia ei ole erotettu.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu kaupungin suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmilta tilikausilta kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Konsernin kannalta olennaiset osakkuusyhteisöt on yhdistelty sovelletulla pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Muita osakkuusyhteisöjä ei yhdistelty, koska yhdistely ei ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Yhdistelemättömien osakkuusyhteisöjen osakkeet ja osuudet on siirretty muihin osakkeisiin ja osuuksiin.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on uuden yleisohjeen mukaisesti jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu samoja jaksotusperiaatteita kuin kaupungin tilinpäätöksessä. Arvostusperiaatteet eivät ole yhdenmukaiset: Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymälle on tehty maa-aluiden arvonnkorotus 387 tuhatta euroa. Arvonnkorotusta ei ole purettu tai muiden konserniyhtiöiden maa-alueita ei ole uudelleen arvostettu.

Konsernirakenteen muutokset tilikaudella

Kaakkois-Suomen Tieto Oy on myynyt yhden osakkeen Kymenlaakson liitolle ja Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä on ostanut Kotkan kaupungilta osakkeita 388 kpl. Kouvola-konsernin omistusprosentti 61,10334 muuttui 71,58865 prosenttiin. Omistuksen muutos on eliminoitu.

Kouvolan kaupunki osti tytäryhtiön Anjalankosken Jäähalli Oy:n osakkeita lisää. Omistusprosentti 94,25357 muuttui 96,07784 prosenttiin.

Omistusten muutosten vaikutukset on eliminoitu konsernin luvuista.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Vuonna 2019 on tarkistettu ja oikaistu yhdisteltyjen osakkuusyhtiöiden osakkeiden tasearvot. Vaikutus vuodella 2018 osakkuusyhtiöosakkeisiin ja osuuksiin -50 tuhatta euroa ja edellisten tilikausien yli-/alijäämään 50 tuhatta euroa.

KSS Energian osakkeiden arvosta on tehty selvitys tilikaudella 2019, jonka seurauksena osakkeiden arvoa ja omistuksen eliminointia on korjattu. Vaikutus on korjattu konsernissa myös vertailuvuoteen 2018 ja sen vaikutus on 3,8 milj. rahastoihin ja edellisten tilikausien yli-/alijäämään.

Kouvolan Yritystilat Oy:n entisten tytäryhtiöiden Kouvolan Pienteollisuustalo Oy:n ja Kiinteistö Oy Katajaharjun yritystalon poisto-oikaisut vuosilta 2017-2018 on kirjattu vuodelle 2018, myös aikaisempien vuosien poisto-oikaisuja on korjattu. Korjausten vaikutukset vuoden 2018 lukuihin: edellisten tilikausien yli-/alijäämä -8 tuhatta euroa, rakennukset ja rakennelmat 52 tuhatta euroa, koneet ja kalusto 15 tuhatta euroa ja suunnitelman mukaiset poistot 75 tuhatta euroa.

4.2 Tuloslaskelman liitetiedot

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Yleishallinto	14 273 221,23	12 267 973,94	4 132 408,46	2 683 693,46
Sosiaali- ja terveystoiminta	221 134 075,34	113 805 847,49	1 499 323,84	32 815 450,40
Kasvatus-, opetus- ja nuorisotoiminta	16 481 941,69	25 198 701,09	10 770 275,54	8 826 690,23
Kulttuuri- ja liikuntatoiminta	3 891 766,55	3 801 558,70	3 183 072,46	3 067 682,59
Tekniikka- ja ympäristöpalvelut	160 968 473,95	129 788 122,35	18 335 027,91	15 449 500,49
Toimitila- ja vuokrauspalvelut	35 262 903,87	28 235 992,40	14 301 539,66	5 198 979,75
Toimintatuotot yhteensä	452 012 382,64	313 098 195,97	52 221 647,87	68 041 996,92

7. Verotulojen erittely

	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Kunnan tulovero	286 569 268,72	283 093 649,32
Osuus yhteisöveron tuotosta	23 063 563,31	20 213 145,52
Kiinteistövero	28 446 562,94	27 767 922,37
Verotulot yhteensä	338 079 394,97	331 074 717,21

8. Valtionosuuksien erittely

	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	157 933 048,00	155 992 826,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)	18 626 593,00	17 858 495,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	14 399 920,00	14 043 620,00
Valtionosuudet yhteensä	172 332 968,00	170 036 446,00

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioitun taloudellisen käyttöiän mukaan. Poistosuunnitelman mukaiset arvioidut poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

	ennen vuotta 2013 hankitut hyödykkeet	vuonna 2013 ja sen jälkeen hankitut hyödykkeet	
	vuotta	vuotta	poistomenetelmä
Aineettomat oikeudet	5	2 - 5	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot			
Kehittämismenot	2	2	Tasapoisto
Liikearvo	2	2	Tasapoisto
Osallistuminen toisen yhteisön			
- tiehankkeisiin	15	15	Tasapoisto
- ratahankkeisiin	30	30	Tasapoisto
- väylähankkeisiin*	max 10	max 10	Tasapoisto
Osake- ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenot	5	5	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	2	2	Tasapoisto
Rakennukset			
Asuinrakennukset	40	30	Tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset	40	20	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30	20	Tasapoisto
Muut rakennukset	30	20	Tasapoisto
Talousrakennukset	15	10	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet	15 - 20	10 - 15	Tasapoisto
Johtoverkostot ja laitteet	10 - 40	10 - 30	Tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10	10 - 15	Tasapoisto
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet	10	4	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto	3 - 10	3 - 5	Tasapoisto

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 30 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi. Perusparannusmeno on lisätty poistamattomaan hankintamenoon v. 2016 asti, vuodesta 2017 alkaen poistosuunnitelman mukaisesti.

* Sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoaikoja. Jollei voida luotettavalla tavalla arvioida vaikutusaikaa, poistetaan hankintameno enintään 10 vuodessa.

12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni	Konserni	Kaupunki	Kaupunki
	2019	2018	2019	2018
Eläkevastuu 1.1.	0,00	5 062,34	0,00	5 062,34
Vähennykset tilikaudella	0,00	-5 062,34	0,00	-5 062,34
Eläkevastuu 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	5 067 475,48	5 112 973,31	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-2 469 702,00	-45 497,83	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	2 597 773,47	5 067 475,48	0,00	0,00
Pylväiden hävittämisvaraus 1.1.	112 000,00	150 500,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-38 500,00	-38 500,00	0,00	0,00
Pylväiden hävittämisvaraus 31.12.	73 500,00	112 000,00	0,00	0,00
MELAn valtion korvauksen takaisinperintä 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	473 378,00	0,00	473 378,00	0,00
MELAn valtion korvauksen takaisinperintä 31.12.	473 378,00	0,00	473 378,00	0,00

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni	Konserni	Kaupunki	Kaupunki
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot				
Osakkeiden luovutusvoitot	91 976,95	0,00	91 976,95	63 746,38
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	323 234,59	1 429 111,66	334 844,59	1 295 754,14
Rakennusten luovutusvoitot	1 071 263,52	604 121,58	11 000,00	572 502,91
Muut luovutusvoitot	12 207,16	846 667,30	0,00	11 506,48
Luovutusvoitot yhteensä	1 498 682,22	2 879 900,53	437 821,54	1 943 509,91
Muut toimintakulut				
Osakkeiden luovutustappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	13 273,59	12 172,38	13 273,59	12 172,38
Rakennusten luovutustappiot	241 521,25	211 449,60	241 521,25	211 449,60
Muut luovutustappiot	1 003 335,03	278 197,38	277 743,77	56 568,58
Luovutustappiot yhteensä	1 258 129,87	501 819,36	532 538,61	280 190,56

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	0,00	0,00	5 009 600,00	5 009 600,00
Osinkotuotot muista yhteisöistä	917 282,57	704 950,98	1 834 521,57	1 818 877,91
Yhteensä	917 282,57	704 950,98	6 844 121,57	6 828 477,91

4.3 Taseen liitetiedot**Taseen vastaavia koskevat liitetiedot****18. Arvonkorotukset**

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	387 231,13	387 231,13	0,00	0,00
Arvo 31.12.	387 231,13	387 231,13	0,00	0,00
Arvonkorotukset yhteensä	387 231,13	387 231,13	0,00	0,00

19. Pysyvien vastaavien erittelyt**Aineettomat hyödykkeet**

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Ennakko- maksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	59 148,71	277 048,99	123 030,59	459 228,29
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	957 672,33	0,00	957 672,33
Siirrot erien välillä	0,00	123 030,59	-123 030,59	0,00
Tilikauden poisto	-43 741,74	-194 924,73	0,00	-238 666,47
Poistamaton hankintameno 31.12.	15 406,97	1 162 827,18	0,00	1 178 234,15
Kirjanpitoarvo 31.12.	15 406,97	1 162 827,18	0,00	1 178 234,15

Aineelliset hyödykkeet

	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset	Kiinteät raken- teet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineel- liset hyödyk- keet	Ennakko- maksut ja kes- keneräiset han- kinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	75 210 519,29	165 401 770,68	97 630 090,83	599 262,47	1 272 678,41	16 363 503,83	356 477 825,51
Lisäykset tilikauden aikana	3 247 261,65	5 284 086,25	15 533 080,25	58 678,00	54 913,80	21 825 820,18	46 003 840,13
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-1 808 200,00	-170 000,00	-58 678,00	-20 000,00	-2 743 262,55	-4 800 140,55
Vähennykset tilikauden aikana	-352 731,67	-252 359,18	-277 683,77	-208 965,95	0,00	0,00	-1 091 740,57
Siirrot erien välillä	0,00	449 793,25	10 593 212,36	0,00	0,00	-11 043 005,61	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-11 540 392,92	-9 665 132,15	-228 542,30	0,00	0,00	-21 434 067,37
Arvonlennukset ja niiden palau- tukset	0,00	-852 973,34	0,00	0,00	0,00	-48 582,61	-901 555,95
Poistamaton hankintameno 31.12.	78 105 049,27	156 681 724,74	113 643 567,52	161 754,22	1 307 592,21	24 354 473,24	374 254 161,20
Kirjanpitoarvo 31.12.	78 105 049,27	156 681 724,74	113 643 567,52	161 754,22	1 307 592,21	24 354 473,24	374 254 161,20

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 788 105,29	1 814 120,14	65 835,63	49 010,98
Muut maa- ja vesialueet	84 960 698,84	82 324 757,10	78 039 213,64	75 161 508,31
Arvonkorotukset	387 231,13	387 231,13	0,00	0,00
Maa- ja vesialueet yhteensä	87 136 035,25	84 526 108,36	78 105 049,27	75 210 519,29

Pysyvien vastaavien sijoitukset**Osakkeet ja osuudet**

	Tytäryhteisö- osakkeet ja -osuudet	Kuntayhtymä- osuudet	Osakkuus- yhteisöosakkeet ja -osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	90 680 281,92	40 382 866,06	6 377 508,71	17 929 587,60	155 370 244,29
Lisäykset	60,00	0,00	0,00	0,00	60,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	-1 691,64	-1 691,64
Siirrot erien välillä	3 818 036,84	0,00	0,00	0,00	3 818 036,84
Hankintameno 31.12.	94 498 378,76	40 382 866,06	6 377 508,71	17 927 895,96	159 186 649,49
Kirjanpitoarvo 31.12.	94 498 378,76	40 382 866,06	6 377 508,71	17 927 895,96	159 186 649,49

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset

	Saamiset kon- serni- yhteisöt	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	37 490 964,15	5 480 643,38	42 971 607,53
Lisäykset	6 030 093,00	39 580,00	6 069 673,00
Vähennykset	-2 046 049,29	0,00	-2 046 049,29
Hankintameno 31.12.	41 475 007,86	5 520 223,38	46 995 231,24
Kirjanpitoarvo 31.12.	41 475 007,86	5 520 223,38	46 995 231,24

20. Omistukset tytäryhteisöissä

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta (€)	Konsernin osuus vieraasta pää- omasta (€)	Konsernin osuus tilikauden tulok- sesta (€)
Anjalankosken Jäähalli Oy	Kouvola	96,08	96,08	208 136,02	89 233,00	757,72
Kaakkois-Suomen Tieto Oy	Kouvola	61,04	71,59	916 330,16	1 125 963,52	172 128,05
Kiinteistö Oy Korian Liikekeskus	Kouvola	58,95	58,95	254 699,08	34 291,32	6 410,23
Kiinteistö Oy Korianjousi	Kouvola	58,30	58,30	1 133,28	52 030,72	-66,43
Kiinteistö Oy Kouvolan Asentajankatu 9	Kouvola	100,00	100,00	397 696,17	195 261,27	2 985,93
Kiinteistö Oy Madekuja 1	Kouvola	68,09	68,09	519 133,63	159 321,82	16 970,76
Kiinteistö Oy Pihlajakara	Kouvola	79,00	79,00	0,00	126 425,40	-4,23
Kiinteistö Oy Päätie 19	Kouvola	100,00	100,00	721 361,27	10 270,16	0,04
Kouvola Innovation Oy (alakonsernitp)	Kouvola	100,00	100,00	12 956 404,95	4 982 812,35	1 076 058,88
Kouvolan Yritystilat Oy	Kouvola		100,00	12 026 072,53	4 033 290,55	1 183 696,87
Kouvolan Asunnot Oy	Kouvola	100,00	100,00	16 124 455,57	92 380 190,95	-69 354,99
Asunto Oy Elopuisto	Kouvola		84,10	129 000,86	99 870,98	7,63
Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy	Kouvola	100,00	100,00	3 879 077,68	3 337 734,70	17 365,98
Kouvolan Hansapysäköinti Oy (äänivalta 65,7 %)	Kouvola	37,84	37,84	1 155 399,53	3 702,07	3 961,53
Kouvolan Teatteri Oy	Kouvola	100,00	100,00	303 509,83	461 933,61	-17 934,72
Kouvolan Vesi Oy	Kouvola	100,00	100,00	48 131 504,77	48 378 367,00	-146 873,89
KSS Energia Oy (alakonsernitp)	Kouvola	100,00	100,00	54 220 197,00	112 433 216,94	7 871 396,62
KSS Lämpö Oy	Kouvola		100,00	19 441 061,32	17 567 137,95	5 122 954,74
KSS Rakennus Oy	Kouvola		100,00	1 727 845,45	2 731 992,91	690 591,86
KSS Verkko Oy	Kouvola		97,04	9 496 903,54	32 007 453,33	4 646 139,94
Suomen Energia-Urakointi Oy	Kouvola		100,00	6 814 209,43	5 784 813,64	598 582,11
Voimakymi Oy	Kouvola		100,00	8 100,00	0,00	0,00
Kuusankosken Tennishalli Oy	Kouvola	86,99	87,02	278 581,83	5 900,50	18 516,98
Pohjois-Kymenlaakson Ympäristölaboratorio Oy	Kouvola	95,06	95,06	148 752,50	2 802,41	-10 881,87

21. Omistukset kuntayhtymissä

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Konsernin osuus omasta pää- omasta (€)	Konsernin osuus vieraasta pää- omasta (€)	Konsernin osuus tilikauden tuloksesta (€)
Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä	Mäntyharju	9,91	9,91	151 863,15	4 778,11	-33 435,84
Kymenlaakson liitto	Kotka	48,57	48,57	475 380,57	1 368 687,34	33 590,44
Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä (alakonsernitp)	Kotka	51,78	51,78	32 794 112,46	118 714 531,25	-477 374,07
Kastek Oy	Kotka		51,78	1 678 843,37	1 874 760,97	78 591,73
Carea Sairaalat Oy	Kotka		51,78	169 275,10	55 592 205,38	-81 058,63
Sairaalanmäen Vuokratalot Oy	Kouvola	16,67	59,82	84 292,84	25 377,61	17,63
Hoiku Oy	Hamina		51,78	626 233,68	240 510,28	70 359,57
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää	5,80	5,80	115 418,50	22 146,85	-4 706,33

*) tiedot sisältyvät alakonsernin lukuihin

22. Omistukset muissa yhteisöissä

Nimi	Koti- paikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Konsernin osuus omasta pää- omasta (€)	Konsernin osuus vieraasta pää- omasta (€)	Konsernin osuus tilikauden tulok- sesta (€)
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (alakonsernitp)	Kouvola	24,50	24,50	6 417 081,38	5 239 422,90	-403 741,59
Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu Oy	Kotka		24,50	*)	*)	*)
Mikkelin Ammattikorkeakoulu Oy (alakonsernitp)	Mikkeli		24,50	*)	*)	*)
Disec Oy	Mikkeli		24,50	*)	*)	*)
MAMK Areena Oy	Mikkeli		24,50	*)	*)	*)
Mikpolis Oy	Mikkeli		24,50	*)	*)	*)
Kiinteistö Oy Korian Portti	Kouvola	39,92	39,92	734 643,38	2 500,88	-7 332,77
Kouvolan Yritystilat Oy (Innovationin alakonsernitp)						
Kiinteistö Oy Ksnk Kiltakuja 1	Kouvola		39,07	407 867,32	12 244,43	1 143,68
Voikkaan Radanvarren Toimitilat Oy	Kouvola		30,80	94 133,37	47 843,07	15 334,11
KSS Energia (alakonsernitp)						
Kymin Voima Oy	Helsinki		24,00	4 074 913,14	3 932 548,49	270,74
Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy	Kotka	49,00	49,00	9 468 822,11	2 490 953,79	841 605,21
Kymenlaakson Jäte Oy	Kouvola	47,48	47,48	5 265 851,85	3 328 980,17	577 284,20
Kymenlaakson Orkesteri Oy	Kotka	45,00	45,00	69 032,25	246 621,85	-17 987,76
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayh- tymä (alakonsernitp)						
Kymijoen Ravintopalvelut Oy	Kotka		17,33	209 373,35	1 421 358,42	6 796,09
Kymenlaakson Sähkö Oy	Kotka	20,66	20,66	15 362 768,90	39 428 374,66	3 937 434,36
Tykkimäen vapaa-aikakeskus Oy	Kouvola	20,00	20,00	1 045 535,41	672 286,32	7 490,58
Yhdistelemättömät						
Anjalankosken Painotalo Oy	Kouvola	33,46	33,46	450 605,25	75 661,91	2 250,99
Asunto Oy Anjalantie 2 (päiväkotitilat)	Kouvola	31,26	31,26	45 604,01	22 501,96	3,59
Asunto Oy Elimäen Eläkepuustelli (hoitokoti)	Kouvola	30,57	30,57	267 577,56	527,23	-1 873,32
Asunto Oy Elimäen Napansäde (osaomistus)	Kouvola	40,59	40,59	458 906,27	136 071,31	0,00
Asunto Oy Kouvolan Eväkujankaari	Kouvola	34,67	34,67	453 659,54	1 920,39	-0,38
Asunto Oy Lohitie 5	Kouvola	33,27	33,27	561 676,22	4 255,39	1,08
Asunto Oy Siltaapuisto 1	Kouvola	26,04	30,57	63 746,97	48 547,90	0,00
Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy	Kouvola	29,86	37,50	40 230,12	83 619,96	1 552,73
Kiinteistö Oy Myllykosken Liikekeskus	Kouvola	32,80	32,80	68 318,32	2 749,07	2 010,07
Kouvolan Asunnot Oy						
Asunto Oy Anjalankosken Niittypuisto (osaomistus)	Kouvola		36,17	352 403,04	105 032,56	3,13
Asunto Oy Aron-Kara I	Kouvola		48,48	618 924,46	8 672,13	-943,34
Asunto Oy Enäriivi	Kouvola		40,77	189 091,00	48,07	4,23
Asunto Oy Huusarinmäki	Kouvola		30,39	111 993,20	1 651,08	6,08
Asunto Oy Kaipiaistensato	Kouvola		40,72	173 460,19	25 856,60	-16 687,10
Asunto Oy Kasakkakara	Kouvola		23,10	239 297,92	1 222,76	-15 794,60
Asunto Oy Kataja-Haikula	Kouvola		34,08	238 912,02	15 682,79	594,96
Asunto Oy Kimmelmani	Kouvola		45,38	225 709,09	1 137,61	0,00
Asunto Oy Kirkkovoorentie 2	Kouvola		48,51	116 762,17	10 586,90	33,30
Asunto Oy Kouvolan Jaalanharju	Kouvola		39,02	20 868,18	661,17	4,84
Asunto Oy Kuusankosken Hiidentie 8-10	Kouvola		27,06	145 280,90	21 945,73	2 703,59
Asunto Oy Kuusankosken Rantapuisto	Kouvola		25,00	268 858,12	1 015,96	222,78
Asunto Oy Naakanhovi	Kouvola		21,40	210 519,75	1 220,34	1 410,26
Asunto Oy Puutarhurinjousi	Kouvola		29,28	269 379,18	9 328,93	-7 443,37
Asunto Oy Rivikolkka 2	Kouvola		21,95	47 212,47	119,51	201,11
Asunto Oy Silmuntie	Kouvola		27,85	90 412,44	26 686,95	0,40
Asunto Oy Suolasenkoski	Kouvola		23,72	228 624,66	16 359,76	0,00
Asunto Oy Ummeljoen Rivitalo	Kouvola		27,86	18 340,68	29 933,17	490,80
Kiinteistö Oy Elimäen Kasarminaukio	Kouvola		31,00	6 472,61	476 194,27	6,52
Kuusankosken Pienteollisuustalo Oy	Kouvola	21,57	21,57	47 275,37	2 681,53	848,58
Kymen Vesi Oy (äänivalta 19 %) (omistusyhteisö)	Kotka	32,65	32,65	13 843 433,00	21 158 481,90	2 058,41

*) tiedot sisältyvät alakonsernin lukuihin

23. Saamisten erittely

	Kaupunki	Kaupunki	Kaupunki	Kaupunki
	2019	2019	2018	2018
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	221 041,74	0,00	243 183,60
Lainasaamiset	3 055 954,80	0,00	3 055 954,80	3 324 636,32
Muut saamiset	9 509,64	0,00	11 077,22	0,00
Siirtosaamiset	0,00	111 463,17	0,00	170 177,98
Yhteensä	3 065 464,44	332 504,91	3 067 032,02	3 737 997,90
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	3 399 120,23	0,00	454 047,74
Siirtosaamiset	0,00	79 496,00	0,00	998 903,00
Yhteensä	0,00	3 478 616,23	0,00	1 452 950,74
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	90 360,47	0,00	169 479,11
Yhteensä	0,00	90 360,47	0,00	169 479,11
Saamiset yhteensä	3 065 464,44	3 901 481,61	3 067 032,02	5 360 427,75

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni	Konserni	Kaupunki	Kaupunki
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	0,00	0,00	108 389,17	108 389,17
Kelan korvaus työterveyshuollosta	1 089 464,88	1 526 581,34	599 275,53	1 273 680,01
Valtion avustukset ja korvaukset	1 280 000,00	1 049 136,69	1 280 000,00	832 736,69
Verosaamiset	5 973,80	167 322,09	0,00	0,00
Projektisaamiset	1 118 678,06	522 318,32	1 097 403,53	354 173,34
EU-avustukset	849 566,52	1 347 266,81	0,00	0,00
Laskuttamaton myynti	7 207 443,00	8 019 531,37	0,00	0,00
Siirtosaamiset muilta	3 231 960,17	4 850 789,61	510 950,74	2 039 176,24
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	14 783 086,42	17 482 946,23	3 596 018,97	4 608 155,45

Taseen vastattavaa koskevat liitetiedot

25. Oman pääoman erittely

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Peruspääoma 1.1.	285 680 540,57	285 680 540,57	285 680 540,57	285 680 540,57
Peruspääoma 31.12.	285 680 540,57	285 680 540,57	285 680 540,57	285 680 540,57
Arvonkorotusrahasto 1.1.	387 231,13	387 231,13	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	387 231,13	387 231,13	0,00	0,00
Rakennusrahasto 1.1.	552 926,27	576 472,58	0,00	23 546,31
Siirrot erien välillä	0,00	-23 546,31	0,00	-23 546,31
Rakennusrahasto 31.12.	552 926,27	552 926,27	0,00	0,00
Muu oma rahasto 1.1.	212 170,05	217 239,58	92 230,81	97 300,34
Siirrot rahastosta	-92 230,81	-5 069,53	-47 535,76	-5 069,53
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	-44 695,05	0,00
Muu oma rahasto 31.12.	119 939,24	212 170,05	0,00	92 230,81
Kouvolan kaupungin pääomarahasto 1.1.	0,00	33 864 000,00	0,00	33 864 000,00
Siirrot erien välillä	0,00	-33 864 000,00	0,00	-33 864 000,00
Kouvolan kaupungin pääomarahasto 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	55 866 133,48	40 725 370,38	10 140 792,32	2 173 893,91
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	0,00	33 887 546,31	0,00	33 887 546,31
Siirrot rahastoista	0,00	0,00	44 695,05	0,00
KSS Energian osakkeiden arvon korjaus	0,00	0,00	3 818 036,84	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	55 866 133,48	74 612 916,69	14 003 524,21	36 061 440,22
Tilikauden yli-/alijäämä	-15 747 184,42	-18 746 783,21	-27 656 931,01	-25 920 647,90
Oma pääoma yhteensä	326 859 586,27	342 699 001,50	272 027 133,77	295 913 563,70

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät

	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	14 003 524,21	36 061 440,22
Tilikauden yli-/alijäämä	-27 656 931,01	-25 920 647,90
Kertynyt poistoero 31.12.	1 481 434,42	1 583 865,34
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	-12 171 972,38	11 724 657,66

27. Pitkäaikaiset velat

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	221 946 520,69	173 280 074,76	110 993 357,00	90 374 723,00
Lainat julkisyhteisöiltä	1 469 692,00	1 540 071,00	0,00	0,00
Muut velat	18 773,72	18 223,72	0,00	0,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	223 434 986,41	174 838 369,48	110 993 357,00	90 374 723,00

28. Joukkovelkakirjalainat

	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Lyhytaikainen kuntatodistus, Handelsbanken	24 000 000,00	0,00
Lyhytaikainen kuntatodistus, OP Yrityspankki	20 000 000,00	0,00
Lyhytaikainen kuntatodistus, Danske Bank	0,00	6 000 000,00
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	44 000 000,00	6 000 000,00

30. Vieras pääoma

	Kaupunki 2019 Pitkäaikaiset	Kaupunki 2019 Lyhytaikaiset	Kaupunki 2018 Pitkäaikaiset	Kaupunki 2018 Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Lainat	0,00	19 794 798,57	0,00	16 181 707,50
Ostovelat	0,00	4 004 041,47	0,00	3 927 906,79
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	23 798 840,04	0,00	20 109 614,29
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	10 437 440,95	0,00	11 178 380,87
Siirtovelat	0,00	602 261,23	0,00	328 673,00
Yhteensä	0,00	11 039 702,18	0,00	11 507 053,87
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	164 072,82	0,00	177 525,56
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	35 474,00	0,00	17 090,00
Yhteensä	0,00	199 546,82	0,00	194 615,56

31. Sekkitililimiitti

	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	14 000 000,00	14 000 000,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	15 541 089,28	6 475 891,59

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Muut velat				
Liittymismaksut	35 129 296,94	34 692 194,46	0,00	0,00
Muut velat	11 948,32	11 571,32	0,00	0,00
Muut velat yhteensä	35 141 245,26	34 703 765,78	0,00	0,00

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	4 672 952,82	4 007 342,98	555 465,16	3 098 100,19
Lomapalkkajaksotukset	43 710 621,37	39 642 900,37	15 367 402,88	26 933 100,94
Korkojaksotukset	470 630,77	496 045,41	292 516,63	293 052,40
Verovelat	508 545,05	525 410,17	0,00	0,00
Carean loppulasku tilikaudelle	278 695,88	158 475,31	602 261,23	328 673,00
Muut siirtovelat muille	10 075 268,45	21 782 579,52	4 713 727,62	9 169 878,34
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	59 716 714,34	66 612 753,77	21 531 373,52	39 822 804,87

34. Kiinnitykset, panttaukset tai muut omaisuusvelkojen vakuudet**Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin**

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 528 955,41	6 617 337,34	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	9 283 907,88	10 783 907,88	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	9 283 907,88	10 783 907,88	0,00	0,00

4.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

35.-37. Vakuudet ja takaukset

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Muut omasta puolesta annetut vakuudet				
Kiinteistökiinnitykset	14 054 816,13	9 424 048,54	0,00	0,00
Yrityskiinnitykset	18 900 000,00	12 900 000,00	0,00	0,00
Pantattujen arvopapereiden kirjanpitoarvo	3 957 859,04	4 071 954,20	0,00	0,00
Muut kiinnitykset	0,00	275 489,60	0,00	0,00
Yhteensä	36 912 675,17	26 671 492,34	0,00	0,00
Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut takaukset				
Takaukset	63 987 415,36	112 571 522,59	0,00	0,00
Yhteensä	63 987 415,36	112 571 522,59	0,00	0,00
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Muut	77 000,00	0,00	77 000,00	0,00
Yhteensä	77 000,00	0,00	77 000,00	0,00
Muiden puolesta annetut takaukset				
Takaukset	1 376 854,58	2 803 082,58	0,00	0,00
Yhteensä	1 376 854,58	2 803 082,58	0,00	0,00

38. Vuokravastuut

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Toimitilojen vuokravastuut	10 506 706,93	0,00	7 006 664,43	0,00
Muut vuokravastuut	41 219,40	0,00	0,00	0,00
Vuokravastuut yhteensä	10 547 926,33	0,00	7 006 664,43	0,00
-siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	2 118 016,84	0,00	1 074 238,64	0,00
-siitä kuntakonsernin sisäiset vuokravastuut			59 674,05	0,00
Leasingvastuut yhteensä	9 921 710,55	7 782 141,37	3 800 629,74	4 066 674,20
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	3 031 440,56	2 414 122,20	779 465,90	939 849,45
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	273 256,20	268 572,04	273 256,20	268 572,04
Yhteensä	20 469 636,89	7 782 141,37	10 807 294,17	4 066 674,20

Liitetietoyleisohjeen päivityksen 2019 vuoksi kaikkia vertailuvuoden tietoja ei ole saatavilla.

39.-40. Vastuusitoumukset

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			183 836 511,06	189 515 369,57
Jäljellä oleva pääoma			112 937 183,67	121 702 831,51
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	21 768 620,34	30 089 559,98	21 768 620,34	30 089 559,98
Jäljellä oleva pääoma	10 779 192,59	12 449 119,22	10 779 192,59	12 449 119,22
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista			Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.			500 750 043,00	480 668 783,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.			329 460,00	308 807,51

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Sopimusvastuut				
Sitoumukset avustukseen	1 477 377,20	1 637 625,00	1 477 377,20	1 637 625,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	609 200,00	253 200,00	609 200,00	253 200,00
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	1 230 000,00	1 310 000,00	1 230 000,00	1 310 000,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	880 000,00	480 000,00	880 000,00	480 000,00
Palvelusopimukset *)	19 124 538,00	14 457 224,00	35 729 538,00	30 112 224,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	4 063 819,00	4 722 739,00	11 598 819,00	13 407 739,00
Sopimusvastuut yhteensä	21 831 915,20	17 404 849,00	38 436 915,20	33 059 849,00
Arvonlisäveron palautusvastuu	0,00	2 112 486,33	0,00	0,00

*) Palvelusopimuksiin sisältyy hulevesisopimukset, joiden vuosikustannus on noin 516 000 euroa ja ne ovat voimassa toistaiseksi.

Johdannaissopimukset**Koronvaihtosopimukset 1. ryhmä**

Tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.

Koronvaihtosopimus 1, sopimusnro 31734

Koronvaihtosopimus on tehty lainan (15102/11) korkoriskin suojaamiseksi. 10-vuotinen peruskoronvaihtosopimus. Suoja päättyy 30.3.2021.

Nimellisarvot

6 500 000,00	7 500 000,00	6 500 000,00	7 500 000,00
--------------	--------------	--------------	--------------

Käypä arvo

-268 957,86	-501 935,37	-268 957,86	-501 935,37
-------------	-------------	-------------	-------------

Koronvaihtosopimus 2, sopimusnro 1256171

Koronvaihtosopimus on tehty lainan (16771/13) korkoriskin suojaamiseksi. Sopimus on tehty 9/2013 alun perin 8 v. fwd startina. Tällä hetkellä vastaa peruskoronvaihtosopimusta. Suoja päättyy 6.8.2023.

Nimellisarvot

10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00
---------------	---------------	---------------	---------------

Käypä arvo

-1 063 382,00	-1 176 120,00	-1 063 382,00	-1 176 120,00
---------------	---------------	---------------	---------------

Koronvaihtosopimukset 2. ryhmä

Koronvaihtosopimuksilla suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.

Koronvaihtosopimus 3, sopimusnro 1302616

5-vuotinen peruskoronvaihtosopimus. Suoja on päättynyt 24.1.2019.

Nimellisarvot

0,00	5 000 000,00	0,00	5 000 000,00
------	--------------	------	--------------

Käypä arvo

0,00	-16 367,00	0,00	-16 367,00
------	------------	------	------------

Koronvaihtosopimus 4, sopimusnro 1302615

10-vuotinen peruskoronvaihtosopimus. Suoja päättyy 24.1.2024.

Nimellisarvot

10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00
---------------	---------------	---------------	---------------

Käypä arvo

-911 012,00	-919 101,00	-911 012,00	-919 101,00
-------------	-------------	-------------	-------------

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Koronvaihtosopimus 5, sopimusnro 1333887 10-vuotinen peruskoronvaihtosopimus. Suoja päättyy 18.3.2024. Nimellisarvot	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00
Käypä arvo	-808 131,00	-782 318,00	-808 131,00	-782 318,00
Koronvaihtosopimus 6, sopimusnro 32132 Sopimus on tehty 3/2014 alun perin 9 v. fwd startina. Tällä hetkellä vastaa peruskoronvaihtosopimusta. Suoja päättyy 18.3.2024. Nimellisarvot	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00
Käypä arvo	-876 958,38	-862 213,15	-876 958,38	-862 213,15
Koronvaihtosopimus 7, sopimusnro 1302622 10-vuotinen korkokattorakenteinen suoja. Yksiselitteisesti suojaava sopimus vaikkakin suoja ei kaikissa markkinatilanteissa ole niin tehokas kuin peruskoronvaihtosopimuksella. Suoja päättyy 24.1.2024. Nimellisarvot	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00
Käypä arvo	-344 384,00	-331 681,00	-344 384,00	-331 681,00
Koronvaihtosopimukset 3. ryhmä				
Konserniyhtiöiden koronvaihtosopimuksilla suojataan lainasalkun vaihtuvan koron riskiä.				
Kouvolan Asunnot Oy				
Koronvaihtosopimus 8 Vaihtuva korko 0,3680 (0,3690) % ja kiinteä korko 2,98 %. Sopimus oli voimassa 15.7.2019 asti. Nimellisarvot	0,00	2 691 007,00	0,00	0,00
Käypä arvo	0,00	-53 221,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimus 9 Vaihtuva korko 0,3680 (0,3660) % ja kiinteä korko 3,15 %. Sopimus oli voimassa 10.9.2019 asti. Nimellisarvot	0,00	1 248 101,00	0,00	0,00
Käypä arvo	0,00	-33 097,00	0,00	0,00
KSS Energia -konserni				
Koronvaihtosopimus 10 Vaihtuva euribor 3 kk korko, sovittu kiinteä korko. Sopimus on voimassa maaliskuuhun 2024 asti. Nimellisarvot	15 000 000,00	15 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo	-2 333 288,00	-2 263 120,00	0,00	0,00
Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä (Kymsote)				
Koronvaihtosopimus 11 Käsitellään kirjanpidossa suojaavana. Sopimus on voimassa 13.6.2023 asti. Nimellisarvot	3 624 830,30	3 624 830,30	0,00	0,00
Käypä arvo	393 215,89	449 972,97	0,00	0,00

	Konserni 2019	Konserni 2018	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Kouvola Innovation -konserni				
Koronvaihtosopimus 12				
Vaihtuva korko 0,216 % ja kiinteä korko 2,55 %.				
Sopimus on voimassa 27.12.2022 asti.				
Nimellisarvot	1 911 764,80	2 058 823,60	0,00	0,00
Käypä arvo	-148 117,57	-185 044,98	0,00	0,00
Koronvaihtosopimusten nimellisarvot yhteensä	72 036 595,10	82 122 761,90	51 500 000,00	57 500 000,00
Koronvaihtosopimusten Käypä arvo yhteensä	-6 361 014,92	-6 674 245,53	-4 272 825,24	-4 589 735,52
Sähkötermiinit				
Käypä arvo	3 063 004,05	20 959 916,84	0,00	0,00
	Konserni			
Päästöoikeudet 2019	tCO ₂			
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	22 363,00			
Toteutuneiden päästöjen määrä	28 604,00			
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	50 967,00			
Päästöoikeudet 2018	tCO ₂			
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	25 295,00			
Toteutuneiden päästöjen määrä -	44 900,00			
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	70 195,00			

4.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja interessitahoja koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Konsernipalvelut	117	
Kasvatus ja opetus	2090	
Liikunta ja kulttuuri	128	
Asuminen ja ympäristö	827	
Yhteensä	3 162	5 456

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
Kaakkois-Suomen Kokoomus ry	114,75	352,50
Keskustan Kouvolan Kunnallisjärjestö ry	12 782,93	11 550,75
Kokoomuksen Kouvolan Kunnallisjärjestö ry	17 580,09	14 805,00
Kouvolan puolueisiin sitoutumattomien Kunnallisjärjestö ry	0,00	481,00
Kouvolan Seudun Perussuomalaiset ry	3 390,40	3 243,00
Kouvolan Siniset ry	296,50	239,00
Kouvolan sitoutumattomat ry	432,40	0,00
Kouvolan Sosiaalidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry	30 679,00	30 304,00
Kouvolan Vihreät ry	9 031,60	9 466,00
Suomen Kristillisdemokraattien KD Kouvolan kunnallisjärjestö ry	6 802,80	5 838,00
Vasemmistoliiton Kouvolan kunnallisjärjestö ry	2 860,00	2 528,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	83 970,47	78 807,25

45. Tilintarkastajan palkkiot

	Kaupunki 2019	Kaupunki 2018
BDO Auditor Oy / BDO Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	31 450,74	39 803,00
Palkkiot yhteensä	31 450,74	39 803,00

Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot**46. Intressitahotapahtumat**

Kaupunginjohtajan kanssa on solmittu 3.7.2017 kuntalain mukainen johtajasopimus, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 24.4.2017 § 30. Johtajasopimuksessa on sovittu 12 kuukauden rahapalkkaa vastaavasta erokorvauksesta, joka on 31.12.2019 suuruudeltaan 165 665, 28 euroa.

Apulaiskaupunginjohtajan kanssa on solmittu 6.2.2019 kuntalain mukainen johtajasopimus, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 12.11.2018 § 150. Johtajasopimuksessa on sovittu 12 kuukauden rahapalkkaa vastaavasta erokorvauksesta, joka on 31.12.2019 suuruudeltaan 116 579,28 euroa.

Kouvolan kaupunki on antanut kokonaan omistamalleen tytäryhteisölle KSS Energia Oy:lle 17 500 000 euron pääomalainan ja 8 649 000 euron normaalin antolainan. Ensimmäinen mainittua on 31.12.2019 jäljellä 6 372 106,27 euroa ja jälkimmäistä 3 055 954,80 euroa. Lyhennysvapaat vuodet 2020–2022. Kummankin lainan korko on markkinaehtoinen. KSS Energia Oy on menestyvä toimija toimialallaan eikä Kouvolan kaupungin arvion mukaan kumpaankaan lainaan sisälly merkittävää taloudellista riskiä. (KH 23.11.2009 § 585, KH 5.11.2012 § 374, KH 18.11.2019 § 390)

Kouvolan kaupungin 100 % omistamalle tytäryhteisölle Kouvolan Asunnot Oy:lle (aikaisemmin kuntien omat eri vuokratyöyhtiöt) on myönnetty 52 kpl antolainoja. Lainojen alkuperäinen pääoma on 2 370 486,55 euroa. 31.12.2019 lainoja on avoimena 1 855 385,98 euroa. Lainojen maturiteetit ovat pitkiä ja korko on matala (valtion 10 v. viitelainojen korko 31.12.). Korko ei ole varsinaisesti markkinaehtoinen mutta ottaen huomioon, että kyse on kaupungin vuokratyöyhtiön pitkäaikaisista osakaslainoista, korkoperustetta voidaan pitää relevanttina. Korko määritettiin KH:ssa 3.5.2010 § 155. Asuntoyhtiön toimimisen yleishyödyllisessä asuntotuotannossa ja toiminnanvakaan luonteen huomioiden Kouvolan kaupunki katsoo, ettei lainoihin sisälly suurta taloudellista riskiä. (Päätökset, jotka on tehty ennen kuntaliitosta ”vanhojen” kuntien toimesta vuosina 1980 – 2007)

Kouvolan kaupunki on antanut 100 % omistamalleen tytäryhteisölle Kouvolan Vesi Oy:lle 18 581 000 euron bullet-lainan. Laina erääntyy maksettavaksi 1.9.2029. Lainan koron voidaan katsoa olevan markkinaehtoinen. Yhtiön toiminnan luonne kunnallisena vesihuolto-yhtiönä, jolla ei ole kilpailijoita alueella, luo pohjan sille, ettei kaupunki katso lainajärjestelyn sisältävän merkittävää riskiä lainan kertalyhenteisyydestä huolimatta. (KV 9.6.2014 § 40, KH 18.8.2014 § 200, velkakirja 1.8.2014)

Kouvolan kaupunki on antanut 100 % omistamalleen tytäryhteisölle Kouvolan Vesi Oy:lle 8 000 000 euron bullet-lainan. Laina erääntyy maksettavaksi 13.7.2028. Lainan koron voidaan katsoa olevan markkinaehtoinen. Yhtiön toiminnan luonne kunnallisena vesihuolto-yhtiönä, jolla ei ole kilpailijoita alueella luo pohjan sille, ettei kaupunki katso lainajärjestelyn sisältävän merkittävää riskiä lainan kertalyhenteisyydestä huolimatta. (KV 21.5.2018 § 66, velkakirja 6/2018)

Kouvolan kaupunki on antanut 100 % omistamalleen tytäryhteisölle Kouvolan Vesi Oy:lle 6 000 000 euron bullet-lainan. Laina erääntyy maksettavaksi 31. 12. 2029. Lainan koron voidaan katsoa olevan markkinaehtoinen. Yhtiön toiminnan luonne kunnallisena vesihuolto-yhtiönä, jolla ei ole kilpailijoita alueella luo pohjan sille, ettei kaupunki katso lainajärjestelyn sisältävän merkittävää riskiä lainan kertalyhenteisyydestä huolimatta. (KV 27. 5,2019 § 66, velkakirja 5/2019)

Kouvolan kaupunki on antanut 100 %:sti omistamalleen tytäryhteisölle Kiinteistö Oy Asentajankatu 9:lle 187 294,07 euron suuruisen lainan. Sen aikaiset Kouvolan kaupungin viranhaltijat ovat sopineet kiinteistöosakeyhtiön kanssa, että laina korkoineen maksetaan pois, mikäli yhtiö joskus puretaan. (Velkakirja 30.8.1996, KH 16.12.1996 § 730) Yhtiön purkamisselvitys on aloitettu.

Alun perin Kouvolan seudun kuntayhtymä on tehnyt päätöksen 5 miljoonan euron korottoman pääomalainan myöntämisestä Kymenlaakson Ammattikorkeakoululle. Laina on sittemmin siirtynyt kuntayhtymältä Kouvolan kaupungin lainasaamiin. Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu Oy:n osittaisjakautumisessa uudeksi velalliseksi tuli Kyamk-kiinteistöt Oy, joka on Kouvolan 49 %:sti omistama osakkuusyhtiö. Yhtiön laina erääntyy maksettavaksi bullettina 31.12.2043. Järjestelyt on tehty osana ammattikorkeakoulujen uudistusprosessia. Ammattikorkeakoulujen menojen rahoitus tulee valtiolta eikä kaupunki näin ollen näe suurta taloudellista riskiä lainajärjestelyn osalta. (KV 11.2.2008 § 58, KV 11.6.2012 § 62, KV 13.10.2014 § 83, velkakirjat 9.7.2008, 31.12.2010, 31.7.2012)

5 LUETTELOT JA SELVITYKSET

5.1 Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista

Pääkirjanpito

Käyttöomaisuuskirjanpito	atk-tuloste
Myyntireskontra	atk-tuloste
Ostoreskontra	atk-tuloste
Päiväkirja	atk-tuloste
Pääkirja	atk-tuloste

Palkkaluettelo atk-tuloste

Tilinpäätös

Tase-erittelyt

Liitetietojen erittelyt

Kaikki asiakirjat säilytetään paperimuotoisena.

Tilinpäätös säilytetään pysyvästi ja muut kirjanpitokirjat 10 vuotta tilikauden päättymisestä.

5.2 Luettelo tositelajeista

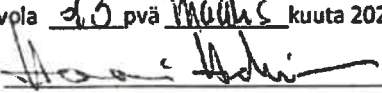
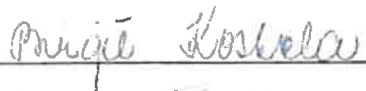
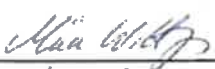
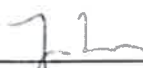
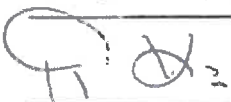
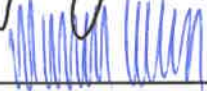
ALKUSA	Alkusaldot	MRP81	Laskulaji 81
BUD	Talousarvio	MRP83	Laskulaji 83
BUDL	Lisätalousarvio	MRP84	Laskulaji 84
HAAHTE	Haahtela, muistiot	MRP86	Laskulaji 86
IRTAIN	Irtaimisto	MRP87	Laskulaji 87
KASSA	CPU kassa	MRP88	Laskulaji 88
KOKI	Koki kp-siirto	MRP98	Laskulaji 98
KOKISI	Kokisi kp-siirto	MRP99	Laskulaji 99
KOMMUI	Käyttöomaisuuden muistiot	MRPK	Tileistä poisto
KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet	MRPMAN	Manuaalisuoritukset
MATKAT	Travel-matkalaskut	MRPVII	Viitesuoritukset
MRP11	Laskulaji 11	MUIRO2	Rondo-muistio ulkoinen
MRP18	Laskulaji 18	MUIRS2	Rondo-muistio sisäinen
MRP21	Laskulaji 21	MUIST1	Muistio ulkoinen
MRP26	Laskulaji 26	MUIST5	Saatavien poistot
MRP28	Laskulaji 28	OMAKSU	Ostoreskontran maksut
MRP33	Laskulaji 33	OSTOP	PSOP-ostolaskut
MRP34	Laskulaji 34	OSTOT	Ostolaskut
MRP36	Laskulaji 36	PALKAT	Palkkatositteet
MRP38	Laskulaji 38	PANKKI	Pankkien tilioitteet
MRP42	Laskulaji 42	SISROP	Sisäiset laskut
MRP43	Laskulaji 43	VARAS1	Varasto
MRP44	Laskulaji 44	VYÖR	Vyörytys
MRP47	Laskulaji 47	YMR11	MR laskulaji 11
MRP49	Laskulaji 49	YMR13	MR laskulaji 13
MRP50	Laskulaji 50	YMR18	MR laskulaji 18
MRP53	Laskulaji 53	YMR21	MR laskulaji 21
MRP54	Laskulaji 54	YMR26	MR laskulaji 26
MRP64	Laskulaji 64	YMR28	MR laskulaji 28
MRP65	Laskulaji 65	YMR33	MR laskulaji 33
MRP66	Laskulaji 66	YMR34	MR laskulaji 34
MRP69	Laskulaji 69	YMR36	MR laskulaji 36
MRP73	Laskulaji 73	YMR38	MR laskulaji 38
MRP75	Laskulaji 75	YMR42	MR laskulaji 42
MRP76	Laskulaji 76	YMR43	MR laskulaji 43
MRP78	Laskulaji 78	YMR44	MR laskulaji 44
MRP80	Laskulaji 80	YMR47	MR laskulaji 47

YMR49	MR laskulaji 49	YMR83	MR laskulaji 83
YMR50	MR laskulaji 50	YMR84	MR laskulaji 84
YMR53	MR laskulaji 53	YMR86	MR laskulaji 86
YMR54	MR laskulaji 54	YMR87	MR laskulaji 87
YMR64	MR laskulaji 64	YMR88	MR laskulaji 88
YMR65	MR laskulaji 65	YMR89	MR laskulaji 89
YMR66	MR laskulaji 66	YMR91	MR laskulaji 91
YMR69	MR laskulaji 69	YMR92	MR laskulaji 92
YMR71	MR laskulaji 71	YMR94	MR laskulaji 94
YMR73	MR laskulaji 73	YMR95	MR laskulaji 95
YMR75	MR laskulaji 75	YMR96	MR laskulaji 96
YMR76	MR laskulaji 76	YMR98	MR laskulaji 98
YMR78	MR laskulaji 78	YMRHYV	MR hyvityslaskut
YMR80	MR laskulaji 80	YMRMAN	MR manuaalisuoritukset
YMR81	MR laskulaji 81	YMRVII	MR Viitesuoritukset

6 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

6.1 Tilinpäätöksen allekirjoitus

Kouvola 23 pvä maalisk kuuta 2020

	
	
	
	
	 29.4.2020
	
	

6.2 Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Kouvolassa ____ / ____ 2020

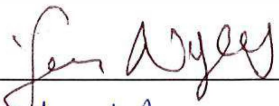
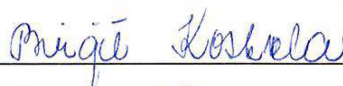
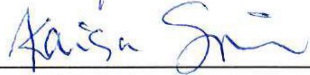
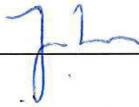
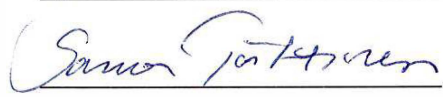
BDO Oy

Ulla-Maija Tuomela
JHT, KHT

6 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

6.1 Tilinpäätöksen allekirjoitus

Kouvola 3.3 pvä maalisk kuuta 2020

6.2 Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Kouvolassa 7 / 5 2020

BDO Oy

Ulla-Maija Tuomela
JHT, KHT

7 LIITTEET

Säästötoimenpiteiden toteutuminen

Hallinto ja yleiskulut		Vaikutus/ vuosi euroa		Toimenpiteen toteutuminen
Toimenpide		2019	Vaikutukset ja huomiot	12/2019
Menojen vähennykset				
2	Valtuuston jäsenten lukumäärä, määrän laskeminen kuntalain edellyttämälle tasolle		Seuraavalla valtuustokaudelle jäsenmäärää laske- taan 59:sta 51:een. Vuodesta 2022 vaikutus 22 700 e/v.	Asiasta päätetään kuluvan valtuustokau- den lopulla.
3	Edustaminen, lahjat, tuliaiset ja viemiset sidosryhmille	15 000		edustamiseen käytettyjen erilaisten lahjo- jen /liikelahjojen/tuliaisten/viemisten mää- rää vä-hennetään ja muistamisia osoite- taan vain tärkeimmille yhteistyötahoille. Asian osalta on sovittu käytännöt johdon sihteerin ja yhteyspäällikön kanssa alku- vuonna 2019.
4	Kokoustarjoilujen minimointi, (sisältyy majoitus- ja ravitsemis- palv. säästetään 25 %)	10 000	Konsernipalvelut	kokoustarjoilujen minimointi on pantu täy- täntöön vuoden 2019 alusta lukien
		1 000	Liikunta ja kulttuuri	Säästöt totetuneet.
		1 000	Kasvatus ja opetus	Majoitus- ja ravitsemispalv. Toteuma 99,3%, säästö n. 51 000 e.
		18 000	Asuminen ja ympäristö	Toteutuma: majoitus- ja ravitsemuspal- velu, koko Asym toteuma 75,3%, säästö 19 780 e

5	Toimielimien (kaupunginhallitus, -valtuusto, lautakunnat jne.) kokoontumisien ja koulutuksien järjestäminen ensisijaisesti kaupungin omissa tiloissa tai kaupungin alueella	20 000	Kaupungin toimielimet eivät tekisi lainkaan tutustumiskäyntejä tai ekskursioita kokousten yhteydessä, jolloin ko. tiedonhankintamuodot päätöksenteon pohjaksi jäisivät pois käytöstä. Valtuusto pitäisi seminaarit kaupungin omissa tiloissa. Toimielimille järjestetyt massakoulutukset on pidetty jo nyt kaupungin omissa tiloissa.	Kaupunginvaltuusto on kokoontunut omissa tiloissa. Hallitus pitänyt yhden kokouksen muissa tiloissa.
6	Sähköisen kokoushallinnan täysimääräinen käyttöönotto	9 000	Pilotissa tähän mennessä syntyneiden kokemusten pohjalta toimiva ratkaisu. Myös ekologinen ratkaisu (materiaalikulutus ja päästöt vähenevät). Vaikuttaa osaltaan vähentäen hallintosihteerien resurssitarvetta, mikä mahdollistaa eläkepoistuman hyödyntämisen tulevana vuosina.	Käyttöönotto tapahtunut vaiheittain 30.6. mennessä. 2 toimielintä ei ole kustannussyistä ottanut kokoushallintaa käyttöön (olisi lisännyt kustannuksia).
7	Tapahtumalehtien vähentäminen, Talvi-tapahtumalehti jätetään julkaisematta	10 000		Talvitapahtumalehti jätetty syksyllä 2019 päätetyn mukaisesti toteuttamatta.
8	Ohjelmistojen tarkastelu	10 000	Esimerkiksi Dream Broker, Mediapankin lisäpalvelu, Kouvola.tv-kanava	Kouvola-TV kanava on irtisanouttu. Dream Broker järjestelmä korvattu kilpailutuksella Struu - järjestelmäksi. Mediapankin lisäpalvelu on irtisanouttu.
9	Verkkolaskujen lisääminen + 5000, ilmoitetaan verkkolaskuosoitteet tilausta tehdessä	10 000	verkkolasku 4,87 skannattu 8,28 skannatut laskut arvio 10000 kpl/vuosi	Ostolaskujen sähköisyysaste on yli 90 %, sitä pyritään tiedotuksella edelleen kasvattamaan.
10	Kalustomäärärahojen vähentäminen 20 %	20 000	Konsernipalvelut	Tavoite ei toteutunut täysin toiminnan kannalta välttämättömien hankintojen vuoksi.
		17 000	Liikunta ja kulttuuri	Toteutuneet
		124 000	Kasvatus ja opetus	Kalusto toteuma 156,9 %, ylitys n. 0,3 milj. e. (Varhaiskasvatus ylitys noin 4 000 e. Väistötilojen aiheuttamia kuluja.)
		7 300	Asuminen ja ympäristö, toimistokalusto	Kaluston hankinnassa käytettiin erityistä harkintaa.
11	Kalustomäärärahojen tarkastelu kiinteistöpalvelujen osalta	35 000	Asuminen ja ympäristö, kiinteistöpalvelut	Kalustomäärärahasta jäi 34 000 e, toteuma 75,9 %
12	Painatuksien ja ilmoituksien vähentäminen 20 %	20 000	Konsernipalvelut	Säästö toteutunut, toteuma 81,3 %

		18 000	Liikunta ja kulttuuri	Säästöt toteutuneet toimialatasolla.
		26 000	Kasvatus ja opetus	Toteuma 80,2%. Säästötavoite toteutunut.
		32 000	Asuminen ja ympäristö, lukuunottamatta Asunto-messuja	Painatusten ja ilmoitusten toteutuma toimialalla 81,1%, säästö noin 47 300 e
13	Kiinteistöpalvelujen kaluston leasing-sopimusten tarkastelu	20 000	Asuminen ja ympäristö, kiinteistöpalvelut	Tarvekartoitus tehty ja kalusto listattu.
14	Kiinteistöpalvelujen henkilöstön työvaatetarkastelu	30 000	Ei hankintaa vuonna 2019	Työvaaterahasta jäi 25000 euroa, toteuma 59,5%
15	Kiinteistöpalvelujen ICT-laitteiden yhteiskäytön lisääminen ja selvittäminen	5 000	Asuminen ja ympäristö, kiinteistöpalvelut	Yhteiskäyttöä lisätty.
16	Sähköisen asiainnin käyttöönotto varhaiskasvatuksessa, päätökset	5 000	Postituskulujen, tulostuskulujen sekä htv -säästö	Sähköistä asiointia käytetään aina kun asiakkaalla on siihen mahdollisuus. Siirrytty sähköiseen kokouskäytäntöön
17	Sähköisen asiainnin lisääminen perusopetuksessa	5 000	Asiakkaiden sähköisen asiainnin mahdollisuuksien lisääminen (hakemukset) ja paperipäätösten vähentäminen. Vähentää postitus ja tulostuskuluja.	Sähköistä asiointia käytetään aina kun asiakkaalla on siihen mahdollisuus.
	Kokouspalkkioiden määräaikainen 10 prosentin vähennys	61 700	Luottamushlö sekä viranhaltijat	Kokouspalkkioiden määräaikainen alentaminen 10 %:lla on huomioitu käyttösuunnitelmassa ja toimintavuoden aikana maksettu tapahtuu vuodelle 2019 vahvistettujen palkkioiden mukaisesti.
	Yhteensä	530 000		

Toimenpiteet joiden summat eivät ole arvioitavissa

18	FirstCard ja S-business-korttien tarkastelu		summa ei arvioitavissa, vähentää pienostojen määrää	
19	Tulostuksen vähentäminen, ei väritulosteita, tulostimien määrän tarkastelu		Väritulostuksen hinta noin 6-kertainen	
20	Kalustomäärärahojen vähentäminen 20 %, muu kalusto Asuminen ja ympäristö		Esim.leasing-autojen jäännösarvot, leikkivälineet, puistokalustot selvitystyöt kesken.	

	Avustukset	Vaikutus/ vuosi euroa		Toimenpiteen toteutuminen
	Toimenpide	2019	Vaikutukset ja huomiot	12/2019
	Menojen vähennykset			
21	Kouvola 10 vuotta -avustuksien osittainen kohdentaminen kriisivalmius- ja puolustuskonferenssiin		Määrärahojen uudelleen kohdentaminen.	Ei toteutunut, lisämääräraha hyväksytty KV
22	Kaupunginhallituksen myöntämät avustukset, vähennetään tukea 10 %	2 500		Toteutunut.
23	Markkinointiyhteistyö – Kärkiseurat /Mestaruustaso, vähennetään tukea – 10 %	29 000		Huomioitu sopimuksissa
24	Markkinointiyhteistyö – Muut seurat ja yksilöurheilijat, vähennetään tukea – 10 %	9 000		Huomioitu sopimuksissa
25	Markkinointiyhteistyö – Toistuvat tapahtumat, vähennetään tukea – 10 %	21 000		Huomioitu sopimuksissa
26	Korkeakouluavustusten uudelleen kohdentaminen, vähentäminen 10 %		Määräaikaisten sopimukset päättyvät aikaisintaan 2020 lopussa. Säästöt edellyttävät sopimusten irtisanomista ja uudelleen neuvottelua.	
27	Tilapäislainojen myöntäminen ainoastaan hankkeisiin, joissa työllistetään työtön henkilö		Ei juurikaan tulosvaikutusta, riskienhallinnallinen näkökulma	Käsittelyyn otetaan hankkeet, joihin on myönnetty Leader-rahoitusta
28	Lasten kotihoidon tuen kuntalisä	40 000	Kotihoidon tuen kuntalisä maksetaan alle 2 vuotiaasta lapsista 1.3.2019 alkaen	Lautakunnan päätös lopettaa kotihoidon tuen kuntalisän maksaminen 1.11.2019 lukien.
34	Kymi Sinfonietta	0	Toiminnan tarkastelu, jos toiminta loppuu kokonaan, Kouvolan avustusosuuden säästö 0,7 milj. euroa	
35	Yksityistieavustuksien pienentäminen 800 -> 725	75 000	vertailukunnat (erillinen liite)	Yksityistieavustus-määräraha 725 000 euroa on käytetty 100 %. Säästöleikkaus 75 000 euroa on toteutunut.

36	Yhdyskuntatekniikan kunnossapitämien yksityisteiden lukumäärän vähentäminen (noin 30 km)	30 000	Telassa käsittelyssä	Saatu välipäätös, että voidaan lakkauttaa muut kuin valituksen kohteena olevien teiden kp alkaen 04/2020. Kustannuksia vähentyi v. 2019: 0 euroa.
37	Maaseutupalvelujen avustukset, kylien toiminta- ja kohdeavustuksien vähentäminen	10 000	Maaseudun kehittäminen: kylien toiminta-avustukset (max. 450 €/kylä) yht. 25 000 €, kylien kohdeavustukset (max. 1 020 €/hanke), yht. 5 000 €, kylien/maaseudun tapahtumat 15 000 €	Maaseudun kehittämisen avustuksia (kylien toiminta- ja kohdeavustukset, kylien/maaseudun tapahtumat) on maksettu 27 942 euroa. Avustusrahaa on jäänyt käyttämättä; toteutunut säästö 17 058 euroa.
	Yhteensä	216 500		

Palveluprosessit		Vaikutus/ vuosi euroa		Toimenpiteen toteutumi- nen
Menojen vähennykset				
Toimenpide	2019	Vaikutukset ja huomiot		12/2019
38 Kouvola Innovation Oy:n palvelujen oston vähentäminen		Kinnon organisaation kokonaistarkastelu 2020.		
39 Kirjaston säästöohjelma		Säästöt aineiston kuljetuksissa, omatoimikirjastojen palveluaikojen tarkastelu, eläköitymisen 30 prosenttinen hyödyntäminen, tilavuokrat, toisesta kirjastoautosta luopuminen tai mahdollisesti muita taloudellisia ja innovatiivisia ratkaisuja. Toisesta kirjastoautosta luopuminen heikentää merkittävästi maaseudun ja taajama-alueiden kirjastopalveluja. Kirjastoautolla on tärkeä rooli ajantasaisen kokoelman toimittamisessa kouluille ja päiväkodeille.		Koskee vuosia 2020-2027
41 Aamu- ja iltapäivätoiminnan ostopalveluiden vähentäminen	20 000	Ryhmiä siirtäminen vaihteittain kaupungin omiksi ryhmiksi. Ohjaajaresurssia kuluu enemmän aamu- ja iltapäivätoimintaan, joka on pois koulunkäynnin tuesta.		Kaksi ryhmää siirretty ostopalveluista koulujen omaksi toiminnaksi. Toteutuma 79,0 %
42 Tilapalveluiden ja kiinteistöpalveluiden välisen sopimuksen tarkistaminen vuosittain	300 000	Vuoropäiväsiivous, laatutason lasku, tilojen siivottavuuden parantaminen, palveluverkot, Tilapalveluiden tekemän kiinteistöjen korituksen (A,B,C,D) jälkeen hoidon luokituksen, Hoitotaso muutetaan korituksen mukaan, mitoitusten muutos ATOP:iin mukainen hoitotaso ja puhtaus-taso kohteisiin		
44 Kymenlaakson pelastuslaitoksen ylijäämän hyödyntäminen maksuosuuksissa		5,9 milj. e tp 2017 kvl osuus 46 %		Huomioitu vuoden 2020 maksuosuuksissa.
45 Kymenlaakson liiton ylijäämän hyödyntäminen maksuosuuksissa		575 000 e tp 2017 Kvl osuus noin 48 %		Huomioitu vuoden 2020 maksuosuuksissa.
Menojen vähennykset yhteensä		320 000		
Tulojen lisäykset				
46 Liikuntatilojen taksojen tarkastelu	38 000	10 % lisäys tuotto-odotukseen. Vuorojen maksullisuus heikentää seurojen taloudellista tilannetta, joka tuo tuo seurojen harrastumaksujen nousua harrastajille ja perheille.		Tulot jäivät alle tuloarvion.
48 Uimahallien taksat	33 000	Korotus 10 %. Korotetaan uimahallitaksia lähemmäs valtakunnan keskimääräistä tasoa. Kävijämäärien mahdollinen lasku uimahalleissa.		Tulojen lisäys on toteutunut.
49 Kansalaisopiston taksat	12 000	Korotus 5 %, esitetään toteutettavaksi 1.8.2019 alkaen		Tulot jäivät alle tuloarvion.

50	Kulttuuritalojen tuotot	6 000	5 % lisäys tuotto-odotukseen 2019 ja 2020, 10 % lisäys 2021	Tuottojen lisäys on toteutunut.
51	Rakennusvalvonnan taksojen korotukset	30 000	Päivitys vuodelle 2019. Käsittely rymlassa vuonna 2018	Uudet taksat käytössä. Tulot eivät toteutuneet talousarvion mukaan.
52	Eläinlääkäripalvelujen taksat	25 000	Klinikkamaksujen korotus	Edellyttää toista vastaanottoavustajaa, täyttölupaa esitetään 2020
53	Yhdyskuntatekniikan taksat (mm. siirtoajoneuvot, viljelypalstat, venepaikat)	5 000	Selvitystyö kesken	Siirtoajoneuvotaksat on tarkistettu 11.6.2019. Venepaikkojen taksat päivitetään, kun palveluverkko päätös on lainvoimainen.
54	Lumenkaatopaikan taksojen tarkistaminen		Riippuu talvien lumisuudesta	Selvitystyö kesken.
	Yhteensä	149 000		

Toimenpiteet joiden summat eivät ole arvioitavissa

55	Tulostuspalvelun järjestämistavan selvittäminen		Tulostuspalvelujen järjestämisen osalta tehdään selvitys vuoden 2018 loppuun mennessä kustannustehokkaimman järjestämistavan selvittämiseksi (huomioidaan myös kaupungin tilamuutokset v. 2021 alusta lukien).	Selvitys tehdään alkuvuoden 2020 aikana. Sähköisen arkiston kilpailutuksen valmistelun jatkuminen syksyyn asti, Dynasty-järjestelmän käyttöönoton tuoma merkittävä lisätyömäärä loppuvuonna 2019 sekä hallintopalvelujen resurssivähennyksestä loppuvuonna 2019 johtunut hallintopalvelujen toimintaprosessien äkillinen uudelleenorganisoinnin tarve ovat aiheuttaneet sen, että tulostuspalveluselityksen tekeminen jouduttiin siirtämään v. 2020 alkuun.
----	---	--	--	---

56	Rakennusvalvonnan arkistoon kohdistuvat asiakaspyynnöt		Rakennusvalvonnan arkistoon kohdistuu asiakaspyyntöjä 80-100 kpl/kk. Sitoo resursseja lakisääteisistä tehtävistä. Palvelumaksua tulee korottaa, mutta korotus ei saa olla kohtuuton.	Uusi palvelutaksa on otettu käyttöön 1.1.2019 alusta.
57	Kiinteistönmuodostuksen taksat		Selvitys kesken.	Hyväksytty 5/2019, voimaan 1.9.2019
58	Mitä palveluita tai toimia on tehokkaampi tuottaa yksityisellä		Kiinteistöpalvelujen yhtiöittämisselvitys käynnissä	Valmisteluvastuu tilapalveluilla.
59	Päivähoidon palvelusetelit PSOP-järjestelmään.	0	Selvitetään päivähoidon palvelusetelien siirto PSOP-järjestelmään, mahdollistaa htv-säästöt. Tilaaavastuu.fi/palveluntuottajat.	PSOP:n käyttöönotto nostaisi palvelusetelikuluja noin 12 e/palveluseteli. Muiden kuntien kokemusten mukaan käyttöönotto on lisännyt myös henkilöstökuluja. Selvitys kesken.

	Palveluverkko	Vaikutus/ euroa vuosi		Toimenpiteen toteutuminen 12/2019
	Toimenpide	2019	Vaikutukset ja huomiot	
Menojen vähentäminen				
60	Uimahalliverkon kehittäminen esitetyn suunnitelman pohjalta. Haanojan uimahallin sulkeminen 2019.	146 000	Uimahalliverkkosuunnitelman EVA 2 pohjalta säästöpotentiaali ylläpitokustannuksista. Haanojan vaikutus 2019 puolelta vuodelta ja 2020 koko vuodelta.	Haanojan säästöodotus toteutunut
61	Liikuntaverkon päivitys, karsiminen laadittavan liikuntaverkkoselvityksen mukaisesti (valmistuu 2019)	30 000	Liikuntaverkon säästöt 2019-2021 yhteensä, joiden kustannusvaikutukset (2020 & 2021) tulevat tarkentumaan liikuntapaikkaverkkoselvityksen yhteydessä. Vaikutus 2019 korttelikentistä luopuminen + 2020 retkiluisteluradan hoitosopimuksen lakkauttaminen. Merkitsee ulkoliikuntapaikkojen määrän pudotusta, kunnossapidon vähentämistä ja laadun heikkenemistä.	Selvitys valmistunut, toimeenpano aloitettu
64	Hiihtolatujen ja luistelualueiden hoitoaikojen supistaminen	8 000	Kunnossapidon väheneminen ja hoidonlaadun heikkeneminen.	Toimeenpano käynnissä, lämmin talvi edistänyt kustannusten säästöä
67	Käyrälammen uimarannan rantavalvonnan supistaminen	20 000	Turvallisuusriskien kasvamista nykyiseen ranta-alueella, josta kaupunki on vastuullinen.	Rantavalvonta hoidettu asianmukaisesti
68	Kuusankosken ulkoaltaan kiinnipitäminen	15 000	Ei merkittäviä vaikutuksia	Allas ollut kiinni

69	Uimahallien kesäsulkujen pidentäminen, 2 vko	40 000	Henkilöstökust, lämmitys ja vesikust.	Tavoite toteutunut
70	Kuusankosken jäähallin kesäjäiden lopettaminen	55 000	Henkilöstökust, jäänteko ym.	Tavoite toteutunut
	Venepaikat, matonpesupaikat jne. karsinta		Purkukustannusten kautta +/- 0 vuosina 2019-2020	Venepaikat valmis, matonpesupaikat kesken
71		0		
	Leikkipaikkojen ja -puistojen tms. karsinta		Vähennystä noin 20 leikkialuetta, huomioitava purkukustannukset 2019-2021	Kouvolan kaupungin yleisiä alueita koskeva leikkipaikkaselvitys käsitelty telassa 27.8.19
72		7 500		
	Puistojen hoitotaso (esim. keskustapuistot)		Vähennystä noin 20 hehtaaria hoidetuista puistoista	Rakennettuja puistoja koskeva hoitoluokitus käsitelty telassa 27.8.19
73		15 000		
	Anjalan koulun lämmityksen lopettaminen		Liikuntahallin takia lämmitetty koko koulua. Lopetetaan lämmitys.	Rakennus purettu.
74		75 000		
	Ulkoisten vuokramenojen vähennys		KSAON peruskorj. valmistuttua vuokrat. vähenee	Toteutuu vuonna 2020.
75				
	Yhteensä menojen vähennykset	411 500		

Toimenpiteet joiden summat eivät ole arvioitavissa

76	Luontopolut		Selvitys kesken.	Tehdään vain välttämättömät ilkivalta-ym. korjaukset. Hankitaan maa-ainekset ja puutavara talkoo- ym. porukoille, jotka haluavat kunnostaa/parantaa rakenteita.
	Perusopetuksen kehittämisselvityksen perusteella tehtävät muutokset		Vaikutukset toteutuksesta riippuen vähitellen vuodesta 2021/2022 alkaen	Palveluverkosta vähenee Ummeljoen koulu 1.8.2020.
77				
	Valkealan kirjasto, omatoimikirjasto (2021)		Valkealan kirjaston tilauudistus monitoimitalon yhteyteen. Sisältyy kirjaston säästöohjelmaan (2016)	Toteutuu Valkealan monitoimitalon valmistuttua.
78				

	Päiväkotipalvelujen keskittäminen pyhinä (jouluku) sekä kesällä	0	Tämä toimenpide on ollut käytössä jo vuodesta 2009 alkaen. Keskittämistä on tety ja tehdään myös koulujen syys-, jouluku- ja talvilomilla sekä kesälomakautena.	Päiväkotipalvelujen keskittämistä on tehty ja tehdään myös koulujen syys-, jouluku- ja talvilomilla sekä kesälomakautena.
79	Koirapuistot		Selvitys aloittamatta.	Selvitystyö aloittamatta henkilöstöresurssien puuttuessa.

	Henkilöstö	Vaikutus/ vuosi euroa		Toimenpiteen toteutuminen
	Toimenpide	2019	Vaikutukset ja huomiot	12/2019
	Menojen vähennykset			
80	Eläköitymisen ja vapautuvien vakanssien hyödyntäminen keskimäärin 30 % toimialasta ja tehtävistä riippuen	500 000	Riippuu palveluverkkoratkaisuista (Täysimääräinen säästö vakanssin vapautumista seuraavana vuonna)	Jätetty täyttämättä 40 vakanssia (37 %) eläkkeelle siirtyneiden osalta sekä 23 (24 %) muusta syystä.
81	Säästövapaaat pidetään pois (voidaan suositella vanhojen osalta) ja uusia ei kerrytetä	200 000	Lomapalkkavelka pienenee	Säästövapaaat vähentyneet noin 850 pv:llä (21 %). Säästövapaita noin 3270.
82	Tehokas työaikaohjen suunnittelu (kaikki työvuorosuunnittelu Titaniaan), ylityökorvauksien minimointi	200 000	Kaikki työvuorosuunnittelu Titaniaan, ylityöt vähenee n. 40 %. Pilotoidaan työaikaohjankkia.	Titaniaan käyttöä laajennettu.
83	Sijaisten käyttöön minimointi(kokonaishenkilöstökustannus)	100 000	Palkkatukihenkilöstön hyödyntäminen, monialakoulutettujen ja tiimien vastuullisuutta lisättävä	Kiinteistöpalvelut: Palkkatukihenkilöitä työssä vain muutamia. Sijaisten käyttö tarkastellaan aina tapauskohtaisesti. Henkilöstöä on eläköitynyt runsaasti.
84	Henkilöstöetuukien tarkastelu (ml. palkkiolomista luopuminen), palkitsemisjärjestelmää kehitetään samalla	120 000	Palkkiolomien osalta sijaismäärärahat toimialojen budjeteissa	Palkkiolomista kertynyt säästö 102.000 € (+sijaiskulut)
85	Sairauspoissaolojen vähentäminen (sis. korvaavan työn käyttö)	600 000	Arvioitu vähennys nykytasosta: 2019: 1 kpv/htv, 2020: 1,5 kpv/htv ja 2021: 2,0 kpv/htv	Sairauspoissaolot 16,9 kpv/htv (2,9 pv viime vuotta vähemmän)
86	Tarkoituksenmukainen ja tehokas varahenkilöstöjärjestelmä	300 000	Työnkierron käyttö, 1-3 pv äkilliset poissaolot, perehdytys, yhden esimiehen alaisuudessa	Selvitys käynnissä.
87	Henkilöstölehden kehittäminen	6 000	Sähköistäminen/UutisKimara+muu viestintä	Paperisesta henkilöstölehti Kimarasta luovuttu.
88	Työterveyshuollon kustannukset (kilpailutuksella saavutettu säästö)	200 000	Kilpailutus, uusi sopimus	Työterveyshuollon säästö toteutui.
89	Koulutusmäärärahojen vähentäminen 10 %	5 000	Henkilöstöhallinnon kaupungin yhteiset koulutukset	Säästö toteutui.
90		15 000	Konsernipalvelut	Huomioitu käyttösuunnitelmassa ja toteutus sen mukaisesti

91		8 000	Liikunta ja kulttuuri	Koulutukseen osallistumisessa käytetty harkintaa. Säästöt ovat toteutuneet.
		30 000	Kasvatus ja opetus. Lakisääteiset koulutukset hoidettava ja erityisosaamisesta huolehdittava. Ksaon koulutusmäärärahoista suurin osa n. 95 % on opiskelijoiden koulutukseen liittyvää.	Säästöt ovat toteutuneet.
		15 000	Asuminen ja ympäristö	Koulutuksiin osallistumisessa on käytetty tarkkaa harkintaa. Säästö toteutunut, koko toimialan toteutuma 75,4 %.
		20 000	Liikunta ja kulttuuri	Säästöt ovat toteutuneet.
92	Henkilöstön matkakustannusten minimointi (skype) ja rajoitus, maksetaan halvimman kulkuneuvon mukaan jos asiasta ei ole etukäteen sovittu, Matkustuskust. ja majoitus- ja ravitsemispalv. vähennys 20 %	60 000	Kasvatus ja opetus. Osa henkilöstöstä siirtyy useamman koulun tai päiväkodin välillä. Kuluja ei voi vähentää ilman, että se vaikuttaa palvelun laatuun ja saatavuuteen.	Säästöt ovat toteutuneet.
		10 000	Konsernipalvelut	Säästöt ovat toteutuneet.
		6 000	Asuminen ja ympäristö	Säästöt ovat toteutuneet.
93	Perusopetuksen koulujen hallinnolliset yhdistämiset		Virkarehtoreiden kouluihin yhdistetään etäkoulu ja sekä muutetetaan virkoja apulaisrehtoriksi. Virkarehtorilla olisi alaisuudessaan 1-2 koulua.	Kääpälän- ja Valkealan yläkoulun hallinnollinen yhdistäminen 1.10.2019. Muut valmistelussa.
94	Perusopetuksen määräaikaisten tuntiopettajien vähentäminen		Vähennetään jakotunteja sekä määräaikaista tuntiopettajia. Vaikutuksena on opetusryhmien suureneminen ala- ja yläkoulussa.	Viidentoista opettajan verran vähennetty opetustunteja, määräaik. Opettajien määrä vähentynyt.
Yhteensä menojen vähennykset		2 395 000		
Toimenpiteet joiden summat eivät ole arvioitavissa				
95	Lomarahojen vaihto vapaaksi		Vaatii paikallisen sopimuksen. Voi tuoda jotakin säästöä tilanteissa, joissa sijaista ei tarvita vapaan ajaksi.	Paikallista sopimusta asiasta ei ole saatu. Talkoovapaan ohjeet hyväksytty kh:ssa 3.6.2019. Kertynyt säästö 191.000 euroa sos.kuluineen.
96	Lomauttaminen, tarkastellaan alkuvuodesta. Säästöjä haetaan ensisijaisesti kaikilla muilla keinoilla.			Kh päätti 16.12.2019 § 431 vuonna 2020 toteutettavista lomautuksista. Tavoitteena 5,5 mij. Euron kertaluonteinen säästö.
97	Vuosilomien pitäminen, toimipisteiden sulkeminen loma-aikoina, hilaisten ajankohtien hyödyntäminen		Lomapalkkavelka pienenee (ehkä alkuvaiheessa, sen jälkeen "vakioituu"), määritellään toimipisteet (listaus); sijaismäärärahat saattavat säästyä	Työajan tehokkaan käytön suunnittelu toimialojen vastuulla.
98	Tehtäväkuvien tarkastelu ja oikean henkilöstömitoituksen hakeminen		Toimialojen budjetissa, osin eläköitymisen kautta	Vapautuvien vakanssien täyttämättä jättäminen ja tehtäväkuvien jatkuva tarkastelu.
99	Kiinteistöpalvelujen monialakoulutetun henkilöstön tehokkaampi käyttö		1-3 päivän äkilliset poissaolojen sijaistamiset, henkilöllistat monialaosaajista esimiehille	Kiint. palvelujen kesäajan sij.kustannukset ovat pientyneet huomattavasti. Tiimityö, työkohteiden muutokset jne.

Omaisuuuden hallinta		Vaikutus/ vuosi euroa		Toimenpiteen toteutuminen
Toimenpide		2019	Vaikutukset ja huomiot	12/2019
Tulojen lisäykset				
99	Myydään kiinteistöt jotka eivät ole omassa käytössä	200 000	Listaus tuodaan erikseen päätettäväksi.	Myynti aloitettu vuoden 2020 puolella. 2019 ei saavutettu asetettuja myyntivoittotavoitteita.
100	Asunto-osakkeiden realisointi	100 000	Listaus tuodaan erikseen päätettäväksi.	Myyntilista valmis. Myynti osittain aloitettu. Osa vaatii vielä selvityksiä.
101	Muiden kaupungin toimialaan kuulumattomien osakkeiden myynti	400 000	Listaus tuodaan erikseen päätettäväksi.	Myytävät kartoitettu, myyntiä ei ole aloitettu. Asetettuja myyntivoittotavoiteta ei saavutettu.
Yhteensä tulojen lisäykset		700 000		

Toimenpiteet joiden summat eivät ole arvioitavissa

102	Tiivistetään tilojen käyttöä		Tarkastellaan ulkoavuokrattujen tilojen käyttöä.	Ulkoiset vuokrasopimukset on läpikäytty. Riippuvuus palveluverkkoratkaisuihin. Tilatarpeissa pyritään aina hyödyntämään kaupungin omia tiloja.
103	Ei vuokrata uusia ulkopuolisia tiloja		Tilatarpeet hoidetaan ainoastaan tilapalvelujen kautta.	Kriittinen tarkastelu ulkoavuokrauksen tarpeisiin. Etsitään ratkaisua konsernin sisältä.

Tuloutukset		Vaikutus/vuosi euroa		
Toimenpide		2019	Vaikutukset ja huomiot	12/2019
104	Osinkotuloutuksien kasvattaminen, tytär- ja osakkuusyhteisöt		yhtiöiden kanssa neuvoteltava ta-tavoitteiden yhteydessä	Sovittu tuloutusten kasvu 3 milj. euroa/vuosi 3 vuodelle 2020-2022
Yhteensä tulojen lisäykset		0		

Investointien toteutuminen projekteittain ja kohteittain

Investointien toteutuminen projekteittain ja kohteittain						
	KI/UI	1000 e	KUST.ARPIO	INV. 2019	TOT 12/2019	Poikkeama
Aluekehittäminen	KI	Menot				
ATK-ohjelmat ja laitteet	UI	Menot		-422	-150	272
VT12 Tillola-Keltti	UI	Menot	-445	-270	-267	3
Hulevedet (Vesi Oy)	UI/KI	Menot	-860	-580	-541	39
Koneet ja kalusto		Menot	-59	-59	-59	0
		Tulot	59	59	59	0
	UI	Netto	0			
Muut aineelliset hyödykkeet Arvo- ja taide-esineet		Menot			-55	-55
		Tulot			20	20
	UI	Netto	0		-35	-35
Osakkeet ja osuudet		Menot			0	0
		Tulot			2	2
	UI	Netto	0		2	2
Muut aineelliset hyödykkeet (käyttöom. myynti)	KI	Tulot			487	487
Tilojen hankesuunnittelut	KI	Menot		-300		300
Patria-hallin laajennus	UI	Menot		-1 500	-1 280	220
Monitoimihalli	UI	Menot	-250	-50	-24	26
Anjalan alakoulu	UI	Menot	-200	-200		200
Sarkolan koulu	UI	Menot	-200	-200	-51	149
Valkealan yhtenäiskoulu	UI	Menot		-200	-101	99
Lehtomäen päiväkot	UI	Menot			-86	-86
Pääpelastusasema ja VPK-laajennus	KI	Menot	-8 100	-400	-111	289
Nuorisokeskus Anjala		Menot	-3 200	-2 300	-2 557	-257
		Tulot	2 240	1 610	1 808	198
	KI	Netto	-960	-690	-748	-58
KSAO Mara/Sote Utink.44-48	KI	Menot	-4 500	-2 000	-2 422	-422
Teatteri		Menot	-24 050	-50		50
		Tulot	3 550	50		-50
	KI	Netto	-20 500			
Kouvola-talo	KI	Menot	-1 000	-1 000	-950	50
Rakennusten myynti	KI	Tulot			252	252
Pieninvestoinnit, KI	KI	Menot	-24 000	-3 000	-2 716	284
		Tulot			50	50
	KI	Netto	-24 000	-3 000	-2 666	334
Kuusankosken urheilukenttä		Menot	-1 250	-900	-750	150
		Tulot	160	90	150	60
	KI	Netto	-1 090	-810	-600	210
Maa- ja vesialueet		Menot		-3 600	-3 247	353
		Tulot		500	353	-147
	UI	Netto		-3 100	-2 895	205
KI Kadut tiet ja kevyt liikenn	KI	Menot		-5 430	-5 457	-27
Uudelleenpäällystys				-1 060	-1 055	5
Kymentie				-440	-435	5
KI Kaidekorjaukset ja reunatuet				-100	-56	44
KI Kalustesaneeraus				-30		30
Ajoratamerkinnot				-110	-109	1
Ahomutka, Havumutka, Juuritie				-365	-463	-98
Esan-,Martin- ja Kynttiläkuja				-110	-102	8
Kaarlontie				-30	-201	-171

Puutarhat, Veikontie ja Jyränt.				-250	-189	61
	KI/UI	1000 e	KUST.ARPIO	INV. 2019	TOT 12/2019	Poikkeama
Rantatie				-50	-30	20
Suoratie ja Haarlankuja				-420	-396	24
Myllykosken kirkonseutu						
Välikadun pysäköintialue				-325	-323	2
Puiden uusiminen						
Markankylän saneeraus, Hirvitie				-400	-589	-189
Korian seisakealue+muut asuntomessuihin liittyvät viimeistelytyöt				-100	-44	56
Hevosmiehentie				-360	-368	-8
Joutsenpolku				-50	-44	6
Laaksotie 1+Vuoritie 1				-40	-27	13
Veikontie 2				-215	-297	-82
Vahteron alue				-200	-86	114
Kaarlontie 2				-605	-488	117
Soraskinpiha				-70	-84	-14
KI Viheralueet	KI	Menot		-1 075	-943	132
Leikkiapaikat/Lähiliikuntapaikka				-225	-97	128
KI Puisto ja liik.vihreä pieninv.				-40	-24	16
Matonpesupaikkojen saneeraus				10		-10
Kallioniemen alue ja rantareitti				-50	-13	37
Rykmentinpuisto				-250	-224	26
Kuovinleikki.				-450	-463	-13
Utinpellonpuisto				-70	-123	-53
Linjapuisto ja Läänipuisto						
Urheilupuisto						
Matonpesupaikkojen saneeraus						
KI Sillat ja erikoisrakenteet	KI	Menot		-2 260	-2 310	-50
Voikkaan ristikkosilta				-1 850	-1 793	57
Kettumäen AKK				-100	-137	-37
Logistiikkaterminaalien raiteet (konttikentän)				-145	-202	-57
Vahteron silta				-165	-178	-13
KI Ulkovalaistus	KI	Menot		-1 050	-865	185
Maakaapelointi				-250	-186	64
Päätien valaistus				-300	-301	-1
SpNa-valojen vaihto				-500	-378	122
KI Suunn. ja pieninvestoinnit	KI	Menot		-225	-258	-33
KI Suunnittelu ja pieninvestoinnit				-170	-227	-57
KI Pieninvestoinnit				-55	-31	24
KI Muut maa- ja vesirakenteet	KI	Menot		-100	-28	72
Venelaiturien korjaus						
Bussipysäkkien saneeraus				-50	-17	33
KI Kuivatuskohteet (ml.hulevesi)				-50	-11	39
KI Liikenteen ohjauslaitteet	KI	Menot		-100	-102	-2
LV ohjausjärjestelmän uusiminen				-100	-102	-2
UI Kadut tiet ja kevyt liikenn	UI	Menot		-4 055	-4 095	-40
UI muut liikenteen rauh.kohteet				-170	-176	-6
UI Viimeistelytyöt				-210	-173	37
Haanoja I				-175	-174	1
Kasarmimäki-Ruskeasuo -alue				-2 100	-2 153	-53
Espiksenkuja ym.				-150	-165	-15
Kalalampi I				-20	-65	-45

Kauppalanr.p-alue jkpp-tie				-410	-410	0
	KI/UI	1000 e	KUST.ARPIO	INV. 2019	TOT 12/2019	Poikkeama
Kytöahontie						
Pilkanmaant-Korotintie				-30	-29	1
UI Uudet kalusteet				-50	-17	33
Itä-Naukio				-30	-22	8
Kytöhalme				-30	-20	10
Pikkuniitty						
Kalliostenniemi+Keskuskuja				-40	-19	21
Museotien kääntöpaikka				-20	-12	8
Brejlinitie						
Satamakaari				-30	-24	6
Veneranta				-40	-8	32
Mansikkamäen liik.järjestelyt				-350	-472	-122
Rautakorventie Jk-kk-tie				-200	-156	44
UI Viheralueet	UI	Menot		-200	-196	4
Pilkepuisto/Salonpuisto						
UI puistot ja pienkohteet						
Rantapuisto				-200	-196	4
UI Ulkovalaistus	UI	Menot		-380	-277	103
Puuttuvan valaistuksen rakentaminen				-250	-175	75
Kausivalot				-130	-102	28
UI Suunn. ja pieninvestoinnit	UI	Menot		-230	-205	25
UI Suunnittelu ja pieninv.				-130	-147	-17
UI Pieninvestoinnit				-100	-57	43
UI Muut maa- ja vesirakenteet	UI	Menot		-2 185	-2 116	69
Kaipiaisten meluvalli						
Uudet maankaatopaikat				-670	-626	44
UI muut melusteet				-65	-53	12
UI Kuivatuskohteet (ml.hulevesi)				-50	-6	44
Kaunisnurmen meluita				-670	-670	0
Kimola/Virtakiven venesatama				-100	-65	35
Kimola/Hirvelän venesatama				-100	-136	-36
Kymijoen Rantaraitti				-500	-559	-59
Kaunisnurmen meluita 2				-30	-2	28
Keskustan kehät./Asemaseutu	UI	Menot	-3 589	-795	-794	1
Matkakeskusalueen muut liikennejärjestelyt				-295	-215	80
Kirkokadun p-alue ja hulevesi				-500	-578	-78
Pioneeripuisto/asutomesut	UI	Menot	-6 100	-1 350	-1 306	44
Kimolan kanava	UI	Menot	-7 184	-4 800	-4 486	314
		Tulot	2 225	1 500	1 177	-323
		Netto	-4 959	-3 300	-3 309	-9
RR-terminaalin suunnittelu	UI	Menot	-1 000	-200		200
RR-terminaalin rakentaminen	UI	Menot	-34	-9 000	-8 104	896
		Tulot	7	1 800	1 566	-234
		Netto	-27	-7 200	-6 538	662
RRT 2-4 vaihden suunnittelu	UI	Menot	-180	-150	-53	97
YHTEENSÄ		Menot	-86 201	-50 616	-46 961	3 655
		Tulot	8 240	5 609	5 924	315
		Netto	-77 960	-45 007	-41 037	3 970

Yhteenvedo taloudesta 2014-2022

Luvut milj. euroa	TP2014	TP2015	TP2016	TP2017	TP2018	TP2019	TA2020	TS2021	TS2022
Asukasluku	86 453	85 855	85 306	84 196	83 231	82 177	81 521	80 732	79 965
Tulovero-%	20,00	20,50	20,75	20,75	20,75	20,75	21,25	21,25	21,25
TULOT									
Kunnallisvero	278,7	288,3	294,7	289,2	283,1	286,6	300,0	307,0	312,0
Kiinteistövero	25,3	25,1	28,8	28,3	27,8	28,4	28,0	28,3	28,4
Yhteisövero	18,2	19,4	17,5	20,6	20,2	23,1	24,0	25,0	26,0
Valtionosuudet	164,0	166,7	175,9	169,2	170,0	172,3	181,2	183,5	186,0
Julkinen rahoitus yhteensä	486,1	499,4	516,8	507,3	501,1	510,4	533,2	543,8	552,4
Toimintatulot	90,0	74,9	75,4	69,1	68,0	52,2	51,0	50,8	51,0
Osinkotulot	6,8	6,8	6,7	7,9	6,8	6,8	9,8	9,8	9,8
Korkotulot	1,4	2,3	2,1	2	1,9	2,0	1,831	1,831	1,731
Muut rahoitustulot	2,0	3,4	1,5	1,4	1,2	1,8	0,6	0,7	0,7
Valmistus omaan käyttöön	2,4	2,0	2,4	2,6	3,3	3,4	1,8	1,8	1,8
MENOT									
Henkilöstömenot	272,9	271,4	269,0	255,9	239,5	150,7	145,4	14,2	149,7
Palvelujen ostot	218,2	207,1	212,6	221,2	261,7	382,7	377,5	382,7	389,6
Muut toimintamenot	89,6	92,2	95,9	87,9	83,3	45,4	44,7	43,6	43,9
Korkomenot	3,3	3,2	2,8	2,6	2,5	2,8	3,001	3,001	3,001
Muut rahoitusmenot	0,2	0,6	0,8	0,2	1,1	0,2	0,2	0,2	0,2
VIKSIKATE	5,5	14,6	24,6	22,7	-5,7	-5,2	27,4	30,0	31,1
Vuosikate euroa/asukas	64,0	170	289	269	-69	-63	336	371	388
Poistot	23,0	20,9	20,4	25,5	20,3	22,6	22,0	22,0	22,1
Vuosikate % poistoista	24,0	69,7	120,6	88,9	-28,4	-23,0	124,7	136,3	140,8
TILIKAUDEN TULOS	8,2	-4,5	1,3	-2,8	-26,0	-27,8	5,4	8,0	9,0
Satunnaiset erät	25,7	1,9	1,5						
Rahastojen muutos	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1			
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	8,3	-4,4	1,3	-2,7	-25,9	-27,7	5,4	8,0	9,0
Kertynyt yli-/alijäämä	3,4	-1	0,4	2,2	10,1	-13,7	-8,2	-0,3	8,8
Kertynyt yli-/alijäämä euroa/as.	39,0	-11	57	26	122	-166	-101	-3	109
Toimintatulot/Toimintamenot, %	15,5	13,2	13,1	12,3	11,7	9,1	9,0	11,5	8,8
INVESTOINNIT JA LAINAT									
Uusinvestoinnit	61,6	15,7	12,6	13,8	19,0	27,1	20,8	24,9	27,7
Korjausinvestoinnit	12,9	14,4	16,7	18,6	14,3	19,9	14,2	19,6	13,4
Investointitulot	75,3	6,7	10,5	2,8	1,7	5,9	30,5	2,1	2,3
Investointien tulorahoitus-%	7,6	50	92,7	70,6	-17,9	-12,3	84,4	70,1	78,1
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 v.	-59,4	-59,8	-43,7	-12,8	-39,7	-102,057	-105,9	-119,5	-116,6
Lainakanta	178,9	203,5	194,6	199,7	232,7	312,8	300,0	312,5	320,5
Lainat euroa/asukas	2 069	2 371	2 283	2 371	2 796	3 806	3 680	3 871	4 008
Lainanhoitokate	0,2	0,6	1,0	1,0			1,0	0,9	0,6
Laskennallinen lainanhoitokate*					-0,1	-0,1			
Lainasaamiset	40,1	40,1	38,9	37,2	42,4	46,4			
Omavaraisuusaste, %	53,7	51,9	54,8	54,1	48,7	43,2			
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	47,1	50,1	44,5	47,2	54,6	63,6			
Velat ja vastuut % käyttötuloista				54,5	56,1				
Lainat ja vuokravastuut						319,8			
Kassan riittävyys pv	17	26	15	16	15	15			

Konserni									
Vuosikate euroa/asukas	467,0	549	653	677	316	338			
Vuosikate % poistoista	103,4	125,2	147,1	127,4	61,7	68,6			
Kertynyt yli-/alijäämä	-3,6	2,8	19,1	36,7	51,9	40,1			
Kertynyt yli-/alijäämä euroa/as.	-42	33	224	436	624	488			
Toimintatulot/Toimintamenot, %	39,8	39,6	39,0	39,8	39,6	48,2			
Investointien tulorahoitus-%	91,1	103,8	106,9	36,0	90,3	29,0			
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 v.	-73,1	-50,2	-37,0	-3,5	-41,6	-105,7			
Lainakanta	332,8	347,6	333,6	346,7	373,6	489,1			
Lainat euroa/asukas	3 848	4 050	3 914	4 116	4 889	5 952			
Lainanhoitokate	0,8	1,3	1,5	1,4	0,6	0,5			
Laskennallinen lainanhoitokate*					0,5	0,6			
Lainasaamiset	5,3	5,2	5,2	5,4	5,4	5,4			
Omavaraisuusaste, %	39,7	39,9	41,7	41,8	38,2	33,0			
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	62,4	62,0	59,3	62,2	67,7	69,0			
Velat ja vastuut % käyttötuloista				68,9	69,4				
Lainat ja vuokravastuut						499,6			
Kassan riittävyys pv	25	32	25	29	28	35			

RIVIEN SELITYKSIÄ:	
Vuosikate	Kertoo paljonko kunnalle jää rahaa pakollisten menojen jälkeen investointeihin ja lainojen hoitoon
Vuosikate % poistoista	Tulorahoitus on riittävä, kun tunnusluvun arvo on 100 %.
Investointien tulorahoitus-%	Kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella
Lainanhoitokate	Kertoo tulorahoituksen riittävydestä korkojen ja lyhennysten maksuun
	Tunnusluku 1 -2, lainanhoitokyky on tyydyttävä;
	Tunnusluku alle 1, lainanhoitokyky on heikko ja lainojen hoitoon on otettava lisälainaa

*Laskennallinen lainahoitokate	Uusi tunnusluku, joka on otettu käyttöön vuodesta 2019 Kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen laina kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa
--------------------------------	---

Lisätietoja:

Kouvolan kaupunki
Talous- ja omistajaohjaus